

מבחר עלונים

משפטים
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
06:48	06:26	06:08	04:54	ירושלים
06:45	06:23	06:10	05:09	בני ברק
06:46	06:24	06:08	05:00	חיפה
06:46	06:24	06:10	05:10	אשדוד
06:47	06:25	06:09	04:54	בית שמש
06:47	06:25	06:10	05:12	קרית גת
06:46	06:24	06:07	05:02	נוף הגליל



כסףסו ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א-ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מארכפוט
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

אויפרוף?



מזמינים "פעקאלאך"?

יש לכם הזדמנות לשמח ילדים חולים ולעשות אתם מעשה חסד מיוחד, שוודאי יהיה לזכות החתן והכלה!

בשיתוף פעולה ייחודי של פעקאלאך נברוצקי ו"מאוחדים" בעלי השמחה יכולים להקדיש כמות פעקאלאך בעת ההזמנה, והם יועברו בעז"ה לילדים בבתי חולים, ובכך נשמח אותם ונשכיח מהם ולו לכמה דקות את הכאב ואת הצער.

אתם אכאיניק
אצם נברוצקי
והפעקאלאך
אזיניק לבתי
החוליקי!!!



מאוחדים
יחד למען עם ישראל

זיינו ההזמנה כאה פעקאלאך להעביר לבתי החוליקי
להזמנת פעקאלאך לשבת אויפרוף - נברוצקי:

02-9999968

לפניות בנוגע לפעילות מאוחדים חייגו: 054-845-8815

בְּשׁוּרָה טוֹבָה! הַיְצִירָה הַנִּפְלְאָה "מִדּוֹת טִישׁ" לְמִכִּירָה בַּחֲגִיזוֹת הַסְּפָרִים הַמְּבַחֵרוֹת!

פרשת משפטים - שקלים, כ"ז בשבט תש"פ
שבת מברכים חודש אדר. מולד: ליל ב' שעה 9 עם 30 דק', 10 חלקים. ראש חודש בימים ג-א.

גיליון מס' 394
שנה 7

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם (כא, א) - ראשי תבות, ואתם אנשי ללב לי הקשיבו, הנכם מזוהרים שכל פסק טוב יהא מהפכתו, אם שיבה ראית, תמנהו שופט יהיה מבין, להוציא פסק נאה יאה הנתן מסיני. (מחמדי שמים)

כי תקנה עבד עברי (כא, ב) - גילדותו, בקר רבי יחזקאל שרגא משינובה עם אביו ה"דברי חיים" מצנו, אצל רבי אשר ישעיה מרופשיץ, ושמע שאמר כי התבות עבד עברי בגימטריה משיח, שביאו לאחר תקון שש המדות עד מדת מלכות שהיא השביעית. (דברי יחזקאל)

אם יקום והתהלך בחוץ (כא, ט) - ראשי תבות איוב, שהקב"ה הפהו בפורין ולבסוף קם על משענתו ונקח המכה הוא הקב"ה, רק שבתו יתן והחזיר לו הכל כפלים. (שפתי כהן)

אם לא ימצא הנגב (כב, ז) - ראשי תבות אליה, לרמוז לדברי חז"ל שקמוזן המוטל בספק יהא מנח עד שיבוא אליהו הנביא. (פרפראות לתורה)

שלח מלאך לפניך (כג, ב) - סופי התבות בגימטריה לזיה עם ג' האותיות, וסופי התבות שלח מלאך לפניך לשמרה בגימטריה חיים, לרמוז למצות לזיה, שמי שקלוה את חברו ועושה עמו חסד, הקב"ה מודד לו מדה כנגד מדה ואחר פטירתו שולח עמו מלאכים לשמור עליו מהמקטרגים ומביאו לגן עדן. (כסף צרוף)

ראשית בכורי אדמתך (כג, יט) - בגימטריה אף שביעית מחיבת בכבורים, בדברי רש"י שגם בשביעית חייבים להביא בכבורים. (מגדנות)

וברך את־לחמך ואת־מימך (כג, כה) - כתב בעל הטורים, כי שלש פעמים נאמר וברך, אחת כאן, השניה וברך פרי־בטנה, והשלישית וברך עלי את־לחמך. רמז יש כאן לבני חיי ומזוני, וברך את־לחמך - מזוני, וברך פרי־בטנה - בני, וברך עלי את־לחמך - חיי. (תפוחי חיים)

והסרתו מלחך מקרבך (שם) - ראשי תבות בגימטריה פ"ו, כמנין שם אלקים, שהוא שם דין, שגם מדת הדין תספיק להסיר מקרבך המחלה ותהיה בריא אולם. (שמחת אבא)

ספורים בפרשה

ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים (כג, ח)

בפסוק זה, מצא רבי יצחק איזיק מקומראן רמז, שגם אצל צדיק גמור יתכן שעניו יסתמאו על־ידי נטילת שחד בלי ידיעתו, כפי המעשה שארע עם ה"אוהב ישראל" מאפסא ששמש בצעירותו כרבה של קולבסוב והעירות הסמוכות לה. פעם ישב בדירתו עם כמה דינים על סכסוך ממוני גדול, והדינים נטו לצד התובע, שהיה עשיר גדול ושחד אותם בסתר, אף ה"אוהב ישראל" שהתעמק בדיון, הביע את דעתו בנחרצות כנגד דעת הדינים. הבין התובע, שאם רצונו לזכות בדיון, עליו לשחד גם את הרב בעצמו, אך מפני שהפיר בצדקותו של הרב וידע שלא נתן לשחדו בכל סכום שבעולם, התחכם והניח סכום גדול בתוך כיס הנגד המיוחד אותו לבש הרב מדי ראש חדש. למחרת, התכנסו הדינים שוב לדיון, ולפליאתו הרגיש הרב כי דעתו מתחילה להיות נוטה כדעת הדינים, והבין כי לא דבר ריק הוא, ולכן הודיע "לבקר משפט". נכנס הרב לחדרו והתחנן לקב"ה שיאיר את עיניו בדיון, והענין נדחה עד שהגיע ראש חדש. והיה כאשר נטל הרב את בגדו, הרגיש בכבדו ומצא את הסכום הגדול בפיס. חקר הרב את בני המשפחה, עד שהתברר כי אותו עשיר הכניס את המעות לכיסו, והוא זמן אותו מיד, החזיר לו את הכסף והודיע בתקף כי הוא מסלק את עצמו מן הדיון. זהו אפוא פרוש הפסוק "ויסלף דברי צדיקים", שגם בצדיק גמור יכולה דעתו להשתנות בגלל שחד אף בלי ידיעתו.

וישם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע עלי־פיה (כג, יג)

הנגיד המפרסם רבי שמעון זאב רוטשילד, היה ירא שמים מרבים ושמר על המצות קלה כבחמורה. בקש הנגיד לקים מצות כתיבת ספר תורה, ולשם כך הביא מרחוק סופר סת"ם ממוחה, הושיבו בביתו ובקש ממנו לכתב לו ספר תורה מהדר, תפלות ומזוזות, וכל הוצאותיו עליו. במהלך כתיבתו, פנה הסופר יום אחד לרבי שמעון והחל לחשב עמו את הסכומים שקבל במקדמה, והחל לפרט: "בחדש ינואר קבלתי כך וכך, בחדש פברואר כך וכך", וכן על־זה הדרך. השתומם הנגיד ושאל בכאבי: "וכי כך מתנהג סופר סת"ם ירא שמים, שהוא מונה את החדשים לפי השנה הלועזית של הנוצריים? ומדוע מזניח אתה את המנין המקדש לחדשי השנה עלי־פי מסרת ישראל מן התורה?" לא נחה דעתו של רבי שמעון, עד ששלח את הסופר מלפניו, העניק לו את הוצאות הדרך בתוספת מרבה ואת כל שכרו על כתיבתו, וטרם צאתו מסר לו את כל היריעות של ספר התורה שכתב, ואמר לו: "אין לי כל חפץ בכתיבתך".

ועבדתם את ה' אלוקיכם וברך את־לחמך ואת־מימך (כג, כה)

בתקופת כהנתו של רבי חיים מבריסק, נוסד האגוד הראשון של בעלי המלאכה בבריסק, כשהגיעו הדברים לאוני הרב, הטיל ספק בהצלחת האגוד ואמר: "יפה פח האגוד בישראל, לענינים שברוח, לעבודת ה' וקיום התורה והמצוות. אולם בענינים שבחמור, דואג כל אחד לעצמו וקשה לאחד את כל הדעות מקשה אחת. ורמז לזה בפרשת משפטים בה נאמר 'ועבדתם את ה' אלוקיכם' - בלשון רבים, כי עבודת ה' נעשית בצבור ובאחדות, אולם 'וברך את־לחמך ואת־מימך' - בלשון יחיד, כי בעניני אכילה אין אחדות..."

היה היה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם

גדול תלמידיו של מרן הבעל-שם-טוב הקדוש, היה המגיד רבי דב-בר מפרז'טש, שהתמנה אחר הסתלקות רבו לממלא מקומו והנהיג את עדתו ברמה רבה אהבו כנפשו ומסר לו את כל אצרות חכמתו ומדרגותיו, עד שתלמידיו רבי שלמה מלוצק כתב בהקדמתו לספר "מגיד דבריו ליעקב", בו פגס את תורת המגיד, גזו הלשון: "פעם אחת שמעתי מפיו הקדוש ממש, שהבעל-שם-טוב זכרונו לברכה, למד אותו שיחת עופות ושיחת דקלים, וגם למד עמו סודות שמות הקדושים ויחודים".

באחד מבקוריו של המגיד בהיכלו של הבעל-שם-טוב, פתח המגיד את ספר הזוהר בריש פרשת משפטים, והקריא את הדברים שצאמרו שם: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם" - "אליו אנון סדורין דגלגולא דינין דנשמתין", ותמה: "וכי מה ענין גלגולי נשמות עם 'ואלה המשפטים' ודינין ממונות שבין אדם לתבירו"? השיב לו הבעל-שם-טוב: "מקבל אני על עצמי לגלות בפניך רז זה, אולם עוד חזון למועד, ובבוא העת אודיעך פשר דבר". לאחר תקופה מסוימת, קרא הבעל-שם-טוב לתלמידו, ובקש ממנו לנסע לנהר מסים, להסתתר בין השיחים שבצדי הנהר ולהביט משם על הנעשה בשפת הנהר. "אולם", הזהירו הבעל-שם-טוב, "מזהיר אני אותך שלא להתערב כלל בנעשה מסביב, לא להוציא מלה מפיה, אלא להביט במתרחש ולשתק שתיקה מלאה".

עד מהרה יצא המגיד לדרך, ולאחר שהתניע עם יודעי דבר ששבילי האזור היו נהירים להם ככף ידם, עשה את דרכו אל הנהר המדבר, כשהוא נוסע לשם בגפו ללא מלווה. על נקלה מצא המגיד את הנהר, העמיד את סוסיו ועגלתו הרחק משפתו, והתמקם בין קני הסוף הגבוהים שצמחו מצדי הנהר. מצא המגיד פנה מסויית היטב, ומבעד לסבך הקנים עלה בידי לראות את החוף בלו וליצפות בנעשה. המים זרמו לאטם בנהר, השמים היו נקיים מעב וכל הבריאה בלה עמדה בדממה חרישית. לפתע הופרה הדממה, ואל הנהר הגיע פרש אביר רכוב על סוס מהיר, והוא עצר ליד שפת הנהר. צהלתו של הסוס בעת שהפרש עצרו ליד שפת הנהר, הדהדה במרחב, ובדלוג מהיר קפץ הפרש מעל סוסו ונחן אל המים שבנהר כדי להרוות את צמאונו. נפר היה שהפרש כמהר לדרך, ועד מהרה כבר היה רכוב שנית על סוסו, כשהוא מדרבנו בקצה נעליו ונעלם לדרך בדהירה מהירה. ממקום מחבואו הבחין המגיד, כי ארנקו התפוח של הרכוב, נשטט מפיו בעת שנתן אל הנהר כדי לשתות את מימיו, והארנק נותר כשהוא מנח על האדמה בשפת הנהר. לא עברו דקות ארוכות, ושוב הופרה הדממה ששררה באזור. אל שפת הנהר התקרבה מהעבר השני מרפכה רתומה לצמד סוסים, שהיתה נהוגה בידי עגלון בפרי. המרפכה נסעה באטיות, מפני כבד המשקל שהיה בה והמשאות הרבים שעליה, אולם לפתע עצרה המרפכה בסמוך לארנק ששכב על הארץ, והנוסע שבה ירד ממנה לזמן קצר. הוא הביט אנה ואנה, וכשראה שאין איש, מהר ונתן אל עבר הארנק, הרימו והכניסו לכיסו בחפזו. אחר עלה הנוסע למרפכתו, סמן לעגלונו להמשיך בדרך, והלה הדיח את סוסיו ונעלם אף הוא בבווון השני לנטיעתו של הפרש, בעליו של הארנק האבוד.

כל אותה עת, עמד המגיד והשקיף עליפני הנעשה, וראה את כל אשר ארע מתחלה ועד סוף. והנה הופרה הדממה בשלישית, והפעם הגיע אל המקום הלך עני, לבוש קרעים שבגדו שק בלה ומקל נדודים. גיפוחו של ההלך נפרה על-פניו, וכשראה את הנהר למרגלותיו, פנה לפוש מעט מפסעו הקשה. הוריד ההלך את שקו מעליו והניחו הצדה, פנה לשתות מלא לגמיו ממימי הנהר הצוננים, ולאחר מכן נשכב לנוח מעט וחלץ את עצמותיו הדואבות. שנתו לא ארכה זמן רב, שכן אל המקום חזר והגיע הפרש האביר, כשעל פניו סמני בהלה. במהירות דלג הפרש אל המקום בו עצר קדם, לכן כדי לשתות ממימי הנהר, והחל לתור אחר אבדתו, אולם לאחר שחפשויו עלו באתו, נגש אל ההלך הישן והעירו בצעקות רמות. "החזר לי את הארנק האבוד", צעק הפרש אל ההלך המסכן, אולם הלה הכחיש כל קשר לגנבה. חמתו של הפרש גאתה בו, ולשואו היו כל הסבריו של ההלך כי הוא לא נתקל בארנק וילתנם הוא נחשד במעשה שלא עשה. הסבריו של ההלך לא התקבלו על לבו של הפרש, ולאחר שחשט בכיסיו של ההלך והפך את שקו על פגיעו וקרבו, התמלא אכזבה על שלא מצא את ארנקו האבוד, ושפך את חמתו על ראשו של העני והחל להפליא בו את מפותיו על לא עול בכפו. המחזה בלו היה לנגד עיניו של המגיד הנודם, והוא נאלץ להתאפק בכוחות אדירים כדי שלא לצאת ממקום מחבואו על-מנת לעמוד לימין צדקו של העני.

כשחזר המגיד אל הבעל-שם-טוב, כבל הסבר על השתלשלות הענינים שראה. "בגלגולם הקודם, היו הפרש ובעל המרפכה שני בעלי-דין שהיו להם סכסוך ממוני, והעני היה בגלגולו הקודם השופט שלהם, אלא שהוא קבל שחד מידי הפרש ועזת את הדין לטובתו, ולכן ירדו שלשתם שוב מן השמים. הפרש אבד את ארנקו, כדי להחזיר לבעל המרפכה את ממונו, והעני קבל את מכותיו, על השחד שנטל ועל עזות הדין שעשה. ומכאן אתה למד שכל דין שנפסק על-פי התורה הקדושה, גם אם נראה הדבר לפעמים משלל הגיון, הרי שיש פאן סודות נסתרים בתורת הגלגולים ומן השמים מסבבים את הענינים כדי לתקן מעות מגלגולם הקודם של בעלי הדין".

מאורות

הפאן רבי יוסף זנדל הוטנר מאישישוק זצ"ל ליום ההולולא כ"ז בשבט תרע"ט

מגדולי רבני ליטא, שנודע בשקדנותו וגאונותו, עד שבנו העיד עליו שש"ס ופוסקים היו שגורים על-פיו בלשונם ממש, והדבר התגלה בזקנותו כשכבדו עיניו. כשבקרו הרב מפוניבז' שהיה אז עלם צעיר בן ארבע עשרה, אמר לו: "אנשים טועים וחושבים, שצריך להתמיד בתורה יום וילילה, אף הנהגה זו מזיקה לגוף. מבטיח אני לך, כי די בהתמדה של ארבע עשרה שעות במקומה". נודע בצדקותו הרבה, והמונים נהרו להתברך מפיו. רבי מרדכי אושמינר, שאף הוא נודע בצדיק גדול, היה אומר לפונים אליו: "למה זה תפנו אלי? לכו לר' יוסף זנדל והוא יברך אתכם". גם ה"חפץ חיים" היה שולח אליו אנשים כדי להתברך מפיו, ואף הוא עצמו בקש להתברך ממנו וכששלח אליו את עגלונו לבקש ברכה בעבורו, אמר לו: "אמר לך, שאני מברכו שילך יחף וישא אבנים על-לבו". נדהם העגלון, אף ה"חפץ חיים" הסביר לו כי פנתו היתה שיזכה לשרת בבית המקדש ככהן גדול, ויחך יחף עם אבני החשן על-לבו. פעם פנה אל ה"חפץ חיים" ואמר לו: "וכי צדיק אני?" ונענה: "כל אדם ששומר פיו מכל דבור אסור, הקב"ה שומר שלא יקשל אף בשוגג וכל דבריו אמת, ומפיון שאתה איש צדיק השומר פיו מכל משמו, אזי הקב"ה לא יקשילך לטקור ולכן כל ברכותיך עתידות להתקיים". כהן ברבנות דרשיו ומשם לאישישוק, אליה עבר בשנת תרנ"ג וכהן פה עד פטירתו. הותיר אחריו חדושים קצרים וקולעים על ארבעת חלקי השלחן-ערוך וספרים נוספים.

יוסיף דעת

בין ההבחנות שקיבלו בני ישראל בפרשתנו לקראת כניסתם לארץ ישראל, נאמרו להם: "שליחתי את יחזקאל לפניך ויגיש את-יחזקאל את-הפניני וגו'", והדבר נשנה גם בספר דברים "וגם את-יחזקאל ושלח ה' אלמך גם את-יחזקאל ויגיש את-יחזקאל לפניך", ובספר יהושע כבר מובא הדבר בלשון עבר "ואשלח לפניכם את-יחזקאל ויגיש אתם מפניכם", אולם שם נאמר הדבר על שני מלכי האמור, ולכן מפרש שם רש"י שכוונתו לסיחון ועו, וש"י מסביר שהצעה היא מין שרץ העוף, והיתה מכה אותם בעיניהם ומטילה בהם ארס והם מתים, ולא עברה את הירדן, אלא עמדה על שפת הירדן וזיקה בהם מרה. אולם במסכת שבת אמרו ח"ל, שהיו שתי צרעות, של משה לא עברה את הירדן ושל יהושע עברה. גם הרמב"ן מפרש, שהצעה היא מין ידוע כגון הדבורה, והיתה מכה קשה כמו מכת ארבה במצרים. רב ענדיה גאון רבי יונה אבירגאנא כותבים שהיא מין מחלה בגוף, ובדומה לכן מפרש אבירגאנא, שהצעה היא מכה בגוף משרש 'צרעת', והיא החלישה את גופם של האויבים. רבי אליעזר אשכנזי בעל "מעשיה" מפרש, שהצעה אינה אלא צבא גדול שלחם בעמי הארץ, כדי שלא יצטרכו ישראל להילחם בכל מלך בפני עצמו. הצרעה מוזיקה מאוד, ולכן הותר להורגה בשבת כמובא במסכת שבת. במדרש רבה מובא שהצרעה היתה נכנסת לתוך עין ימין של האויבים ושופכת ארסה, והיה מתבקע ונפל ומת, וכך דרכו של הקב"ה לעשות שלוחות על-ידי דברים קלים למתנאים עליו. במדרש תנחומא מוסיף עליה, ששתי צרעות היו באות לכל אחד מהאויבים ומטילות בו ארס בעיניו. במדרש אגדה נאמר, שהקב"ה היה ממת שרפים ונחשים ועקרבים, הצרעה היתה באה מולקטת מהם את הארס, ואותו היו משליכים בעיני האויבים. בליקוט שמעוני מובא, שכאשר האמורים היו מתחבאים במערה ומניחים אבן על פיה, היו הצרעות קורעות בכוח את האבן ונכנסות פניהם כדי להורגם.

השור יסקל וגם בעליו יומת

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ואיבתו וגו' - אולי שירמוז כי באמצעות עסק התורה והמצוה הגה האדון יעקב שרש הנקלפה וענפיה שהם המסיתים והמדיחים והמבקשים להשפיל דגל התורה, ועין מה שפרשתי בפרשת גראשית במעשה קון בהתנבחות האדון עמו:

והביאך וגו' והכחדתי - יכונן כי באמצעות הכנסת ישראל יהיו נכחדים האמות ההם, ועין מה שפרשתי בפסוק **סר צלם וגו' וד' אתנו וגו'**, כי הקדשה תשאב חלק המחיה ותשאב כפגור מוצק, והוא סוד אומקם ז"ל היב עינה בה ונעשה גל של עצמות, כי יברר וישאב חלק המחיה ממקום תננות:

והפרתי וגו' - רשם ה' הכנת הנרקה בשלשה דברים. האחד, שיהיה האדם בריא להתעורר בטוב ה', והוא אומרו **והסרתי וגו'**, שזולת זה כל אכל תעב נפשם. השני, ירבה לו בנים, והוא אומרו **לא תרעה משפלה וגו'**. השלישי, שישלים ימיו ארך ימים ושנות חיים, והוא אומרו **אתימספר ימיו וגו'**. גם בזה הראה ה' הפלגת הנרקה, כי זולת שלשה דברים אלו אין הכר לנרקה. שאם היו האוכלים מעטים ומשקלי הבריאות, ושנים מעטות, בלישהוא שיתן ה' יספיק לספוק צרכם, ונמצא ברה לחמו ומימיו, ואין בהבטחה זו דבר גדול. אלא באמצעות שלשה דברים אלו:

פרייהטיא אתך לי - כאן גלה האדון, כי התסרון נוגע לבווא. והשפלת הדברים היא, כי ישאל להיותם בחינת הקדשה, בעת אשר יעבדו עבודה זרה הגה הם גורעים מערד קרש ונחפרים משושם, ונמצא התסרון נוגע לשרש הקדשה:

דברי הימים

חודש אדר, הוא החודש השנים-עשר בלוח השנה מיציאת מצרים. מקור שמו מבבל ומשמעותו גבורה או גורו, והוא מוזכר בתנ"ך גם כשם פרטי. החודש נזכר במגילת אסתר כמה פעמים וכן בעזרא. בחודש זה נעשו ניסים לישראל ולכן נקרא אדר, מלשון אדי במרום ה', וגם מלשון הדר, שהדר קיבלו את התורה באהבה בימי אחשוורוש, וכן מלשון דירה שהקב"ה מבקש קיטון לדור בתוך ישראל. דורשי רשומות אמרו, שאד"ר ראשי תיבות אני ד' רופאי, וכן ראש דברך אמת, כי כנחוח התורה ניצלנו מהמן.

בשנה מעוברת מוסיפים אדר נוסף, שנקרא בלשון חז"ל 'אדר ראשון' או 'אדר הסמוך לשבת' ו'חודש העיבור'. מעברים את החודש כדי שחג הפסח יחול בעונת האביב, ומכיוון ששנת הירח קצרה משנת השמש באחד עשר יום, מעברים את השנה. בכל מחזור של 19 שנה, יש 12 שנים פשוטות ו-7 מעוברות, וסימנך ג'ח אדו"ט. בשנה מעוברת מוסיפים בתפלת מוסף של ראש חודש 'ולכפרת פשע', מפני שחודש העיבור משלים את מיעוט הירח כדי להשוותה לחמה. אדר ראשון תמיד מלא והשני לעולם חסר. חודש אדר הראשון הוא הנוסף והשני הוא העיקר, ולכן הנוגל באדר בשנה רגילה ומגיע לגיל י"ג בשנה מעוברת, נכנס למצוות באדר ב'. לגבי יום זיכרון נחלקו הפוסקים ויש בזה מנהגים שונים, יש הנוהגים בראשון ויש בשני, ויש בשניהם.

מזל אדר דגים, ראשי תיבות אדם, שמזלם של ישראל שנקראו אדם, גדול בחודש זה. החודש הוא כנגד יוסף הצדיק, ושני האדרים בשנה מעוברת הם כנגד שבטי מנשה ואפרים. גזירת המן היתה בחודש אדר שני בשנה מעוברת, וכתב רבי יהונתן אייבשיץ שחודש אדר ב' אינו תחת המזל כלל.

אחד מגדולי רבני עדת תימן, היה המקבל רבי חיים חגיבי, רבה של קהלת רבוע וכל מחוז כולאן שבתימן. ביתו היה בית ועד לחכמים ותלמידים רבים קבלו לקח מפיו. בקי היה בתורת הנגלה וחקמת הנסתר, והיו מכנים אותו בתאר הנדיר בתימן 'צמרן' על-שם בקיאותו הגדולה במקרא. מדי לילה, היה קם בפחות, פותח את בית הפנסות והזנה בתורה עד עלות השחר, אז היו מצטרפים אליו בני הקהלה ללמוד ותפלת שחרית. לאחר התפלה היה חוזר לביתו ועוסק בתורה, בודק את סביני השחיטה ומדביץ תורה לתלמידיו. בערב ימיו עלה מורי חיים לארץ הקדש, אולם חי בה שבועים ימים בלבד, ונפטר בה זמן ושבוע ימים ומנוחתו כבוד בפתח תקנה.

ביום ששי אחד, כאשר השבת עמדה לפרש את נפיה על היקום שלו, ישב רבי חיים בבית הכנסת כשהוא מעטף בבגדי שבת, וכל-כלו קורן אור יקרות מקדשת השבת. סביבו ישבו כל בני העדה, ויחד קראו את מגלת 'שיר השירים' בנעימה פסוק בפסוק, כמנהגם מדי ערב שבת. לפתע נשמעו קולות ועקה, וכלם הרימו את עיניהם בפליאה כדי לראות מה פשר הצעקות. בפתח עמד ערבי עשיר מתושבי העיר, שכלם הפירוהו פאיש אלם ושחצן. הלך היה עשיר מפלג ובבעלותו היו שדות וקרמים רחבי ידים, וכגדל עשורו כך היה גם גדל גאותו ועזותו רוחו.

בעדרו, היה לו לגוי זה, שור גדול ומבחר, רחב כתפיים ובעל כח אדירים, ועל שור זה היתה גאותו הגדולה של בעליו הערבי. והנה ביום ששי, יום שכינתם של הערבים, פשעמד השור ברפת ולא יצא אל עבודתו בשדה, קרס לפתע פתאום תחתיו חסר אונים, כשהוא מפלבל בעיניו בתמהון לבב. משרתיו של האדון הבהילוהו אל הרפת, וכשראה את שורו האהוב שוכב על הרצפה כאבן שאין לה הופכין, צלל לבו בקרבו. לשוא נסה הערבי לזרז את השור לקום על רגליו, ולחנם היו נסיונותיו להפית בו רוח חיים. השור שכב ללא תזונה וכמעט שלא גלה סמני חיים.

רגעים מספר עמד הערבי נבון, ולאחר מכן החל לרוץ אל עבר בית הכנסת של היהודים. זה מכבר הגיע לאזניו שמעו של הרב היהודי מורי חיים, וידע כי כחו גדול בכתיבת קמעות המחוללים פלאים. "כתב לי קמע כדי שהשור יבריא", דרש הערבי בחזקה מרבי חיים, אולם הרב סרב ואמר: "אי-אפשרי עתה, שכן השבת ממשמשת כבר לבוא וכלי הכתיבה אינם אתי. בוא נא אלי במוצאי שבת ואעשה כמצותך". תשובתו של הרב עוררה את חמתו של הערבי הגאה, והוא עמד על שולו ותרע לקבל את הקמע כאן ועכשו. נסה הרב להסביר לערבי על קדשת השבת וההדור להוסיף על קדשתה ולקבל את שבת המלכה טרם בניסתה, אולם הערבי אטם את אזניו משמע. פעסו הלך וקבר, עד שהוא לא שלט ברוחו והחל לטלטל את הרב הנערץ כשהוא דוחף אותו החוצה, ומזרזו ללכת לביתו ולכתב בעבורו את הקמע הנדרש.

המתפללים התמלאו בזעם וחרון אין קץ אל מול חצפתו של הערבי הגאה, ואף הרב התקומם בלבו על הבזיון הגדול של התורה ולומדיה, ובפרט כאשר השבת ממשמשת לבוא והוא כקנם עם צאן מרעיתו בבית הכנסת ומתבונן לקראת בוא השבת. "יש להעניש רשע כזה קשות", אמר הרב בלבו, ופנה אל פנים בית הכנסת. נטל רבי חיים גפרור שרוף, ועם הפחם שבו חרט על-גבי פתק שהודמן לידו את הפסוק שבפרשתנו, פרשת משפטים: "השור יסקל וגם בעליו יומת". לאחר שפסם לכתב את הפתק, כרכו ומפלו, ומסרו לערבי הרשע באומרו: "קח לך קמע זה וקשר אותו בקרן השור. כחו של הקמע גדול ובזכותו יבריא השור לחלוטין ויעמד על רגליו". בשמחה ובטוב לבב יצא הערבי מבית הכנסת, כשבידו הקמע, וחיש מהר כחץ מקשת אץ אל הרפת, ומהר לקשר את הקמע של הרב היהודי, על קרן השור. לנגד עיניו, התרחש הנס הגדול, והשור התרומם בבת-אחת מהארץ וקם בריא ושלם, כאלו לא ארע לו דבר. שמחתו של הערבי היתה שלמה, והוא המתין בקצר רוח עד שהיום יאיר, כדי שיוכל לצאת כמנהגו עם שורו האהוב אל המרעה, ובדרכו יוכל להתנאות בפני העוברים והשבים בשור המבחר שברשותו.

ויהי ביום השבת, בשעה שיהודי העיר עמדו בבית הכנסת והתפללו את תפלת השבת, נתקף לפתע השור הגדול בשגעון והוא החל להשתולל בחית טרף. נסה הערבי להרגיע את שורו, אולם השור התנפל עליו בחמת זעם, נגח בו בקרניו והרגו. זעקות האימה של הערבי, אותן זעק טרם מותו, הגיעו לאזני הפועלים שעבדו בשדה סמוך, וכשראו הלכו את ההרגו מוטל על הארץ מתבוסס בדמו, מהרו להזעיק את בנו של הערבי, כדי שיהלה ירגיע את השור וינסה להציל את אביו שגדקר. הבן, היה אף הוא גאותן גדול ובעל זרוע, וכששמע קטעי דברים על השור ועל אביו שגדקר, נטל רובה ציד גדול ואץ-רץ אל השדה. כשראה הבן את השור הגדול ואת אביו ההרוג, קמו עיניו בחוריהו, וכעסו נצת בו בבת-אחת. הוא לא חשב פעמים, הטעין את רובהו הארוך בכדורי מות, כון אותו אל עבר השור שעדיו היה אחוז בטרופו, וברירה אחת המית את השור המגדל.

כשהגיעה הבשורה לאזני המתפללים בבית הכנסת של מורי חיים, נרעשו כלם, והרב גלה להם את תכן הקמע שכתב. התקום באותו גוי רשע הפסוק "השור יסקל וגם בעליו יומת", ויהי לפלא. ♦

משפחה

מטעים

אם-רעה בעיני אדניה (כא ח)

תבת רעה בטעם גרשים, לומי לאדם על מצות גרושיו אם יהיה אשתו רעה בעיניו. (מפרטאים למהר"ם)

ומכה אביו ואמו מות יומת (כא טו)

תבת אביו מפקדת בתביר מתבת ואמו, בעוד שבספר דברים ועוד נאמר אביו ואמו והתבות מקורות, מפני שאין חייב המיתה על המכה אביו ואמו יחד, אלא גם אם המכה אחד מהם חייב מיתה, וכן ומקלל אביו ואמו חייב על כל אחד. (המסולאים סג)

בשם הגר"א מוילנא נמסר רמז נאה למה שמספרים חז"ל במסכת בבא בתרא, שאדם אחד צוה לפני מותו שכל נכסיו יהיו לאחד מתוך עשרת בניו, שהוא בנו בודאי. אמר להם רבי בנאה להבות את קבר אביו וכלם הלכו חוץ מאחד שלא רצה להבותו, והוא קבל את כל נכסיו של אביו, מפני שכל השאר היו פסולים ולכן היה עזי פנים שהבו את קבר אביו. ולכן מטעמת תבת אביו בתביר והיא מפקדת המתבות ואמו מות יומת, לומר שאם יש בו שמחה אביו, ודאי פסול הוא ועו פנים ולכן אמו חבת מיתה שהביאתו בפסול. (ברדס סח)

אולם ודאי הוא שלא יצאו דברים אלו מפי הגר"א, מפני שאסורו בטל הדיון של מכה אביו שהביא מיתה, שהרי אם המכה את אביו מתברר שכלל אינו אביו, ואסורו למה חייב מיתה עליו? (נעטא דקרא)

דורש היה ה"אור החיים" הקדוש את הפסוק שבפרשתנו: "אם-כסף תלוה את-עמי את-העני עמך", שמי שישראל כסף מעבר לצרכו, ידע שהוא חלקו של העני שנמצא עמו כפקדון מן השמים. וצדיקים היו מפרשים את הפסוק בלשון שאלה: "אם-כסף תלוה את-עמי"? וכי הכסף ילוה את האדם לבית עולמו?! "את-העני עמך" - רק מה שנתת כפדוקה והלואה זה יהיה לזכותך.

אחד מצדיקי ירושלים, היה רבי יהודה הולצמן, שנמנה עם החבורה המפרסמת של הלומדים ב'חצר שטרונים' שבירושלים, שהקדישו את עצמם לתורה ודקדקו בהלכה עד קוצו של י"ד. רבי יודל נודע בצדיק נשגב ורבים הם הספורים על מעשי צדקתו. בימיו חלה איש פשר אחד בירושלים שהיה מכנה 'החייט מפריו' ונזקק לנתוח, אך נדרש לשם כך סכום גדול של ששים לירות שהיה סכום גדול. יצאו גבאי צדקה מסורים לאסוף תרומות מבני ירושלים המסולאים פזו, ובדרגם הגיעו לצדיק רבי יודל. כששמע על המקרה החשוב, נאנח ואמר: "מה אעשה, ואין לי כבר שום מקור מנין לקחת מעות לצדקה. שכן פליתי כבר את כל כספי המעשר שלי, ואף את כספי המעשר של השנה העתידה כבר תרמתי מראש, כפי שפוסק ה'נודע ביהודה' שמתר לעשות כן". פנו הגבאים לצאת, והנה רץ רבי יודל אחריהם וקרא להם לשוב לביתו. "מצאתי עצה כלשהי", אמר להם הצדיק, "מבקש אני מכם שתפנו אל הגמ"ח הגדול שבירושלים, ותקחו משם בהלואה עשרים לירות על-שמי, ואני אפרע את הסכום בתשלומים של מחצית השילינג מדי שבוע". "ולמה חצי שילינג?" הסביר רבי יודל, "מפני שחשבת לעצמי, הרי מוציא אני מדי שבוע חצי שילינג לרכישת מדה של יין לקדוש, והרי אפשר לקדש על החלות במקום על היין, נמצא שאף חצי השילינג של היין יכול אני להקדיש לשם פירעון ההלואה". הלך הגבאי אל הגמ"ח וקבל את ההלואה על-שמו של רבי יהודה הולצמן, ומדי שבוע היה רבי יודל פורע חצי שילינג והדיר את עצמו מיון לקדוש. עשרים לירות היו באותם ימים סכום גדול, ואת ההלואה פרע במשך למעלה משש עשרה שנה! המגיד הירושלמי הנודע, רבי שלום שברדון, ספר פעם ספור זה בדרשותיו הקבועה שהיה נושא מדי שבת-קדש בבית הכנסת הגדול "זכרון משה" שבירושלים, ולאחר הדרשה נגש אליו אדם אחד ואמר לו: "עכשיו בארת לי תמיהה שהתקשית בה שנים ארוכות, קרוב משפחה אני לרבי יודל, ושהייתי אצלו שבתות הרבה. תדיר היה לפלא בעיני לראותו מקדש על החלות במקום על היין, ורק עכשיו הבנתי את הסבה לכך, מפני שעדיין לא הסתיימה אז תקופת הפרעון הארבע שנו של להצלת החייט".

במושבו החרדי קוממיות שברדום, פעלה מאפיה שספקה לחם לכל הסביבה, תחת השגחתו המהדרת של המרא דאתרא רבי בנימין מנדלסון. המאפיה הגיעה למחזור גדול וספקה את צרכיהם של כחמשת אלפי המשפחות שבאזור, אולם ככל שמחזור המכירות גדל, כך גדלו גם הגרעונות הכספיים. החלו בעלי המאפיה לטל הלואות כדי להחזיק את המאפיה, אך החובות הלכו והסתבכו ללא מוצא. פנו בעלי המאפיה לעזרת אחד מאישי הצבור הנודעים, והוא סיע להם במשך תקופה מסוימת בגלגול ההלואות, אולם לאחר תקופה פנה יחד עם רבי בנימין מנדלסון לשאל בעצתו של הרב מברסק, רבי בנימין הסביר על חשיבות המאפיה שבה מוצר לחם פשר לאלפי משפחות, אולם הרב אמר בפסקנותו: "לחם פשר הוא ענין גדול ונחוץ, אולם במה דברים אמורים? בשהלחם פשר מכל הבחינות, אבל לחם פשר שמיצור בעזרת כסף טרף, אינו לחם פשר. שכן כאשר נוסלים הלואה בלי ידיעה מהיכן יחזירוה, אין זה כסף פשר, וגם אם המדבר הוא בקיום מצוה למען הרבים, אין לעשות כן".

בעת שלמד רבי שמעון שווב, לימים רב דקהלת 'עדת ישרון' בארה"ב, בישיבת מיר, היה המנהיג לנסע הביתה לכבוד חג הפסח, והתלמידים היו נכנסים להפרד מהמשגיח רבי ירחם, והוא היה מלווה להם את הוצאות הנסיעה, וכשחזרו לאחר החג היו מחזירים לו את ההלואה. כשנכנס התלמיד רבי שמעון אל המשגיח להפרד ממנו, לקראת נסיעתו לביתו בפרנקפורט שבגרמניה, קבל את דמי הנסיעה מהמשגיח והודה לו על כך, אולם המשגיח צער בו ואמר: "אף אתה נוהג כמנהגם של תושבי אשכנז אשר תדיר שגורים על פיהם דברי נימוס ותודה? והרי אסור להודות על הלואה והדבר נכלל באסור רבית לפי דעת הפוסקים". בשנה שלאחר מכן, שוב בא רבי שמעון להפרד מהמשגיח, ומפיון שזכר את דברי המוסר שלו, לא הודה לו הפעם על ההלואה שקבל ונטל את הכסף בדומיה. עוזנו פונה לצאת מן הבית, והמשגיח שוב החל לגער בו: "האם הנך חושב שהכל מגיע לך? עד שאאתה מקבל כל דבר ואינך מודה על כך?"

מדגש

נצטינונו בפרשה "מדבר שקר תרחק" ואמרו חז"ל חותמו של הקב"ה אמת, וכתב המהרש"א שהאמת טובה רק בשהיא משלמת, וכשחסר ממנה גם דבר קטן האל"ף שבראשית שערבה אהר, נותר מת, רמז נאה מצאוי הקדמונים בתבת אמת, שערבה במספר קטן (לא האפסים) הוא 9, שגם אם נוסלים אותו בכל מספר שהוא ובכל חשבון, ישאר תמיד המספר קטן 9. למשל 9 בפול 656 התוצאה היא 5,904 ובחבור המספרים זה לזה נקבל 18 שהם 9, ולכן חותמו של הקב"ה אמת שאינו משתנה לעולם, ולכן נאמר שפת-אמת תבון לעד. גם כל ב"ב האותיות מהאות ב, מתחלקות לקבוצות של 3 אותיות וצירוף תמיד 9, למשל בג"ד 9, הו"ו 9, ולכן פתחה התורה באות ב"ת. וגם כל התריאה היא במספר קטן 9, למשל חלב = 40, חסר ממנו את המספר קטן 4, ישאוי 36 שהם 9, וכן כל דבר.

ממלה

אדם אחד הגיע פעם אל המלבי"ם ושאלה בפיו: "הרי קבלה גדולה מרבנו גרשם מאור הגולה, שאין לפתח מקהב סגור של אחר, והעושה כן מוטל פהרם שלו. מה יהיה הדיון אפוא אם המלבי"ם גלוי ופתיח, האם מתר לקרא בו?" חנף המלבי"ם והשיב לו במליצה: "הרי הדבר מפרש ברשי" בפרשת משפטים ומקורו מדברי חז"ל במסכת בבא קמא, שמפרש את הפסוק ו'כי-יפתח איש בור או כי-יכרה איש בר' - למה נאמר? אם על הפתיחה חייב על ההריה לא כלי-שבר?!" והרי לך רמז בדבריו, אם על פתיחת המלבי"ם חייב, על הקריאה (הבריה) לא כלי-שבר?!"

אם רצונך למנע מעצמך מחלקת, מים את הפסוק "ולא-תענה על-רוב", אל תטל חלק במחלקת ובמריבה ואל תענה לכל מריבה ותגרה וממילא תתבטל המחלקת מאליה, אך אם תענה ותשיב, תגדל המחלקת כמו אש להבה. (ימין משה)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת משפטים תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א)

עם אבי ונשאר אצלו סכום כסף בדיוק כפי שווי החביות לא פחות ולא יותר, ומשפטי ה' אמת, לכן תפסוק ההלכה כמו שהיא. כי המשפט לאלקים הוא.

בספר "יחי ראובן" מביא בהקשר למאמר הנ"ל עובדא שהיה אצל ה"חזון איש", הגיע איליו פעם בחור חסידי ושאלה בפיו: הוא מצא שילינג – מטבע קטן בשווי חמישים פרוטות, ושאלתו האם זכה בו או שמת יחמיר בזה מכיון שיש אולי לחשוש שהמאבד לא התייאש עדיין כי יתכן שלא משמש בכיסו ולא ראה שנאבד לו, והרי זה יאוש שלא מדעת.

החזון איש פסק שמוותר לו לקחת את המטבע ואין שום מקום להחמיר בזה, משום שזה נכנס לגדר שכך רצה הקב"ה – שהכסף שלו יהיה אצלך. אמר הבחור לחזון איש: כי בעצם הם אלו דברי הבעש"ט הנ"ל. נענה החזון איש לעומתו ואמר: אסביר לכם מה אמר הבעש"ט, אתה הרי טוען שיתכן והבעלים לא בדקו בכיסים ולא התייאשו, אם כן, איך יכול להיות שהדין הוא שהמוצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו?

התשובה היא – המשיך החזון איש – שגם אם באמת הוא לא משמש בכיסו, כך היה צריך להיות! הקב"ה רוצה שדווקא אותו אדם יחזיר לך כסף ולא שתקבלנו מן ההפקר. הלא אם המאבד ימשמש בכיסו ויתייאש יוצא שאתה לוקח מן ההפקר וההוא לא מחזיר לך שום דבר. – מה עשה הקב"ה? מסובב שאותו אדם לא ימשמש בכיסו ולא יתייאש, וכך יוצא שאתה לוקח ממנו והוא מחזיר לך, וזה סדר הגלגולים!

(יחי ראובן)

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. כי תקנה עבד עברי (כא, א-ב) מפני מה פרשת משפטים פותחת בענין העבד העברי, הגנב שאין לו מה לשלם ונמכר לעבד? הלא ישנם ענינים שהם לכאורה תדירים יותר – הלואה, גמ"ח שכן אדם פותח וכדומה. התירוץ הוא: אם לאדם יש שני בנים: האחד – פינער, ירא שמים, והשני, נעבאך, ירד מן הדרך, נהיה גנב. היכן מונח הראש של האב? בן הגנב. הוא כל הזמן חושב: איך מוציאים טותו מהבזץ. הקב"ה הוא אבינו, ואם יהודי נהיה גנב – הדאגה הראשונה שלו יתברך היא: מה עושים עם בני, הגנב? איך מצילים אותו מרדת שחת?

(יחי ראובן)

והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצעו אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעלם (כא, ו) כתב רש"י, "ומה ראה און להרצע מכל שאר אברים שבגוף, אמר ר' יוחנן בן זכאי און זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב תרצע". יש להבין, שמחמת זה הטעם היה ראוי יותר שמייד ירצע באזנו כעונש על הגניבה, ומדוע רוצעים את האזון על דבר הגניבה רק אחרי שאינו רוצה לצאת?

ויש לתרץ, שכיוון שצריך להשיג את הכסף כדי לשלם את הגניבה, ולצורך כך הרי נמכר, לא רצתה התורה להענישו פעמיים. אמנם, כעת שאומר שאינו רוצה לצאת, מתברר שכל המכירה כלל לא נחשבה לו כעונש, על כן, דוקא כעת רוצעים את אזנו כעונש על הגניבה.

(לקט אמרים למהרי"ל דיסקין)

אם המצא תמצא בידו הגנבה (כב, ג)

הרבי ר' בונם ז"ל אמר: בג' דברים בעבודת השם צריך ללמוד מגנב, א. גנב אינו עצל ובלילה וקור וגשם הולך לגנוב, ב. אם לא עלתה בידו בפעם הראשון לא יניח עד שיעשה הגניבה, ג. אף לגניבה קטנה לא ימנע את עצמו, כן בעבודה לא יתעצל ולא ייעף ואף למצוה קלה יזהר כגדולה:

ובספר עשר אורות [מערכה א אות כ] איתא בשם הרב הקדוש המגיד ממעזריטש ז"ל ג' דברים צריך ללמוד מתינוק, א. שהוא תמיד שמח, ב. שאינו יושב בטל, ג. שבוכה על כל דבר שמבקש, ומגנב צריך ללמוד ז' דברים, א. עבודתו בלילה, ב. אם לא השיג מבוקשו בלילה אחת יגמור בלילה שניה, ג. אהבה של הגנבים זה לזה, ד. מוסר נפשו גם על עבד דבר קטן להשיגו, ה. כל עבודתו אינו נחשב בעיניו כי בבוקר מוכר מה ששווה הרבה בעד פחות שבמטבעות, ו. מקבל כל מיני עינויים והוא באחד שאינו יודע, ז. אומנותו יפה לו לא יחליפנו בשום דבר: (פרדס יוסף)

בס' דברים ערבים בפ' משפטים אות י"ח כתב וז"ל: הרב הקדוש המגיד ממעזריטש ז"ע ביקש מרבו הבעש"ט הקדוש ז"ל שיאמר לו פירוש הזהרה הקדוש על ואלה המשפטים דא הוא רזא דגלגולא, פעם אחת אמר לו הבעש"ט שישע ליער אחד ויראה שם אילן אחד ומעיין תחתיו, ויתעכב שמה עד שיש יבא לביתו, ונסע שמה, וראה איש אחד בא עם סוס מזויין, והוא היה עיף ויגע, ואכל ושתה ונסע לדרכו, ושכח שם ארנקי שלו עם המעות, אחר כך בא שמה עוד איש אחד, והניח עצמו למוש, והוא מצא את הארנקי עם המעות, ולקחו והלך לדרכו, אחר כך בא שמה עוד איש אחד עני ונכה רוח, והוא עיף ויגע, ואכל שמה פתו אשר היה לו, ושתה מן המעיין, והניח עצמו למוש ולישון, אז בא בחזרה האיש הראשון, ושאלו שאל מאיש העני היכן הוא הארנקי עם המעות אשר שכחתי כאן, והוא באמת לא ידע מאומה, ולא הבין מה שזה מדבר איליו, בקיצור, כי זה הראשון הכה את העני מכות רצח ופצעו, בטענה שיחזיר לו מעותיו, וכאשר הגיע שש נסע הרב הקדוש המגיד ז"ע לביתו, וסיפר לרבו הבעש"ט את אשר ראה, ואמר לו הבעש"ט ז"ע, כי האיש הראשון הזה, היה חייב בגלגול הראשון לאיש השני, כסך המסויים הזה שהיה עכשיו בהארנקי, ולא היה משלם לו, ובאו אז לדין לפני זה האיש השלישי, שהיה אז הרב והדיין בגלגול הראשון, ופסק דינו ופטרו מבלי שום חקירה ודרישה, לכן עתה על פי הגלגול שילם הראשון להשני את חובו, והדיין קיבל ענשו, וזהו שאמר הוזה"ק על ואלה המשפטים דא רזא דגלגולא, עכ"ל.

ובס' מעשה אורג במשנה דפאה פרק ח' משנה ט', וכן דיין שדן דין אמת לאמתו, עליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' וכו' (ירמיה י"ז) כתב שם וז"ל ענין לאמתו הוא כי כמה פעמים יצא משפט מעוקל מדיני [התורה], כמו שאירע לאחד שהפקיד הון רב אצל אחד והלך לדרכו, וכשבא כבר מת הנפקד, ותבע מיורשיו, וטענו לא פקדנו אבא על זה, ופסקו להם שבועה ונפטרו, וכל העולם היו יודעין שזה איש נאמן וחסיד וירא שמים, וזה לא היה אמיד בכך, ושאלו למרן הריב"ש טוב על זה, האיך יצא משפט מעוקל מדיני התורה וכתוב (תהלים פ"ב) אלקים נצב בעדת אל, והשיב שזהו בהשגחת המשגיח, שבגלגול העבר היה זה חייב לזה ולא פרע לו, וכעת החזיר לו לתקן נשמתו, והיה בהשגחה, לא החסיר ולא העדיף, וזהו דין אמת לאמתו, אף שנראה לך שהוא משפט מעוקל, תדון הדין לאמתו, ולא תחזור אחר הפשרות, וכיוצא בזה בענינים אלו, והמשכיל יבין לאישורו, עכ"ל.

(מקור מים חיים)

בספר "עבודת הגרשוני" מסופר שפעם בא איזה איש עשיר לעיר בארדיטשוב, והביא עמו כמות גדולה של חביות דבש בשביל למכרם, ולא הצליח בשום אופן למכור שם מהחביות. כיוון שכך ביקש מרעהו עשיר אחר שגר שם בבארדיטשוב שרוצה להשאיר אצלו את החביות להזדמנות אחרת והיהו אצלו כפקדון. והעשיר השני אכן הסכים.

העשיר הסוחר נסע לביתו ושקע בעסקיו האחרים ונשכח ממנו עניין החביות שמונחות בבארדיטשוב. אחרי כמה וכמה שנים נזכר מהחביות, והחליט שהגיע הזמן לנסות למכרם שוב. כשהגיע לעיר נודע לו שהעשיר ההוא וגם אשתו כבר נסתלקו לבית עולמם, ניגש אל היתומים ואמר להם שהחביות הם שלו. אמרו לו היתומים: אכן מצאנו הרבה חביות בעיזובון אבינו אבל מי אומר שהם שלך? תבע אותם לדין תורה אצל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב שהיה רב העיר. הרה"ק מבארדיטשוב הכירו כאיש דובר אמת אבל מאידך גיסא ההלכה במקרה זה הוא שאינו יכול להוציא את החביות מתחת ידי היתומים ולא ידע להשית עצה בנפשו מה יעשה במקרה זה. ונעמד להתפלל בבכיות שהקב"ה יורהו מה לעשות שניכרין דברי אמת שהם של העשיר, ולא רצה שיגרם לו עוול. ושמע ה' תפילתו ונתגלה איליו העשיר שנפטר ואמר לו: תנוח דעתך ותפסוק כפי די תורה ואל יצר לך כיוון שאביו של העשיר שהפקיד אצלי החביות עשה מסחר

והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני (כב, כו)

ועתה נחשוב נא: הרי ידוע כמה שפל רוח היה הגר"ח צ"ל, וכמה היה ביתו וממונו הפקר לכל דורש, ואיך כל החולים והמצורעים מצאו שם את מנוחתם. וגם נוסף ונעשה ק"ו, שאם על הבנת התורה מסר הוא את נפשו והשליך אחרי גזיו את כל העוה"ז - בודאי לא ישקר ויגנוב בשביל כמה פרוטות...

הנה מקום איתנו לומר שאין לך "רוב" גדול מזה... רוב צדדי זכות להגר"ח שכל מעשיו כשרים והגונים - ורוב צדדי חובה להמשכיל...

אך האמת אינה כן, כי המשפט לאלקים הוא!!

וע"כ אף שבמשפטי הגויים באמת הולכים לפי השכל, כנ"ל - אך בתורה כתוב: "לא תטה משפט אביון בריבו" - אפילו אביון במצות!! ולפיכך: אם הגר"ח צודק לפי כללי ההלכה - יזכה בדין, ואם לאו - לא!!

לא תטה משפט - אף לאחר פס"ד

דוגמא מאלפת לדבר נמצא במעשה שהיה עם הגאון ר' חיים לייב מסטאוויסק. ונתבונן נא, כי מלבד התפעלות הלב שיש במעשה שלפנינו - גם דקות והבנה עמוקה בפסוק יש בו, והחידוש יקר ונפלא, הבה נטה אוזן: הגאון ר' חיים לייב סטאוויסקר (כך היה נקרא בפי כל), היה מפורסם מאוד בזמנו בכוחו הגדול ב"הכרעת דין". בדרך כלל היו שני הצדדים יוצאים מרוצים מלפניו, כולם הרגישו שנעשה הצדק, וגם מי שהורשע בדין יצא בלי תרעומת.

שמו של ר' חיים לייב יצא לתהילה בכל האזור, עד שאפילו הגויים שבאותו מחוז העדיפו לא אחת להתדיין בפניו - ולא ללכת לבית המשפט שלהם, באשר ראו כל גויי הארץ כי שם ה' נקרא עליו.

פעם אחת נזדמנו לפני ר' חיים לייב שני בעלי דינים שהיו הפכים ממש, מן הקצה אל הקצה... מחד גיסא - הגיע ראש הקהל דסטוויסק שהיה איש נכבד, וכנגדו - הרוקח של העיירה, שהיה משכיל מברלין אשר מימיו לא עלה עליו עול תורה או עול מצוות, והוא היה ה"מחלל שבת" היחיד בכל העיירה.

אבל הדין דין אמת הוא, והאמת במקרה זה היתה דוקא עם ה"מחלל שבת" - ולא עם ראש הקהל... ר' חיים פסק לטובת הרוקח, ותהום כל העיר, ופני ראש הקהל חפו.

אלא שכאן נפתח פרק נוסף בסכסוך הממוני שבין השניים, שכן "ראש הקהל" - נהיה ל"רשע הקהל", ולא הסכים לציית לדין... "מה זאת אומרת?" - טען, - "הייתכן שיזכה הרב את המחלל שבת הלזה כנגדי? לא יקום ולא יהיה!!"

עכ"פ, ראש הקהל סירב לציית לדין, ולפיכך בא הרוקח שנית לפני ר' חיים לייב להוועץ עמו מה יעשה.

ר' חיים לייב יעץ לו לפנות לערכאות של נכרים, אולם לא כמשפטנו - משפטיהם, ושם הפכו את הקערה על פיה, זיכו את ראש הקהל - וחייבו את הרוקח...

הרוקח שב להוועץ בר' חיים לייב, והוא יעץ לו בלא היסוס לפנות לערכאה משפטית הגבוהה ביותר ברוסיה, אשר שכנה בפטרבורג הבירה, ולא זו בלבד, אלא שאף הודיע לרוקח שהוא בעצמו - ר' חיים לייב - יבוא להעיד ולטעון לטובתו בבית המשפט!!

אך דא עקא, הדברים התגלגלו באופן בלתי צפוי, וכאשר קיבל ר' חיים לייב את ההזמנה לעדות מבית המשפט - גילה שהתאריך המיועד הוא לא אחר מאשר יום חג השבועות - חג מתן תורה - בשעה עשר בבוקר!!

נקל לתאר איך נראה יום מתן תורה אצל ת"ח דוגמת ר' חיים לייב, ניתן אף להבין כמה קשה היה לעזוב את המשפחה ואת בני העיר ביום גדול זה, אבל כשם שגדולים הת"ח בלימודה של תורה - כך גדולים הם בקיומה, ובלא היסוס קם ר' חיים לייב ונסע לפטרבורג לחוג שם את חג מת"ת, בכדי שיוכל להעיד לטובת הרוקח בעיצומו של חג.

אף סדר יומו של הגר"ח בפטרבורג ומקום המצאו במשך החג - כמובן נקבעו בהתאם ל"מטרה המקודשת": להעיד לטובת הרוקח אשר כאמור היה המחלל שבת היחיד בסטוויסק!!

כאשר חזר הגר"ח לסטוויסק לאחר החג, לא היו יכולים בני העיר להתגבר על פליאתם, והם שאלוהו: מה ראה הרב על ככה? האמנם עד כדי כך צריך להתמסר בשביל "שיג" שכזה?

ר' חיים לייב נעץ בהם את עיניו, וכה השיב ואמר: "הנה הפסוק אומר: לא תטה משפט אביון בריבו. ולכאורה, הלא כבר נאמר לעיל: לא תטה משפט, ומדוע הוכפל הציווי פעמיים? אלא מתרצים חז"ל במכילתא שפסוק זה מדבר באביון במצוות, שלא תאמר: הואיל ורשע הוא אטה את דינו, ת"ל לא תטה משפט אביון בריבו.

"והנה" - אומר ר' חיים לייב - "הרי זו אזהרה מפורשת שלא לשנות את הדין אפילו כי הוא מחמת רשעו של ה"אביון במצוות", ובודאי הדברים אומרים גם אם הוא אביון אמיתי ומזהוד..."

"עתה שוו בעצמכם, ותארו לכם מה היה אילו הייתי פוסק ההפך, שהצדק עם ראש הקהל, והרוקח היה מסרב לקיים את הפסק, והייתי מורה לראש

(הגר"א)

לכלב תשליכון אותו (כב, ל)

צריך טעם למה כתיב תשליכון ולא תשליכו? וי"ל שבא לרמז מ"ש בשיליהי שבת "אורח ארעא למישדי אומצא לכלבא (דרך העולם להשליך הבשר לכלב) וה"מ בדברא אבל במתא לא, דאתי למסרך בתרי". (אבל זה נכון לעשות רק במדבר, ולא בעיר, כי הכלב יסרך אחריו) ותנן בב"ב כ"ה א' "מרחיקין את הנבילות מן העיר נ' אמה", ולזה כתיב תשליכון דהיינו שתשליכו לו את הנבלה ברחוק נ' אמה מן העיר דלא ליתי למסרך בתרי".

(טעמא דקרא)

מדבר שקר תרחק (כג, ז)

ובחז"ל, שישנם מקרים מסויימים שהותר לשנות, כגון מפני השלום או כדאיתא בגמ' (ב"מ כג, ב) שבג' דברים משקרים אף ת"ח. עוד דוגמא לדבר סיפר הגר"ח קנייבסקי: אבא זצ"ל סיפר לי שבזמן המלחמה למי שלא היה דרכו היה זה סכנת נפשות והיו יורים בו פעם אחת הלכו שני בחורים לאחד היה דרכו ולשני לא, ולפתע ראו חייל. אמר זה שהיה לו דרכו לחברו שיעמוד ואילו הוא ירוץ. כשרץ החל הגוי לרדוף אחריו עד שתפסו וביקשו דרכו, והלה הראה שיש לו. כשנשאל מדוע רץ? השיב כי הוא חולה מעיים והרופא ציווה לרוץ בכל יום כשעתיים. שאלו הגוי: הרי ראית שרודף אני אחרך ומדוע לא עצרת? והשיבו: חשבתי שגם אתה חולה מעיים...

(דרך שיחה)

ששת ימים תעשה מעשיך ובוים השביעי תשבת... ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו וגו' (כג, יב יג) יתכן עפ"י מה דאמרו רז"ל (שבת קיח, ב) "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו", וזה שאמר: ששת ימים תעשה מעשיך ובוים השביעי תשבת כו' ובכ"ז אל תסמוך ע"ז להקל במצות התורה, רק בכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים ל"ת. וזה ע"ד צחות. (משך חכמה)

ויאמרו כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע: (כד, ז). כאן לא כתיב יחידו, ובפרשת יתרו כתיב ויענו כל העם יחידו ויאמרו וגו', ועוד, ששם כתוב "נעשה" ולא כתיב "ונשמע", וביאורו, דאי אפשר לכל אחד מישראל לקיים כל התרי"ג מצוות כי יש הרבה השייכים רק לכהן וכדומה, אך יש שני דרכים א. שכל ישראל ערבים זה לזה וכשיש אחדות הוי כאילו כל אחד ואחד קיים כל מצוות של חברו, ב. על ידי לימוד תורה דכל העוסק בעולה כאלו הקריב [מנחות ק"ג]. "ונשמע" היינו לימוד תורה, וביתרו דלא כתיב ונשמע על כן כתיב "יחידו" כי יחידו יהיו יכולים לקיים כל התורה, וכאן כתיב "ונשמע" דהיינו לימוד תורה, לא כתיב יחידו דעל ידי לימוד ממילא כל אחד יכול לקיים התורה.

(פרדס יוסף)

מאוצרות המגידים

לא תטה משפט אביון בריבו (כ"ג, ו')

ובמכילתא (משפטים כ'): "רשע וכשר עומדין לפניך בדין, שלא תאמר: הואיל ורשע הוא - אטה עליו את הדין, תלמוד לומר: לא תטה משפט אביון בריבו, אביון הוא במצות".

וצ"ע, מה היתה הסלקא דעתה להטות דין הרשע? ולמשל אם בא ראובן הרשע, ואומר שמשעון הצדיק לא השיב לו את ההלואה שהלוה לו, כלום יש סברא לומר שנטה את דינו של ראובן בגלל שהוא מחלל שבת או לובש כלאים? אם הצדק עמו - מדוע שנחייבנו?

וע"כ צ"ל, שאין מדובר כאן בדין שהוא מבורר ופשוט - אלא במקום ספק, ושם היתה ס"ד שבכלל שיקול הדעת נכניס גם את הנטיה להרשיע את זה שהוא רשע, ולומר שכנראה האמת היא עם הצדיק.

דהנה למשל יש דין ש"אחרי רבים להטות", ומדוע? - מפני שהסברא נוטה יותר לילך אחר הרוב. וא"כ י"ל גם ברשע וצדיק כעין זה, שיש לנו להוסיף לשיקול הדעת את הסברא שמתמא הצדיק לא משקר, ועפ"ז נטה את הדין מתוך סברא שכלית.

ונתאר לעצמינו למשל, שאדם כשר וצדיק כמו הגר"ח מבריסק צ"ל, שכל ימיו עמל ויגע על דקות קיום ההלכה, וגם בדיני ממונות היה מדקדק בתכלית - בא לדין תורה עם ראש המשכילים שבעיר בריסק... ר"ח אומר: הלויית לך כסף ולא פרעתני, והמשכיל אומר: פרעתני.

א. החל לשוחח עם אביו על היום שאחרי... 'נדמה לי' החל לומר, 'כי מתקרב אני ליום המוות... לבטח תיערך לי הלוויה הגדולה, אך הנני מבקש בכל לשון של בקשה, כי בהלווייתי לא יספידני איש מלבד המגיד שיעור' של הישיבה הקטנה בה למדתי בשיעור ב'; לו חייב אני את מרבית ההתפתחות הרוחנית שלי...!

האב ששמע את הדברים, חש כי חבטה עזה הולמת בראשו. הוא החל להסות את דברי בנו, באומרו כי כולם מתפללים כל העת שיצא מכך בריא ושלם, ובעזה"י כך יהיה....

הנער לא ניסה להתווכח, די היה להוריו בסבל שעברו עד היום, ומדוע יכביד על ליבם יתרה על העובר עליהם בעטיו, אך הוא חזר שוב על בקשתו, כי לו תיערך לו לוויה, בקשתו היחידה היא שרק אותו מגיד שיעור שהביא לצמיחתו הרוחנית, הוא אשר יישא עליו דברי הספד...

האב נפנה לאחוריו, את דמעותיו שנגרו מבלי עצר, ניגב מבלי יבחין בהם. בסתר ליבו לא הבין למה מתכוון בנו, והיאך אותו מגיד שיעור שלא היה זכור לו במיוחד - הביא לצמיחתו... אבל הוא הפנים את בקשתו היחידה של בנו.

כעבר ימים מספר כוחותיו של הנער לא עמדו לו, ובקושי יכול היה א. להוציא מילה מפיו. משראה את עיני הסובבים מלאי העצב, פנה עליהם ואמר בשארית כוחותיו: 'אל לכם לדאוג, עובר אני בשמחה לעולם שכולו טוב, וה' הגדול ירפא שברונכם, רק אל תשכחו לקיים משאלתי היחידה שרק אחד יספידני בהלוויה...'

יותר לא יכל להוסיף, וכעבור זמן קצר עצם את עיניו - לנצח, ואז נלקח לבית עולמו, כשמסביבו קוראים בני משפחתו בלהט קריאת שמע ווידי... כעבור זמן מה, בטרם החל מסע ההלוויה, הודיע האב כי עליו לקיים את בקשת בנו, ומצוה לקיים דברי המת, וכי בנו ביקש שרק אחד יהיה זה שיספיד אותו...

אחד הרבנים נתבקש להתקשר לאותו מגיד שיעור ולבקשו לקיים את בקשתו של א. ולהספידו. בתחילה חש אותו מגיד שיעור בסחרחורת שאימה להפילו. הוא זכר היטב את תלמידו אהובו, את קשיו, נסיונותיו, ולבסוף את הצלחתו הגדולה, ולא ידע ולו לרגע על דבר מחלתו הקשה, ובוודאי לא על סילוקו לשמי רום בעודו באיבו...

רק לאחר כמה דקות כשעיכל את הבשורה המרה והבקשה, הודיע נחרצות כי איננו יכול להספידו, ובודאי שלא לבד כשמנגד גלריה מכובדת של גדולים וחכמים נוכחת במקום. תחילה ניסה אותו מגיד שיעור לברר שמא התרחשה כאן טעות, שהרי לא זכר דבר מיוחד שאירע עמו ועם א. ולא הבין כיצד נקלע דווקא הוא לסיטואציה זו.

התשובה לשאלתו זו לא איחרה לבא; עוד בטרם צאת מסע הלווייה משהגיע אותו המגיד שיעור לבית תלמידו לשעבר, ניגש אליו אבי הנער ובידו פתק מקופל ומקומט, הוא תחב זאת בידי, ובקול חנוק מדמעות הוסיף ואמר: 'כשביקשני בני שאתם לבדכם תספידו אותו בהלווייתו, הוא אף ביקש שאקח מארנקו בכיס הפנימי פתק מקומט זה, ולא אפתחהו, אלא אביא אותו אליכם, כשהוא אומר - כי את כל חייו הרוחניים חייב הוא לכם ולפתק המקומט החבוי בארנקו... הנה לכם הפתק, ועשו בו כטוב בעיניכם.'

בתחילה לא הבין המגיד שיעור במה המדובר, אך משפתח את הפתק וקרא את תוכנו, עלה חיוך בקצה פיו. הוא נזכר בערגה באותו מעשה, שאירע שנים מספר קודם לכן. ומעשה שהיה כך היה:

היה זה באחד השנים, ובשיעורו צצה בעיה חברתית קשה; בני השיעור לא הסתדרו ביניהם, ואווירה מתוחה שררה בין כולם. עובדה זו אף השפיעה על רמתם הלימודית, והשקידה שאופפת בדרך כלל בחורי חמד בני גילם, נעדרה מהם.

לאחר לבטים רבים, החליט המגיד שיעור לקום ולעשות מעשה. הוא הכין בביתו פתקים רבים, כשבכל פתק רשומים שמותיהם של כל בני השיעור ולצידו שורה ריקה. הוא פנה לבני השיעור ודיבר עמם בהרחבה אודות העניין שלכל בחור ובחור ישנם מעלות רבות, חלקם חבויות, חלקם לא מגיעות לידי מיצוי מלא, וחלקם פשוט לא מבחינם בהם. אבקשם, כל אחד בגפו, בהיותו מכונס עם עצמו, לחשוב על מעלותיו של חבריו, וכל אחד ירשום לצד שם כל בחור מבני השיעור שתי מעלות מיוחדות שהוא רואה דווקא בו.

כעבור ימים מספר מילאו הבחורים בצנעא אחר בקשת רבם, והשיבו לא את הפתקים מלאים במעלותיהם של הבחורים כולם. המגיד שיעור ישב והכין לכל בחור את שלל המעלות שנתתו אודותיו על ידי חבריו לספסל הלימודים. הוא נתן לכל בחור פתק ובו רשימת מעלות באומרו: 'דע לך! אם אחרים חושבים שאלו הן מעלותיך, ודאי שהן קיימות בך, אם תדע לנצלם כראוי, אתה עתיד לצמוח ולהיות לגדול בישראל!'

והנה זה פלא, כעבור זמן קצר האווירה החברתית שנסקה רבות, אף רמתם הלימודית

הקהל ללכת לערכאות וכו', כאותו המעשה שהיה כאן - רק בהיפוך, והייתי טורח נסוע בחג לפטבורג כמו שעשיתי עתה, כלום גם אז הייתם תמהים על מעשי? - ודאי שלא!

"כי מלבד הפסק והכרעת הדין - צריך גם להעמיד את הדת על תילה, ולהציל את הנעשק מיד עושקו, שכן זוהי העמדת האמת על מכונה לכבוד משפט התורה!! הרי הדין מחייב לדרוש את קיומו, כי בדרישת הצדיק יש שני חלקים: החלק הראשון - להוציא את הצדק לאור כראוי, והחלק השני - לדרוש את יישומו וביצועו הלכה למעשה!!

"ומעתה, אם כך הייתי נוהג כאילו היה מוכרע הדין לטובת ראש הקהל, הרי שאם לא אנהג כך כעת כאשר הדין הוכרע להפך - הריני עובר על הלאו המפורש של לא תטה משפט אבינך בריבו!!

"כי אם התיחסותי אל הדין לאחר שנפסק שונה מאחד לשני בגלל שהוא רשע - הרי זו הטיית תוצאת הדין, שהיא חלק בלתי נפרד מפסק הדין עצמו!! והרי זה כאלו פסקתי לטובת ראש הקהל והייתי את הדין!!" - כך סיים ר' חיים לייב את דבריו ואת חידושו הנוקב.

הנה למדנו מכאן תורה ויראה גם יחד, רק שעתה נסיים מעין הפתיחה, ונאמר שלפניי יתכן ליישב בדרך נוספת את אשר הקשינו בתחילה: היאך סלקא דעתך להטות את הדין בגלל רשעו של הרשע?

ומעתה י"ל, שהפסקו בא לחדש לנו שאף לאחר פסק הדין - אסור לנו להמנע מלסייע ביד הרשע אם זכה בדין, ממש כשם שהיינו מסייעים לחבירו הצדיק אילו זכה הוא!!

והיינו שבדרך הטבע יש חשש שלא נהיה חמים ובערים כ"כ למען הרשע, ולא נעזור לו להגן על זכותו, ולכך הוצרך הפסוק להזהירנו ע"ז, שלא נטה משפט הרשע אף לאחר הדין!!

כי אם ננהג כך - הרי זה כאילו נתננו יחס שונה לרשע בעצם הדין, ויש בכך גריעות מידת האמת ודרישתה!!

וע"כ גם אם במקרה אחר לא היינו מתרגשים כ"כ מסבלו של הרשע, ולא היינו רצים לעזור לו ולסייעו - אעפ"כ כאן, לאחר שיצא זכאי - נרוץ לעזור לו!! כי בכך אנו מעמידים משפט אמת לאמתו!! והדברים שמחים ומאירים.

(לב שלום)



"והגישו אדניו... אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם" (כא, ו). פירש רשב"ם: "לעין כל רצע אזנו לסימן עבדות".

"אמר רבן יוחנן בן זכאי: און ששמעה על הר סיני 'כי לי בני ישראל עבדים' (ויקרא כה) והלך וקנה אדון לעצמו - תרצע... מה נשתנו דלת ומזוזה מכל כלים שבבית? אמר הקב"ה: דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות, ואמרת 'כי לי בני ישראל עבדים'... ירצע לפניהם" (רש"י שם).

"אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס" (כו, א).

"כיצד מאיימין את העדים? על עדי נפשות - היו מכניסין אותן ומאיימין עליהם... לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לז ע"א במשנה). פירש"י: "חשוב אני כעולם מלא, לא אטרד את עצמי מן הועלם בעבירה אחת, וימשוך ממנה".

מסכת חייו הקצרים של הבה"ח א.ש. מטובי הלומדים באחת הישיבות הנודעות, יכולה ללמד אותנו לקח רב משמעות, אף שסופו היה מר כשנקטף באיבו לגינתו של הישוב ממעל, בהותירו אחריו משפחה אבלה ודוויה. נדמה הוא, כי ניתן ואף ראוי ללמוד ממנו לקח, מהי מעלת הראיה וההתבוננות במעלותיו של הזולת בכלל, ובפרט מהו כוחו של עידוד.

היה זה לפני זמן לא רב, אחר שהבחור א. חש בכאבים עזים בצווארו, הבדיקות השונות לא העלו דבר, ולבסוף נתבקש לערוך סדרת בדיקות מקיפות יותר.

משהגיעו תוצאות הבדיקות, הם הוכיחו את הנורא מכל, ובגופו של א. נתגלתה המחלה הקשה והאיננה. וחיש מהר הוא אושפז כדי לקבל טיפול כימותרפי בנסיון למגר את המחלה. הוריו שאך לפני שנים מועטות ליורו בהתרגשות על מזוודותיו לעבר הישיבה הגדולה המעולה, כשדמעת גיל בצבצה בזוית עיניהם, קבלו עתה בחטף את הבשורה הקשה, והתפללו וקיוו כי בנם ייצא מכך בעוזה"ת.

כעבור זמן לא רב, הודיעו הרופאים בצער להורי הנער כי גופו החלוש לא יוכל לשרוד עוד זמן רב את הטיפולים הקשים והמרים, ואפסו סיכויי למול אימת המחלה, וכי ימי ספורים.

הנער, הבין אף הוא את רוע מצבו, ובגדלות נפש החל לשוחח עם הסובבים אותו על היום שאחרי... היאך מתכוננים אליו בבא היום... באחד מאותם רגעים פנה הנער לאביו שהיה עמו לבדו בחדר, וביקשו לשוחח עמו ולבקש ממנו דבר מה...

האב, נכרך מעט, התקרב לבנו, חיבקו בחום, ושאל לבקשתו...

"הייתי רחוק מלהיות חלמאי... אבל הגאון השכיל להוביל אותי בהומור הדק והאופייני שלו, אל הרובד העמוק ביותר בנפש ה'חיה' שלי: ה"נכבדות" העצמית.

עבד או אדון

נחזור לפרשתנו. לא פלא, איפוא שהגיעו רבותינו למסקנה, כשסיכמו בקצרה את דינו של עבד עברי: "כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו" (קידושין כ ע"א). כלל האומר כולו נכבדות.

משמעות דבריהם היא, שלא זו בלבד שתנאי העבד משתווים לאלו של האדון, גם אם אלו משופרים ביותר כדרשת חז"ל עה"פ "כי טוב לו עמך" (דברים טו, טז) - "שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן" (קידושין, שם), אלא שיתר על כך, פעמים שתנאי העבד עדיפים על אלו של אדונו, עד שלעומד מן הצד ייראה שהעבד הוא האדון, ואילו האדון הוא עבדו.

וכל כך למה? ביארו התוספות (שם) בשם הירושלמי: לפעמים יכול לקרות שאין לאדון אלא כר אחד בלבד, ומעתה תתעורר בעיה מי יזכה לשכב על כר יחיד זה? - אם האדון ישכב על הכר, נמצא מבטל את הציווי שכתוב בתורה "כי טוב לו עמך", שהרי תנאי העבד גרועים משלו. ואם תאמר, שיניחו את הכר, ולא זה ולא זה ישכבו עליו - הרי זו מידת סדום! נמצא שבמקרה כזה האפשרות היחידה שעליה ממליצה התורה היא שהאדון ישכב ללא כר, ואילו העבד יתרווח בנוח על הכר היחיד. אם כן, אין כל הגזמה במה שקבעו חז"ל ש"הקונה עבד עברי כאילו קנה אדון לעצמו!".

לאור זכות זו ובמציאות חיים שכזו, סביר להניח שיהיו כאלו עבדים, שבעומדם על סף היציאה "לחיים האזרחיים" ישקלו בקור רוח את אשר לפניו, ויחליטו כי בעיניהם עדיף להישאר במצב העבדות. לא היינו מופתעים אילו היו כאלו שסברו שמוטב לעבוד תחת פיקודו של האדון הדואג לכל מחסור, מאשר לצאת לשוק החיים הפרוע ולהתמודד בצורה עצמאית עם עתיד שלא ידוע מה הוא צופן בחובו.

התורה צפתה אפשרות זאת מראש, והיא גם לא שללה זאת בצורה מוחלטת, למרות שהבחירה בעבדות היא למורת רוחה. את גישתה השלילית של התורה לבחירה זו מבטאת התורה בצוואת לרצוע את אזנו של העבד הבוחר בכך: "הגישו אדניו... אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם" (כא, ו).

מה בין רציעה למזוזה?

אלא שאנו תמהים, מדוע כה שלילי יחס התורה למי שמרצונו בוחר במצב של עבדות? מה פשעו ומה חטאו של מי שהעדיף את העבדות, שכאמור הינה כקניין אדון, על פני עצמאות רצופת בעיות? ומה משמעות הרציעה ליד הדלת והמזוזה, שבה מתנה התורה את האפשרות להישאר במצב זה של עבדות?

לדעת הרשב"ם (שם) רציעת האוזן היא סמל לעבדות. מי שאינו מצויד בגדלות פנימית (בבחינת 'ויגבה לבו בדרכי ה'') כיאה למעמדו של העם הנבחר, עם סגולה, ושחירותו אינה יקרה בעיניו ומוכן להמשיך במעמדו כעבד - ראוי שישפילוהו ויבליטו את עבדותו. רציעה זו אמורה להיות ביטוי חיצוני למהותו הפנימית של האדם, שהעדיף תנאים כלכליים על פני חירות. כי במצב של עבדות יש בו כפיה מסוימת. שאם ירצה העבד לחזור בו באמצע הזמן ולהיות בן חורין לא יוכל, ומכך אין רוח התורה נוחה.

ובדבר העובדה שצריכה הרציעה להתבצע דווקא באוזן וליד הדלת והמזוזה, רש"י מצטט את דברי "המכילתא" הגורסת: "אמר רבן יוחנן בן זכאי: אוזן ששמעה על הר סיני 'כי לי בני ישראל עבדים', והלך וקנה אדון לעצמו - תירצע... רבי שמשון היה דורש מקרא זה כמין חומר: מה נשתנו דלת ומזוזה מכל הכלים שבבית? אמר הקב"ה: דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים, כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות, ואמרתי: 'כי לי בני ישראל עבדים' - ולא 'עבדים לעבדים', והלך זה וקנה אדון לעצמו יירצע בפניהם".

מסביר נפלא בעל "מראש צורים": הדלת והמזוזה היו הסימנים המובהקים של היציאה ממצרים. הם שניתן עליהם לבליט הסדר הראשון שנערך על אדמת מצרים, בישר את היציאה הקרובה משעבוד מצרים לחירות עולם. והנה מעשהו של עבד זה מהווה כעין התעלמות מהמשמעות של יציאת מצרים.

אמנם אותו עבד מנמק את סירובו להשתחרר מעבדותו בנימוק ש"אהבתי את אדוני ואת אשתי (הכנענית) ואת בני העבדים", אבל אם זהו הנימוק, אין לך עבדות שפלה מזו. אם המשפחה הכנענית מוצאת מקום בתודעתו - בולטים בו הסממנים המכוערים של העבדות הפנימית. כל בן חורין יודע לייקר את חירותו, ולמרות שזו אינה מרשה לו לבוסס בבזך, הוא לא יוותר עליה בשום פנים. אם נטיות נפש מגושמות כל כך מהוות גורם של ממש אצל יהודי, בליבו פנימה הוא כבר עבד נרצע לתאוותיו, ורציעת האוזן אינה אלא מעשה חיצוני, המבליט את המתרחש במעמקי נפשו.

השתפרה לבלי הכר, וניכר היה שרוב הבחורים נטלו על עצמם משימה זו ברצינות הראויה, והחלו לשקוד על התורה במיציאו מעלותיהם הרבות שנגלו להם על ידי חבריהם.

המגיד שיעור לא ייחס עניין זה למעשיו. הוא הבין כי בשל שיפור האווירה בין הבחורים ניכר השיפור אף בלימודם, ורק עתה כשפתח את הפתק של אותו בחור, ובו מפורטים כל מעלותיו, אותם רשמו חבריו לספסל הישיבה בהיותו עלם צעיר, הבין כי פתק זה, מלבד המחמאה שבו, הוא היווה כיוון ודרך חיים לרבים מבני תלמידיו. מכאן הייתה גם הדרך קצרה להכנת הספר מרגש, הספד שריגש את כל השומעים בדבר מעלותיו המיוחדות של אותו בחור שנקטף בעודו באיבו.

האמת כולה נתגלתה רק כעבור מספר ימים. עם הגיעו של המגיד שיעור לבית המשפחה לנחמם על הלקח בנם מחמדם בחטף, שם הוא פגש בנערים נוספים מבין תלמידיו באותו שיעור, וכולם הוציאו את אותו פתק חבו, והראו לו באומנם כי לפתק זה חלק ניכר ומכריע בהתקדמותם כל השנים.

רק אז קלט המגיד שיעור את המסר המיוחד, שבמעשה פשוט שנועד לשנות אוירה שלילית ששררה בשיעור בלבד, הוא הצליח להביאם לתוצאות מרחיקות בכל תחום מתחומי החיים, וזאת ע"י נתינת מבט אמיתי על מעלותיהם והיכולות שלהם להעפיל בסולם העליה, דבר שהגביר בהם את הרצון, המוטיבציה והשאיפה לגדול ולצמוח ולנצל את המעלות עד תום עד שנהיו רבים מהם מטובי בני הישיבות בעולם התורה כולו!!!

ויפה פירש בעל "מנחת שבת" בשם הרמב"ם את מאמר המשנה ב"אבות" (ולפי גירסתו): "מאד מאד הוי זהיר להיות שפל רוח" (פ"ד מ"ד):

"חלילה לו לאדם להיות תמיד שפל רוח שהוא ההפך ממידת הגאווה, כי השפל רוח אין לו שום שאיפה בחיים...! כי מי שלא יתבונן בחשיבות האדם ובמעלתו - אי אפשר שיהיו מעשיו מתוקנים, כי כאשר לא יקר כבודו בעיניו, ישפיל עצמו עד לעפר להיות כבהמה וחיותו יער. ואדרבה, נאה ויאה לו גבהות הלב מבחינת יקר ערך עצמו, וכמו שמצינו במלך יהושפט 'ויגבה לבו בדרכי ה'".

הלצה מפוכחת של הגאון מטשעבין

אחד הביטויים המופלאים לכוחה של ה"גדלות" וה"נכבדות" ולתוצאות שהיא מחוללת, שמע הרה"ג רבי י. פרידמן מפי בן ביתו של הגאון מטשעבין. סיפור המעשה נשמע כהלצה אלמלא התוצאות שהביא עמו. תלמיד של הגאון החמיץ רוחנית, וביקש להתגייס לצבא. היה יותר מחשש שהצבא יהרוס כליל את יהדותו. הגאון מטשעבין נשא באחריות, אבל הבין שדברי מוסר יזיקו יותר משיועילו. לבסוף לאחר מחשבה רבה, זימן אותו אליו ואמר לו בזה הלשון:

"הקשב נא אברמלה בני! הקשב היטב! אין אתה סתם כך אברמלה... כמה אברמל'ך איכא בשוקא... נכד אתה לבית המלוכה של זידטשוב... נכד מלוכה - משמע נסיך, זוהי זכות וגם חובה...

"ביזידטשוב ישנה הקפדה. בשחרית של ימי שישי נהגו אצל רבי הירש, שר בית הזוהר, לא לומר תחנון... עליך, כנסוף לבית המלוכה, לשמור בגאווה על המסורת המלכותית..."

הבחור התרגש מאד מייעודו המלכותי, וקיבל על עצמו על אתר באלה ובשבעה.

לאחר שבוע של הפקרות רוחנית כללית - הגיע הרגע המלכותי. בהגיע יום שישי נזכר בייעודו המלכותי, והחליט כי יעבור עליו מה! הוא, תחנון לא יאמר!

אלא שעל אתר, חש בגיחוך... כיון שאינו מתפלל כלל - אין כאן ביטול תחנון...

הוא נאלץ איפוא להתפלל בימי שישי כדי להקפיד לא לומר לאחר מכן תחנון.

אלא שתוך כדי כך חש בעליבות נוספת... והרי כל השבוע אינו אומר תחנון, ובמה איפוא תתבטא הנסיכות...

והוא אילץ איפוא את עצמו להתפלל כל השבוע, כדי לומר אחר התפילה תחנון (והרי אין טעם לומר תחנון מיד אחר רכיסת הנעלים...) כדי להבליט את נסיכות אי האמירה של ימי שישי...

"כל השבוע", הוא מספר היום, "לחמתי למען מנין, השכמתי קום... התבזיתי... התפללתי בדבקות... כדי שאי אמירת התחנון בימי שישי תקבל צורה מלכותית... ומי שלוחם כל השבוע על תפילה במניין - יהפוך עצמו ללעג וקלס אם יחלל שבת ויזלזל באיסורי תורה..."

החייל, כיום אברך נכבד, ממריצי התורה במקדש מלך, צוחק עד עצם היום הזה צחוק מאושר, כשהוא נזכר בהלצה המפוכחת של הגאון מטשעבין:

התנהגות מכובדת כלפי התורה הקדושה אינה מתבטאת רק בסממנים חיצוניים, כי אם בחשיבות שאותה מעניק האדם לדבריה של התורה, ובאופן שבו הוא מקבל את דבריה, גם אם הדבר כוץ מצדו במאמצים מרובים.

כדוגמת אותן שתי אחיות אשר נולדו בבית אחד - אך מזלן שונה היה. לאחת היה בעל עשיר שהצליח מאד בעסקיו, וחי חיי עושר ורוחה, כשהוא דואג להלביש את אשתו במיטב הבגדים ולקשטה בתכשיטים יקרי ערך - אך מתייחס אליה בזלזול רב, מבלי לשמוע ולהאזין לעצותיה.

ואלו לשניה היה בעל שלא הצליח לפרנס את בני הבית, ודחוקה היתה עד מאד, אך לעומת זאת היה נותן כבוד רב לרעייתו, שומע בתשומת לב את דבריה, ומתייעץ אתה מתוך הערכת אמת לשקול דעתה.

באחד הימים הגיעה האחות העניה לבקר את אחותה העשירה. "הוי אחותי", נצצו עיניה, "כמה טוב לך! בית מפואר יש לך! טבעות יקרות את עונדת על אצבעותיך! את לבושה היטב! ו...".

"אל תקנאי בי", קטעה אותה אחותה, "אמנם הכל נוצץ, אך אני - איני שוה מאומה. איש אינו מקשיב לי, בעלי אינו מתייעץ אתי, אין מקום להשוות בין החיים העלובים שלי, לחייך שלך!".

הנה כי כן, יכול האדם להניח את ספר התורה בארון קודש מחופה ביהלומים - ובכל זאת לא לשמוע לדעתה של התורה כלל, ולהתייחס אליה ביחס מבזה ומשפיל של עבדים.

באה, אפוא, התורה ומזהירה אותנו: "לא תצא כצאת העבדים", שימו את דעת התורה בראש מעיניכם, ותנו לה לכוון אתכם בכל אשר תפנו - אלו הם החיים המתוקנים שאותם מבקש הקב"ה שתחיו!

לעתים נדמה, שחיים מתוקנים מעין אלו הם חלום באספמיה... רוב רובו של העם היהודי רחוק משמירת המצוות, ודעת התורה אינה זוכה כלל להתייחסות, אולם למרות המצב הקודר, לכאורה, מחובתנו לדעת כי אין מקום ליאוש כלל!

הרב פרידמן מרכסים ספר בהקשר לכך, כי הוא הזדמן לנסיעה לארצות הברית דרך אירופה בשנים עברו, כאשר כרטיסי הטיסה היו בעלי ספח המיועד לתלישה בידי הפקיד.

הוא מצא את עצמו עומד מאחורי רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, והנה הוא רואה, שהפקיד מעיף מבט אל הכרטיס וכשמבט חמור סבר בעיניו הוא אור לו: "אינך יכול לנסוע, חסרה כאן חתימה..."

רבי יעקב לא הבין אנגלית, אבל את הבעיה הבין גם הבין. הוא הסתובב אל הרב פרידמן ואמר לו: "תגיד לו, שאם ה' רוצה - אני אהיה שם..."

הרב פרידמן לא אמר דבר, בחשש מה הוא התקרב והגיש את הכרטיס שלו לפקיד, ובאנחת רוחה ראה שהפקיד מאשר לו את הכניסה.

"התפללתי ערבית במנין שהתארגן במקום" - ממשיך הרב פרידמן בספורו - "ולאחר מכן עליתי למטוס, כשלתדהמתי אני מגלה את רבי יעקב ישוב שם..."

כשראה אותי אמר: "נו, אמרתי לך שאם ה' ירצה אני אהיה כאן? אתה רואה שאסור להתיימשך? שב כאן, ואספר לך מנין שאבתי את האמונה הזו?"

(בנועם שיח) - למדתי בביאליסטוק - פתח ואמר - לאחר הסכם ריבנטרופ-מולוטוב נשארה ליטא חופשית, אך עד מהרה כבשו הרוסים את המקום והחלו להתנכל לבני הישיבות, ולא חלף זמן רב עד שכולנו הועלנו לרכבת בדרך לסיביר.

נסענו במשך עשרה ימים או יותר כבהמות... הרוסים לא הרשו לצאת מן הקרון אפילו לצרכים הבסיסיים ביותר, והסבל היה בל יתואר. ואז עצרה הרכבת בסיביר, והבנו כי יכול להיות גרוע יותר.

חמש עשרה שנה היינו בסיביר, כלואים ללא כל סיבה נראית לעין. לא ידענו, שהמאסר בפינה הקפואה הזו מציל אותנו ממות בטוח בתאי הגזים של הנאצים הארורים, אשר במבצע ברברוסה כבשו את כל רוסיה עד סטלינגרד.

בכל אותן שנים ארוכות ומיסרות היה לי חלום אחד שלווה אותי תמיד - יום אחד, כך חלמתי, אצא מכאן ואז אפגוש את אמא שלי... אנשק את ידה ואומר לה: "אמא, אמא שלי, תודה רבה לך על שחשכת את פרוסת הלחם האחרונה שלך, כדי לשכור לי מלמד טוב".

אבל כשהגעתי לבסוף לארץ, לא פגשתי את אמא שלי, ולא את אבא, לא את אחי ולא את אחיותי - כולם, כולם נותרו שם, דוממים וקפואים לנצח... כשהטרגדיה נודעה לי - לא רציתי לחיות יותר. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי, והייתי אפוף ביאוש מוחלט. לבסוף יעץ לי משהו ללכת ל"חזון איש", ואני שמעתי לעצתי והלכתי.

ה"חזון איש" שמע את כל מה שהיה לי לומר, ואמר לי: אני רוצה לספר לך סיפור:

בליטא חי יהודי שקט ורגוע, שעסק לפרנסתו במסחר. מידי שנה בשנה היה היהודי לווה סכום כסף גדול, נוסע ליריד לקובנא, שם היה מחדש את כל

עפ"י עקרון זה נוכל להבין מדוע מיד לאחר מתן תורה, הפרשה הראשונה שנאמרה לעם ישראל היא פרשת "משפטים", וזו פותחת בדיני העבד והאמה העבריים. מסביר "הבית ישראל" שסיבת הדבר שהצביע על עיקרון המחויבות להיות משועבדים כליל לעבודתו של מקום. ביציאת מצרים נקבע הכלל הגדול (ויקרא כה, נה) "כי לי בני ישראל עבדים", ואל לו לאדם מישראל להמיר עבודת רצויה זו, בהשתעבדות לבשר ודם או לקניינים חומריים כלשהם - "עבדי הם - ולא עבדים לעבדים" (רש"י שמות כא, ו).

תעוזה יהודית

בימי השואה הנוראה, בה עלה הכורת על עמנו, ניסו אותם חיות - אשר השחיתו דמות אנוש, להשמיד להרוג ולאבד את היהודי - בגופו ויותר מכך את נפשו הרוממה. באותם ימים, התפזרו להם סיפורי המופת העצומים אשר הם לקח כלל הבאים אחריהם. סיפורי גבורה של אלו אשר רוחם גברה על אותו דרקון רצחני ושפל, ובזכותם הוקם הדור הבא. דור, אשר יש בו הרצון האמיתי להמשיך ולעלות בהר ה', תוך דבקות במשימה.

ומעשה ביהודי חסיד אמיתי, ר' לייבל קוטנר, חסיד מכבשונו של פולין החסידית, אשר היה באחד הצריפים במחנה העבודה, בו עבדו תחת צו הנוגשים על ייצור של ציוד וכלי תחמושת.

שתיים עשרה שעות של משמרת, עדיין לא הגיעו לקיצן. והנה, שבתה המכונה! ודממה השתררה במקום.

הנאצי הממונה ימ"ש, מיד שת ליבו לתקלה. הוא התכעס מאוד. התבונן בכל העובדים, תר בעיניו אחר קרבן צפוי. אחר התקרב אל ר' לייבל ובקול נחרץ דרש ממנו לתקן מכונה זו.

היהודי החסיד אשר לא ידע מאום בהלכות מכוונות, הביע תדהמתו: איך יידע לתקן מכונה עדינה זו על חלקיה??

ואתו רשע, באכזריות ידועה לשימצה, אמר: 'די ביסט א יודע? (אתה יהודי?) קאנסט טו!' (אתה יודע ויכול!).

כל אותו לילה עמד ר' לייבל וחברו ותיקו וניסה והלחים, ושב ופירק ובינתיים הצטנפו כולם בפחד ניכר. עד שלבסוף נשמע מחדש קול שקשוק המכונה. כשנכנס אותו קלגס והתבונן במכונה הפועלת, אפילו הוא לא האמין. הרי לדרוש מן היהודים את מה שאי אפשר - דרשו. אבל שהם באמת יצליחו לעשות זאת? זיהה ר' לייבל את מבט ההפתעה בעיניו התקרב בנחישות ודרש תשלום. כולם עצרו נשימתם. איך הוא מעז?!

והנאצי, כל כך מופתע מהתעוזה הבלתי צפויה, רק שאל בתנועת יד סיבובית: מה? דרש ר' לייבל סיגוריות! איך יגיב אותו רשע? נבהלו כולם. ובמכוונת של מי שפשוט לא ציפה למה שקורה, הכניס הנאצי ידו לכיסו והוציא את ה"תשלום" הנדרש.

אך יצא אותו אכזר מן הצריף, הסב ר' לייבל את פניו כלפי כל החולקים עמו משמרת העבודה הארוכה הזו, ואמר להם כשהוא מנופף בסיגוריות: די ביסט א יודע? קאנסט טו!

כשברצונו לרמוז: יהודים אנו, ויכולים אנו להם! אסור להשחית קומה. עלינו לשמור על שלהבתנו הבווערת! גם במקום בו בווער כבשן הפשע!

די ביסט א יודע? קאנסט טו!



וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים (כא, ז)

הרעיון המוסרי הנפלא אשר חבוי בפסוק זה מהווה עבורנו מורה דרך לתפקידנו בעולם בתקופה זו, בה רב החושך על האור, ומתי מעט בלבד מבין כל באי עולם, דבקים בבוראם:

"וכי ימכר איש את בתו" - הקב"ה נתן לישראל את בתו, הלא היא התורה הקדושה, אולם למרות נתינה זו הוא עדין מתקשה להפרד ממנה כפי שאומר המדרש (שמות רבה לג, א) "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" - משל למה הדבר דומה?

"למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, בקש לילך לו לארצו ולטול לאשתו. אמר לו: בתי שנתתי לך - יחידת היא... לפרוש ממנה - איני יכול, לומר לך 'אל תטלה' - איני יכול, לפי שהיא אשתך. אלא, זו טובה עשה לי - שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי".

כך הקב"ה אומר להם, לישראל: נתתי לכם את בתי היחידה, את התורה הקדושה, אך איני יכול לפרוש ממנה, עשו לי, אפוא, קיטון קטן, כדי שאוכל לדור אתכם - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

אבל לא כל ישראל מצליחים להבין עד כמה המתנה שבידם מיוחדת היא. הם מניחים אותה בארון קודש ומוציאים אותה רק לקראת התורה, משל היו אומרים לה: צאי, אמרי מה שיש לך לומר - ולכי חזרה למקומך... לפיכך, בא הקב"ה ומצוה: "לא תצא כצאת העבדים" - אנא מכם, נהגו בה מנהג של כבוד, ולא כעבד בזוי!

ומאגרי הסחורה שלו, ובמהלך השנה כולה היה מוכר את הסחורה שקנה, מכסה את ההלוואה שלקח, ומפרנס בכבוד את בני ביתו. באחת השנים, לאחר שדאג לעצמו להלוואה, נפל היהודי למשכב, ושוב לא יכול היה לנסוע ליריד כהרגלו. בלית ברירה קרא לאשתו ואמר: ראי נא, יש דברים שאיני יכול לותר עליהם, ובכל זאת אין ביכלתי לנסוע. לכן אבקש לקחת את הכסף ולנסוע במקומי.

האשה הסכימה, האזינה בתשומת לב לכל ההוראות שנתן לה, נטלה את הכסף וצררה אותו בשתי צרורות, הכניסה לתיקה - והלכה. ההמולה שקדמה את פניה של אשה זו, אשר מעולם לא יצאה מן הכפר, גרמה לה לאבד את עשתונותיה, והיא צנחה תחתיה מעולפת. דקות ספורות שכבה כך, עד שרוחה שבה אליה, ומאחר שידעה שאין לה כל בררה אחרת, קמה והחלה ללכת.

היא טייל בין הדוכנים, עד שמצאה מוכר, שנראה היה לה שנתן לסמוך על המלה שלו, החלו להתמקח אתו, וכששניהם הגיעו לעמק השוה, פתחה את תיקה כדי להוציא משם את הכסף, ולחרדתה היא מגלה ש... אין כסף... איפה הכסף? ידיה רעדו כשפשכה את תכולת התיק על הארץ, אולם כל החיפושים לא העלו דבר. אין כסף - - - ככל הנראה, כשהתעלפה, נפל הצרור, ומישהו זז לב נצל את המצב, לקח אותו והלך... הכסף כלל אינו שלי! - החלה האשה זועקת - מה יהיה על ידי הרעבים ועל בעלי החולה? צעקותיה משכו תשומת לב משאר הנוכחים, ולא חלף זמן רב, עד שהגיעה עדות מהימנה על אדם שנראה מרים את הכסף. כשהגיעו אליו שאלה אותו האשה: "מצאת את הכסף?" "כן" - השיב איש - "אבל הוא שלי..."

"הוא היה עטוף בשתי צרורות" - נתנה האשה את הסימנים. "כן" - הסכים המוצא - "אבל הלכה היא, שאדם שמצא כסף בעיר שרובה גויים הוא שלו, משתי סבות: האחת, משום שמסתבר שהמאבד הוא גוי, והשנייה, משום שככל הנראה המאבד התייאש, כי שער שגוי ימצא את זה ולעולם לא יחזיר. ואם זו ההלכה, הרי שהכסף שמצאתי שייך לי בדין! ואין שום סיבה שאחזיר לך אותו!"

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים "חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!" "מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

(ומתוק האור) 

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א), אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לא תעלה על דעתו לומר, שאנה להם הפרק וההלכה שתים או שלוש פעמים עד שתהיה סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופרושו. לכן נאמר: "אשר תשים לפניהם", כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם (רש"י).

לא מובן. משה רבינו יושב ומשנן, לא רק שתים ושלוש פעמים אלא ארבע (ערובין נד ע"ב). וכעת שיתעמקו וישכילו, יחתרו לטעמים ולהשלכות, "ישוטטו רבים ותרבה הדעת". וכי מה יש להם לעשות, לדור דעה אוכלי המן שלא חסרו דבר. שיעמלו קצת! אם יתקשו, ויגיעו למבוי סתום, שיבואו...

ולא, אלא על משה רבינו להטריח עצמו ולהבינם טעמי הדבר ופרושו! מדוע - לדעתי, אין זה דין פרטי בתלמוד תורה, אלא דין כללי במצות החסד, וחובת ההליכה בדרכי הבורא.

ששנינו (ערכין טז ע"ב) עד היכן תכלית יסורים, אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש מטבעות ועלו בידו שתים, וחייב לטרוח ולהשיב שוב ידו לכיס - וכבר יסורים הם!

אלמלא היה חוטא, לא היה הבורא יתברך מטריחו להושיט ידו פעמיים לכיסו. -

ותמהו: הלא הקדוש ברוך הוא נתן לו את הכסף, וגם את היד ואת הכיס, אז יואיל לטרוח מעט. לפחות זאת יעשה. האם צריך להכניס לידו את הסכום המדויק?!

וזוהו, שהתשובה היא: כן! כשאתה עושה חסד, עשהו בשלמות! בגן העדן היו מלאכים צולים עבור האדם בשר ומסננים לו יין (סנהדרין נט ע"ב). רק בחטאו הוצרך לעשר עבודות בפת (ברכות נח ע"א), וכשיתקן החטא תוציא הארץ גלוסקאות מוכנות. כך מורה לנו הבורא יתברך את שלמות החסד.

איזה בעל אינו מפנה מהשולחן לאחר הארוחה - השלמות היא, להדיח את הכלים! והמדובר, כמובן, כשרעייתו אכלה לבדה. כי אם הוא אכל עמה, אין זה שייך לחסד!

יודוע המעשה - אחד מבני חבורת פשיסחא נסע לסחור ביריד דאנציג. היו שם סוחרים יהודים רבים, וכולם עשו חיל בעסקיהם והרויחו הון רב. אחד מהם לווה סכום כסף גדול כדי לסחור בו, וכבואו נגנב ממנו כל כספו. עולמו חשך עליו. לא זו בלבד שלא היה לו במה לסחור וראה בעינים כלות איך חבריו סוחרים ומתעשרים, עוד ישוב לביתו כבעל חוב ויצטרך חלילה לבריות!

כשהיריד ננעל, זימן החסיד הפשיסחאי מאה סוחרים למשתה, מסיבת סיום, ואותו סוחר אומלל ביניהם. משאכלו ושתו והיטיבו ליבם, קם ואמר: "רבותי, כולנו סחרנו ועשינו חיל במסחרנו, חוזרים לבתינו ששים ושמחים. והנה עמנו חבר, שכספו נגנב ברובו, מכספי ההלוואות. עשרת אלפים רובלים אותם חייב הוא להחזיר. קיזה להכפילים ולשלשם, והנה גם הקרן אבדה - בואו נחלצו ממצבו הביש. מאה אנו, כל אחד יתרום לו מאתים רובלים, וישוב שמח לעירו!"

תוך כדי דיבור הסיר את כובעו והפכו, הניח בתוכו מאתים רובלים וסבב מאחד לשני, הכובע נגדש בשטרות ומסרן לסחור ההמום, באמרו בבדיחותא: "יש כאן תשעה עשר אלף ושמונה מאות רובלים. את המאתים האחרונים תתרום אתה, ותשלם את הסכום. שהרי עכשיו עשר אתה, וחייב גם אתה במצות צדקה..."

כשהגיע אותו סוחר לפשיסחא, אמר לו רבו: "שמעתי מה שעשית, איך חילצת את הסוחר מאסונו, אבל יש לי ביקורת על כך ששיתפת גם אותו במגבת - כי חסד, יש לעשות בשלמות!"

(הגדת) 

"ורפא ירפא" (שמות כא, יט), מאכן נתנה רשות לרופא לרפא (בבא קמא פה ע"ב). על הרופא לדעת, שלא התעודה הממוסגרת שבלשכתו ולא רשיון משרד הבריאות העניקו לו את הרשות לרפא. "מכאן", מהתורה ומנותן התורה, מקבל הוא את רשיונו! ואספך -

לפני כמה שנים אבדתי את השמייע באזני, לא אליכם. חידק התבית, ומאן לעזוב, אין לי טענות עליו. הגמרא אומרת (עבודה זרה נה ע"א) שכאשר שולחים חולי, משביעים אותו מתי יצא ועל ידי מי. כנראה קיבל רשות להשאר. הרופא, מכל מקום, טיפל במסירות. יום אחד שאל: "כבוד הרב, מדוע כתוב (קדושין פב ע"א) טוב שברופאים לגיהנום?" ראה שלא ענית, והבין שלא שמעתי. חזר על השאלה בקול גבוה יותר. בתנועות שפתיים מודגשות. לא ענית. הבין שחלה הרעה בשמייעה, וחזר בצעקה. כל המחלקה שמעה. אם אמשיך לשתוק יביא ציוד הגברה. אמרתי: "שמעתי, שמעתי!"

"אז למה אינך עונה?"

"כי מה זה נוגע לך? תביא את הטוב שברופאים, ואענה לך..." הוא לא נפגע, הבין שזו בדיחה. לרגע לא עלה בדעתו שבאמת אינו הטוב שברופאים. "וכעת ברצינות", ביקש.

ראיתי שקל יותר לענות לו מאשר לשכנעו שיש רופאים מומחים ממנו. אמרתי לו: "פרושים רבים יש, ואומר לך אחד מהם - רופא קטן, ידוע שכוחו מוגבל. מבקש הוא עזרת שמים ברפואתו, ומכוון בברכת 'רפאנו' שבתפילה שמונה עשרה. אבל הטוב שברופאים סבור שהוא כל יכול, ובידו לרפאות גם בלי עזרת שמים, ולפיכך אינו מכוון ב'רפאנו'. ונמצא שגבוי יש רק שבע עשרה ברכות, כמנין 'טוב'. ולכן שולחים אותו לגיהנום, כי סומך הוא על עצמו בלבד -

ולכן התכוונתי כשאמרתי שאינך הטוב שברופאים. כי יודע אתה שאינך כל יכול. והראיה, שעדיין איני שומע..."

הגמרא (עבודה זרה נה ע"א) דורשת, מאי דכתיב "מכות גדולות ונאמנות, וחליים רעים ונאמנים" (דברים כח, נט), רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם. שבשעה שמשגרים יסורים על האדם משיביעים אותם שלא ילכו אלא ביום פלוני, ולא יצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני

הרופא אינו אלא שליח ההשגחה להסיר את המחלה, ותו לא! יש לו להחזיק טובה לעצמו בדיוק כפי ש"יום פלוני ושעה פלונית" יכולים להחזיק טובה לעצמם, שבהם טרה המחלה!

ואספר על מקרה שהכעיס אותי. הייתי באיזו שמחה, ושולחן המזרח' היה מלא וגדוש בגדולי תורה, ראשי ישיבות ורבנים, לא היה מקום לתקוע סיכה, כמו שאומרים. ואז נכנס רופא דתי, בכזו הרגשת חשיבות. ואיך לא, אם בעל השמחה מיהר לקראתו: "הו, איזה אורח, רבי פלוני, תודה שהגעתם, איזה כבוד". ומיד, כמובן, לשולחן הכבוד. אבל הוא מלא וגדוש. הקים ממקומו ראש כולל נכבד, והרופא עומד וצופה, שהרי אין דבר טבעי יותר. חסד עשה, שהסתפק במקום אחד!

זה קומם, בגלל הפגיעה בכבוד התורה. ולא פחות מכך העיד על אפיו של האדם. כי מי שבטוח שהכל חייבים לפנות לו מקומם ודאי לא יפנה למתחרהו בבקשת ייעוץ ושאלה לחוות דעת, שהרי הוא ואין בלתו. וזו הסיבה ש"טוב שברופאים לגיהנום". מי שבטוח שהוא הטוב והנעלה מכולם! בקשו שאדבר, אומר כמה מלים.

קמתי ואמרתי: "יש, ברוך השם, רופאים משלנו, שומרי תורה ומצוות. אינם מתיימרים להיות פוסקי הלכות וגדולי הדור, ועם זאת קוראים להם ברוב כבוד רבי פלוני. שיהיה. אבל יש לי שאלה: היה רופא מומחה שהיה גם גדול הדור, "רבנו שבבבל" (חולין צה ע"ב), שמואל - מדוע לא כינוהו רבי שמואל, האם נופל הוא בחשיבותו מהרופא דנן?!"

ובענין זה אספר - הייתי פעם במסיבה אחת עם דוקטור משה רוטשילד הי"ו, מייסד בית הרפואה "מעייני הישועה". נשאתי דברים, והזכרתי את מאמר שמואל: נהירים לי שבילי דרקייע כשבילי נהרדעא, עירו. ותמהתי: גם איני יכול לומר שנהירים לי שבילי רקייע כשבילי בני ברק. כי עשרות שנים אני מתגורר בה, ואיני מכיר את רחובותיה! מהיכן הכיר שמואל את סמטאות עירו? לכאורה, לא היה עליו להכיר אלא את הדרך מביתו לבית המדרש!

ושתו תשובות בדבר. הראשונה: שהיה ראש ישיבה. וממילא הוצרך לדפוק על פתחי נדיבים, והכיר כל הכתובות. והשנייה, שהיה דיין מומחה לדיני ממונות. וממילא הכיר כל הבניות החריגות בעיר, זה הזיק את שכניו ברחוב פלוני בהיזק ראה, ולזה לא נתנו לבנות על הגג... כולם הגיעו אליו, שיפסוק ביניהם בדיני תורה...

התערב דוקטור רוטשילד ואמר: לדעתי הסיבה מפני ששמואל היה רופא (בבא מציעא פה ע"ב), ורופא חייב לדעת את כל רחובות וסמטאות העיר, שלא יתמהמה כשיקראוהו באופן בהול!...

על כל פנים, חוזר לענייננו: מדוע שמואל, שהיה גם ראש ישיבה, גם דיין מומחה וגם רופא נודע לא זכה שיקראוהו: "רבי שמואל", והרופא דנן זכה לכך?!"

אח, כמה זרחו פניו, חשוב הוא משמואל האמורא!

המשכתי ואמרתי -

"אבל, רבותי, התשובה נתנה לנו במשנה מפורשת! אבדת רבו ואבדת אביו, אבדת רבו קודמת. שאביו הביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא (בבא מציעא פ"ב מ"א). מעתה, שמואל היה רופא שהביא את החולים לחיי העולם הזה, לכן כינוהו רבי. אבל יש רופאים שמביאים את חוליהם לחיי עולם הבא, ונאה לקרותם רבי!"

ישנה בתורה מצוה, בדיני נזיקין ... כאשר אדם נתפס גונב שור או שה, טבח ומכרו... משלם תשלומי ארבעה וחמישה... למה משלם תשלומי ארבעה וחמישה ?

מביאה הגמרא (מסכת ב"ק ע"ט, ב) - אמר רבי מאיר בא וראה כמה גדול כח של מלאכה שור שביטלו ממלאכתו חמשה שה שלא ביטלו ממלאכתו ארבעה השה לא עושה שום דבר... רק יושב בשדה כל הזמן, ואוכל סביונים... אבל השור, אתה לוקח אותו וחורש איתו... ביטלת אותו ממלאכה/ גנבת אותו... אתה משלם תוספת לקנס, על זה שביטלת את השור ממלאכתו... לכן אתה משלם על השור, פי חמש.

אמר רבן יוחנן בן זכאי בא וראה כמה גדול כבוד הבריות שור שהלך ברגליו חמשה שה שהריכו על כתיפו ארבעה

בדיוק להיפך... על שה אתה מקבל הנחה של עשרים אחוז... על שור אתה משלם פי חמש... גם על שה היית צריך לשם אותו דבר, רק עושים לך הנחה... למה עושים לך הנחה ???

כי ברגע שהגנב גנב את השה... הוא שם אותו על הכתף... הוא התבייש... על בוששה, קיבלת הנחה של עשרים אחוז!

היות "ההתבזה" ... זה מבייש לקחת כיבשה על הכתפיים... לכן, אתה מקבל הנחה של עשרים אחוז...

אם לומר את האמת... קוראים את הדברים האלו... ולא מבינים מה כתוב כאן... "השה, סוחבים אותו על הכתפיים... מקבלים הנחה של עשרים אחוז!" זה ביזיון לקחת שה על הכתפיים!

גדול הדור... משה רבינו... לקח שה על הכתפיים... כך כתוב במדרש! משה רבינו התבזה!

אמר הקב"ה - מי שידוע כך להנהיג את הצאן, הוא יהיה מנהיג של כלל ישראל!

גדול הדור לוקח כבשה על הכתפיים... בוששה... נגיד כשמושה רבינו עשה את זה... זה לא היה בוששה... אבל היום זה בוששה... למה?

תלכו ותראו היום, כל מי שמתעסק בחקלאות, רוצה לקחת כבשה... הכבשה לא רצה... אין לה כוח...

אם תלך בקצב שלה, יגמר לך היום... מה עושים?

מרימים אותה על הכתפיים... שתי רגלים ימינ... שתי רגלים שמאל, והולכים! איזה בוששה יש לגנב בזה?

ר' יוחנן בן-זכאי אומר - בוששה. על בוששה עשרים אחוז פחות... אני רוצה לשאול אתכם - כל בוששה זה ככה?

גנב עולה על המרזב... תופסים אותו... נקרעו לו המכנסיים...

הוא מגיע לשופט "כבוד השופט, אל תשאל איזה ביזיונות... ירדתי מהמרזב, נקרע לי המכנס... בבקשה ממך, עשרים אחוז הנחה..."

מה זה?! ממתני קריטריון לגבי העונש, זה תלוי אם הוא התבייש או לא?!

יגיד לו השופט "אל תעלה על מרזבים... לא יקרעו לך המכנסיים... לא תצטרך להתבייש!"

אדם ביזה את עצמו! מה זה ההנחה הזאת?!

"אליהו לופיאן מעמיק את השאלה, ואומר עוד יותר - אם הוא גנב, אז מגיע לו עונש כפול! איך אתה לא מתבייש לגנוב?!"

אם אתה רואה שהוא סוחב על הגב את השה, זאת אומרת שהוא לא התבייש! מילא, אם הוא היה מכניס לתוך שק... אז באמת, אתה מבין שהוא מתבייש... אבל הוא סחב אותו על הגב, איזה בוששה יש לו?!

בא ר' אליהו לופיאן, ואומר יסוד נורא... שרק "אבי תורת הנפש" יכל לומר דבר כזה... אלו דברים שכנראה, נשגבים מבינתנו...

אומר ר' אליהו לופיאן - תדע לך, אדם ששואל שאלות כאלה, זה אדם שלא יודע מה נעשה בליבו של אדם...

אדם מסתכל בעיניים, כמו שכתוב בספר שמואל {שמואל א' טז, ז} כי האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב... רק הקב"ה רואה, מה נעשה בליבו של אדם.

אומר ר' אליהו לופיאן - כל גנגסטר- ראש עבריינים, שנראה לך כמו מלך העולם... יש לו מרצדס עם גג פתוח... נועל נעלי קרוקודיל... הולך עם מלבורו... גורמטיים ו"חיי" על הצוואר... תדע לך, כשהוא נמצא בארבע אמנות בביתו, הוא מרגיש אכול על תפקידו "איך אני נראה כגנב... איך מסתכלים עליי בחוץ..."

כשהוא בא לשוק הכרמל... שזה ה"מעוז" שלו... אז כולם רועדים וצועקים "הכל בזול... הכל בזול", כי ה"שריף" הגיע... אבל כשהוא הולך הביתה, והוא נמצא בתוך ארבע אמותיו... ולמטה נמצא השוטר, שמפחד שלא עוד רגע ישלחו לו טיל לאו, וירימו לו את הבנין...

כשהוא יושב עם אשתו והילדים, הוא מתבייש במצב שבו הוא נמצא!

אלה הדברים שכותב ר' אליהו לופיאן.

עפ"י הדברים האלה, נוכל להבין בע"ה, את המשך הדברים שהוא כותב בספר לב אליהו:

כותב ר' אליהו לופיאן - בא ואסביר לך, רק הקב"ה... שהוא שברא את האדם, ויודע את טבעו, יכל לקבוע הלכה כזאת, שהגנב שהתבזה, מקבל עשרים אחוז פחות בעונש, כי הוא התבזה...

אתה כלפי חוץ, לא רואה כלום... אתה לא רואה עליו שום בוששה... הוא סוחב עליו את הכבש כמו כולם... אבל אני הקב"ה, שאני יודע מה שבלבו של אדם, אני אומר לך... האדם הזה בוש ונכלם כשהוא חוזר הביתה!

דע לך, בלב שלו פנימה, האדם הזה אכול!

כשהקב"ה מודד עבירה, ומודד מצוה... הוא מודד אותה לפי הצער, לפי העלבון, ולפי ההנאה שהיה לו, הן בעבירה והן במצוה.

אומר ר' אליהו לופיאן - שמעתי בר' איצ'לה בלזר, ששאל שאלה עצומה - ארוסה שזינתה, דינה בסקילה... ונשואה שזינתה, דינה בחנוק...

שאל ר' איצ'לה בלזר - זה בדיוק ההיפך, הרי ארוסה עדין לא גרה אצלו, העונש שלה יותר חמור?! למה זה בדיוק להיפך?

אמר לי ר' איצ'לה בלזר - היסוד, של ההנאה בעבירה... גם זה בא בחשבון. בשעה שהיא ארוסה, היא יכלה ליהנות ממעשה העבירה, כי אין אימת בעלה עליה... אבל כשהיא נשואה, אימת בעלה עליה, ההנאה בעבירה לא היתה מושלמת!

הקב"ה בוחן כליות ולב, ברבדים הכי נמוכים... להבין כל עבירה, כמה הנאה היה בה, גם חרטה היה בה, כמה צער היה בה... כל דבר בא לידי מנין... והדבר הוא דק מן דק ע"י נבדק.

אם כך זה בעבירה, על אחת כמה וכמה, במצוה!

ולא יבוש מפני המלעיגים עליו - אדם הולך לעשות מצוה, והוא מתבזה בקיומה של מצוה... אדם עושה מצוה, ויש לו צער בקיומה... אומרת המשנה (מסכת אבות, כג) לפום צערא אגרא טוב אחד בצער, ממאה שלא בצער!

נוכל להוסיף על זה, עוד נדבר אחד:

בפרשת השבוע שלנו, פותחת הפרשה בעבד עברי שנמכר בגניבתו...

גנב שנתפס, ואין לו ממה לשלם את הגניבה... מוכרים אותו לעבד... מי קונה עבד ???

אדם שהוא בעל מעמד... אדם מרומם מעלה... למה?

כי חז"ל אומרים, שאדם שקונה לעצמו עבד, קונה אדון לעצמו.

אומרת הגמרא (מסכת קידושין כ, א) - {דברים טו-טז} כי טוב לו עמך עמך במאכל ועמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה ישן על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן

מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי קונה אדון לעצמו

רבתי, זה דבר שלא יאומן...

ראש חודש... אדם רוצה לקנות לכל המשפחה לחמניות... הוא מגיע למאפיה...
נשארה רק לחמניה אחת ולחם שחור... "נו לפחות לחמניה אחת..."
יושבים מסביב לשולחן... "מי אוכל את הלחמניה?"
"אבא אני, אבא אני... אני אבא..." ויושב העבד ליד...
"היות ויש רק לחמניה אחת... יקבל אותה אדונו הגנב!"
נותנים לגנב לאכול... הוא נמצא כרע בשיקום... ברוך ה'... שולחן של ראש
חודש... מביאים לשולחן פאנטה כתום!
כל החודש, שותים רק מים עם פטל... בראש חודש, שותים פאנטה כתום!
יש בקבוק אחד פאנטה כתום... השאר מים עם פטל...

"מי רוצה פאנטה כתום???"
"אבא, אני רוצה! אני רוצה! אבא אני!"
"קודם כל, נותנים לגנב..."

לקחו את כל הכריות בבית... הלכו להוסיף להם נוצות... נשארה בבית רק כרית
אחת... מי ישן על הכרית?

"בבקשה בעל הבית... תיפרד מהכרית... הגנב ישן על הכרית"
"אני ישן בלי כרית, והוא ישן עם כרית!?"

© "כי טוב לו עמך"

אבל אם תיקח את הכרית, ותשים אותה בצד... אף אחד לא ישן עליה!
אומר תוספת – אם אף אחד לא ישן עליה, זו מידת סדום... תן את זה לגנב, הוא
ישן על זה!

נשאלת השאלה – הדבר הזה לא מובן... אם יש רק כרית אחת בבית... והבן שלי
מבקש ממני "אבא, תן לי את הכרית"... אני מחויב לתת לו את הכרית?
ודאי שלא...

אז למה לעבד אני מחויב???

אומרים המפרשים יסוד נפלא – הבן שלך, אם לא יקבל את הכרית, הוא לא
ירגיש מבוזה... אבל העבד, אם הוא לא יקבל את הכרית, לא רק שהוא יגיד "אין
לי כרית ולאדון יש כרית"... אלא הוא יגיד גם "אני עבד, אני מושפל, אני גנב
משפלים אותי!!!"

והתורה הרוצה להשפיל בן-אדם, גם כשמדובר בגנב... ותשימו לב, כמה
התורה נזהרת, בתורתו של גנב... כמה התורה נזהרת, בבן הזה שסרח... כמה
התורה דואגת לשקם אותו...

לאחר ההקדמה הנפלאה הזאת, של דברי רבותינו, נוכל בע"ה להגיע לנקודה
המרכזית שאנחנו רוצים לדבר היום:

ישאלו את האדם – מה יותר גרוע, למות או להתבייש?

יש לך אפשרות להתבייש חמש דקות... או לחיות... או שתגיד לו "אם אתה הולך
לבייש אותי... אני מעדיף לא לחיות"... מה יותר טוב לאדם?
לכאורה, עדיף להתבייש חמש דקות... ולהמשיך לחיות...

זה כמו שאדם בא לטיפול שיניים... אומרים לו "תשמע, נגמר החומר הרדמה"
מה אפשר לעשות?

"בסדר... יכאב חצי שעה... מה אפשר לעשות... יעבור" ©

בואו נראה, כיצד רבותינו מתייחסים לענין הכלימה, מול המוות:

אני אומר לכם גמרא... אני לא מבין אותה... אבל זה גמרא, קודש קדשים...
הגמרא במסכת תענית {כג, א}, מספרת סיפור...

חוני המעגל שאל את עצמו שאלה – נאמר בפסוק {תהילים כנו, א} שיר
המעלות בשבט ה' את שיבת ציון היינו כחלמים...

אמר חוני - שיבת ציון זה שבעים שנה... היינו כחלמים! אפשר לחלום שבעים
שנה!?

אמר לו הקב"ה – שאלת שאלה? תקבל תשובה... אבל תשובה מעשית...
תמתין...

חוני הולך ברחוב... רואה בן-אדם אחד עם טוריה, נוטע עץ חרובים... "סליחה,
בשביל מה אתה נוטע את העץ חרובים הזה? אתה יודע מתי זה יוציא לך פירות
?! רק עוד שבעים שנה! הרי אתה כבר לא תהיה בעולם הזה... בשביל מי אתה
נוטע את זה?"

"אתה צודק, אבל כשאני הגעתי לפה... היה כאן כבר עץ חרובים אחד לבלבב...
אז מישור זרע את זה פה... הוא גם ידע שהוא לא יהנה מזה... אז יוצא שהוא
עשה את זה בשבילי... אז גם אני עושה את אותו דבר... לבאים אחריו..."

חוני ממשיך בדרכו... נכנס למערה... אוכל לחם, ונרדם... שינה שנמשכת
במערה, שבעים שנה...

המהרש"א אומר, שבינתיים יצאה שמועה, שהוא מת במלחמה...

חוני מתעורר כעבור שבעים שנה... הוא לא יודע כמה זמן עבר... מוציא את
הראש מהמערה... מה עושה דבר ראשון?

הולך הביתה!

בדרך הוא עובר באותו מקום, שנטעו בו את העץ חרובים... והוא רואה מישור
שעודר שם... "סליחה, זה אתה נטעת את העץ הזה?"

"אני?! לא... זה הסבא שלי ז"ל נטע אותו"

"הסבא שלך?! אני זוכר שהוא נטע את זה רק... ואו... ישנתי שבעים שנה!"
חוני מגיע הביתה... מסתכל על הדלת... רואה 'משפחת המעגל'... דופק בדלת...

פותחים את הדלת...

"שלום... איפה אבא?"

"אבא נפטר..."

"מי אתה?"

"אני הנכד של חוני המעגל"

חוני מחויך מאוזן לאוזן... "אני חוני המעגל!!!"

"בואו ילדים תסגרו את הדלת... שלא תעזו שוב פעם לפתוח את הדלת לזרים
!!!" ©

אתמול היה כאן מישור... אסף כסף... אמר הוא אליהו הנביא... היום בא
מישהו... אמר שהוא חוני המעגל... טוב... שיחררו את כולם בבת אחת... ©

טוב... חוני המעגל הולך... לאיפה?

לבית המדרש...

הוא מגיע... מתיישב... בן פורת יוסף, הבית מדרש מלא... הרב מקשה קושיות...
פתאום התבארו לרב כל השאלות... הוא נתן צעקה "מאיירים הסוגיות, כמו בימיו
של חוני!!!"

*אין לנו מושג מי היה חוני... חז"ל אומרים, שמה שהיה מבקש מאת ה', היה
מקבל!

מגיע חוני לרב בבית המדרש, ואומר לו "אני חוני!!!"

"חוני?!...! תראה... אתמול היה פה מישור, דומה לך... אמר שהוא אליהו
הנביא... תקשיב... קח שקל, ותהיה בריא" ©

זה לא כמו היום, שיש בבית את התמונה של סבא... פעם זה לא היה... לא היו
תמונות! מאיפה הוא יודע שהוא חוני?

יוצא חוני מחוץ לבית המדרש, ומבקש מהקב"ה בקשה "ריבוננו של עולם... אני
הולך לישון הלילה... קח אותי מפה... תהרוג אותי"

זה מה שאומרת הגמרא - או חברותא או מיתותא...

לא מבין את הגמרא הזאת... אני יגיד לכם גם למה...

נגיד שלא מאמינים שהוא חוני... הוא מגיע הביתה... "אני סבא חוני"... סוגרים לו
את הדלת בפנים... בסדר...

הולך לבית הכנסת... "אני חוני" ... "אתה לא חוני!"

אהה, מקודם הוא אמר "מאיירים הסוגיות, כמו בימיו של חוני"...

בסדר... אז הוא שמע שאמרתי חוני... אם הייתי אומר את זה על רב פפא, הוא
היה אומר שהוא רב פפא...

אתה יודע מה? אתה לא חוני המעגל... מהיום תקרא לעצמך אברהם ברקוביץ'
...

תלך לישוב הסמוך, שמה לא מכירים אותך... "יש חדר להשכרה?"

ישאלו אותך "איך קוראים לך?"

"אברהם ברקוביץ'"... יתחיל את החיים שלו מחדש...

יכנס לבית המדרש... יתחיל את כל הש"ס מחדש... רק היישוב ידרוש... והוא
יקשה עליו קושיות!

יגיד הרב "תשמע... הברקוביץ' הזה... חריף! איפה למדת קודם!?"

אז נשאלת השאלה - מה זה משנה איך קוראים לך, חוני או אברהם ברקוביץ'!?
תשב ותלמד!

אבל כך כתוב בגמרא, שחוני ביקש "ריבוננו של עולם, אני מבקש שתיקח אותי
מכאן" ... למה לקחת אותו מפה?

עפ"י מה שמבינים המפרשים בגמרא, בן-אדם זקוק להערכה... הכבוד של
האדם, זה החיים שלו...

ודאי שאנחנו צריכים לברוח מהכבוד... אבל כל אחד יודע את ערכו, הוא יודע
את מה שהוא שווה...

אחד שהוא רופא שיניים... הוא לא צריך להתגאות... אז הוא רופא שיניים!
להבדיל אלף אלפי הבדלות... מגיד שיעור... הוא צריך להתגאות שהוא מגיד
שיעור!?

לא! הוא יודע שיש לו תפקיד מסוים... הוא לא צריך להתגאות בזה...

אבל כל אדם זקוק להערכה, שיעריכו אותו! ההערכה של האדם, זה החיים
שלו... וכשלוקחים ממנו את הדבר הזה, שזה הכבוד המינימלי, את ההערכה של
האדם... האדם מעדיף למות!

זה מה שאמר לנו חוני...

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

הגנישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה (כא פסוק ו) ברש"י ורצע אדוניו את אונו הימנית או אינו אלא שבאלית תלמוד לומר און און וכי. ויש לדקדק מאי קושיא הוא זאת או אינו אלא שבאלית הלא כל המצות סתם בתורה הדין נותן להיות בימין כמו שמצונו לענין כמה דברים. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש רבה בשיר השירים על הפסוק ישקני מנשיקות פירוש דבשעת מותן תורה היה הדיבור יוצא מימיו של הקב"ה לשמאלן של ישראל וכו' עיין שם. נמצא הדיבור לא תגנוב דמחמתו נרצע שמע האון

שמאל אם כן הוה אמינא דשמאלית תרצע משום הכי צריכים ללמוד הגזרה שוה. (הנוכת התורה)

וכי יוד איש על רעהו להרהר בערמה מעם מובחי תקחנו למות (כא, יד) ותמוה, ונ"ל דילפינן דאולין בתר רובא מרישא של עולה ולא חיישין דילמא טריפה וכן מי שהרג הורגין אותו ולא חיישין דילמא הנהרג טריפה, וזה הפירוש מעם מובחי שממש ילפינן דאולין בתר רובא, תקחנו למות, וכוה מפורש ההמשך: ומכה אביו ואמו מות יומת, שהרי זה שפלוני הוא אביו ג"כ סמכין על הרוב.

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך (כב, כד) נקדים מה דאיתא בגמ' דכבא מציעא (דף ע"ה) שלשה צועקים ואינם נענים ואחד מהם המלוה את חבירו שלא בעדים, ואיתא בפסוק מותן בסתר יכפה אף דהיינו שיתן צדקה בסתר, והשתא אתי שפיר אם כסף תלוה את עמי כלומר צריך להיות בפני עמי דהיינו עדים אבל את העני אם אתה נותן לעני צדקה עמך תתן בסתר. (מדרש יונתן).

ליקוטים נפלאים פרשת משפטים

"ואלה המשפטים" (כא, א)

פירש"י וי"ו מוסיף לומר מה אלו מסיני אף אלו המשפטים מסיני. לכאורה היה לו לומר מה אלו מהקב"ה אף אלו המשפטים מהקב"ה.

אלא דאיתא שסיני מרמז על עניות שמקטין עצמו ומשפיל עצמו, והייתי אומר שהשופטים ינהגו בגבהות כי הם שופטים ורודים בעם, ע"ז אמר מה אלו מסיני שלומדי תורה מתנהג במידת סיני דהיינו בעניות אף אלו השופטים יתנהגו בענווה ובשפלות בבחינת סיני.

(חתם סופר)

שמדבר באדם מישראל שנכשל בגניבה ומכרוהו כדי לשלם גניבתו.

אלא הדין הזה ניתן להם כדי שידעו שגם לאחר שנישאו על כנפי נשרים וסגולה מכל העמים אשר מחזה אלקים יחזו, עדיין הנהום פעורה תמיד לרגליהם. אל תאמין בעצמך עד יום מותך, ויתכן שיאבדו כל גדולתם ויכולים לידרדר עד עבדות. ומאידך גם אם ח"ו יפלו לבירא עמיקתא, עדיין מלווה אותם התורה הקדושה בכל הדרך לעזור להם לחזור לחירותם. (ספר הפרשיות)

"ועבדתם את ה' אלוקיכם וברך את לחמך" (כג, כה)

איזהו עבודה שבלב זו תפילה, ועבדתם לשון רבים היינו תפילה בציבור - 'וברך את לחמך' - של כל יחיד ויחיד מהם, כי כל אחד מגין ומכפר על

חבירו בהתחברם יחד" (חתם סופר על התורה) ובעל הטורים כתב ועבדתם לשון רבים שהיא תפלת רבים שאינה נמאסת. וברך את לחמך בלשון יחיד, שלכל אחד ואחד מברך לפי עניינו.

והמהרש"א (בבא מציעא קז, ב) מתרץ, ש'ועבדתם' זה קיום המצוות, וזה כולם ערבים זה בזה, אבל להסתפק בלחם ומים זו נחלת יחידי סגולה, לכן נכתב בלשון רבים.

"ואני תפילתי לך ה' עת רצון" (תהלים סט, יד)

לאחר שנים עשר שנות הרבצת תורה, כשרבי עקיבא בא לביתו מוקף בשנים עשר אלף תלמידים, הוא שמע את רחל אשתו אומרת לשכנתה: **מצדי שיישאר ללמוד עוד שנים עשרה שנים...**

רבי עקיבא שמע את דבריה, ומיד חזר ללמוד עוד שנים עשרה שנים...

מדוע לא עלה לביתו לכמה דקות, כדי שתראה רחל את הנחת ואת פרי עמלה, שנים עשר אלף תלמידים...

רבי עקיבא ידע, שאם הוא יעלה לביתו והיא תראה את הנחת ואת התלמידים הרבים שלו, **היא תתמלא בסיפוק ותהיה מרוצה, ואולי... אולי תפסיק להתפלל באותו רגש וחמימות להצלחתו - כי הרי הוא כבר הצליח!!!**

לכן חזר רבי עקיבא מיד לבית המדרש, כדי שתמשיך להתפלל להצלחתו, **כי רק על ידי תפילותיה ותמיכתה יוכל להצליח בעבודת ה' שלו!!!**

ולואי יתפלל אדם כל היום (ברכות כא ע"א)

(נקודות של אור - ספינקא)

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא, א)

ובתרגום: ואילין דיניא די תסדר קדמיהון.

משל לכלב שעבר ליד מאפיה וחשק מאוד בלחמניה.

להזדמנות וכשזו לא איחרה לבוא קפץ פנימה חטף בשיניו לחמניה אחת ונמלט החוצה, אך מרוב בהלתו הפך בדרכו החוצה את כל המגשים ועד מהרה נתפס בקלקלתו...

כן הוא החוטא... יכול הוא לשוב בתשובה אם אכן הוא עושה לעצמו 'סדר'.

ואילין דיניא - כשיש על האדם דינים, די תסדר קדמיהון - יעשה לעצמו סדר וישוב.

וכפי שאמרו בשם הרבי מקאצק זי"ע, שלא העבירה היא הבעיה של האדם אלא ה'גוררת עבירה' שמביאה עימה, וזו תוצאה של חוסר סדר...

"ואלה המשפטים... כי תקנה עבד עברי" (כא, א-ב)

למה התחילה התורה משפטיה בדין עבד עברי, ועוד הרי רק בסוף פרשת יתרו נאמר לעם ישראל ואתם תהיו לו ממלכת כהנים וגוי קדוש, ולמה לומר להם כי תקנה עבד עברי וגו',

"ורצע אדניו את אוזנו במרצע (כא, ו)

פירש רש"י, אמר רבן יוחנן בן זכאי אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב תירצע. אם נרצה העבד על שגנב, מדוע אינו נרצע מיד כשנמכר, ומפני מה אינו נרצע אלא אם גילה את רצונו שהוא רוצה להשאר בבית אדונו. ברם, כאשר נמכר הגנב

לעבד, אין להענישו בכמה וכמה עונשים, ודי לו בעונשו אשר קיבל כאשר נמכר לשעבוד ולעבוד עבודת עבד. אמנם, אחר שכלו שנותיו והוא מגלה את דעתו, כי טוב לו בבית אדונו

לעי"נ

**הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן**

ליקוטים נפלאים פרשת משפטים

”ונקי וצדיק אל תהרוג” (כג, ז)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר שלפעמים מספיק שהאדם יהיה לו פחד מוות, ובזה לבד מתכפרים לו עוונותיו ונחשב כאילו הוא מת, ולכן ההלכה אומרת שאדם שדנו אותו בבית דין למיתה, ורגע לפני ביצוע הפסק בא משהו ואומר יש עליו זכות, מחזירים אותו לבית הדין ומלמדין עליו זכות.

ולכאורה קשה, שהרי נאמר בפסוק 'אלקים ניצב בעדת אל' וכבר נפסק עליו חובה ואיך הדבר ישתנה לזכות??? אלא לפעמים הקדוש ברוך הוא רוצה שיהיה לו רק פחד מוות, ואז הוא חוזר בתשובה, ומתכפר לו, ונעשה זכאי.

”ושוחד לא תקח כי השוחד יעוור פקחים

ויסלף דברי צדיקים” (כג, ח)

לפני הגאון רבי יוסף דב סלובייצ'יק מבריסק, הגיע שופט גוי שאהב להתווכח עם הרב על דיני התורה ומצוותיה. כעת, מצא לו מצוה חדשה לנגח בה את הרב, הוא קרא בתלמוד שאם דיין יהודי נוטל שוחד מבעל הדין ונתגלה הדבר - חכמים מענישים אך ורק את הדיין שנטל שוחד ולא את זה ששייך.

”הרי לך שמשפטינו צודקים ומדוקדקים יותר משלכם”, קרא השופט בהתרסה, “אצלנו, מענישים גם את נותן השוחד וגם את המקבל. מה תאמר לזאת?”, סיים בארשת ניצחון.

רבי יוסף דב שנודע כפיקח גדול, חיך וענה לו מיניה וביה: “מתוך דבריך תראה לבד שדיני התורה טובים יותר משלכם, שכן אצלנו היהודים, כל דיין יפחד ליטול שוחד, שהרי אף אם בעל הדין החליט לשחדו כדי שיפסוק לטובתו, מחר יכול הוא ללכת בלי פחד ולספר שהוא שיחד את הדיין והדיין עצמו יענש וליהודי לא יארע מאומה.

”לעומת זאת אצלכם, אם גוי ייתן שוחד לשופט, שניהם ייזהרו מאוד שהסיפור לא ידלוף לתקשורת, שהרי במידה וזה ייודע - שניהם יקבלו עונש. זה מה שנקרא: מערכת חוקית לנתינת שוחד בסתר...”

שוחד אינו רק מתבטא רק בנתינת ממון, לעתים שוחד אינו רק טובות הנאה. גדולי ישראל במהלך הדורות נזהרו עד מאוד שלא להיות מושפעים מבעלי הדין טרם פסקו את דינם לפי חוקי התורה.

בנושא זה מסופר, שלפני הגאון רבי אברהם בורנשטיין - בעל ה”אבני נזר” מסוכצ'וב, הגיעה אלמנה יחד עם יהודי לדין תורה. טרם שהחלה האלמנה בטענותיה, החלו דמעות חונקות את גרונה ובקול בוכים סיפרה לרב את אשר אירע. להפתעת הנוכחים קם הרב מכסאו ואמר: פסול אני לדון דין זה, שכן גם דמעות הן בגדר שוחד המטטה את לבי לטובת המסכן...

(במחשבה תחילה)

א טו טז טז

המתחייב בפרנסתו ובפרנסת משפחתו, הרי גילה דעתו כי מכירתו לעבד לא היתה כלל עונש עבורו, ואם כן שורת הדין נותנת להענישו בעונש אחר, ברציעתו באזנו. (חידושי מהרי”ל דיסקין)

”על כל דבר פשע על שור על חמור” (כב, ח)

נראה לפרש על דרך הרמז ע”פ מ”ש במשנה (אבות פ”א מ”ז) וכל המרבה דברים מביא חטא. וזהו שאמר: על כל דבר - לשון דיבור, שמרבה דברים, פשע - מביא חטא. אולם, זה דוקא על שור על חמור בעמי הארצות המשולים לשור וחמור, אולם תלמידי חכמים - אפילו שיחת חולין שלהם צריכה תלמוד (סוכה כא).

(כף הכהן)

”אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא

תהיה לו כנושה” (כב, כד)

אומר רבינו האור החיים הקדוש, שמי שיש לו כסף יותר מכדי צרכיו, ידע שהכסף של עניים ולומדי תורה מופקד אצלו, וזה לא שייך לו, והוא סך הכל שומר את הכסף עבור העני, שנגזר עליו להתבזות, ולקחת מהעשיר את הכסף שהוא 'שלו'.

לכן יזהר העשיר, ולא ירגיש התנשאות כשנותן צדקה, כי הכסף שייך לעניים ולומדי תורה, ורק נגזר עליהם להתבזות ולקחת את חלקם המופקד אצל אחרים.

וזה מרומז בפסוק שלפנינו:

'אם כסף תלוה את עמי' אם אתה רואה שיש לך הרבה כסף גם להלוות לאחרים.

עליך לדעת ש'את העני' החלק השייך לעניים, 'עמך' הוא בסך הכל מופקד אצלך, ולכן 'לא תהיה לו כנושה' אל תרגיש התנשאות כשאתה נותן או מלווה לצדקה.

יתירה מכך, כשאין לעני מה לאכול, הוא רב עם הקדוש ברוך הוא, וצועק לפניו למה לכולם יש אוכל ואני רעב??? ועל ידי שהעשיר נותן צדקה הוא משתיק את טענת העני על ה' יתברך.

וזה הכוונה בפסוק הנאמר בהמשך הפרשה 'ודל לא תהדר בריבו' (כג, ג) שלא תתן לעני לריב עם הקדוש ברוך הוא, ולבוא בטענה מהודרת אל הקדוש ברוך הוא.

”מלאתך ודמעך לא תאחר” (כב, כח)

כלל גדול, שבקשות ותפילות המלוות בדמעות ובכי יש ביכולתם לבקוע שערי שמים ולעלות עד לכסא הכבוד ומפיקות רצון ממנו יתברך. כי ברית כרותה ששערי דמעות לא ננעלו, וזהו "מלאתך ודמעך" כאשר התפילה

עם דמעות ובכי אז "לא תאחר" - לא תתאחר הבקשה מלהתקיים...

(של"ה בשם ר' מנחם הבבלי)

סיפורים נפלאים פרשת משפטים

"כי תקנה עבד עברי" (כא, ב)

חסיד אחד שהיה עשיר גדול ובעל בית, ביקש להשליך מזירתו יהודי עני, שהיה חייב לו דמי שכירות עבור כמה חדשים. הזמינו רבו בעל חידושי הרי"ם לבוא אצלו. כשהעשיר הנ"ל בא, שאלו החידושי הרי"ם, היתכן, שאתה רוצה לגרש ולזרוק יהודי מזירתו בגלל החוב. ענה העשיר ואמר, למה אני לבד אשא בנזקו. אם עני הוא, בדין שהקהל יקבץ כסף בשבילו, ולמה עלי לוותר על כל החוב. ענה לו החידושי הרי"ם, אמרו חז"ל (גיטין מא.). מי שחציו עבד וחציו בן חורין, כופין את רבו שישחררו, כדי שיוכל לישא בת חורין. וקשה, למה חייב לשחררו. אלא מכאן משמע, שמכיוון שהוא עבדו שלו, החיוב לשחררו מוטל רק עליו לבד. אף כאן, אם הקב"ה סיבב שהעני הזה, הוא הדייר שלך. בדין הוא שאתה תסבול טרחתו. (אוצר אפרים)

"ורפא ירפא" (כא, יט)

פעם היתה אשה מרת לב, שהיה לה ילד קטן שלא היה יכול לעמוד על רגליו. נסעה אמו אל הרה"ק מברדיטשוב כדי שיתפלל לרפואתו. בדרך, עברה בכפרים וקיבצה פרוטות מאת נדיבי לב, יהודים רחמנים בני רחמנים, שנתנו לה מעט אוכל ומקום ללון, עד שלאחר עמל רב הגיעה לברדיטשוב. ליד פתח חדרו של הצדיק עמדו יהודים רבים שביקשו להיכנס אל הקודש פנימה, ולפי שהדוחק היה גדול, השאירה את הילד בחצר, והושיבה אותו על הארץ סמוך לחלון חדרו של הרבי. סוף סוף הגיע גם תורה להיכנס, היא ניגשה אל הרה"ק ובקשה על בנה יחידה היושב בחוץ ואינו מסוגל לעמוד על רגליו החולות ל"ע.

בתור פדיון נפש, נתנה מהפרוטות אשר קיבצה בדרך, והניחה אותם על שולחנו. אך הרה"ק מברדיטשוב לא אבה לקחת ממנה את הפרוטות שקיבצה בעמל רב, וצעק בקול רם: עם פרוטות אלה אשר קיבצת הינן באה אלי, נטל את הפרוטות וזרק אותן דרך החלון החוצה, אל החצר, וליד שישב בחוץ היתה כבר הישועה - הוא קם על רגליו והחל לאסוף את המטבעות שהרבי זרק...

האשה היתה מרת לב, ומאוד חרה לה על שהרבי זרק את כספה אותו קיבצה ברוב עמל.

היא יצאה החוצה לקחת את בנה החולה, אך מה מאוד השתוממה לראות שהוא קם על רגליו ומקבץ בעצמו את הפרוטות. לאחר שקיבצה את כספה, נעמדה אצל החלון, וצעקה אל הרה"ק: "ברוך השם, מיין קינד איז שוין געזונט און גייט שוין אויף די אייגענע פיס, ברוך השם אז איך דארף שוין צי אייך נישט אנקומען!" (- ברוך השם ילדי כבר בריא והולך על רגליו עצמו, ב"ה שאני כבר לא צריכה להזדקק לעזרתכם!), היא קראה לילד, ואמרה לו: בא ונלך מכאן הלאה...

"ורפא ירפא" (כא, יט)

הרה"ג ר' חיים קנייבסקי שליט"א נוהג לברך את

האנשים הבאים לבקש ברכתו בקיצור נמרץ, במקום לברך ברכת "ברכה והצלחה", התחיל לברך במילה אחת "בו"ה". תחילת ענייתו בקיצור היה בחול המועד סוכות בו באו המונים לזכות בברכתו.

בתחילה היה נראה כי כדי לזרז ולקצר את המוני האנשים עושה כן, אך מאז ועד היום ממשיך ר' חיים לברך כמעט את כל מי שמבקש את ברכתו, ועונה "בו"ה", רק פעמים בודדות עונה "ברכה והצלחה".

באחד הפעמים נשאל מדוע מקצר כל כך בברכותיו, הלא יש ענין גדול לברך כל אדם מישראל, גם נאמר ואברכה מברכך.

הראה רבינו את דברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"ב ה"ד שכותב, "לעולם ירבה אדם בשתיקה, ולא ידבר אלא או בדבר חכמה, או בדברים שצריך להם לחיי גופו וכו', וכן בדברי תורה ובדברי חכמה, יהיו דברי החכם מעטים וענייניהם מרובים...

הוסיפו לשאול, למה כששואלים מרבינו ברכה לרפואה עונה "רפואה שלמה" ואינו מקצר "רפו"ש", ואמר רבינו מניה וביה "כי הרפואה צריכה להיות שלמה, לכן לא מספיק רפו"ש, וצריך לומר מלא רפואה שלמה, אבל ברכה והצלחה היא אותה ברכה גם בקיצור של בו"ה".

"רק שנתו ייתן ורפא ירפא" (כא, יט)

מעשה באחותו של הגר"א שחלה בנה והגיע עד שערי מוות ר"ל. באה לפני אחיה הגאון, ודמעתה על לחייה בבקשה שיתפלל עבורו, אמר לה, כן אעשה אחותי, השם יתברך ישלח לו רפואה שלמה.

חזרה ואמרה: אבל אחי יקירי, הרופא כבר אמר נואש לחייו! כך אמר הרופא נענה הגר"א, אבל לא כן אמרה תורתנו הקדושה! התורה אמרה: "ורפא ירפא" מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות "לרפא בלבד ניתנה הרשות לרופא", אבל לומר נואש לחייו אין לרופא רשות, לכי אפוא לשלום, ואל תתייאשי מן הרחמים והחיותך חיים לכל חי ירפא את בנך ברפואה שלמה במהרה. (אמרי חן)

"כי יגנוב איש... (כא, לו)

באחד הימים שכר רבי יוסף זונדל מסלנט עגלון יהודי, כדי שהלה יוליכו בעגלתו אל העיר הגדולה, שם התקיים "יום השוק".

בדרך עברה העגלה ליד שדה השייך לנכרי, ראה העגלון ערמת שחת קצורה נחה בלב השדה, הביט ימינה ושמאלה, וכשנוכח שאיש אינו מבחין במעשיו עצר את העגלה, חיש קל ירד הימנה, וכשבידו שק גדול ניגש אל ערמת השחת והחל למלא את שקו.

"רואים! רואים!" קרא רבי יוסף זונדל בקול גדול. נבהל העגלון ושטט באחת את השק מידי, חיש מהיר רוקנו מתכנו וכהרף עין שב אל העגלה והמשיך בנסיעה.

כשחזרה אליו שלוותו הביט העגלון לצדדים, לראות מי זה שהבחין במעשהו, אך לתמהונו הרב לא ראה נפש חיה.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת משפטים

שרוצה באמת ומתחנן לפני בוראו לקבל סייעתא דשמיא - בודאי יענה מן השמים!
 וכך כתב הרב שמשון פינקוס זצ"ל לבחור ששלח אליו מכתב ובו בקשת עזרה והדרכה מעשית: "קראתי את מכתבך, ולא הגעתי למדרגה לתת עצות ולומר לך מה לעשות, אבל אכתוב מה שנראה לפי עניות דעתי אחרי התיאור של הדברים שכתבת. נראה לי שאתה משתדל מאד בעליה בתורה ויראת שמים, ואתה עושה את כל יכולתך ויצאת ידי חובת השתדלות. עכשיו אתה נמצא בשלב שאתה צריך עזרה מבחוץ. הסיבה לזה הוא פשוט מפני שהדברים הם כל כך נשגבים ונוראים, לזכות לתורה ולחשק פנימי, וככל שתיארת, זה פשוט למעלה מכוונות אנושיים, ואף על פי שוודאי צריך גם השתדלות מצדנו, אבל מגיע רגע שצריך לפנות לעזרה מבחוץ. על כן אני אתן לך שם וכתובת, שאליו תפנה והוא יעזור לך - קוראים לו השי"ת. הוא חזק מאד, שבאמת הוא ברא הכול, ואני יודע בסוד שהוא גם אוהב אותך באופן אישי, והוא מחכה בכליון עיניים שתפנה אליו. אין בעיה למצוא את הכתובת שלו יתברך, שהוא נמצא בכל מקום, כפשוטו, גם הרגע הזה שאתה קורא המכתב אתה יכול לפנות אליו.

אני כותב זה, מפני שהרבה חושבים שהוא עניין של תפילה ועשיית מצווה וחיפוש מדרגות. כל זה נכון אבל אינו העיקר - העיקר הוא שהקב"ה אישיות ברור החי וקיים, שאפשר לתפוס אתו קשר אישי, ולעולם לא התאכזב מי שעשה כך. ומה שהדבר יותר פשוט ופרקטי יותר טוב ויותר מועיל... ולבקש ממנו עוד פעם ועוד פעם. מי שייתן לך עצה אחרת, חבל על ההשתדלות, תלך ישר למי שיכול לעזור באמת, ותתפוס אותו ואל תעזוב אותו, "אל דמי לכם ואל תתני דמי לוי" (ישעיהו סב, ו-ז) - 'אל תשתקו רגע, רק תצעקו ותזכירו אותו, וגם אל תתנו דמי לו, בל תניחו אותו שהוא ישתוק, ובל תשתקו עד... (מלבי"ם) עד שהשגת את כל שלבך חפץ".

"עזב תעזב עמו" (כג, ה)

פעם עברה אשה אחת סמוך לביתו של רבי יוסף זונדל מסלנט, מורו ורבו של רבי ישראל סלנטר, לחפש את שואב המים. כשלא מצאה אותו ופגשה בר' זונדל, שחשבתו על פי תלבושתו לזקן עני, הציעה לו לשאוב לה חמישה פחי מים במחיר סכום מסוים. ר' זונדל קיבל את הצעתה בשמחה, ושאב לה את המים. כשסיים לסייע לה אמר לזקנה שעכשיו אין לו צורך בשכר, ולכן ייקח ממנה את השכר אחרי שישאב לה מים בפעם הבאה. אחרי שבוע חקרה הזקנה אודות שואב המים כדי לשלם לו את שכרו ונודע לה שהשואב היה ר' זונדל. שכשבאה אליו ובקשה את סליחתו, צחק ר' זונדל ואמר לה יישר כוחם, שעל ידך נזדמן לי לגמול חסד בגופי!
 (רבי יוסף זונדל ורבותיו)

א גוה עבת

"רימית אותי!" הטיח ברבי יוסף זונדל. "חלילה וחס", הזדעזע הרב. "את האמת לאמיתה אמרתי לך היה מי שראה אותך!"
 "מיהו אפוא?" התרתח העגלון, "הן אינני רואה איש בכל הסביבה!"
 "אמנם בכל השדה הנרחב אין איש", השיב רבי יוסף זונדל, "אך שם למעלה", המשיך והרים עיניו למרום, "יש עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים..."
 (מעשיהם של צדיקים)

"כל אלמנה ויתום לא תענון אם ענה תענה אותו" (כב, כא-כב)

פעם אחת היה הצמח דוד זי"ע, בצאנו בשבת, וביום ראשון ליווה הדברי חיים את הצמח דוד והלכו עד הכפר הסמוך לצאנו, והיה שם יהודי בעל הקרעטשמע (פונדק) ששמע שהצדיקים באים לכאן, קיבל את פניהם וביקש מהם שיבואו לביתו לסעוד אצלו. פתאום באה אלמנה אחת בבכיות אצל הצדיקים, וצעקה האיך יכולים אתם ליכנס לבית זה, הלא יש לי תביעת ממונות על קרעטשמע זו. אמר הדברי חיים להצמח דוד שאינו יכול להיכנס עד שיברר הדבר על פי די תורה. והושיבו בית דין שם על אתר עד שברירו הכל, והפסק יצא לטובת בעל הקרעטשמע. ואמר אחר כך הדברי חיים להצמח דוד, דינובער רב עכשיו יכולים להיכנס, אבל הצמח דוד סירב להיכנס עד שתבטל טענת האלמנה לגמרי. אבל האלמנה בכתה עוד ועמדה בטענתה, וישבו הבית דין עוד הפעם. והבעל הבית לקח מעות ופייס את האלמנה לגמרי לפנים משורת הדין, והאלמנה נתפייסה, ואז אמר הצמח דוד עכשיו יכולים להיכנס. שאל הדברי חיים למה סירב עד עכשיו להיכנס בו, הלא הפסק הלכה היה על פי הדין והיושר. ענה הצמח דוד, כתיב בפסוק אם ענה תענה אותו וגו' שמוע אשמע צעקתו, וקשה מהו כפל הלשון 'ענה תענה', ועוד מהו לשון 'אותו' ו'צעקתו' היה לו לכתוב בלשון רבים. אלא על כרחך צריך לומר, שכשמצעים האלמנה ויתום בעולם הזה אפילו כשאינם צודקים, הבכיות מעוררות את האב בעולם העליון, ומצטער גם האב בעולם העליון, והוא הולך לכסא הכבוד וטוען עבור אשתו ובניו. וזוהי הכוונה, 'אם ענה האלמנה ויתומים, תענה אותו', הכוונה על האב. וגם הלשון 'אם צעוק' היינו אם יצעקו האלמנה והיתומים, אז 'צעק' הוא אלי, ואשמע 'צעקתו' של האב, ומטעם זה סירבתי להיכנס לביתו עד שתתפייס האלמנה.
 (צמח דוד בן בעל בני יששכר)

"מלאתך ודמעך לא תאחר" (כב, כח)

השל"ה הקדוש למד מכאן בדרך דרש יסוד גדול וחשוב בעבודת ה': "מלאתך" - זהו רצונו של האדם, "ודמעך" - אלו דמעותיו. אם באמת הנך רוצה דבר, עד כדי כך שהנך מוריד עליו דמעות, בוכה ומתחנן לפני בוראך לקבלו, הרי ש"לא תאחר" לקבלו! אדם

גליין 401
שנה ט' תש"פסיפורי
צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א



תורה למשפחה קיימן על האישור לשריגוש בתמונה

סיפורי חז"ל

עלה אלי ההרה

ומנין היה יודע משה אימתי יום ואימתי לילה שהוא מחשב ארבעים יום וארבעים לילה? אצל הקדוש ברוך הוא והלא ברקיע לילה כיום יאיר אלא כל אותם ארבעים יום היה הקדוש ברוך הוא עוסק עמו במקרא ביום ובמשנה בלילה בשעה שהיה מלמדו מקרא היה יודע שהוא יום וכשהיה מלמדו משנה יודע שהוא לילה עוד סימנים אחרים היו לו למשה להבחין על ידם בין יום ובין לילה כשהיו המלאכים מקלסין להקדוש ברוך הוא בקדוש קדוש קדוש' היה יודע שהוא יום וכשמקלסין אותו בברכו ובברוך' היה יודע שהוא לילה וכן כשהיה רואה גלגל חמה בא וכורע לפני הקדוש ברוך הוא היה יודע שהוא לילה וכשהיה רואה כוכבים והלבנה ומולות כאים ומשתחווים לפניו היה יודע שהוא יום ועוד כשהיה רואה שהמלאכים שוחקים מן להוריד להם לישראל היה יודע שהוא יום וכשהיה רואה שהמן יורד היה יודע שהוא לילה ועוד זאת כשהיה שומע קריאת שמע קורם לתפילה היה יודע שהוא יום וכשהיתה התפילה קודמת לקריאת שמע היה יודע שהוא לילה.

(שו"ט ש)

פרשת השבוע

למען אנסנו הילך בתורתי אם לא
(ט"ז - ד)

א, והבין שיש לו בן גדול שאינו נימול, ושאל לבעה"ב מדוע לא מלתה אותו? והשיב מפני שמתו אחיו מחמת מילה, כי אחרי המילה לא יכלו לעצור הדם ר"ל. והרע הדבר בעיני רבי פינחס ואמר לו, שהוא בעצמו ימול אותו ובעזה"י"ת לא יזוב הדם. ושאלו הבעה"ב אם מבטיחו זאת בטח? ואמר הרה"ק הן, ונתרצה הבעה"ב והכין סעודה, ולקח את בנו על חיקו, והרה"ק מל אותו כראוי, אבל הדם הי' שותת ולא יכלו לעצור אותו ר"ל, ונבהל הרה"ק מאד ולא ידע לשית עצות בנפשו, ומרוב צערו יצא החוצה לראות אם ימצא יהודי להגיד לו את אשר קרהו, וראה שהרה"ק ר' זושא מהאניפולי זיע"א בא, וירץ לקראתו ויספר לו המאורע, ותיכף ומיד חזרו שניהם לבית הבעה"ב, ויצו הרבי ר' זושא לערוך השלחן ולאכול הסעודה, וכן עשו, ובאמצע הסעודה נעצר הדם ונתרפא הנימול. ושאל הרה"ק מקאריץ את הרה"ק רבי זושא מהיכן ידע זאת? והשיב לו הרר"ז מהתורה הקדושה, דכתיב "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו", "ויחזו את אלקים", היינו אם רואין מדת הדין ח"ו, "ויאכלו וישתו" ועי"ז נמתקין הדינין. וסימנך, סעדני (מלשון סעודה) ואושעה.

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שבשנה אחת שהיתה שנת בצורת, באו אליו יהודים פשוטים בני כפר, וביקשו ממנו שיברך אותם שירדו גשמים. אמר להם הצדיק הרי כתוב בתורה "אם בחוקתי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם". נענה אחד מהכפריים ואמר, מה הרבי מספר לנו מעשיות על תורה, אנו וקוקים לגשם. מששמע הצדיק דיבורים כאלה עזב אותם והלך להיכנס לחדרו, בלי להשיב להם דבר. נודרו אחד מהם, רץ אחר הצדיק ואמר, רבנו, הלא בתורה הקדושה כך כתוב "למען אנסנו הילך בתורתי אם לא", כלומר, בין אם ילך בתורתי ובין אם לא ילך, הקדוש ברוך הוא מבטיח שינשא אותו וירומם אותו "אנסנו" מלשון נס להתנוסט. דברים תמימים אלה שיצאו מלב יהודי פשוט, השפיעו על הצדיק, חזר אליהם ובירכבם, יהי רצון שהשם יתברך ישמע בקשתכם ויוריד גשמים בעתם, והכפריים יצאו מאתו שמחים וטובי לב.

ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו (כ"ד י"א) סיפר הרה"ק ה"חקל יצחק" מספינקא זיע"א, עובדא שמעתי שהרה"ק ר' פינחס מקאריץ זיע"א התאכסן פ"א אצל בעה"ב

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 6:08 ת"א: 6:10; ר"ת: 6:45

פרשת משפטים-שקלים

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:54 ת"א: 5:09

בקולות רמים, ואחת מהן אף העזה ללקק את פניו. דמעות רבות שטפו את פניו בנסותו להבין מדוע עשה לו הרמב"ם ככה. הרי אף חולה לא קיבל יחס שכזה. עודו מנסה להרהר בשעות הרבות בהן שהה לבדו במתרחש, נפתחה הדלת, צל הסתיר את האור הבא מבחוץ, הרמב"ם בכבודו ובעצמו בא לדיר העיזים. "מבין אתה?", שאלו הרמב"ם בחיבה כשראה את פניו המשתאות, "ראיתי בעיניך מחלה קשה וחמורה שמקנת בהן זמן רב. ידעתי שתרופתך היחידה היא לבכות שעות רצופות, שאם לא כן – תאבד את מאור עיניך. לכן ציוויתי להשליכך הנה. כעת, יודע אני שאיש חכם אתה, הבה תכבדני ותסכים להתארח בביתי"

מעשה שהיה עם רבנו אברהם בן עזרא זיע"א שהיה אדם עני מאוד, פעם אחת יצא את מולדתו לרגל איזה עבודה, ועליו היה להפליג באוניה, וכשהיו בלב ים, באו על האוניה שודדים ושדדו את כל הרכוש והנפש מהאוניה, ביניהם גם את רבנו אברהם בן עזרא. כשהגיעו השודדים ליבשה הציגו את סחורותיהם ומכרוה, גם את רבנו אברהם בן עזרא הציגו. עבר שם כומר אחד עשיר מופלג, הסתכל בו והבין שהוא יהודי חכם ופיקח, וקנה אותו מידי השודדים, והביאו לביתו וימנה אותו על כל עבודתו בבית ובשדה. ורבנו אברהם בן עזרא עבד את כל העבודות אשר הטיל עליו הכומר, והסתפק בלחם ובפירות יבשים, ולא בא אל פיו שום תבשיל, כדי לא לטמא את נפשו במאכלים אסורים.

יום אחד שלח המלך לקרוא את הכומר, והכומר תיכף הלך אל המלך, השתחוה לפניו ושאל מה מבוקשו? אמר המלך לכומר: ברצוני לשאול אותך שלוש שאלות, ואם תענה עליהן, מה טוב ואז אדע כי חכם ונבון אתה, ואשימך ליועצי, ואם לא תדע לענות, משפטך יהיה חרוץ מלכתחילה למוות. שאל ואשמע, אמר הכומר. שאלה ראשונה לאיזה צד נוטה הקב"ה פניו? שאלה שנייה מי יכול לסובב את העולם ביממה? שאלה שלישית כמה שווה אני? המלך היה לו כתר על ראשו משובץ באבנים יקרות שאין להם ערוך מרוב יקרותם. הכומר ביקש אורכה כדי לענות למלך על שאלותיו, המלך נתן לו אורכה ג' ימים. היום הראשון עבר, וגם יום השני בלי מוצא על שאלות המלך.

בסוף בא הכומר להחלטה שאין טוב מהיהודים להתייעץ אתם כי נבונים הם ופקחים. נגש לרבנו אברהם בן עזרא וסיפר לו את כל המתרחש, ואמר לו, אם תוכל לענות לי על שאלות המלך, אתן לך חופש ואשחרר אותך מעבדות. ענה לו רבנו אברהם בן עזרא, מחר תן לי את גלימתך ואת כובעך, ואני אלבשם ואלך אל המלך במקומך ואשיב לו על שאלותיו, אם ימצאו חן בעיני המלך אתה תנצל ותתן לי את החופש ותהיה גווייתי לשלל, ואם לא, בין כה וכה יוציא אותי למיתה בשרפה אני אשרף במקומך ואתה תינצל. לא היה קץ לשמחתו של הכומר, שבין כה וכה הוא ינצל.

רבינו אברהם אבן עזרא זיע"א ליומא דהילולא (א' אדר) רבינו אברהם אבן עזרא זיע"א נולד לפני קרוב לאלף שנים בעיר טולדה שבספרד. קשים ומרים היו חייו של ה"אבן עזרא", או כפי שנתכנה ברבות הימים על שם פירושו הנודע לתורה, ה"אבן עזרא". אשתו נפטרה בגי צעיר. מבנו יחידו לא רווה נחת, והחלק שתפס יותר מקום מכל דבר אחר היה מזלו הביש שלא נתן לו לפרנס עצמו בכבוד. גאון בחכמה, פילוסוף ומשורר נודע היה רבי אברהם, בקי בחכמת האסטרונומיה, חשבון, דקדוק ומדעי העולם אשר ידועים היו בזמנו. ספרים רבים השאיר אחריו – ספרי יסוד בתחומם, גם עבור גדולי המדענים. עם כל זאת, פרנסתו מעולם לא הייתה מצויה בידו וכל שעשה כדי לשנות דבר זה לא הצליח. באחד משיריו הוא מקונן על מזלו הרע באירוניה וטוען: אם אמכור נרות לאנשים – לא ישתרר חושך לעולם, אפילו אם אחליט להתפרנס ממכירת תכריכים לא ימותו אנשים כל חי.

באחד הימים שמע רבי אברהם אבן עזרא על רבינו משה בן מיימון, הרמב"ם אשר חי במצרים. הרמב"ם, כך שמע רבי אברהם, הינו רופא מומחה אשר ביכולתו לרפא כל מחלה בעולם, וזאת לא באמצעות בדיקה שגרתית, אלא בהסתכלות אקראית בלבד. תורים רבים של חולים היו עומדים משני צדי המדרכה ליד ביתו של הרמב"ם מדי ערב, כשחזר מתפקידו כרופא האישי של סולטן מצרים. הרמב"ם עבר ביניהם עם משרתיו והביט בפניהם, לאחד נתן משחה ולרעהו צמחי מרפא, השלישי קיבל הוראות לאכילה נכונה. היו כאלו שאובחנו כחולים במחלות נפשיות, להם העניק הרמב"ם עצות מחכמתו הרבה להקל על כאביהם הנפשיים – הקשים בהרבה מכאב גופני כלשהו. רבי אברהם אבן עזרא החליט לנסות את מזלו, ינדוד מספרד הרחוקה למצרים, יגיע למעונו של הרמב"ם וישמע מהי תרופתו. לאחר מסע נדודים ארוך ומייסר הגיע רבי אברהם למצרים והחל לשאול עוברים ושבים למעונו של הרמב"ם. גם כאן לא האירה לו ההצלחה פניה ותקופה ארוכה לא עלה בידו לפגוש את הרופא הנערץ.

לאחר ימים מספר סוף סוף מצא רבי אברהם את עצמו ממתין בתור האנושי הארוך, בשעה שהרמב"ם עובר בין החולים ומאבחן אותם במהירות. משהגיע הרמב"ם קרוב ל"אבן עזרא" – שלא היה חולה כלל, רק רצה לראות האם גם לאנשים בריאים יתן הרמב"ם תרופה, כשכוונתו לתרופה שתוציאו ממעגל העוני – הורה הרמב"ם למשרתו להשליך את רבי אברהם לדיר העיזים ולנעול אותו היטב. בעוד רבי אברהם המום מן ההוראה, אחזו בו שני משרתים חסונים והוא הושלך לדיר צר, חשוך וקר, כשעיזים מסתובבות להן בין רגליו, פועות

משל ונמשל

המוותר הוא המנצח

משל לצלף מומחה ששמו התפרסם באחת המדינות. האגדות סביבו עברו מפה לאוזן. סיפרו כי יש ביכולתו לפגוע בדוברבן המפאר עוגת יום הולדת באופן שהקצפת שעל העוגה לא תפגע. עוד סיפרו, כי במרדפים אחר חיות, במסעות הציד שלו, הוא יורה תמיד היישר לאוני החיה. זאת במטרה להשאיר את עור החיה שלם. האגדות 'תפסו כנפיים' והגיעו עד לארמונו של המלך. המלך, שהיה בעצמו חובב ציד מושבע וצלף מאומן, ביקש לזיום תחרות קליעה ארצית ולהזמין את הצלף המומחה להתחרות מולו. הרצים יצאו דחופים, והתחרות אורגנה במהירות וביעילות. הצלף הגיע גם הוא והמתין לפתיחת התחרות. המלך שהגיע, מלווה בפמליה מכובדת, הורה על פתיחת התחרות. מנהל הטקסים כחכב בגרונו והזמין את המלך להראות את כישוריו בתחום קליעה למטרה. הרים המלך את רובה הצלפים המשוכלל שלו, ובתנועה קלילה החל יורה למרכזו של לוח הקליעה. צלף מומחה היה המלך, וכל הכדורים קלעו במרכז המטרה. העיגול שסימן את המטרה המרכזית, שהיה בגודל סנטימטרים בודדים, נוקב כולו, מקו לקו. אחרי המלך קם המומחה האגדי, נעמד מול לוח המטרה, הרים בתנועה פשוטה את רובהו והחל יורה. עשרות קליעים ירה הצלף וכולם פגעו באותו מקום, בשורה השלישית שמעל לנקודה המרכזית. כיוון ששום קליע לא פגע בנקודה המרכזית, מיהרו השופטים להכריז על ניצחונו של המלך בתחרות לקול תרועת הנוכחים. עם סיום התחרות לחץ המלך את ידי מתחרהו והזמינו לסיור מלכותי בארמון המפואר. כאשר היו השניים לבדם, פנה הצלף אל המלך ואמר: "שמח אני על ניצחונך בכל לבי, אולם רציתי כי תדע שהיה בכוחי לנצח בתחרות, אך מפאת כבודך הסתתי את הרובה מעט מעל המרכז ולשם קלעתי את כל הכדורים. תוכל להבחין, כי בניגוד לחור הגדול שנוצר במרכז המטרה שלך, בלוח שלי קיים רק חור בקוטר של כדור בודד. עשרות הקליעים שיריתי פגעו באותה נקודה בדיוק.

הנמשל: מחשבה של חיפוש מעט פחות כבוד, מעט פחות הערכה, ובלבד שהזולת לא יישאר מנוצח. בכוחה של מחשבה זו להפוך את האדם לזרקור רב עוצמה המאיר בכנותו את הסביבה כולה.

(מתוך מאמר)

למחרת היום לבש רבנו בן עזרא את בגדי הכומר וחבש את כובעו, והורידו על מצחו כדי שלא יכירוהו, ובדרכו למלך ניגש לחנות שמוכרים צלבים, וקנה לו צלב בשמונה פרנק ממתכת כסף טהור, והמשיך את דרכו למלך. המלך אסף את כל השרים וגדולי הממלכה, וגם שופטים ואנשים חשובים, כדי לשמוע את תשובת הכומר. רבי אברהם בן עזרא נכנס ישר ועמד לפני המלך בלי פחד ומורא, השתחוה למלך ואמר: אדוני המלך, שאל את שאלותיך ואשיב עליהן. שאל המלך שאלה ראשונה, לאיזה צד מפנה הקב"ה את פניו? רבנו בן עזרא ביקש שיביאו לו נר, תיכף מלאו את מבוקשו, הדליק את הנר ואמר: לאותו צד שהנר נותן אורו גם הקב"ה פונה. התשובה מצאה חן בעיני המלך והשרים, והמלך שאל שאלה שניה: מי יכול לטובב את העולם ביממה אחת? ענה רבי אברהם: "השמש". טוב ויפה אמר המלך, ועכשיו שאלה שלישית, כמה אני שווה? ענה רבנו אברהם בן עזרא: שמונה פרנק, אדוני המלך. באותו רגע נשמע רעש גדול מהקהל שחזה את כל המחזה הזה, אך המלך במבט אחד השתיק את כולם, ושוב שאל המלך איך אתה מוכיח את זה? הוציא רבנו בן עזרא את הצלב שקנה ודמות של ישו על הצלב ואמר: ראה אדוני המלך את הצלב עם דמותו של ישו מכסף טהור, וזה עלה לי עשרה פרנק, וזה בלתי אפשרי שיהיה כבוד המלך וישו שווי אחד, אך ההבדל הוא קטן, ולכן לפי דעתי המלך שווה שמונה פרנק.

המלך מאוד התפעל מתשובותיו הקולעות, ואמר לו עוד שאלה אחת אשאל אותך במפתיע, נראה אם גם בזה תעמוד, שאל אדוני המלך והקב"ה יהיה בעזרי ענה רבי אברהם. שאל המלך האם תדע מה אני חושב עליך בלבי? "כן" ענה רבי אברהם, אתה רוצה לדעת אם הכומר משיב לשאלותיך או אדם אחר. המלך לא היה לו גבול לשמחתו כי בדיוק זה מה שחשב. תיכף קם המלך ניגש לרבינו אברהם בן עזרא הוריד מעל ראשו את כובע הכומר, ואז ראה המלך לפניו אדם אחר לגמרי, שאל אותו מי הוא ואיך התגלגל לפה? סיפר למלך את כל קורותיו. המלך תיכף ציווה שיביאו את הכומר ודן אותו למיתה. ואת כל רכושו נתן לרבנו אברהם בן עזרא, הוא הודה למלך ובקש מאת המלך, כי היות והוא יודע את מזלו שהוא רע מאוד, ואם אקח את רכוש הכומר, בזמן קצר הכל יאבד, לכן אם מצאתי חן בעיני המלך, ינתן חצי הרכוש לטובת בתי החולים ולאנשים עניים זקוקים, וחצי השני יתן בידי אנשים אשר אדוני המלך ימנה אותם ללוות אותי להחזיר אותי לעירי. המלך מילא את בקשתו וכך חזר רבנו אברהם בן עזרא לביתו בשלום.

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל של ה"בית ישראל" חוט של חסד ואהבת הזולת להט בקירבו של הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א (יומא דהילולא ב' אדר). מסופר על יהודי ירושלמי שהשתייך לעדת הפרושים, שנתקף בכאב לב חזק, הוא סירב בתחילה לשמוע מהרעיון להיכנס אל הרבי ה"בית ישראל" ולהתייעץ עימו, ולכן הלך להתייעץ ברופאים, אך כל דרכיו ונסיונותיו בנושא העלו חרס בידו. משכלו כל הקיצין, נכנס האיש אל הרבי והתאונן על רוע מצבו. "אין כמו תפוחים יפים לכאב לב" ענה הרבי בקצרה, אמנם כן רבי, ענה היהודי בכאב, אך תפוחים עולים כסף רב ואין יד כל אחד משגת לקנותם. הרבי שתק והיהודי יצא כלעומת שבא. למחרת היום נשמעו דפיקות על דלתו של האיש, אברך מחסיד הרבי מגור עמד בפתח, הוא הושיט לו שקית בידו ואמר: הרבי שלח לכם שקית זו. כשפתח היהודי את השקית, מצא בה תפוחים גדולים אדומים ומתוקים. עוד אין הוא מספיק ולהלל את הרבי, והנה כעבור מספר ימים נשנה המעשה, אותו אברך מופיע שוב בבית האיש ובידו שקית נוספת, "הרבי צווה" הוא אומר ועוזב את הבית. כך נמשך הדבר מספר שבועות עד שחדלו כאבי הלב וחלפו כלעומת שבאו. מדי מספר ימים הופיע האברך ובידו שקית מלא בתפוחים יפים ונהדרים עבור היהודי. "אין

בעל מופת כהרבי מגור" שח אחר כך אותו יהודי שנמנה על עדת הפרושים באווני רבים מבני ירושלים.

הרי כבר לפני שבעים ושמונה שנים מחלתי לך על זה

בספר "גם אני אודך" (רשימות על בעל "מעדני השלחן") איתא: סיפר הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א ראש ישיבת שער השמים בירושלים, כי זכור לו שהתלווה פעם אל אביו הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ וצ"ל מקניי הדעת שבירושלים, בעל "מעדני השלחן" ועוד ספרים נכבדים, וראהו שהוא ניגש לאיש בן גילו, וכיון שראה איך שהוא מתקרב אליו הבין שרוצה לדבר עמו בסודיות, לכן מצד דרך ארץ מנע את עצמו מלהתקרב, אך מתוך תשובת הזקן כבר הבין אזי שליט"א את תוכן השיחה, כי הלה ענה לאאמור"ר בקול גדול, "הרי כבר לפני שבעים ושמונה שנים כבר מחלתי לך על זה", התברר שהלה שהה בילדותו עם אאמור"ר ב'דיסקין' בהיותם יתומים. וכפי הנראה היה איזה קטטה ביניהם, ואאמור"ר על אף שפייסו מיד והלה מחל לו, בכל זאת זכר ענין זה כל ימיו, וכשפגש שוב בו כעבור קרוב לשמונים שנה, ביקש שוב את מחילתו שמא לא מחלו בלב שלם מקודם. זה היה כל חטאו בבין אדם לחברו!

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז שבט רבי אלכסנדר סנדר ב"ר אפרים זלמן שור (תבואות שור - תצ"ז) הרה"ק רבי עמנואל ב"ר ישעי' מפשדבורו (תרכ"ד)

יום ראשון כ"ח שבט הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא ב"ר יוחנן (תרצ"ו)

יום שני כ"ט שבט הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ב"ר יצחק אייזיק מוידויטשוב (תרמ"ו)

הרה"ק רבי חנניא יו"ט ליפא ב"ר יקותיאל יהודה (קדושת יו"ט - תרס"ד)

יום שלישי ל' שבט הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין ב"ר משה יהושע יהודה לייב (אב"ד בריסק - תרפ"ה)

הגאון רבי נתן צבי פינקל ב"ר משה (הסבא מטלבודקא - תרפ"ז)

הגאון רבי ירוחם פישל פערלא ב"ר אריה צבי (תרצ"ד)

יום רביעי א' אדר

רבינו אברהם ב"ר מאיר (אבן עזרא - ד"א תתקנ"ד)

רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן (ש"ך - אד"א תכ"ג)

הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תקס")

הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז (תרס"ו)

יום חמישי ב' אדר

הרה"ק רבי אהרן אריה ב"ר מאיר הגדול מפרעמישלאן (תקע"ג)

הרה"ק רבי יוסף ב"ר שבתי מראשקוב

הרה"ק רבי יצחק מאיר מווינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא (תרט"ו)

הרה"ק רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי מגור (תשל"ז)

הגה"צ רבי לוי בן הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ (בעל מעדני השלחן תשע"ה)

יום שישי ג' אדר

הרה"ק רבי מרדכי יפה ב"ר אברהם (הלבוש - שע"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מת"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף הדר"ס על המעדים.

דין מי שהיה ניעור כל הלילה (ב')

א) אם היה ישן ביום שינת קבע על מטתו, ובלילה שלאחריו היה ניעור כל הלילה, לכולי עלמא צריך לברך בבוקר ברכת התורה, ואין ברכת אהבת עולם של ערבית פוטרת, אלא אם למד מיד אחרי התפילה.

(משנה ברורה סימן מ"ז ס"ק כ"ח)

ב) אם כוון בברכת התורה ביום שלפניו, שמתכוון שלא לפטור בברכת התורה רק עד יום המחרת, אז גם אם היה ער כל הלילה, יוכל לברך למחרת ברכת התורה. (שו"ת קרן לדוד, סימן נ"ט)

ג) הניעור כל הלילה, והלך לישון שינת קבע אחרי עלות השחר, כשקם משנתו, יוכל לברך לכו"ע ברכת התורה, (והיינו כשלא בירך ברכת התורה לפני שהלך לישון.) (פסקי תשובות, סימן תצ"ד, סוף אות ו')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

מברכין חודש אדר

המולד אור ליום ב. 9:30 10 חלקים

ר"ח יהיה ביום שלישי וביום רביעי

פני עין חמד

יוצא לאור י"ז בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֶשֶׁת מִשְׁפָּטִים - מוֹסְרֵי וּתְוֵרַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה

"אם אין לו ונמכר בגנותו" (שמות כב, ב)

לבצע את הוראות אדונו. כפי שפוסק הרמב"ם בהלכות עבדים (פ"א הלכה ו): "אבל ישראל שלא נמכר, מותר להשתמש בו כעבד, שהרי אינו עושה מלאכה זו אלא ברצונו ומדעת עצמו", זאת, בניגוד לעבד אשר "נפשו שפלה במכירה", ולכן יש להיזהר מלהטיל עליו מלאכות בזוויות.

אסור לאדון להעדיף את עצמו על פני העבד, ועליו להעניק לעבדו יחס שוויוני, עד כדי כך שאם אין לו אלא כר אחד לשינה, עליו לתת את הכר לעבדו ואילו הוא עצמו ישן בלא כר.

ואלו הן רק קצת דוגמאות מהחובבים הרבים אותם נוטל על עצמו הקונה עבד עברי.

אין המטרה של מאמר זה לעסוק בהלכות עבד עברי, אלא להמחיש דווקא דרך פרשה זו, את ערכי המוסר הנעלים אותם הנחילה תורת הנצח לעם ישראל.

בתקופה בה העולם כולו היה שקוע בעבודת אלילים בזויה, בהקרבת קורבנות אדם לאיליו, בדיכוי ברוטלי של יצורי אנוש, בריחוק מכל ערכי הדאגה לזולת, חוללה התורה שניתנה מסיני מהפכת ענק, שנתנה את אותותיה והשפעתה על הבריאה כולה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

שעה	כניסת לכת	צאת לכת	רבני חס
18:46	18:08	16:55	י-ט
18:42	18:05	17:12	ת"א
18:43	18:06	17:13	מיספ
18:45	18:08	17:15	ב"ל

פרשת 'משפטים', הראשונה שלאחר מתן תורה, פותחת בהלכות עבד עברי. מכל דיני ומשפטי התורה, לא מצאה התורה במה להתחיל אלא דווקא בדינו של אדם אשר הידרדר לדיוטא תחתונה והפך להיות גנב.

אותו אדם אשר נתפס בגניבתו והורשע בדיון, ואין לו מהיכן להחזיר את הגניבה לבעליה, נמכר לעבד, והתורה מפרטת את חובותיו וזכויותיו.

ולא בכדי, פותחת פרשה זו את סידרת ההלכות המקיפה של דיני 'בין אדם לחבירו' הרבים בפרשתנו. היא באה להנחיל לישראל ערכי מוסר יסודיים, לגבי היחס שיש לתת לכל אדם, אפילו אם הוא נחות דרגה ושפל כגנב.

מי שמכיר מהספרות העתיקה את מעמדם של העבדים בקרב אומות העולם, יכול להעריך את עוצמת המהפכה שחוללו דיני התורה ביחס המתחייב כלפי העבד.

בימים בהם היה העבד במעמד השפל ביותר בהיררכיית המעמדות החברתית, מצווה התורה את האדון לשמור על זכויותיו של העבד העברי, אותן הגדירו חז"ל בתמציתיות, כשאמרו: "כל הקונה עבד עברי, כקונה אדון לעצמו" (קדושין כ.).

היחס שיש להעניק לאותו גנב שפל אשר נמכר בגניבתו, עדיף פי כמה וכמה מהיחס לפועל פשוט, שעובד תמורת שכר.

בעוד שעל פועל שכיר מותר להטיל אפילו מלאכות בזוויות שברצונו יבצען וברצונו יסרב לבצען, הרי שאסור להטיל על העבד החייב

הצלחה בגור"ב

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה ניט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורגי' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן דימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורגי' בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - קדשת שביעית - חלק ו'



האם מותר לרסק או לשים בתבשיל פירות בעלי קדושת שביעית?

שאלה: **?**

תשובה: **!**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

מותר לרסק פירות או ירקות באופן שדרכו לאוכלו מרוסק כגון, בננה ואבוקדו. **מקורות:** 'אור לציון'- שביעית (עמוד לח), דרך אמונה (פ"ה מהל' שמיטה אות כד) וכן מותר לשטוף אח"כ את הפומפיה או את מכונת הריסוק כדרך שעושה בשאר השנים.

וכן מותר לרסק תפוחי אדמה לעשות ממנו פירה כדרכו בשאר שנים. **מקורות:** קדושת הארץ- שביעית (עמוד קפו).

אולם פירות, שאין דרך העולם לרסק, אסור. ומכל מקום, אם אינו מרוסק לגמרי, וצורתו ניכרת עליו, מותר. **מקורות:** 'אור לציון'- שביעית (פ"ב אות ב).

מותר לתת פלח לימון בתוך כוס תה, ואף שמשליכו לאחר שנותן טעמו. וכן מותר לתת פלחי לימון לתוך תבשיל דגים. **מקורות:** 'אור לציון'- שביעית (עמוד לח) ולדעתו, כאשר נותן את הפלח לימון לתוך הכוס תה לא יסחט. אולם יש חולקים הסוברים שטוב לסחוט הלימון עם כפית קודם זריקתו.

מותר לתת עלי נענע ושאר עלים הקדושים בקדושת שביעית לתוך כוס תה, כדי שיתנו טעם. וכן מותר לתת עלי ירקות להטעים את התבשיל. **מקורות:** עיין רמב"ם (פ"ה מהל' שמיטה הכ"ב).

אסור לסחוט לימון, שיש בו קדושת שביעית על גבי דג, כאשר מטרת הסחיטה היא לנטרל את ריח הדג או לשמש כחומר ניקוי. **הערה:** גם אם רגיל לעשות כן אסור, כיוון שמותר רק שימוש הראוי לאכילה. כפי שאסור לתת יין של תרומה לתוך מאכל של דגים כדי להעביר את הזוהמה, שיש במאכל. ראה משנה תרומות (פ"א מ"א).

אמירת אמת



כאשר הגה"ק רבי ישראל סלנטר זיע"א התחיל לומר שיעורים בוויילנה, הוא הרעיש בחריפותו את כל לומדי העיר, שהתפעלו מגאוניותו העצומה. הרבה מגדולי העיר היו באים לשמוע את חידושי, והיו משתוממים ומוקסמים מדברי תורתו. לעומת זאת, קמו לו כמה מתנגדים, שרצו למעט את דמותו, מה עשו? הם העמידו עליו חריף, שהיה מנסה למצוא סתירות לדברי ר' ישראל ממקומות שונים מהבבלי ומהירושלמי, אך ר' ישראל בגאוניותו ענה תמיד לשאלותיו.

פעם אחת שאל אותו עליו, שבא בקביעות לקנטרו, קושיה חמורה באמצע השיעור. ר' ישראל שמע, חשב רגעים אחדים, ומיד הודה, שיש בקושיה זו פירכה על דבריו, וירד מהבימה. לאחר מכן גילה ר' ישראל לתלמידיו, שברגע ששמע את הקושיה, עלו במוחו חמישה תירוצים, שהיו מתקבלים על דעתו של אותו מקשה, אבל הוא יודע, שלפי האמת הם אינם נכונים וכי הצדק עם מקשה הקושיה, ולכן הוא ירד מהבימה.

הוסיף ר' ישראל ואמר: אל תחשבו שהודאה זו עלתה לי בנקל, חשבונות רבים של כבוד התורה, של השפעה ועוד, צפו ועלו ברעיוני, ומכוחם יכולתי להתיר לעצמי לדחות את הקושיה בתירוץ, שאינו לאמיתה של תורה. אבל געתי בעצמי: "ישראל! ישראל! הרי אתה לומד מוסר ומה עם מידת האמת?" ומיד הודיתי על האמת וירדתי מהבימה.

מעשה ותקונו



לעיתים רבות, אין אנו מבינים, מדוע נגזר על האדם לעבור ניסיון מסוים, או לחילופין - מדוע היה צריך להיפטר לבית-עולמו. זכינו, והיו גדולי הדור שהיו יודעים להסביר, מה היה התיקון של אותו אדם. אחד מגדולי הדור, שראה וידע, מה היה האדם בגלגול קודם, ומה עליו לתקן היה רבינו האריז"ל זיע"א.

מסופר, כי בזמנו של רבינו האריז"ל זיע"א יום אחד לקראת סיום תפילת שחרית, כשהגיעו לעלינו לשבח, ראה רבינו האריז"ל יהודי, שבא להוריד את טליתו, מיד החזיק בו, לבל יוריד את הטלית, אלא עד לאחר עלינו לשבח. לאחר מעשה זה נפטר אותו יהודי לבית עולמו.

הסמיכות של המאורעות גרמה לכך, ששאלו את רבינו האריז"ל: "מדוע רבינו לא איפשר ליהודי להוריד את טליתו, וכן מדוע היה צריך להיפטר?" אמר להם רבינו: "דעו לכם, שאותו יהודי בא לתקן את מעשיו, שכן בגלגול קודם היה מוריד את הטלית תמיד לפני סוף התפילה, וכיוון שתיקן זאת, סיים את תיקונו והלך למנוחתו".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב מרדכי גולדמן מזוועהיל זצ"ל



האדמו"ר הרב מרדכי גולדמן מזוועהיל זצ"ל - נולד ב-י"א חשוון ה'תרס"ו (1905) בעיר זוועהיל שבאוקראינה. כבר מקטנותו ראו כי לגדולות נוצר והתמדתו הייתה מופלאה במשך כל חייו. עוד בצעירותו כבר הרביץ תורה בפני בחורים פליטי חרב משיבת נובהרדוק שגלו לזוועהיל ומצאו אכסניה בבית זקנו. עקב נגעי ההשכלה, שפשתה באוקראינה והפילה רבים, רבינו נשאר כמעט יחידי מכל חבריו.



רבינו נשאר לבד בצל סבו הגדול כשאביו נלקח ע"י ה.נ.ק.ו.ד. הקומוניסטית לערבות סיביר עקב 'עוון' הפצת היהדות. כאשר חש, שבמצב הנורא שהשתרר ברוסיה, אי אפשר להישאר במקום, הזמין שלושה סרטיפיקטים (אישורי עליה), בעבורו ובשביל סבו ובשביל הגבאי, לאחר תקופה מצא מעטפה, שנשלחה מא"י, ובה שני סרטיפיקטים וכך עלה לארץ. בצום גדליה בשנת ה'תרפ"ו (1925) עגנה ספינתם בנמל יפו. סבו פנה אליו ואמר: "אנו זורקים את אצטלת השררה לים... וגזר עליו, שלא יגלה את זהותו בארץ הקודש".



רבינו נכנס ללמוד בישיבת 'שפת אמת' בירושלים, כשהוא מוסיף קדושה על קדושתו, שם לילות כימים והתמיד בתורה הקדושה תוך התנזרות מוחלטת מענייני העולם הזה. חבריו סיפרו, כי מעולם לא ראו אותו ישן על מיטתו שנת קבע, וכאשר היה מתעייף, היה שוכב לשעה קצרה ומיד חוזר לתלמודו. ימים שלמים חי על מים בלבד, וכשפעם הזדמנה לו חתיכת לחם יבש, הוליכה מיד אל סבו למאכל, שאיש לא ידע את זהותו.

לאחר פטירת מרן אביו, ב-כ"ד חשוון ה'תש"י (1949), הוטל על רבינו עול ההנהגה של עדת החסידים. עם תחילת הנהגתו בנה בית-מדרש, ולצורך זאת כיתת את רגליו בקצות תבל במסירות נפש עילאית, במשך תקופות ארוכות, למען הצלחת וביסוס מוסדות הקודש. רבינו בעצמו כיהן כמגיד שיעור ומרביץ תורה, ודאג במסירות נפש לצורכי תלמידי הישיבה.

ענותן מופלא. אהבת הבריות הייתה אצלו מדהימה. שימש כאוזן קשבת לרבים. גאון בנגלה ובנסתר. מידת האמת הייתה נר לרגליו. נפטר ב-כ"ח שבט ה'תשל"ט (1979). חי כ-74 שנים. ציונו בהר הזיתים בסמיכות לסבו, מרן האדמו"ר ר' שלמה.



אביו: האדמו"ר הרב גדליה משה מזוועהיל. **אימו:** הרבנית מרת פייגא דבורה (בת הרה"ק רבי דוד שלמה מקוברין, [גיסו של האדמו"ר הרב שלמה מזוועהיל] חתן האדמו"ר הרב מרדכי [הראשון] מזוועהיל [אביו של האדמו"ר הרב שלמה]). **סבא:** (מצד אביו) האדמו"ר הרב שלמה מזוועהיל. **אשתו:** הרבנית מרת אסתר שיינא רחל (בת הרה"ק רבי שמואל מרדכי מנשכיז). **מרבתינו:** סבו, האדמו"ר הרב שלמה מזוועהיל. **חברותא:** הרה"ק ר' יוחנן טברסקי (האדמו"ר מרחמסטריוקא). **בניו:** ר' אברהם זצ"ל, האדמו"ר מזוועהיל (מח"ס 'אור אברהם'), ר' יוסף זצ"ל (עמד לימין אביו בהקמת המוסדות הקדושים), ר' יעקב לייב זצ"ל (רב ביהמ"ד זוועהיל ב"ב), ר' שלמה זצ"ל (האדמו"ר מזוועהיל ארה"ב), יבדלחט"א ר' דוד שליט"א (רב ביהמ"ד זוועהיל ב"ב), ר' שמואל שליט"א (משיכון סקווירא ארה"ב), ר' ישראל שליט"א מירושלים. **חתניו:** האדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל, האדמו"ר מזוטשקא שליט"א, האדמו"ר מקאמרנא גב"ש שליט"א, האדמו"ר מטמשוואר ארה"ב שליט"א. **מספריו:** **ייקרא דמלכא** - על חמישה חומשי תורה ומגילת אסתר.

רבינו הוסמך להוראה בגיל צעיר על ידי הגאון ר' חיים זוננפלד זצ"ל רבה של ירושלים ועוד רבנים. אולם רבינו לא הראה זאת לאיש, כשנדע להנהלת הישיבה על היתרי הוראה שבידיו, ביקשו ממנו, שישאילם על מנת להראותם לידידים מתומכי הישיבה (אפשרות צילום לא הייתה אז) ומאז לא נמצאו ברשות רבינו ואף לא דרש אותם.

רבינו היה אוהבן של ישראל וצרות נפשם הכאיבו לו מאוד, צם צומות רבים עבור צרות יהודים, אפילו אלו שלא הכיר, לפעמים הדיר שינה מעיניו לילות שלמים והאריך בתפילה על צרתם, הרה"צ ר' אליהו ראטה זצ"ל סיפר, כי פעמים רבות, כשרבינו שכב על מיטתו, ונדמה היה שהוא נם את שנתו, הבחין, שהוא מתכסה תחת כסת המיטה באין רואים ובוכה ללא הפוגות על צרות עם קודשו, עד שהכרית הייתה רטובה מדמעות. הרה"ח ר' נחום רבינוביץ זצ"ל נקלע פעם לביתו בתחילת קבלתו עול המנהיגות, ומצאו כואב ומתאנח על מיטתו, ואומר, שלא ידע, שצרות ישראל הן כה רבות.

ויפר הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שהיה לו שיעור קבוע בתורת הח"ן עם רבינו יחד עם עוד זקנים מהחסידים והיה רגיל לספר, שפעם באמצע השיעור הבחין כי רבינו שבור לרסיסים, וראשו וליבו בל עימו. ר' אליהו ביקש לדעת מדוע, והתברר, כי לפני השיעור נכנס יהודי וסיפר לרבינו את צרתו, דבר, שנגע מאוד לליבו הרחום.

אצל רבינו ראו הכול התנהגות פשוטה במידות ובהנהגות של רועה נאמן ומנהיג ישראל אמיתי, כאשר אינו חס על בריאותו ועל כבודו מכתת רגליו להשכין שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו, מטגן בעצמו חביתה לאישה מסכנה, שנקלעה לביתו ועוד ועוד.

עבודה מיוחדת במינה ראו אצל רבינו בשעת התפילה: רבינו היה עומד ומשתפך בשיחה לפני קונו ואינו מרגיש כלל בסובבים אותו. סיפר הרה"ח ר' יעקב אייזנבאך זצ"ל, כשפעם בסוד שיח נספה השיחה על מחשבות זרות בתפילה, הפטיר רבינו, **שהוא אינו יודע מחשבות זרות בתפילה מה הם.**

תודתינו נתונה לרב יהודה רוט שליט"א - מכון אל ההרים זוועהיל על העזרה בהכנת מאמר נפלא זה

גִּלְגוּל וּפְשָׁרוֹ



"תנו לי להיוולד קטוע יד ורק כך אהיה בטוח, שאבצע את התיקון שלי בשלמות ולא אסטור שוב לשום אדם".

אך בשמיים התנגדו נמרצות לבקשותיו, שהרי אם ירד במצב כזה לעולם, לא יהיו לו כלל ניסיונות בחיים, וממילא לא יוכל לתקן את המעשה, אשר בגינו הוא נשלח.

אדרבא, עליו לרדת לעולם כעשיר ללא מומים בדיוק, כפי שהיה בגלגול הקודם, ואם יעמוד בניסיון, שישלחו לו בגלגול החדש – רק כך יבוא על תיקונו למנוחת עולמים.

אותו יהודי לא התיימשך והמשיך להתחנן על נפשו שוב ושוב: "אנא, רק אל תורידו אותי עם עושר ובריאות כל חיי, העזות והגאוה לא יניחו לי, ובוודאי שלא אעמוד בכך. בבקשה מכם, מוכן אני לסבול, רק תנו לי לרדת כעני מרוד וחולני".

בניסיון אחרון לפני הפסיקה, הוא ביקש, שהזכויות של המעשים הטובים שעשה בחייו יעמדו לו לקבל את בקשתו לרדת לעולם כעני וחולה. **לאחר עיון נוסף בבקשתו הוחלט בבית דין של מעלה להיענות לבקשתו.**

באותה העת אירע מעשה 'איום ונורא'. **לא הרחק מראדין נולד בשכונת היהודים תינוק גידם ללא יד, דבר שלא נראה כמוהו כלל.**

כשגדל התינוק חסר היד והתפתח, הוא לא זכר מאומה מכל בכיותיו ובקשותיו לפני בית דין של מעלה, שיתנו לו כך לחיות, ואותו תינוק גדל ונהיה ליהודי שסבל רבות בחייו, תמיד חי במחסור ובדוחק, ויותר מזה סבל רבות בגין המום עימו נולד, מכיוון שהיה עליו להסתדר עם יד אחת.

הוא התאונן, התלונן והתמרמר תמיד- מדוע בורא עולם לא נותן לו את מזונו הבסיסי כדי להתקיים? מדוע היה עליו להיוולד נכה, כשכל הסובבים אותו בריאים בכל האברים שלהם ואילו הוא נכה?

כל מי שראה אותו ריחם עליו, ולא ידע מדוע בורא עולם עשה כזאת?! אותו יהודי היה נודע כאדם, שהיה מדוכא כל חייו, מר נפש ומיואש, אשר הרבה משנות חייו עברו בצער ובבכי על המצב האומלל בו הוא נמצא, ומדוע אינו בריא ועשיר כחבריו וכשכניו.

וכאן סיים ה'חפץ חיים' את סיפורו המדהים ואמר: "אילו היה יודע אותו אדם כמה התחנן בשמיים וביקש בכל עוז, שכך יהיה מצבו, אילו היה רק זוכר מעט ממה שהתנהל איתו טרם ירדתו לעולם"

"אילו רק היה יודע, הרי שהיה חי בשמחה עם כל צערו וחסרונותיו ולא היה מקנא בחבריו, שאינו כמוהם, שהרי היה יודע, שהכול נעשה לטובתו בבחירתו האישית, על מנת שיבוא לתיקונו השלם".

באחת ההזדמנויות סיפר מרן הגאון הרב ישראל מאיר הכהן זצוק"ל (ה'חפץ חיים' ז"ע"א) סיפור מדהים, שאירע לא הרחק מהעיירה ראדין.

הסיפור עצמו מורכב משני חלקים כאשר החלק הגלוי היה מפורסם לכול, ואילו החלק הנסתר סופר על ידי ה'חפץ חיים', כדי שנדע, כי לעיתים הצרות העוברות על האדם הינן למעשה בקשתו של האדם עצמו! ומסייעות בעדו להשלים את ייעודו בחיים.

לפני מספר שנים חי יהודי עשיר, שהיה איש חסד גדול, אשר עסק רבות בצדקה ובסיוע לנזקקים בכספו. אותו יהודי עשיר, למרות כל חסדיו ומעשיו הטובים היה בטבעו עז פנים וחם מזג.

פעם אחת נכנס העשיר לוויכוח סוער עם עובר אורח שפגש. כשהוויכוח החל להתלהט בקולות ובעצבים, לא הצליח העשיר לשלוט ברוחו ולעצור את עצמו, **והוא הניף את ידו וסטר לאותו יהודי על פניו.**

הבושה, שגרם לאותו יהודי הייתה רבה והלה ברח מהמקום. כך התנהג אותו עשיר, שהיה כאמור חם מזג. מאז אותה סטירה חלפו שנים רבות, עד אשר נפטר אותו עשיר לבית עולמו.

כשהגיע לבית דין של מעלה התחילו לדון את אותו יהודי על כל המעשים שעשה בימי חייו, והנה כשהגיעו למעשה הסטירה עצרו דייני בית הדין את המשפט ואמרו:

"לא ניתן לדון במקרה זה, עד אשר יבקש אותו עשיר מחילה מאותו יהודי, שפגע בו, לכן עליו לרדת לעולם הזה שוב בגלגול, כדי לתקן את המעשה הנורא שעשה".

שמע זאת העשיר והתחיל להתחנן על נפשו, שירחמו עליו. הוא מוכן לכל דבר רק לא לשוב בגלגול לעולם הזה. בבית דין של מעלה דחו את בקשתו וטענו שאין אפשרות אחרת, רק לחזור ולשוב בגלגול, **כי בשמיים מקפידים מאוד על עוונות שבין אדם לחברו.**

כשראה העשיר, כי כלתה אליו הרעה וכך נגזר דינו, פנה אל בית הדין וביקש, **שכשירד בחזרה לעולם הזה, שיהיה עני מרוד, וזה כדי שלא יהיה עז פנים ויבוא ח"ו לסטור שוב לבני אדם.**

מדוע כך חטא וסטר ליהודי השני? שכן אותה עזות פנים שהייתה בו עקב עושרו, היא זו שגרמה לו למעשה הנורא, ולכן הוא ביקש כי בגלגול זה ירד כעני מרוד וחסר כל.

אותו יהודי ראה, כמה חומרת הדין גדולה בבית דין של מעלה בעבירות שכאלה, וכדי להיות בטוח, שיצליח לתקן את אשר חטא, ביקש מבית דין של מעלה בקשה נוספת,

לע"נ	תוצבה"ה
הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן יקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זדי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל	הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת אביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל

הדלקת הנר: 17:09 צאת השבת: 18:10 רבינו תם: 18:45 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: ויכרות יהוידע (מלכים ב' יא), שבת שקלים, שבת מברכין.

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "משפטים"

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" [כא, א]. התקווה שהתממשה...

"אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עימם. מן השמים השמעתם קולך, ונגלית עליהם בערפלי טוהר... בהגלותך מלכנו על הר סיני, ללמד לעמך תורה ומצוות" – כך מתחיל תיאור מעמד הר סיני בתפילת "שופרות" שבראש השנה. המעמד הנשגב והמרומם, החרות לנצח בתודעת העם, מעמד מתן תורה, "ללמד לעמך תורה ומצוות". וכבר היה להם מושג מה על מהותן של המצוות, הלא על כמה מהן נצטוו לא מכבר, במרה: ידעו שיש מצוות מרוממות, כיום השבת. ידעו שיש דיני טהרה, כמצוות "פרה אדומה". ידעו שיש מצוות כיבוד אב ואם, שהוקש כבודם לכבוד המקום. במתיחות המתינו לפירוטן של המצוות, שש מאות ושלוש עשרה מספרן. והפירוט החל מיד לאחר מתן תורה, בפרשתנו. ובמה בחרה התורה להתחיל? בהענשת רוצחים, עונש מכה הוריו, ועונשם של גנבי דם, סוחרים נפשות. דינם של בריונים המכים עד מוות.

והלאה – חיובו של הכורה בור וגורם בכך נזק לרכוש הזולת. בעונשו של אדם המאפשר לרכושו להזיק, ועונשו של מבעיר אש בלא השגחה.

והלאה – להיות רגישים לרגישות הזולת. לא לצער גר. יתום, אלמנה. עניים. לא ליטול שוחד, לא להעיד עדות שקר. דינים פשוטים, אנושים, אלמנטריים. דינים של כל חברה מתוקנת, מסודרת, מהוגנת. כלום אלו הן המצוות הראשונות שיש להשמיען? מצפים היינו לשמוע דיני עבודת ה', תפילה וקרבת, דיני מועדים מקודשים, או מצוות נשגבות כתפילין וציצית. והנה, מתקדמת התורה בדיני 'לא תעשה', באיסורים ועונשים. ולא באיסורים חמורים כחילול שבת ועבודה זרה, או איסורי עריות. לא במאכלים אסורים, איסור גילוח בתער ולבישת שעטנז. במקום כל אלו, פותחת התורה באיסורים "פשוטים" ומערכת עונשים אלמנטרית, בסיסית: הענשת רוצחים וגנבים, דינם של בריונים ומועלים, איסור עדות שקר והטיית דין. האם לא זקפו בני ישראל גבה, האם לא שאלו: זהו? כלום לשם כך היה המעמד המרומם, וניתנה התורה?

והשאלה הנוקבת מכולן: על דינים אלו נסובה ההקדמה "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ודרשו חז"ל: "לפניהם, ולא לפני עובדי כוכבים". ומאד יפלא: האם אי אפשר למצוא קובץ דינים כאלו אצל העמים, עונש הרוצח והאלים, הגנב והמועל?

דיני ציצית ותפילין, מצה ושופר – איסורי טריפות וטבל, שענטז וערלה – ייחודיים הם, "לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים". אבל דיני הגינות של חברה אנושית בריאה?!

שאלה טובה. ולדאבונו, יודעים אנו את התשובה. לפני כמאה שנה, כשראשוני החילוניים החליטו לשנות את צביונו של העם, להפכו ל"עם ככל העמים", היתה רמתו המוסרית של העם לצנינים בעיניהם. זהו עם "לא נורמלי": אין בו רוצחים, אין בו גזלנים, אין בו פשיעה. אחד מהם אמר שהוא מייחל ליום שבו ייאסר הרוצח היהודי הראשון. אז ידע שמטרתו הושגה, ושאיפת חייו תבוא על סיפוקה.

היכן שהוא וחבריו שוהים, וודאי נועדו למסיבה. המציאות עלתה על חלומם השחור ביותר. לפי נתוני המשטרה, מתבצע במדינת היהודים רצח בכל שתי יממות. לא כולל רצח עוברים. בכל שש שעות מתבצע שוד, ובכל שתי דקות מתרחשת עבירת רכוש.

תלמודי התורה היו לצנינים בעיניהם. החינוך התורני טרד את מנוחתם. הם הקימו את רשת "אליאנס" כדי לשפר את המצב, ואכן הגיעו לתוצאות מרשימות: המתירנות המופקרת שילחה כל רסן, האלימות שולטת בלא מצרים, סכינים ואגרופנים הפכו לאביזרים תקינים. תלמידים שבים לביתם הלומי סמים. כבר לא "עם ככל העמים", אלא ראשונים בין שווים, משיגים במירוץ אל התהום!

ואל תגידו שלא הזהרנו! לפני שלושת אלפי שנים, בעת מתן תורה, נאמר לנו: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" – משפטים הוגנים, אלמנטריים, של חברה מתוקנת, יחסי אדם לאדם, הגינות בסיסית – "לפניהם, ולא לפני עובדי כוכבים". דעו שאך ורק חיי תורה, אך ורק שמירת מצוות, רק הם הבלם והמעצור מפני פשיעה משתוללת, אלימות הרסנית, שחיתות וסיאוב וטירוף מערכות! מצוות התורה מקדשות ומזככות, מרוממות ומטהרות, אבל בראש ובראשונה מונעות הידרדרות אלי תהום!

וכל הורה העומד בפרשת דרכים, שוקל לאן לשלוח את ילדו, ידוע ידע כי שתי דרכים לפניו: עליה או מדרון, פסגה או תהום. חינוך תורני – או מופקר. גדולה האחריות, והפסוק הראשון בפרשתנו הוא תמרור האזהרה! (מעייין השבוע).

"כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" [כב, ו].

מעשה שהיה בשמעון שקיבל בהשאלה מראובן שואב אבק. ניסה שמעון להפעילו, ולא הצליח, השואב לא נדלק כלל, והתברר שהיה מקולקל עוד לפני שקיבל אותו. הניחו שמעון באחד מחדרי ביתו, ושאל משכן אחר שואב נוסף. לאחר כשבועיים, ראובן בעל השואב ניקה את ביתו, וחיפש אחר השואב אבק. לאחר חיפוש ממושך, נזכר שהשאילו לשמעון, פנה אליו, וביקש את השואב בחזרה. "דע לך", הודיעו שמעון, "כי לא נהניתי ממנו כלל, השואב מקולקל לגמרי".

ראובן נטל את השואב ושב לדירתו, אך כעבור דקות ספורות חזר אל דירת שמעון. "מדוע לא השבת לי את השואב מיד כאשר גילית שהוא מקולקל!", אמר לו ראובן, "האחריות עבור המכשיר נגמרה בדיוק לפני יומיים. אילו היית אחראי, ומשיב לי את המכשיר בזמן, הרי שהייתי מקבל אחר תמורתו (או מקבל תיקון בחינם)... מאחר והפסדתי את השואב כתוצאה מפשיעתך, הרי שתצטרך לשלם לי את דמיו או להמציא לי אחר תחתיו!". שמעון טען לעומתו, כי הנזק שנוצר הוא רק בגדר 'גרמא' בעלמא, ולא הזיק מאומה באופן ישיר, ולכן אינו חייב... עם מי הדין? השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א:

לכאורה יש לחייב את שמעון השואל, שהרי קיבל שואב אבק ששווה ממון, והיה ניתן לתקנו, ובגרמתו נהפך לשואב שאינו שווה מאומה. והרי זה דומה למבואר במסכת בבא מציעא (דף מ"ב ע"ב), שאם נתן אדם שור בלי שיניים לרועה (ומדובר באופן שבעל השור לא יכול היה לידע שאין לשור שיניים, וגם הרועה היה מודע לכך שבעל השור לא היה יכול להבחין בפרט זה), והרועה הניח את השור הזה בין שווריו, ומשלא אכל השור מאומה, מת ברעב, אזי אין הרועה (שנחשב לשומר שכר) יכול להיפטר ולומר 'הנחתיו בין שווריי והנחתי לפניו אוכל', אלא חייב לשלם, כיון שהיה עליו לבדוק אם השור אוכל, ולהודיע את הדבר לבעליו.

ובאור זרוע (ח"ג פסקי ב"מ ס"י קל"ה) כתב בשם האבי העזרי, שהוא הדין באדם המפקיד דבר לחבירו, ונתנו הנפקד לאשר על ביתו, ונרקב הדבר מעצמו, אזי חייב הנפקד לשלם את דמיו, משום שזו היא פשיעתו, שהרי היה לו להודיע למפקיד שהיה מתקלקל, כמו שמצינו ברועה שהיה לו להודיע לבעלים שהשור אינו אוכל. וגם בנידון דנן, היה שמעון צריך להודיע לראובן שהחפץ מקולקל, ואז היתה אפשרות להצילו, ומשלא עשה כן, לכאורה יש לחייבו!

אולם, כאשר הצעתי את השאלה לפני מורי חמי, מרן הגר"ש אלישיב שליט"א, אמר מרן, שאף על פי שלא נהג שמעון כשורה בזה שלא החזיר את השואב מיד, (ואילו היה משיב את המכשיר בזמן היה מקיים מצוות השבת אבידה), אך מן הדין יש לפטור אותו מחיוב תשלומים, משום שלמעשה מסר לו ראובן המשאיל דבר מקולקל שאינו שווה מאומה, ובתורה הרי נאמר (שמות כ"ב, ו'): "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור", דהיינו, דין שמירה נאמר דוקא כאשר משאיל אדם לחבירו חפץ שווה ערך, אך כאשר משאיל לו מכשיר שאינו עובד כלל, לא חל על השואל חיוב שמירה, (ואכן יתכן שאם המכשיר היה צריך תיקון קטן, הרי הוא נחשב לשווה ערך, ובה מתחייב השואל בשמירה וחייב לשלם את כל מה שהפסיד בגללו). ואין נידונו דומה לנידון הגמרא בבבא מציעא לדליל, משום ששם חל על הרועה חיוב שמירה על השור, שכן כשנסר לידיו השור, הוא היה עדיין בר דמים, שניתן היה לשוחטו באותה שעה, וכיון שלא בדקו, ירד ערכו. אבל כאן, מלכתחילה החפץ לא היה שווה (אלא ששמעון מנע טוב מבעליו משום שבגרמתו לא תיקן ראובן את השואב), ועל כך לא ניתן לחייב את שמעון! לסיכום: שמעון פטור מלשלם לראובן את דמי השואב אבק.

ועל כל פנים, סיים מו"ר, נראה שמדיני שמים צריך שמעון לשלם לראובן, משום שפשע בכך שלא הודיעו אודות השואב המקולקל ובגרמתו נגרם היזק לראובן! (והערב נא).

"השוחד יעוור פיקחים ויסלף דברי צדיקים" [נג, ח].

בפרשתנו מוזהרים אנו מפני לקיחת שוחד, המעוור פיקחים ומסלף דברי צדיקים. במסכת שבת (קטז): מספרת הגמרא על שופט נכרי שהיה ידוע שאינו מקבל שוחד, וכיצד הוכיחו חכמים שלא זו בלבד שהוא מקבל שוחד, אלא מוכן הוא ליטול שוחד משני הצדדים, ולפסוק היום כך ומחר כך...

בספרו "נשמת חיים" כתב הגאון הצדיק רבי אשר חדאד שליט"א ששמע מהגאון רבי חויתה סופר זצ"ל, מעשה שארע בו עצמו: אחד מבניו תבע ערבי, שהיה חייב לו ממון. ביקש מאביו, הגאון רבי חויתה, שיטען עבורו. התייצב הגאון והוכיח נחרצות שהצדק עם בנו, והלה חייב לשלם. היו הדברים ברורים וחותכים, והשופט דחה לשבועיים את הכרעת הדין. תמה הגאון, אך באין ברירה נאלץ להמתין.

עברו שבועיים ימים, והתייצב לשמוע את הכרעת הדין. אמר השופט: "אנא, רענן את זכרוני". שוב פתח הגאון בהרצאת הדברים, שטח את הוכחותיו ולא הותיר מקום לספק: הערבי חייב לשלם. הביט השופט בשעון ואמר: "הדיון התארך מעבר למצופה. בעוד שבועיים תינתן הכרעת הדין"...

היה הרב נבוך, מעודו לא נתקל בדבר אשר כזה! בצר לו פנה אל עשיר ממכריו וסח לו כל המאורע. "חוששני", אמר, "שהדבר יחזור על עצמו כל שבועיים מחדש"... "כבודו אשם בדבר", השיב העשיר, "מעמיד הוא את השופט במצב לא נעים"... תמה הרב שבעתיים, והעשיר הסביר: "משער אני שהשופט קיבל שוחד כדי לפסוק לטובת הערבי. אך טענות כבודו משכנעות, ואינו יכול לפסוק שהערבי פטור מלשלם, אין לו ברירה, אלא לדחות את ההכרעה".

"ומה הפתרון?" שאל הגאון. "יש פתרון אחד בלבד", אמר העשיר. "אם הרב יעניק לו שוחד רב יותר, יהיה מצפוני נקי"... לא האמין הרב למשמע אוזניו, אך החליט לנסות ולראות כיצד יפול דבר. כעבור שבועיים התחדש הדיון, והשופט אמר, כמצופה: "רענן נא את זכרוני, הזכר לי במה המדובר!" קם הרב, והושיט לו צרור דפים. אמר: "כתבתי כאן את כל טיעוני בקצרה"... נטל השופט את הדפים, עילעל בהם – וראה את שטרות הכסף ומונחים ביניהם. אורו עיניו וקרא: "אכן, נזכרת! הדברים פשוטים ומובנים מאליהם! וודאי שהנתבע חייב לשלם!"

יצא הרב ואמר: "עכשיו הבנתי את פירוש הפסוק 'נשמתו בידי סלע שופטיהם, ושמעו אמרי כי נעמו'. כשישופטיהם מקבלים 'סלע', היינו מטבעות כסף, סלעים העוברים לסוחר – אזי שומעים הם את אמרי והם נעימים לאוזניהם"...

אמנם מעשה שהיה הוא, אך יש בו לקח גם לנו ולגבינו. המטרה הנעלה והנשגבת ביותר, משימת הקודש המוטלת עלינו, היא חינוך הבנים והתלמידים לחיי תורה ומצוות, אור האמונה וזיו המצוות. אבל אם רצוננו שהדברים ייקלטו ויופנמו, אם רצוננו להנחיל מורשה ולהשריש אמונה, לא די בכך שנדע ונודיע שזו האמת ואין בלתה. משום שהרצונות והמאווים מעניקים לחינוך את השוחד שלהם, את אהבת המנוחה וההליכה אחר שרירות הלב. לפיכך, עלינו להטמין "בין הדפים" את "השטרות" שלנו – להראות כמה אור יש בתורה, כמה נועם יש בשבת, כמה יופי במצוות! כמה אושר יש בשמירתן, כמה טובה נוחלים על ידן – לא רק בעולם הבא, אלא בעולם הזה! ולא להסתפק בכך, אלא להטמין בין הדפים 'סלעים' ממש, לתגמל בתמריצים שונים האהובים על הילד! וכלשון רבינו הרמב"ם "בהכרח יצטרך המלמד לזרז את הילד בדברים האהובים אצלו בגילו, ויאמר לו: קרא, ואתן לך אגוזים ומעט דבש. וכשיגדל, יאמר לו: קרא, ואקנה לך מנעלים יפים או בגדים נאים. וכשיתבגר יאמר לו: למוד פרשה זו ואתן לך דינר או שניים!" זו הדרך! כך, ורק כך, נאחיב על צאצאינו ותלמידינו את המורשת הנפלאה, וננחילם אושר עדי עד! (מעייני השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל זוני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אור בת יפה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ מרים מורטזה בן שרה ז"ל, לע"נ זינט בת מרים ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ אליהו בן כשור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ שמעון שי בן שולמית ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

לתגובות הערות: שגיא 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 17:10

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 18:09

ר"ת: 18:44

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 442 21.2.2020 - כו' שבט תש"פ

וְהָאֱלֹהִים יִשְׁמְעוּן לְהוֹרֵא עֲדֵימָה וְיִבְרָא בְנֵי

פְּרִשֶׁת - מִשְׁפָּטִים - שִׁבַּת שְׁקָלִים

פרשת יתרו מסתיימת בפסוק:

וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעַלְתָּ עַל מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָךְ עָלָיו. (כב,)

וסמוך לה מתחילה פרשת משפטים בפסוק: וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמַע לִפְנֵיהֶם (כא,א) ומה הקשר ביניהם? נבאר בס"ד, כאשר מזכירים מישהו, למשל: שמעת על ראובן? קנה עכשיו דירה חדשה. 5 חדרים... אם לא תוסיף ותגיד ה' יברך אותך ויוסיף לך, אתה מקטרג עליו, אתה גורם לזה שבשמים יפתחו לו את התיק האישי ויבדקו אם מגיע לו.. וזהו שכתוב: וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעַלְתָּ עַל מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָךְ עָלָיו במידה ולא מגיע לו אתה תגלה ערוותו ואז חלילה אתה מעורר עליו קטרוג, ואז בשמים פותחים את תיקו ובודקים וזהו שכתוב וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמַע לִפְנֵיהֶם, אתה גורם שבודקים ועושים לו משפט לראות אם אכן מגיע לו הטובה שקיבל. לכן העצה לא לדבר כלל על אדם אחר מטוב ועד רע ואם דיברת טוב, תוסיף בסוף שה' יברך אותך ויוסיף לך. (עורך העלון)

מְדַבֵּר שְׁקָר תִּרְחַק (כג,ז)

ר' זושא מאניפולי היה מפרש פסוק זה על דרך הדרש: "מְדַבֵּר שְׁקָר" - מדיבור אחד של שקר שאתה מדבר, "תִּרְחַק" - אתה מתרחק מהקב"ה, כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיני השם.

מעשה באחד שבא לפני רבו והחל לספר לו דברים מופלאים ומוגזמים שלא שמעתן און מעולם, לאחר שסיים, פנה הרב לתלמידיו ואמר: "כמה גדול כח הזיכרון של אדם זה?", התלמידים לא הבינו כיצד רבם משבח אדם ריק שכזה. הסביר להם הרב: "ישנו אדם שזוכר מה שהיה לפני 20 שנה, ויש מי שזוכר מה היה לפני 50 שנה, ואילו איש זה זוכר אפילו דברים שלא היו מעולם!". כמו כן מצווה האדם להזהיר את בני ביתו הגדולים והקטנים שיתרחקו מדברי שקר, ובעוונותינו הרבים מצויה תופעה קשה בימינו, שהורים מבטיחים לילד כל מיני דברים ואומרים לו: "אם תישן תקבל הפתעה", "אם תאכל נקנה לך הפתעה", ובסוף לא נותנים לילד כלום, ואותם הורים מחזכים את הילד לשקר ולכזב. וכמו כן ישנם הורים שאומרים לבני ביתם: "אם פלוני יתקשר תאמרו לו שאני לא בבית", ובאמת הוא כן בבית, וכשהילד רואה כך, כיצד לא ילמד גם הוא לשקר? ואוי להורים מיום התוכחה ומיום הדין!

מְדַבֵּר שְׁקָר תִּרְחַק (כג,ז)

לפנינו מעשה מאלף שסיפר הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל, מראשי ישיבת מיר: אחד התלמידים שלמד בישיבת מיר לא זכה למצוא את זיווגו במשך שנים רבות. הוא עבר את גיל ה-25 וה-30, ואפילו את ה-35 וה-36. אך עדיין לא מצא את השידוך המתאים. למותר לציין שייסורים גדולים עברו עליו ועל הוריו בכל התקופה הארוכה הזו. בהגיעו לגיל 37 הוצעה לו הצעת שידוך שעל פניה נשמעה מצויינת – נערה כבת 28 (הצעירה ממנו ב-9 שנים), בעלת מידות טובות, צנועה ויראת ה'. לקראת הפגישה עימה ניגש הבחור אל ראש הישיבה הגאון רבי רפאל זצ"ל ושאלו: "מון הסתם במהלך הפגישה תשאל אותי הבחורה לגילי, וכדי לא להרתיע אותה חשבתי שאולי כדאי לי 'לעגל' את הגיל ולומר שהנני צעיר בכמה שנים מגילי האמיתי. האם מותר לי לנהוג כך?" הבחור הוסיף לטעון: "הלא שנה-שנתיים פחות או יותר הן דבר שולי ביחס לתכונות האדם ולמידותיו, ואם כן אולי רצוי שאנמך מעט את הגיל, כי אם אגלה בן כמה אני באמת היא עלולה להיבהל מגילי המבוגר ולהפסיק את הפגישות..."

ראש הישיבה השיב לבחור: "היום בצהריים אני עומד לנסוע לבני ברק, ובעז"ה אכנס אל מעונו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ואשאל אותו על כך". הגאון רבי רפאל שמואלביץ נכנס לביתו של הגראי"ל והציג לפני הרב את שאלת הבחור.

מרן שמע את הדברים והשיב: "חיסרון אחד כבר יודעת הנערה על הבחור – שהוא מבוגר ומעוכב שידוך זמן רב. לא כדאי שהיא תגלה עליו עוד חיסרון – שהוא גם שקרן!". ואז המשיך ואמר: "הרי בוודאי קודם הפגישה תבדוק הבחורה היטב בחקירות ובדרישות מהו גילו המדוייק של הבחור המבוגר, ובכל זאת כבר בתחילת הפגישה תשאל אותו לגילו. מדוע היא שואלת? וכי לא ביררה זאת קודם לכן? אלא שהיא מכירה בעובדה שבחורים מבוגרים בגילים שכאלו מרבים לשנות מן האמת ולהפחית מגילם האמיתי, וממילא כשהיא שואלת לגילו כוונתה לבחון אותו אם יאמר את האמת או ישקר... ולכן, סיים מרן, "כדאי לו להיזהר מלהתגלות כשקרן"... ראש ישיבת מיר נדהם מעומק תבונתו של הגראי"ל זצ"ל ומיהר להעביר לתלמידו את הדברים. הבחור שמע זאת והחליט לציית לדברי רבן של ישראל, כפי שלימדונו חז"ל: "חכם עדיף מנביא" (ב"ב יב), ולומר בפגישה את האמת בכל מצב. הפגישה החלה, ואכן כבר עם תחילתה שאלה הנערה את הבחור לגילו, והבחור נקב בגילו האמיתי. השניים מצאו התאמה בפגישות, ואחר זמן קצר החליטו להתארס בשעה טובה. לאחר האירוסין סיפרה הכלה לחתן: "עוד לפני שנפגשנו, ערכתי בירור יסודי מהו הגיל המדוייק שלך. כל הסיבה ששאלתי אותך מיד בתחילת הפגישה הראשונה בן כמה אתה, הייתה לבדוק אם הינך דובר אמת או שמא השקר רגיל על לשונך... ידעתי שרבים משנים מן האמת בגילים כאלו, וכשהשבת לי שאתה בן 37 התרשמתי מאוד ממידת האמת שבך והחלטתי להמשיך את הפגישות"... (זפריז מותק)

וַיַּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ (כד,יא)

מסופר מהרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, שמל תינוק אחד, אך לאחר הברית לא יכלו לעצור את שטף הדם. על אף שהביאו תרופות וסגולות שונות, נגר הדם לא הרף. סעודת הברית שהוגשה על השולחנות עמדה מיומתת ואיש לא העז לגשת לאכול, כשהרד הנימול בסכנת חיים. בהשגחה פרטית נפלאה, נזדמן לשם פתאום הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע, כשראה את המצוקה אמר לנוכחים: 'טלו ידיכם לסעודת המצוה של הברית', והסתמך על הפסוק: 'וַיַּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ' – כאשר רואים בחינת אלוקים – מידת הדין שולטת, העצה הבדוקה היא 'וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ', לאכול סעודת מצוה, אשר כוחה יפה להמתיק הדינים ולהפכם לרחמים. ואכן במהלך הסעודה הגיעה הבשורה שפסק הדם לזרום. (עלון 'מזמור לתודה')

זהירות! – (עלון 'אפריון שלמה' גיליון 244)

שבוע שעבר קראנו על עשרת הדיברות, העולם דמם... שור לא געה, ציפור לא צייצה, אפילו המלאכים פסקו מלומר שירה... החמה פסקה מהילוכה, והנשמה שלנו פרחה מכל דיבור. ומה נאמר שם בדיברות...? "לא תגנוב", "לא תחמוד"... עם ישראל שהגיעו לדרגת נביאים, צריכים הוראות של פרחים? של "לא תגנוב" ו"לא תחמוד"?!. נראה לכם הגיוני לבקש מהרמב"ם לא לגנוב?! כנראה שכן. כנראה שמי שברא אותנו יודע שזה המבחן המעשי!

לברך 'אשר יצר' בכוונה זה נהדר! לקחת על עצמך חומרות של חסידות זה מתוק! אבל המבחן האמיתי הוא להיות זהיר בממונו של חבירו!... אתה זקוק לשיחת טלפון, אתה מבקש מהחבר שלך שיחה. אבל אתה לא שם לב, ואתה מתגלגל ל-3 שיחות... ביקשת שיחה נתנו לך, אבל למה אתה עושה 3 שיחות?!. הוא בטח לא מקפיד... כמה זה כבר עלה לו...", זו לא טענה! הלכת למכולת וקנית ב-150 שקלים. היו חסרים לך 2 שקלים... אני אחזיר לך מחר בבוקר...". מי בכלל זוכר את זה?!

יהודי מבני ברק נסע לפני 6 שנים בחוה"מ פסח לטיוול בצפון עם שבעת ילדיו. באותו זמן בדיוק היתה שפעת העופות... מי שזוכר זו היתה שפעת שאין לה אנטיביוטיקה, ומי שהיה חולה רח"ל... אחת דתו למות. טוב, האברך טייל כל היום עם הילדים, ולעת ערב כשהם רצו לחזור לכיוון בני ברק, הם עצרו בתחנת האוטובוס. ב"ה הגיע האוטובוס, אבל אומר לו הנהג: "אני מצטער לומר לך כל המקומות באוטובוס תפוסים". מתי יגיע האוטובוס הבא?," שואל האברך. "בעוד כ-50 דקות", עונה הנהג.

היהודי עושה חשבון, להעביר 3 שעות נסיעה בעמידה במסדרון האוטובוס עם שבעה ילדים, ומצד שני לחכות עוד 50 דקות... אבל מי יודע מה יהיה באוטובוס הבא... האברך, בעל בטחון, אומר לעצמו "נסתדר, השי"ת יעזור", ועולה לאוטובוס עם הילדים. נו, ומה עושה 'בעל הבטחון' הזה? הוא מביים טלפון לרבנית שלו, ומספר לה בקולי קולות, כדי שכל האוטובוס ישמע, שהוא עכשיו חזר מהרופא שם בצפון שעשה בדיקות לילדים, ולפי הבדיקות ה' ירחם... יתכן ואבריימי, רבקי, ושמוליק ספק ונדבקו במחלה של שפעת העופות... בתחנה הבאה חצי אוטובוס היה ריק! אם מקודם לא היו לו 8 מושבים, עכשיו יש לו 8 ספסלים! הוא יכול לברך ק"ש שעל המיטה עם ברכת 'המפיל'... אבל כשהוא באמת הגיע לשכב על מטתו, בביתו בבני ברק, הוא החל לערוך חשבון הנפש... ה' ירחם, אני חתיכת 'מוזיק'! נכון שזו גרמא, לא העפתי אותם בידיים מהאוטובוס, אבל בדיני שמיים אני חייב! מה עושים עם כזו גניבה איך מחזירים את זה? אדם שהשאיר חובות של נזיקין וגזילות לא יכול להיכנס לעולם הבא. השומר יבעט אותו בגלגול בחזרה לעולם הזה... עד כאן הצד החמור.

אבל יש לזה גם צד חיובי. בבסיס חצרים, של חיל האויר, היתה חיילת שהיתה במצוקה נפשית. חברה שלה אמרה לה: "תראי כל פעם שקשה לי, אני הולכת לרבנית קנייבסקי, בואי נלך אליה, את תרגישי טוב"... החיילת, שהיתה קיבוצניקית, אמרה לחברתה: "רבנית?! ועוד בבני ברק?! מה יש לי לחפש אצל השחורים הללו?!" ענתה חברתה: "את סתם מורעלת, תבואי ותראי שיהיה טוב". טוב, השתיים נסעו לבני ברק, כשהם הגיעו לתוך בני ברק הם לקחו קו 54 בתוך בני ברק... אומרת החיילת לחברתה: "מה הבאת אותי לתוך בני ברק? כולם פה שחורים, עוד מעט יזרקו עלינו אבנים". אין לך מה להפסיד, תגיעי לרבנית ותהיה לך סייעתא דשמיא". אחרי שהן עלו לאוטובוס הם רצו לדעת באיזו תחנה עליהן לרדת. לפנייהם ישב בחור ישיבה שלמד גמרא, והן שאלו אותו באיזו תחנה יש לרדת? הבחור אמר להם: "עכשיו, תרדו עכשיו!"... הן יורדות, והן מגלות שהן רחוקות עוד 8 תחנות מהרבנית... אמרתי לך, כל השחורים הללו, רק ראו שאנחנו חילוניות, והטעו אותנו כדי שנרד מהאוטובוס, הם לא רוצים שנגיע לרבנית..."

אמרה לה חברתה: "תעזבי אותך, אז יש גנב אחד, מה זה קשור לרבנית... חכי שנגיע אליה..."
 הן חיכו לאוטובוס הבא, וכשהן סוף סוף מגיעות לפתח ביתה של הרבנית, במדרגות ברשב"ם
 מחכה אותו בחור ישיבה עם גמרא, וחוסם את הדרך..." אמרתי לך, השחורים הללו לא
 רוצים שניכנס אל הרבנית... הן מתקרבות, והבחור פונה אליהן ואומר: "סליחה, הייתי שקוע
 בלימוד ולא שמתי לב שהטעיתי אתכן, רצתי לכאן כדי לתפוס אתכן לבקש מחילה...", והוא
 מוציא שקית עם 8.40 ₪... הם נכנסו לרבנית, החיילת סיפרה לה את מצוקת נפשה, וכן
 סיפרו לה על המעשה. אמרה להן הרבנית: "תראו מה הכח של תורה, כמה התורה מאזנת את
 הבן אדם, שאפילו נער בן 14 נזהר מגזל". החיילת, שמעה כך, והחליטה שהיא רוצה
 להשתייך לתורה... היום היא אשת אברך, ואמא לשמונה ילדים. הבחור הזה לא עובד
 ב'ערכים' וגם לא ב'לב לאחים', הוא בסה"כ היה זהיר בממונו של חבריו, ואע"פ שזו אפילו
 לא היתה גרמא... בשביל 8.40 שקלים הוא זכה למשפחה של בעלי תשובה!

לא תהיה משפלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא (כג,כו)
 הגאון רבי אברהם אורנשטיין זצ"ל (תלמיד החתם סופר) סיפר בהקדמה לספרו 'דברי אברהם' את
 המעשה הבא: פעם אחת הוא ראה את ה'חתם סופר' טרוד מאוד, הוא שאל לשלומו וה'חתם
 סופר' התמרמר על כך שטרדות הקהילה וניהול הישיבה על מאות תלמידיה מונעות ממנו
 השגחה על בניו כראוי. והוסיף 'ראה בני שמעון... זה כמה שבועות שאיני יכול לתהות על
 קנקנו במה שלומד. ומה אעשה אפוא?'. אמר לו ה'דברי אברהם': מובא בתהילים (לז,כה-כו):
 "וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לֶחֶם, כֹּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמְלוֹה וְזָרְעוֹ לְבִרְכָה. וַיֵּשׁ לִשְׂאוֹל
 הַיָּאֵד יִכּוֹל הַצְּדִיק לְהַלּוֹת כֹּל הַיּוֹם? מִנֵּי־לֹ כֹל כֵּךְ הִרְבֵּה כֶּסֶף? וּמִדּוּעַ נֶאֱמָר 'כֹּל הַיּוֹם' אֵלֹא
 מְדוּבָר בְּצִדִיק שֶׁמְלוּוֹה לְצִיבּוֹר אֵת כֹּל יוֹמוֹ בְּנִיהוּל עֲנִיִּי הַקְּהִילָה וְהִרְבַּצַת תּוֹרָה לְתַלְמִידֵי,
 וְלֹא נִשְׂאָר לוֹ שׁוֹם זְמַן... וְאִם כֵּן מֵהָ יֵהִי עִם בְּנָיו וְאֲנִשִּׁי בֵּיתוֹ? כִּי־צַד הוּא יִטַּל בְּחִינוּכְם? עַל
 זֶה בָּא הַהִבְטָחָה 'וְזָרְעוֹ לְבִרְכָה' זְכוּת זִכּוּי הַרְבִּים תַּעֲמוּד לוֹ שֶׁהִקְבֵּה יִבְרַכְם בְּתוֹרָה וּבִירַת
 שְׁמִים. אִמָּר לוֹ הַחֲתָם סוֹפֵר 'נְחַמְתִּי בְּנֵי נְחַמְתִּי'..."

על פי הנ"ל הסביר ה'חתם סופר' זיע"א את הפסוק כך: 'לא תהיה משפלה ועקרה בארצך' ומובא
 בגמרא (בכורות מו,ב) שזו ברכה 'שלא תהיה עקר מן התלמידים' ואם כן מה יהיה עם
 ההשגחה על בניך? הרי לא יישאר לך זמן עבורם? ועל כך יש הבטחה מהקב"ה 'את מספר
 ימיך אמלא' את הזמן שאתה נותן לאחרים אמלא ואשגיח על בניך שיהיו לברכה.
 (העורך: ורמוז לנו בראשי תיבות 'את מספר ימיך אמלא' גימטריה בן).
 (לוקט מהעלון 'מתוק מדבש' לרב ברוך בוקרה שליט"א)

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:
 בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוֹל, נועה בת יעל, קרן בת
 רחל, עדן שירה בת גילה.
 לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
 לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
 לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,
 שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן
 יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת
 עזיזה.
 לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל,
 חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל,
 רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה
 ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת
 שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוֹלָה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת
 תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות
 ז"ל, זרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה
 וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

כַּנְיָנִי בַּיִת לֹזִי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

משפטים

גליון מס' 572

יציאת שבת: י"ם 18:08, ת"א 18:10

כניסת שבת: י"ם 16:54, ת"א 17:09

נלמד מהפרשה



"ועבדתם את ה' אלוהיכם"

יהודי שזמן רב היה רתוק למיטתו כשהוא סובל ממחלה קשה ונוראה, ל"ע. בין שהות בבתי רפואה שונים לבין התרוצצות להשיג תרופות יקרות דאגו כולם לשלומו של ראש המשפחה והעתירו בעדו. גם החברים הקרובים - בני חבורתו לקחו חלק בתקופת חוליו הממושך. חלק מהם נסעו למקומות הקדושים ובתי הצדיקים להזכיר ולהעתיך בתפילות. חלק מהם היו עסוקים בבידורים שונים ומגוונים אצל עסקני הרפואה ואנשי מקצוע רבים ברחבי העולם. חלק מהם הושיטו ידיים בעזרה של ממש בביתו של החולה - לסייע לאישה ולילדים ולמלאות את החסר בכל מה שאפשר. וב"ה לאחר החלמתו הכינו בני ביתו סעודת הודאה מפוארת. מה הפלא שבשעת הסעודה הגדולה - סעודת ההודאה להודות ולהלל על ששם נפשו בחיים ויצא מכלל סכנה, בני החבורה הרגישו כבני הבית ממש, לסעוד ולשמוח ולשיר ולרנן במשך כל הלילה על כל החסדים והניסים והנפלאות שנעשו לחברם, ולהרגיש כאילו הם בעצמם נרפאו וניצלו. שבוע ימים חלף עבר מליל הסעודה הגדולה, והנה שוב מוצאים החברים את עצמם מסובים סביב שולחן ערוך ומפואר - יותר מזה של השבוע הקודם, והפעם להזמנת חבר אחר, כשאין איש מבני החבורה היודע לשם מה הזמננו לסעודה זו. לנוכח פליאתם - מה הסיבה למסיבה? זירזם החבר ליטול ידיים לפתוח בסעודה, ורק בעיצומה יוברר להם הדבר. החברים אכן היטיבו לבם במאכלים ומשקאות משובחים ויקרים, ואז נעמד בעל הבית ופתח את פיו בחכמה: "שמעו נא רבותי, חברים וידידים אהובים ונחמדים: לפני שבוע בזמן הזה, מסובים היינו בבית חברנו לשמוח אתו על חסדיו שזכה לצאת מאפלה לאורה בהתרפאו ממחלתו הקשה. והנה נשאני לבי - ומה אם חברנו הזה, אשר ל"ע סבל והתייסר זמן רב בייסורים קשים ומרים, ותקופה ארוכה היה מפרפר בין החיים למוות בצער רב ובחרדות גדולות מאוד, כאשר רק נתרפא והוטב לו, מיד שמח הוא ועורך 'סעודת הודאה' גדולה ומפוארת, אני - שכלל לא נחליתי, לא סבלתי, לא התייסרתי, לא כאב לי מאומה, אלא מעודי ועד היום - כל רמ"ח איברי וכל שס"ה גידי שקיבלתי מהבורא, בריאים ושלימים ופועלים על הצד הטוב ביותר, יום וליילה, שנים רבות, ועיני רואות עולם נפלא, ואוזניי שומעות כראוי - על אחת כמה וכמה שאני מחויב להודות ולהלל ולשבח את הבורא על ששם נפשי בחיים ולא נתן למוט רגלי, ואיני יודע משום צער וייסורים! משום כך זימנתי אתכם לסעודת הודאה.

מניעת צער מהזולת



"כל אלמנה ויתום לא תענון"

וכותב רש"י: הוא הדין לכל אדם אלא שדיבר הכתוב בהווה, לפי שהם תשושי כוח ודבר מצוי לענותם. ר' ירוחם ליבוביץ זצ"ל מצטט את המכילתא שמביאה מקרה שממחיש עניין זה. המכילתא מספרת שכאשר הוציאו את ר' ישמעאל ור' שמעון כדי להורגם, היה ר' ישמעאל בוכה בדמעות שלישי. שאלו ר' שמעון חברו: מה קרה על מה אתה בוכה? עוד כמה רגעים לוקחים אותך לגן עדן עליון של הרוגי מלכות, ותהיה עם צדיקים קדושי עליון, ואתה בוכה? אמר לו: אני בוכה בגלל שאנו נהרגים כמו שופכי דמים ומחללי שבתות, הורגים אותנו כמו רוצחים שפלים. איך זה יכול להיות? אמר לו ר' שמעון: אולי פעם אחת היית באמצע האוכל, או שהיית ישן, ובאה אליך אישה לשאול שאלה, והשמש שלך אמר שאתה ישן או אוכל, והמתינה לך כמה דקות ונגרם לה צער, והתורה אמרה: "כל אלמנה ויתום לא תענון". ולא דווקא אלמנה ויתום אלא כל אדם. הקב"ה מקפיד וכואב לו והוא נוקם במי שגורם צער לבריות ואפילו בלי כוונה. שמע זאת ר' ישמעאל ונחה דעתו. עכשיו הבין על מה צורת העונש הנורא שהוא מקבל. כי ודאי במשך חייו, קרה פעם שאיזו אישה או איש התעכבו כמה דקות. והדברים נוקבים מאוד, אם גרימה מועטה של עינוי יכולה להביא לידי עונש כה חמור על אחת כמה וכמה שעינוי קשה יותר יוביל לעונש קשה. רואים מכאן עד כמה אדם חייב להיזהר בכל דבריו ומעשיו, בכל עת, שלא לגרום למישהו צער, כאב וסבל. וכפי שיעיד המעשה הבא: הגאון הצדיק ר' שמואל אהרון יודלביץ זצ"ל (אביו של ר' שבתאי זצ"ל) היה נואם בחסד ודבריו היוצאים מהלב השפיעו על רבים ליישר אורחותיהם. כאשר הרב של בתי הורדנא נפטר, באו הגבאים והמתפללים וביקשוהו שיאמר דברי כיבושין לפני "כל נדרי" הייתה זו הזדמנות פז שאין דוגמתה, מנין שלם רוצים להתחזק ולקבל קבלות. איזה זיכוי הרבים נפלא הרי זו זכות עצומה עבורו ליום הדין! אך ר' שמואל סירב! ולא הועילו כל הבקשות וההפצרות. הוא גם לא נימק את הסירוב. ואולם לאחר התפילה כשנשאל לסיבת סירובו נענה ואמר: ידעתי שהייתי יכול לעורר את הציבור לבכי ותשובה, ואולם היה שם בכי אחד שאותו לא רציתי! בכל שנה הרב היה דורש ומעורר לתשובה, השנה הוא נפטר. אבל הרבנית, אלמנתו, מתפללת בעזרת נשים. וכשתשמע מישהו אחר דורש במקומו, ודאי תזכור בדרשתו של בעלה המנוח ותזכור היעדרותו, ומקור דמעותיה יפתח...

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

החלום שהפך למציאות

(סיפור אמיתי לחלוטין)

בחלום אני רואה את אבי מורי הצדיק רבי בן ציון פלמן זצ"ל עומד בהקיץ לנגד עיני, ואומר לי: "יוסי, יוסי למה אינך מבין את המסר ששולחים לך מהשמיים. מבקשים ממך לחזק את האיסור הנורא לדבר בבית הכנסת בשעת התפילה וקריאת התורה, ואני מבקש ממך שתדאג כמה שאתה יכול שיפסיקו לדבר בבית הכנסת בעת התפילה". התעוררתי מיד מהחלום עם זיעה קרה ובבהלה עצומה. שתיתי מים ונרגעתי, אך לאחר דקות ספורות אמרתי לעצמי: "יוסף מה קורה לך?... וכי אינך מכיר את דברי חז"ל כי דרכו של חלום להיות חוזר ונשנה. ברור שבגלל שהמשכתי לחשוב על החלום במשך היממה, חזר אליי שוב החלום שהרי 'אין מראין לו לאדם בחלום אלא מהרהורי ליבו', אך אין לי באמת מה להתרגש ממנו כלל", נרגעתי וחזרתי לישון. אלא, שמאותו בוקר התחלתי להרגיש לא טוב. היו לי כל מיני תופעות מוזרות והרגשות יוצאות דופן, ולאחר שבועיים שהן לא פסקו, החלטתי ללכת לבדיקות. בסיום הבדיקות קורא לי רופא בית החולים ומבשר לי את הבשורה המרה: 'גילינו אצלך את המחלה הנוראה'. עד היום אני המום מהרגע ששמעתי זאת מהרופא לפני כמה שבועות. אני כותב לכם את הסיפור ממיטת חוליי, כשאני סמוך ובטוח כעת שהחלום היה אמת לחלוטין. שהרי לא לחינם שב אליי אבא שלי הצדיק ואמר לי בתחנונים כי זה לא צחוק, החלום אמיתי, ודורשים ממני לחזק את הדיבורים בתפילה ובקריאת התורה. אני בטוח שזה העונש שלי, בדיוק כמו בסיפור שקראתי לפני כחודש על אדם אחר שחלם חלום זהה בדיוק כמוני, לא התייחס לחלום, נתקף במחלה ואחר שחזק את הרבים הוא הבריא לחלוטין. על כן, גם אני פונה אליכם, יהודים יקרים בכל אתר ואתר, אנא מכם היזהרו בכבוד בית ה' ובכבוד התפילה, ואל תדברו בשעת התפילה ובשעה שקוראים בתורה. אנא, עשו זאת לרפואתי השלימה. ואצטט בפניכם דברים שאמר מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל (מהספר 'ברומו של עולם'), וזה לשונו: "התפשטות המחלה הנוראה המפילה חללים רבים, נגרמת משום שאנשים מזלזלים בקדושת בית הכנסת ומדברים דברים בטלים בשעת התפילה. וזוהי הסיבה שהתפילות אינם מתקבלות לפני כסא הכבוד - מאחר שמדברים באמצע התפילה". והוסיף, "כי אם המתפללים יפסיקו לדבר בשעת התפילה - המחלה תיעצר". מסיים האברך היקר מבית שמש, ששמו לתפילה - רבי יוסף חזקיהו פלמן בן שרה פייגא, שתעבירו את הסיפור שלי לכל מי שאתם רק מכירים, ותקבלו על עצמכם להשתדל שלא לדבר בתפילה ובקריאת התורה בדברים בטלים במשך 40 יום, וזכות החיזוק שיווצר, ירחם המרחם וישלח לי רפואה מן השמים בתושח"י. המצפה לישועות ה' וכותב בדמעות, חזקיהו יוסף בן שרה פייגא המתייסר נורא".

הסיפור המרטיט הזה, של אברך המתייסר אף ברגעים אלו של קריאת העלון, פורסת את כנפיה במקומות רבים בארץ ובעולם, ואם גם אנו נחמול על היהודי היקר הזה, אב לכמה ילדים רכים ונשתדל לפחות בשבילו (אם לא בשביל נשמתנו) שלא לדבר במשך 40 יום הקרובים בתפילה ובקריאת התורה. ואם מישהו בא לדבר איתנו, לא נתבייש, ונסמן לו ביד שנדבר איתו בסוף התפילה. אז בעזרת ה', נזכה להביא מאמר נוסף, מאמר המשך המבשר כי בזכות חיזוק הרבים היה נס גלוי ואף ר' יוסף חזקיהו שלנו הבריא לחלוטין. אמן!

לפנינו מעשה ומרטיט ונורא המתרחש ממש בימים אלו, וגורם להתעוררות רבה ברחבי הארץ והעולם כולו, אותו מספר ר' חזקיהו יוסף פלמן, בנו של הגאון הצדיק המפורסם ר' בן ציון פלמן זצ"ל, שנפטר בשנים האחרונות. "שמי חזקיהו יוסף פלמן, והנני אברך הנשוי עם כמה ילדים, הלומד בעיר 'בית שמש'", מתחיל ר' יוסף את סיפורו. "עד לפני חודשיים וקצת - חיי התנהלו למישרין ב"ה: נישאתי לאשה נהדרת וזכינו לכמה ילדים מתוקים, כשאני ממשיך ללמוד בכולל בשמחה ובנחת. אלא שאז, ברגע אחד חיי השתנו מהקצה לקצה. זה התחיל לפני חודשיים וחצי - בעיצומו של חודש חשוון התש"פ. עליתי לישון את שינת הלילה, ולפתע אני חולם חלום מוזר ויוצא דופן. שלא תבינו לא נכון, אינני אדם של חלומות, ואיני מתייחס אליהם יותר מיד, אלא שהפעם הבנתי שזה משהו שונה. באמצע החלום אני שומע קול חזק שקורא לי. לא ראיתי דמות או מראה מסוים, אלא רק שמעתי קול חזק שמדבר ישירות אליי. הקול היה ברור וחזק ואמר במילים הללו: "יוסי, יוסי - כל אחד נשלח לעולם עם תפקיד ושליחות. התיקון שלך בעולם זה לחזק את הנושא של דיבורים בתפילה וקריאת התורה. תעורר כמה חמור לדבר דברי חול בבית הכנסת בזמן התפילות וקריאת התורה, שבשמיים מקפידים על כך מאד", אמר הקול ונעלם. התעוררתי בבוקר כשאני זוכר את החלום היטיב, אך לא התייחסתי אליו כלל. "חלומות שווים ידברו", ביטלתי את החלום במחי יד, והמשכתי בסדר יומי העמוס. שבוע לאחר מכן, ראיתי בבית הכנסת את העלון הנפלא 'איש לרעה' שם הובא סיפור שאירע לאחרונה. קראתי את הסיפור וליבי החל לפעום בחוזקה. היה זה סיפור על יהודי שחלם חלום בדיוק כמו שחלמתי לפני כשבוע. הוא עלה על יצועו, ובחלומו הוא שומע קול המבקש ממנו לעורר ולחזק את הרבים שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה. גם אותו יהודי לא התייחס לחלום ברצינות וטען כי זה עוד חלום מוזר כפי שהוא רגיל לחלום. אלא שלאחר תקופה קצרה, הלך אותו יהודי לבדיקות שם הודיעו לו כי הוא חלה במחלה הנוראה ל"ע. אותו יהודי הזדעזע מהבשורה הקשה, אלא שלפתע נזכר הוא בחלום ששמע, בו מבקשים ממנו בשם פמליא של מעלה שיחזק את חומרת האיסור לדבר בזמן קריאת התורה והתפילה, וכי זה השליחות שלו. הוא הרגיש כי זה מסר משמיים, שאם אינו ממלא את שליחותו, הרי שעליו להשיב את נשמתו, ומיד הוא תפס את עצמו והחל להתקשר ולהודיע לכל קרוביו וחבריו, וביקש מהם לקבל על עצמם שלא לדבר בזמן התפילות בבית הכנסת, כדי שזכות החיזוק תהיה לרפואתו השלימה. המכרים והחברים נדהמו לשמוע על כך שנתקף במחלה והתחייבו לקבל על עצמם קבלה זו. תוך ימים בודדים הוא החתים 770 איש שהתרגשו מדבריו, והחליטו לקבל על עצמם שלא לדבר בבית הכנסת כרפואה למחלתו. לאחר כחודש - חודשיים הוא הבריא מהמחלה לגמרי!".

ממשיך ר' יוסף לספר: "את הסיפור המדהים הזה קראתי בעלון 'איש לרעה', כשתוך כדי אני נזכר בחלום הדומה שחלמתי לפני שבוע בו מבקשים ממני לחזק את נושא הדיבורים בבית הכנסת. נלחצתי לרגע, אך מיד הרגעתי את עצמי כי אצלי בוודאי היה זה חלום שווא, ואין לי מה להתרגש ממנו כלל, והמשכתי בחיי כרגיל. לאחר כחודש וחצי, ממש בתחילתו של חג החנוכה, אני עולה על יצועי וחולם שוב חלום מוזר.

פרפראות לתורה

"וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים".

הרעיון המוסרי הנפלא אשר חבוי בפסוק זה מהווה עבורנו מורה דרך לתפקידנו בעולם בתקופה זו, בה רב החושך על האור, ומתי מעט בלבד מבין כל באי עולם, דבקים בבוראם: "וכי ימכר איש את בתו" - הקב"ה נתן לישראל את בתו, הלא היא התורה הקדושה, אולם למרות נתינה זו הוא עדין מתקשה להפרד ממנה! הרב פרידמן מרכסים ספר בהקשר לכך, כי הוא הזדמן לנסיעה לארצות הברית דרך אירופה בשנים עברו, כאשר כרטיסי הטיסה היו בעלי ספח המיועד לתלישה בידי הפקיד. הוא מצא את עצמו עומד מאחורי רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, והנה הוא רואה, שהפקיד מעיף מבט אל הכרטיס וכשמבט חמור סבר בעיניו הוא אור לו: "אינך יכול לנסוע, חסרה כאן חתימה..." רבי יעקב לא הבין אנגלית, אבל את הבעיה הבין גם הבין. הוא הסתובב אל הרב פרידמן ואמר לו: "תגיד לו, שאם ה' רוצה - אני אהיה שם..."

הרב פרידמן לא אמר דבר, בחשש מה הוא התקרב והגיש את הכרטיס שלו לפקיד, ובאנחת רוחה ראה שהפקיד מאשר לו את הכניסה. "התפללתי ערבית במנין שהתארגן במקום" - ממשיך הרב פרידמן בספורו - "ולאחר מכן עליתי למטוס, כשלתדהמתי אני מגלה את רבי יעקב ישוב שם... כשראה אותי אמר: "נו, אמרתי לך שאם ה' ירצה אני אהיה כאן? אתה רואה שאסור להתיאש? שב כאן, ואספר לך מנין שאבתי את האמונה הזו".

- למדתי בביאליסטוק - פתח ואמר - לאחר הסכם ריבנטרופ-מולוטוב נשארה ליטא חופשית, אך עד מהרה כבשו הרוסים את המקום והחלו להתנכל לבני הישיבות, ולא חלף זמן רב עד שכולנו הועלינו לרכבת בדרך לסיביר. נסענו במשך עשרה ימים או יותר כבהמות... הרוסים לא הרשו לצאת מן הקרון אפילו לצרכים הבסיסיים ביותר, והסבל היה בל יתואר. ואז עצרה הרכבת בסיביר, והבנו כי יכול להיות גרוע יותר. חמש עשרה שנה היינו בסיביר, כלואים ללא כל סיבה נראית לעין. לא ידענו, שהמאסר בפניה הקפואה הזו מציל אותנו ממות בטוח בתאי הגזים של הנאצים הארורים, אשר במבצע ברברוסה כבשו את כל רוסיה עד סטלינגרד. בכל אותן שנים ארוכות ומיסרות היה לי חלום אחד שלווה אותי תמיד - יום אחד, כך חלמתי, אצא מכאן ואז אפגוש את אמא שלי... אנשק את ידה ואומר לה: "אמא, אמא שלי, תודה רבה לך על שחסכת את פרוסת הלחם האחרונה שלך, כדי לשכור לי מלמד טוב". אבל כשהגעתי לבסוף לארץ, לא פגשתי את אמא שלי, ולא את אבא, לא את אחי ולא את אחיותי - כולם, כולם נותרו שם, דוממים וקפואים לנצח... כשהטרגדיה נודעה לי - לא רציתי לחיות יותר. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי, והייתי אפוף ביאוש מוחלט. לבסוף יעץ לי משהו ללכת ל"חזון איש", ואני שמעתי לעצתו והלכתי. ה'חזון איש' שמע את כל מה שהיה לי לומר, ואמר לי: אני רוצה לספר לך סיפור:

בליטא חי יהודי שקט ורגוע, שעסק לפרנסתו במסחר. מידי שנה בשנה היה היהודי לווה סכום כסף גדול, נוסע ליריד לקובנא, שם היה מחדש את כל מאגרי הסחורה שלו, ובמהלך השנה כולה היה מוכר את הסחורה שקנה, מכסה את ההלוואה שלקח, ומפרנס בכבוד את בני ביתו. באחת השנים, לאחר שדאג לעצמו להלוואה, נפל היהודי למשכב, ושוב לא יכול היה לנסוע ליריד כהרגלו. בלית ברירה קרא לאשתו ואמר: ראי נא, יש דברים שאיני יכול לותר עליהם, ובכל זאת אין ביכלתי לנסוע, לכן אבקשך לקחת את הכסף ולנסוע במקומי.

האשה הסכימה, האזינה בתשומת לב לכל ההוראות שנתן לה, נטלה את הכסף וצררה אותו בשתי צרירות, הכניסה לתיקה - והלכה. ההמולה שקדמה את פניה של אשה זו, אשר מעולם לא יצאה מן הכפר, גרמה לה לאבד את עשתונותיה, והיא צנחה תחתיה מעולפת. דקות ספורות שכבה כך, עד שרוחה שבה אליה, ומאחר שידעה שאין לה כל בררה אחרת, קמה והחלה ללכת. היא טיילה בין הדוכנים, עד שמצאה מוכר, שנראה היה לה שנתן לסמוך על המלה שלו, החלו להתמקח אתו, וכששניהם הגיעו לעמק השווה, פתחה את תיקה כדי להוציא משם את הכסף, ולחרדתה היא מגלה ש... אין כסף... איפה הכסף? ידיה רעדו כששפכה את תכולת התיק על הארץ, אולם כל החיפושים לא העלו דבר. אין כסף - - - ככל הנראה, כשהתעלפה, נפל הצרור, ומישהו זדון לב ניצל את המצב, לקח אותו והלך...

הכסף כלל אינו שלי! - החלה האשה זועקת - מה יהיה על ילדי הרעבים ועל בעלי החולה?! צעקותיה משכו תשומת לב משאר הנוכחים, ולא חלף זמן רב, עד שהגיעה עדות מהימנה על אדם שנראה מרים את הכסף. כשהגיעו אליו שאלה אותו האשה: "מצאת את הכסף?"

"כן" - השיב האיש - "אבל הוא שלי..."

"הוא היה עטוף בשתי צרירות" - נתנה האשה את הסימנים.

"כן" - הסכים המוצא - "אבל הלכה היא, שאדם שמצא כסף בעיר שרובה גויים הוא שלו, משתי סבות: האחת, משום שמסתבר שהמאבד הוא גוי, והשנייה, משום שככל הנראה המאבד התייאש, כי שער שגוי ימצא את זה ולעולם לא יחזיר. ואם זו ההלכה, הרי שהכסף שמצאתי שייך לי בדיון! ואין שום סיבה שאחזיר לך אותו".

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו.

לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ילדי שלי... חלילה לי מלגעת ברכוש שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתגברות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה".

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדיון 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתיאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!".

"מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!" ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורגיה זיע"א



עירובי שבת

עלון מס' 1109

להצלחת צבי בן יפה ורעינתו וביב הי"ו	לרפואת מרדכי ניר בן רחל הי"ו	לע"נ רפאל בן פרוחה ז"ל
לרפואת הרב יעקב חיים בן רחל הי"ו	משפטים (שקלים)	לע"נ מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי"	כ"ז בשבט תש"פ, ירושלים	לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בחן בן מזל הי"ו	כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	יציאת שבת	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו	רבינו תם	לע"נ אירן מרים בת דוולת ע"ה

מוקדש לע"נ ה"ה שמעון בן מרים ז"ל | ילקוט המוסר ואבני השוהם

את חג המצות תשמר, ב) והג הקציר בכורי מעשיך, וכו' והג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך, וכו', ג) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, ד) לא תזבח על המזבח דם זבחי, ה) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך.

נבאר במ"ד שאלו השלש רגלים הם כנגד חיי האדם, וידוע שהאדם חי בשלשה מיני זמנים, שהם ימי עליה, וימי עמידה, וימי ירידה, וז"ש את חג המצות תשמור הם ימי עליה. שהאדם בתוקף יצרו ותוקף כוחו. ויכול לכבוש יצרו האכזרי להפיל מועצותיו ארצה, והטעם שימי הבחירות נקרא בשם חג המצות, בעבור שיש לו מצה ומריבה ומלחמה עם היצה"ר. ורוצה יצרו לפתותו בתענוגי וטיולי הבלי העולם לעשות כל ימיו כחגים, ולהפילו ברשתו רח"ל, לזה אומר לנו השי"ת את חג המצות תשמור, שתיזהר ותשמר עצמך לבלתי לכת אחר עצות היצר. שחושב ללכודך ברשתו, ולכן מזהירנו הכתוב שבעת ימים תאכל מצות, הם שבעים שנה שחי בן אדם ע"פ האדמה שהם חולפים ועוברים כאיזה ימים אחדים. תאכל מצות. אותיות מצות, שתדוּף לקיום המצות ככל יכלתך כאשר צויתך, ומתי הוא העיקר שתדוּף לקיים המצות ולעסוק בתורה. הוא למועד חודש האביב. דהיינו בזמן בחרותך שדומה לחודש האביב שהוא זמן שאין בו לא קור ולא חום, אלא בינוני, ואם תאמר לא אוכל לכבוש יצרי בעת האביב שהוא ימי הבחירות. לזה אמר כי בו יצאת ממצרים, ר"ל כמו שהשי"ת הוציאנו בחודש האביב ממצרים שהוא מקום טומאה שאין כמוהו, והוציאנו ממ"ט שערי טומאה, כך אתה הבחור שאתה בתוקף יצרך ובכוחך ובכריאותך שדומה לימי האביב, אם תכבוש ותתנכר על יצרך להפיל מועצותיו ארצה. עי"ז גם השי"ת יצילך מידו. עד-שיתחפך היצה"ר ליצה"ט, כשרו"ל באתערותא דלתתא, אתער אתערותא לעילא, ועוד ארו"ל אמר הקב"ה אתם פתחו לי כפתחו של מחט ואני פותח לכם כפתחו של אולם, וכמו ר' יהושע בן לוי ועוד צדיקים שיצרום נהפך לאוהב להם, ואם עסקת בתורה ובמצות, אז ולא יראו פני ריקם, אחרי פטירתך מזה העולם, אלא תהיה מלא וגדוש בתורה ומעש"ט ויתקיים בך אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, ותזכה לחזות בנועם השכינה ולבקר בהיכלו, ה' יזכינו אכי"ר, כל זה הפסוק מוסר על ימי הבחירות.

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת הבורכים טל' 5824226 י-ם

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

התרופה של הבעל-שם טוב

נפלט בעת נפילתו כדור מהכלי וחדר לתוך ביטנו של הנסיך. כשהוא מחוסר הכרה ווב דם, הוכנס הנסיך לביתו של הכומר ורופאו האישי, שנהג ללוותו תמיד למסעות הצייד שלו, ניסה לעצור את שטף הדם. יחד עם זאת הוא שלח פרש לעיר הסמוכה, כדי להבהיל משם רופא גדול יותר. ביג"תיים סבל הנסיך הפצוע ייסורים גוראים ופרפר בין החיים ובין המות.

בין יהודי הארקי עוררה הידיעה על האסון צער רב, באשר הנסיך תתיחס אל היהודים בצורה הוגנת, בהיותו בטבעו אדם טוב. היהודים התכנסו בבית המדרש ואמרו תהילים להחלמתו של הנסיך תחולה.

בינתיים נזכר ר' גיסן במעטפה התחומה שקיר-בל מהבעש"ט והחליט לפתוח אותה. להפתעתו הרבה מצא במכתב הוראות שלפיהן יש להשתמש בתרופות כאלו וכאלו, למקרה של פציעה כזו וכזו — וכאן בא תאור מדויק של הפצע שנפצע הנסיך. ר' גיסן הכין את התרופות לפי הוראותיו הכתובות של הבעש"ט וניגש מהר, כדי לרפא את הנסיך.

היה זה ביום השני לפציעתו של הנסיך רד-זיוויל. הוא איבד דם רב ומצבו היה חמור. רוי פאו היה אכול יאוש ופחד גדול כירסם בליבו, שמא הרופאים הגדולים שהוועקו, יאחרו, את המועד. כאשר נכנס ר' גיסן לביתו של הכומר, היה הראשון שבא לקראתו פייר לואי, ידידו של הנסיך. ר' גיסן הסביר לו את מטרת בואו: „ש-מעתי כי הנסיך נמצא במצב קשה. לכן באתי ובי-ידי תרופות אשר אני בטוח, כי בעזרת ה' יביאו מרפא לנסיך“.

הצרפתי הביט ביהודי בעל הזקן והפאות, שהיה לבוש בגד ארוך — וכמעט שפרץ בצחוק רם. שמעתם דבר כזה? הרופא כמעט שאמר נואש והנה כאן בא „דוקטור“ חדש זה, עם התרופה ה-נכונה! הוא כבר עמד לשלח את ר' גיסן מת-בית, אולם הרופא שעמד בקרבת מקום, שמע

ב עיירה הארקי, שהיתה שייכת לתחום אחר-זתו של הנסיך הפולני רדזיוויל, חי פעם אחד מחסידיו הנסתרים של הבעש"ט. שמו היה ר' גיסן. כמו שאר החסידים הנסתרים, היה ר' גיסן נוהג לבצע מפעם בפעם שליחויות מטעם הבעש"ט, לה-צלת נשמות יהודיות תועות וכן עסק בהפצת התו-רה והמצוות בקרב היהודים הפשוטים בעיירות הקטנות ובכפרים הנידחים.

פעם, בהיות ר' גיסן אצל רבו, אמר לו הבעש"ט, כי לנסיך רדזיוויל יש ידיד קרוב, עימו התיידד בצרפת לפני שנים רבות. הצרפתי, ששמו פייר לואי, היגו ממוצא יהודי, אך הוא התרחק מן היה-דות עוד בהיותו ילד קטן. הגיע הזמן — אמר הבעש"ט — להציל את נשמתו היהודית. הבעש"ט הוסיף ואמר לר' גיסן, כי הנסיך בוודאי יבוא כדרכו מדי שנה ליצרות אשר בסביבות הארקי, שם נערך הצייד השנתי הגדול. הנסיך יבוא, אל נכון, בליווי חבריו הטובים ואז תהיה לר' גיסן הזדמנות טובה לבצע את שליחותו. בסיימו את דבריו נתן לו הבעש"ט מעטפה סגורה ואמר לו לפתוח אותה, רק כאשר הנסיך וידידו היהודי יהיו בהארקי.

* * *

כ אשר חזר ר' גיסן, באמצע כסלו, ממזיבות-להארקי, הוא מצא לפניו עיירה הומה אנשים, שהכינה את עצמה בקדחתנות לקבלת פני הנ-סיך רדזיוויל ופמליתו, שעמדו להגיע כדי להש-תתף בצייד. התכונה הגדולה היתה מובנת: האו-רת רם המעלה ואהזות מרעהו הפיחו רוח חיים בעיירה והסוחרים המקומיים שיפשו את ידיהם בהנאה.

אולם למרבה הצער, ארע בתום הצייד אסון ג-דול. כאשר הגיע הנסיך רדזיוויל, בליווי פייר לואי, לביתו של הכומר המקומי, בו נהגו להתאכ-סן בהיותם בהארקי, החליק הנסיך על הקרח ונ-פל. בהיותו חמוש באקדה שהיה תקוע בתגורתו,

במקרה את השיחה ובהיותו אחוז יאוש, היה מוכן להאחז אפילו בקש.

* * *

א ין לנו דבר להפסיד" — אמר הרופא לפייר לואי ומיד הכניס את ר' גיסן לחדר, שבו שכב הגסיק על ערש דווני. במלאותו בדייקנות א"ר חר הוראותיו של הבעש"ט, מרח ר' גיסן את פצעו של הגסיק במשחה שהכין ולאחר מכן הכניס לתוך פיו כמה טיפות מהתרופה שהביא עי"מו. לא עבר אלא זמן מועט והגוססים בחדר החלו להבחין בסימנים שהעידו על שינוי לטובה במצבו של הגסיק. כעבור שעה פקח החולה את עיניו וחזמו החל לרדת. עד מהרה נעצר שטף הדם.

הרופא, פייר לואי והאחרים שעמדו סביב מיטת חוליו של הגסיק, היו מוכי תדהמה. לנגד עיניהם התרחש דבר שלא היתה להם הגדרה אחרת בש"בילו זולת גס. „הגסיק יחיה!" — קרא הרופא בשמחה רבה — „המשבר עבר. הוא יחיה".

רק עכשיו מצא הרופא זמן ומצב רוח, כדי לחקור את ר' גיסן על אודות התרופות המופלאות שהביא עימו. ר' גיסן סיפר לו כי ה„רצפט" של התרופות גרשם על ידי רבי ישראל בעל-שם טוב פמזיבוז, העוסק בריפויין של גשמות יהודיות, באמצעות דרך חדשה שסלל בחיים היהודיים, דרך הנקראת חסידות. דרך זו מתבטאת בשלוש אהבות: אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת ה' הספוגה חמימות ושמחה חסידית. אולם בעת זב"עוזה אחת עוסק הבעש"ט גם בריפוי פיוז, פשוט כמשמעו. על יסוד זה הוא זכה לכינויו „בעל שם".

גם פייר לואי הצרפתי האזין לשיחה זו וגילה בה התענינות רבה. ר' גיסן התעודד מאוד ממה לך הענינים, באשר ראה במו עיניו, כיצד חזה הבעש"ט מראש, בעיני רוחו, את מה שיקרה לנ"סיד וכיצד יביא דבר זה מזור לנפשו של היהודי די הצרפתי, התוהה בדרכי החיים. החליט איפוא ר' גיסן לא להחמיץ את ההזדמנות הטובה וא"מר לפייר לואי כי הוא רוצה לדבר איתו בארבע עיניים.

פייר לואי נכנס איתו לחדר צדדי ושם אמר לו ר' גיסן בלשון זו: „כפי שאמרתי קודם לכן, כל מה שראית כאן בעיניך הוא תוצאה ממעשי רבי, הבעש"ט. עכשיו אומר לך בשמו של הבעש"ט,

כי תידע לך שאתה יהודי ושמן היהודי הוא פסח צבי, כך נקראת אחרי הסבא של אמך. כן ציווני הבעש"ט להגיד לך, כי עד כה הלכת בדרך לא נכונה וכי עליך לשוב אל ה' ואל העם היהודי. דרכי תשובה פתוחות תמיד והברירה בידך היא". מיד בסיימו את דבריו קם ר' גיסן והלך לו, כשהוא משאיר את פייר לואי שקוע בהרהורים.

* * *

ב צבו של הגסיק רדזיוויל השתפר מיום ליום. בינתיים הגיעו הרופאים המפורסמים שהורזעקו למקום, אך כמעט שלא היה להם מה לעשות. כל מלאכתם הטצמצמה בכך, שהוציאו את הכדור מבטנו של הגסיק.

כאשר הבריא הגסיק לגמרי וכבר עמד לעזוב את הארקי, הוא שלח לקרוא לר' גיסן ושאלו, אי"זה שכר הוא מבקש על שהציל את חייו. „אינני רוצה שום שכר, כיון שמילאתי שלי"חות אלוקית. כל מה שאני מבקש ממך הוא ש"תהיה טוב אל היהודים ותן להם אפשרות להתפרנס בכבוד".

זמן קצר לאחר מכן עזב הגסיק את הארקי יחד עם מלוויו וביניהם גם פייר לואי. אולם לא היו ימים מרובים, עד שפייר לואי חזר להארקי, הפעם לבדו, והוא בא היישר אל ר' גיסן. „מהיום שיצאתי מכאן, שוב לא מצאתי מנוחה לנפשי" — סיפר האיש לר' גיסן — „שוב לא יכולתי לחזור לאכילת הטרפות ולחיי ההוללות, שבהם הייתי שקוע ולא רציתי להישאר בין גויים, באשר ליבי משך אותי אל אחי ובני אמונתי. כאשר הגעתי למצב זה, סיפרתי את הכל לגסיק רדזיוויל והוא אמר לי, כי הוא, כמוכן, יצטער להיפרד ממני, אולם הוא מיעץ לי לעשות מה שמצפוני מכתוב לי".

פייר לואי, או פסח צבי, כפי שהוא קרא לעצמו עכשיו, בשמו היהודי, החליט להישאר בהארקי בין היהודים. הוא רצה ללמוד קצת יהדות ול"שם כך בחר לעצמו אברך שידע צרפתית, כדי ללמוד ממנו תורה. הלה התחיל ללמוד איתו א"ב ובמשך שנה כבר ידע פסח צבי את כל הבר"כות, ידע להתפלל מהסידור וללמוד פרשה חומש. איך שלמד, בא לו החשק ללמוד יותר ויותר וב"משך הזמן הוא הפך לתלמיד חכם, בעל גשמה חסידית, שיהודי הארקי ובמיוחד ר' גיסן, התברכו והתפארו בו.

נר אהרן

מאיר לי את הנשמה!

**פרשת
משפטים**

כניסת השבת: י-ם: 16:50 מרכז: 17:10 נא לשמור על קדושת הגליון. אין לקרוא בשעת התפילה או קריאת התורה

עורך: ראם בן טוב

הר סיני אצלך בסלון?? תהיה בן-אדם

אל תספר סיפורים, אם הייתי במעמד הדברים היו עומדים אחרת...

כולנו שואלים את עצמנו מדוע לפעמים בשעת המבחן אנחנו מאבדים את האמונה? באה התורה ומעניקה לך רצפט נוסח רבנו משה! **עשרת הדברות שנשמעו בסיני לא פסקו**, "קול גדול ולא יסף", אלוקים עדיין מדבר אלינו, איך? איפה? באיזה תדר? תמיד נוהג **מורנו הרב** לומר **ויראו את הקולות!** ובימינו אנו בתמיהה עצומה: וכי עם הנצח זכה לראות קול? התשובה - כן! קול ה' מדבר בעולם ע"י שאתה מבין שכל מאורע שמתרחש בחיך מכוון בצורה פרפקציונלית נטו לטובתך. אתה מתחיל להבין **שמדברים אליך** ע"י תרחישי חיך... קול ה' מדבר אליך, והכוונה שראייה חדה שמזהה את יד ה' די לה כדי להבין שמדברים אליה [בבחינת שמיעה]... נמצא שאתה **רואה את קול ה'**. והדברים נפלאים! בואו ונהיה אמיתיים עם עצמנו, הלב היהודי אמור להרגיש את קול ה' בתוך ליבו, מדוע יש הפרעות ובעיות קשב? התשובה היא כי לא לקחנו מהמעמד את מה שבאמת היה צריך לקחת... אותם קולות של סיני... בואו ננסה להיזכר מה היה שם, ומה באמת אנחנו אמורים לקחת מהמעמד. בהצלחה...

בסיני היתה התאוריה, הטסט אצלך בבית...

היה זה המעמד המרגש ביותר בהיסטוריה של עם הנצח. עומדים בדממה ושומעים את קול האלוקים מדבר מתוך האש... עשן עם ריח גן עדן... אבל כמו כל

לאמא שאבא נשאר פה ליד ההר, הוא חייב לקבל עוד קצת קדושה, בעוד שבועיים-שלוש אם לא יהיו שום מניעות אני אגיע לבקר. תהיו ילדים טובים, אה? להתקלח בזמן, ולא לריב על האופניים. לא כל אחד זוכה לאבא כזה, אז תשמח, הבנת? להתראות חמוד" הבנאדם מכין הכל כדי להתבסס משאריות הקדושה... אבל משה מתעקש **"שובו לכם לאהליכם"** ובחזרה לאולפן. כן כן, כמו ששמעתם אם אתה מעוניין להמשיך את המעמד - חביבל'ה זה לא פה! "לכו בנים שמעו לי" - נראה מי שומע לי כאשר הוא הולך... אחרי ה'! לא רק כשהוא על הר סיני, אלא **בבית, בכביש ובתור בסופר...**

כן כן, גם את דיני הטמבון השרוט קיבלנו בסיני... "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" כך מתחילה פרשתנו, ורש"י מגלה לנו מדוע נאמר "ואלה המשפטים, מספיק היה לומר "אלה המשפטים"? הביאור - האות "ו" באה כדי לחבר! מה אלו נאמרו בסיני "אנכי ה'" ו"זכור את יום השבת" [פשוט... הרגשת שיא הקדושה] - כך גם אלו "משפטי התורה - להזהר בממון חברך יעניק לך את - שיא הקדושה... וכאן ישאל השואל, לכאורה מה צריך משפטים שינתנו בסיני, והרי כל חברה תקינה שמעוניינת בחיים עם אווירה נעימה מחוקקת לה מערכת חוקים ברורה? כאן מבאר מורנו ורבנו הרב יוסף מרקוביץ שליט"א - הגוי מבין שתשלום נזק לחבר זה כדי לפצות אותו, אבל אצלך יש משהו הרבה יותר עמוק -

אתה בעצם מפצה את עצמך... חזרת ב-2:30 לפנות בוקר מחתונה בצפון, אלא מה, מרוב עייפות, במקום לשלב את ההילוך על האות D - דרייב, היד הלכה לה לכיוון האות R - רוורס, נו נו, שפשוף קטן בטמבון של יחזקאל יחזקאלי, מנהל אגף בחברת החשמל" הוא יושב טוב, מה זה בשבילו תיקון ב-200 שקל... ובכלל לא בטוח שהוא ישים לב לשריטה, מנחם אותך היצר הרע שגם בשעה כזאת עובד ב-Fool - time. מזל שזכית באשה צדיקה שמזכירה לך: מוטק'ה, אם זה היה הפוך היית מצפה שיודיעו לך, אה... המערבולת בתוך הלב מתחילה, בזבזו יום עבודה, ביקור



דבר טוב - המעמד ההסטורי בסוף מסתיים, אפשר עדיין למשש את ההלם, מנסים לחטוף עוד קצת קדושה מהתגלות האלוקים שרק לפני כמה דקות הסתיימה, ולפתע הגיעה הודעה דרמטית: רבנו משה מסמן לאנשים: עם קדוש! השחייה לרגלי ההר לא תוסיף לכם שום קדושה, האור האמיתי יחול כאשר נוריד את המעמד לשטח, ואז בקריאה מרגשת נאמר: **"שובו לכם לאהליכם"** אין מה להתעכב, הקדושה כבר לא נמצאת פה... הקהל מסרב להתפזר. הנה נשמע את אחד מהם: **"מה??? אנחנו עדיין באורות"** "איך אפשר לחזור ככה לאוהל?" זהו חנוך הפונה לבנו ימואל "תודיע

במוסך, הפרצופים של יחזקאל, או פשוט לעלות הביתה ולהתעלם... בסוף מוטק'ה מתנהג כמו ילד גדול ומניח פתק על השמשה, המצפון שלו לא נותן לו לשקוע בפיג'מה אחרי השפשוף של הטמבון. לכאורה דבר אלמנטרי בסיסי... **צריך לפצות את החבר...** למה לכתוב זאת בציווי ה'?' מסביר **הרב במתק לשונו** אלוקים ברא את האדם עם נשמה שהגיעה מכסא הכבוד! אתה רוצה להתקרב אלי? הנשמה שהענקתי לך, המצפון הזה שבתוך תוכך מחפש את הישרות, את האמת... הזקת? קלקלת? ראשית - תדאג לתקן את עצמך! תשאר לי פה בנאדם! **"ואלה המשפטים" - הכל ממני, אומר ה', הכל הגיע מסיני. והדברים נפלאים, והולכים לקבל ביאור נרחב... כעת נכנס אל הקודש פנימה עם ביאור מעומק תורתנו של מורנו הרב... בהצלחה!**

קודם כל תהיה איש, ורק אחר כך איש קודש

נאמר בפרשת משפטים **"ואנשי קודש תהיון לי, ובשר בשדה טריפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו"** כאן, מסביר הרב, טמון כל השורש שיצמיח לך את הקירבה האמיתית, את עוצמת חוויית הקדושה! הפסוק מתחלק לג' שלבים. **"אנשי קודש תהיון לי..."** מבאר האדמו"ר מקוצק: אתה מחפש קודש? התשובה: **"אנשי" - תהיה אנשי!** ומבאר הרב עליך לדעת שנולדת עם נשמה נקיה! תשמור על הטבע שעמו נולדת, הנשמה שלך מקורה לעשות טוב! היא הגיעה ממקור טוב, **"הטוב שמך ולך נאה להודות"**, תעשה טוב לאחרים, תשמור על האיש הקדוש שבך! **אלא מה, היצר הרע לא בא לכאן כדי "להעביר את הזמן"**, הוא תמיד ינסה לאטום לך את הנשמה שלא תרגיש כלל בטוב, **וכהמשך הפסוק "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו"**, המגרש הביתי שלו הוא השדה, כאשר אתה מחוץ לבית... מסביר הרב, ישנם כאלו שבבית, בשכונה מקפידים על קלה כבחמורה. הנה תכירו לדוגמא את נסים. נסים מגיע עם מעטפה שמנה לאולם השמחות, ובשעה שהמלצר פותח את מכסה הבוֹפָה נפתח לנסים התיאבון... פתאום נזכר נסים במקביל בשני דברים - בבטן הריקה ובמעטפה המלאה, ופתאום, בלי בירורים "מחמירניים" הוא נהפך מנסים הצדיק המקפיד על כשרות לנסים "איש שדה". וכאן מודיעה התורה: אתה "איש קדוש", אל תתן לאנטריקוט וההמבורגר עם פסי המנגל השחורים להפסיד את ההזדמנות שלך להתקרב לבוּרָא! **היצר עומד שם בצד עם כיפה על הראש ומורה לך היתר, מטרתו היא שתאבד את הרגש הטהור להכיר טובה לבוּרָאך. אך תדע לך, אומר הרב, גם כעת זה לא הסוף... נניח והתגברת! אל תקפל ת'ציוז, אתה רוצה קדושה בנוסח הליגה העליונה - קבל את המשך הפסוק **"לכלב תשליכון אותו"** וכי מה משנה לתורה אם אני נותן את הבשר לכלב או לנמר פרסי? התשובה: **שלא דואגים לכלב, דואגים בעיקר לך, נסביר!****

הבולדוג ההולנדי מרוויח בזכות האמסטוף המצרי...

מסביר רש"י שהכלבים במצרים ישבו בשקט כשעם הנצח יצא לחופשי ועזב את אדמת קהיר. נו, מה הקשר? מה זה זכות אבות? וחוץ מזה, וכי הרוטוויילר יודע שהוא מקבל את הבשר בגלל שסבא שלו ישב במצרים כמו ארנבת?? **אלא מסביר מורנו הרב שהכרת**

הטוב היא בשבילך. כשאתה תזרוק את הבשר שאתה מסופק אם הוא בכשרות הרב מחפוד או השי"ח מחמוד אתה תזכור את יציאת מצרים, אתה תזכור את זה שמשנה רבנו לא רצה להכות את היאור כי הוא הציל אותו! כשהניחו אותו בתיבה 80 שנה לפני כן... היאור לא מרגישים שמכים אותו אבל הכרת הטוב נועדה עבודך! זה מתחיל ביאור ובכלב, וזה יגמר בכסא ושולחן בבית שלך וברכב... ל"אנשי קודש" **שבתחילת הפסוק מגיעים, כאשר מקיימים את סוף הפסוק "לכלב תשליכון" - תתחיל להיות בנאדם שמכיר טובה! הכרת הטוב היא לא רק להשיב טובה על מה שקבלת - היא נועדה שתתחיל לראות בכל דבר טוב! תכיר בעובדה שאתה מסובב בטוב! כן כן, אפילו כשיצאת לפנות את האשפה ב-1:30 בלילה, אתה כעת לבד, תראה כמה טוב ה' דואג לך כאשר הוא תכנן שמעבר לכביש יתהלך לו זוג שנזכר לעשות דווקא בשעה שכזאת "הליכה רגלית"...** **וזאת רק כדי שאתה לא תרגיש את הלבד... "ישתבח שמו..."** וממילא כשתכיר בעובדה הזאת אתה תהפוך את עצמך מאיש כיפי-לי וביסי-לי לאנשי קודש תהיון-לי. אתה כעת קדוש. מדוע - כי כשנדבקים בטוב רוצים גם להשיב טוב. כעת נצלול לשעה השבועית שתהפוך אותך באמת לאיש קדוש - "ערב שבת" - הלחץ מתחיל ואתה...

אתה בתקופת השובבי"ם, רק תזהר משובבות יתר...

ישנם כאלו הבטוחים בכך שהם יזכו לחיי קדושה ע"י צומות של שבוע אכילת לחם יבש עם מים מתובלים במלח.. אנשי קודש אל תבלע לי מסמרים ואל תלך לי על גחלים, אומר ה'! תהיה לי פה בנאדם! ש"י טבילות באוקיינוס השקט לא יעזרו לך להיהפך לקדוש אם באותו זמן השארת מאחוריך בית **רועש** שיגרום חלילה למישהו לקרוס מחמת העבודות שלפני שבת... "יצאתי לטבול" מודיע האיש הקדוש, הוא הולך לקבל את השבת בקדושה, וזה מצויין, אבל תביט אחורה אם זה **לא על חשבון מישהו...** אז מה, לא ללכת למקוה? בוודאי שאתה יכול ללכת, אבל קודם **תפשייל שרוולים** תעביר שטיפונת בבית, תקלח את הזאטוטים, אח"כ יגיע שלב שבו המים ישמחו לקבל צדיק כמוך...

קיבלת תפקיד - אל תאכזב...

סיימנו עם סיני, אך כעת הכל מתחיל. "תרד מסיני וגש לאוהל" קרבת אלוקים אמיתית ממתנה לך דווקא בכיור עמוס בכלים, דווקא בשכנים הנוודניים שאני שלחתי אליך, ושם נראה אותך קדוש. **"אנשי קודש"** תהיה אנושי עם כל אחד! תאיר פנים למי שדאג להחמיץ לך פנים... תהפוך למציאות של טוב כי אתה רוצה להכיר את הטוב, כשאתה מבין שזה עושה טוב לאביך שבשמים! אתה עם התמונה שלך מסתובב שם מול כל המקטרגים, עליך מכריזים כעת "בני אשר בך אתפאר". אנשי קודש - שנזכה!

להצלחת ידידי היקר איש רב פעלים מוקיר רבנן ר' דרור חיים בן אסתר וכל משפחתו

שבת שלום
רן אהרן בן ישעיה

הסיפור המרכזי **ההנהגות שלי, לא על חשבון האלמנה...**

סיפור זה קרה לפני כ-21 שנה בעיר נהריה. אחד ממשגיחי הישיבות בעיר ירושלים [משגיח רוחני] הגיע לקיים את מצוות ניחום אבלים לאחד מתלמידיו. והנה ידוע לכל שהמשגיח שליט"א נוהג הנהגה להשתדל לא לאכול בכל מקום (מפני חומרות אישיות). "כבוד הרב הגיע מרחוק" פנתה האלמנה הטריה, "הרב יטעם משהו, זוהי סעודת החודש לע"ג בעלי" ... הרב כעת נמצא

בפרשת דרכים. מצד אחד הוא יודע שהכשרות בבית האלמנה היא כשרות מהודרת, אך מאידך עמד לנגדו החומרות האישיות שאותם הוא נהג. מה על מה - שיקול דעת מזורז ובפיו של הרב "שהכל נהיה בדברו"...

"למזוג לרב תוספת?" פנתה האלמנה "בשמחה רבה, אם דבר זה לא יטריח אותך". "השמחה היא שלי כבוד הרב..." כך זוכים לקיים את רצון ה' ולא את הרצונות שלנו... שנזכה.

מהתיקנות הדרך היומית



גליין מס'
5

פרשת משפטים
תש"פ

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

הטרגדיה ששינתה את חייו של מֶרן ראש הישיבה

כשהיה מֶרן ראש ישיבת פוניבז' רבי מיכל יהודה ליפקוביץ' זצוק"ל אברך צעיר, שיחקה פעם בתו התינוקת על הרצפה במטבח. רבינו נכנס למטבח והבחין שסיר החלב שעל האש מבעבע. הוא תפס מיד בידיות הסיר והוריד את החלב מהאש, אולם הידיות נשברו, הסיר נשמט מידי ו החלב הרתוח נשפך על ראש התינוקת. היא התחילה לצרוח צרחות אימים מכאב הכוויות, וההורים לקחו אותה מיד ורצו איתה לבית חולים, אך אחרי כמה ימים נפטרה הילדה ל"ע מיסורים נוראים.

הטרגדיה האיומה זעזעה את ראש הישיבה עד היסוד. רבי מיכל יהודה לא יכול היה להירגע מהסיפור הטראגי הזה, והוא מיאן לקבל תנחומים. איך אפשר להתנחם מכזו טרגדיה נוראית, ומי הוא אשר יוכל לנחם הורים שכולים לאחר אסון שכזה...

כשהסתיימו ימי השבעה על בתו, נכנס רבי מיכל יהודה למֶרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל כשלבו מר וקשה עליו, וביקש לשוחח עם מֶרן על הטרגדיה, לבקש עצה, ולקבל ניחומים ודברי חיזוק. מיד כשנכנס ראש הישיבה אל החזון איש, עוד לפני שהוא אמר מילה אחת, קם החזון איש ממקומו, הוציא גמרא, דפדף בין הדפים של הרא"ש והצביע על שורה אחת בלשון הרא"ש. "האם יש לכם הסבר בדברי הרא"ש?", שאל את ר' מיכל יהודה. ענה ראש הישיבה וביאר את דברי הרא"ש באר היטב, ומיד ניסה לחזור לענין שלשמו הגיע הנה, ולהסיח את אשר על לבו. אך מֶרן החזון איש ממשיך בשלו: "ואני עצמי סבור שהכוונה בדברי הרא"ש היא אחרת לגמרי... ר' מיכל יהודה מוכיח שהפירוש הוא כדבריו, ושוב מנסה לדבר מענין האסון שלו. אולם מֶרן החזון איש בשלו, מדבר רק על הפירוש ברא"ש. לאחר דקות ארוכות יצא ראש הישיבה מביתו של מנהיג הדור החזון איש, מבלי לדבר מילה אחת על הטרגדיה..."

**האדם בטבעו נולד
עיר פרא, פרא אדם,
ומהו הדבר שגורם לו
להתנהג בעדינות כבן
אדם? המאור שבתורה
מחזירו למוטב.**

לאיזה שפל מוסרי אפשר להגיע ללא לימוד תורה

כ"ק מֶרן האדמו"ר בעל ה'שפע חיים' מצאנו זצוק"ל אמר פעם בשיעור חומש רש"י ביוניאן סיטי פירוש נאה, כשהוא בעצמו מציין: "דאס איז איינע פון מיינע בעסטע ווערטער..." [זה אחד מהאמרות הכי יפות שלי]. וכך אמר: הגמ' מספרת במס' פסחים (ק"ב). על התנא הק' רבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורים, ובא רבי שמעון בר יוחאי תלמידו לבקרו. אמר לו רבי שמעון לרבי עקיבא: רבי למדני תורה. אמר לו רבי עקיבא: איני מלמדך. אמר לו רבי שמעון: אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחאי אבא ומוסרך למלכות. אמר לו: בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק. עד כאן דברי הגמרא.

כל מי שלומד את הדברים האלה עומד ומשתומם. איך יתכן שהתנא האלוקי שיכל לפטור את כל העולם כולו מן הדין, רבי שמעון בר יוחאי, ידבר בצורה כזו לרבו המובהק התנא האלוקי רבי עקיבא? הוא מאיים עליו שימסור אותו למלכות אם הוא לא ילמד אותו תורה?

אמר על כך הרבי ה'שפע חיים': האדם בטבעו נולד עיר פרא, פרא אדם, ומהו הדבר שגורם לו להתנהג בעדינות כבן אדם? המאור שבתורה מחזירו למוטב. וכל זמן שאין אדם לומד תורה הוא מתנהג כחית פרא...

זה מה שאמר רבי שמעון בר יוחאי לרבו הקדוש רבי עקיבא: רבי יקר, אם אתה לא תלמד אותי תורה, אתה יודע ח"ו ח"ו לאיזה מדריגה שפלה אני יכול להגיע כתוצאה מכך?! אני אומר ליוחאי אבא ומוסרך למלכות. עד לדיוטא תחתונה כזו מסוגל אני להגיע אם לא אלמד תורה, למסור את רבי המובהק למלכות...

סיים הרבי ואמר: הבור ריק אין בו מים, דרשו חז"ל (שבת כ"ב). מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, אין מים אלא תורה, אם אין בו באדם מים חיים יש בו נחשים ועקרבים, ואפילו תלמיד מסור ונאמן לרבו אם לא יהיה מחובר לתורה הוא ירד עד לעפר, והוא מסוגל למסור את רבו אהובו למלכות חלילה...

מה למד בעל ה'אמרי אמת' בר"ה?

בספר הקדוש 'אמרי אמת' של כ"ק מֶרן האדמו"ר הקדוש מגור זצוק"ל ישנה התבטאות מעניינת מאוד, התבטאות נדירה למי שבקי בשיגם ושיחם של אדמו"רי גור, שמעולם לא דיברו על עצמם. מי שיעיין בספר הק' ימצא את זה בחומש דברים בדברי התורה על ראש השנה.

היה זה בליל ראש השנה שנת תרפ"ד בבית מדרש גור שבפולין, ימים ספורים לאחר הכנסיה הגדולה בחודש אלול שנת תרפ"ג, בה הכריז מֶרן ראש ישיבת חכמי לובלין הנה"ק רבי מאיר שפירא זצוק"ל על תקנת הדף היומי. מֶרן בעל ה'אמרי אמת' דיבר שם על הגמ' בתחילת מס' ברכות, כשהוא מוסיף בדבריו 'שלמדתי היום'. שתי מילים - 'שלמדתי היום'...

סיים רבי מיכל יהודה ואמר: אם מֶרן החזון איש היה מרעין עלי ניחומים ודברי חיזוק, הוא היה מרכך את לבי לשעה שעתיים ואפילו ליום, אולם בלילות הבאים הייתי ממשיך לבכות ולהצטער על הטרגדיה. במקום זאת העניק לי החזון איש כלי מלחמה בסבל...

ועל כך אמר דוד המלך נעים זמירות ישראל בתהילים: "לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני".

הבגד שאיבד את חנו

חייט אחד היה בסביבות פשיסחא, שהיה מקובל מאוד אצל הפריץ שאהב את עבודתו ונהנה להזמין אצלו בגדים.

פעם קנה הפריץ בדים יקרים עבור תפירת בגד, קרא לחייט ואמר לו: "הבד הזה יקר מאוד, ולכן תזהר בו ותשמור עליו, שהבגד יצא יפה". צחק החייט למשמע הדברים, באמרו: "מה אתה מפחד? וכי איני יודע לתפור בגד? הרי בכל האיזור הזה אין חייט מומחה כמוני".

לקח החייט את הבד ועבד עליו במשך זמן מה. לאחר שגמר את עבודתו, הביא את הבגד היפה לפריץ, על מנת שינסה ללבוש אותו. ויהי אך לבש הפריץ את הבגד, התחילו הפריץ ומשרתיו לצעוק על החייט: "למה קלקלת את הבד היקר? תראה מה עשית ממנו!". וברוב כעסם גרשו אותו מן הארמון כשהם זורקים אחריו את הבגד.

כמובן שהפריץ לא הזמין אצלו יותר כלום, והיהודי נשאר מחוסר פרנסה. אמרה לו אשתו: "הרי מכל האיזור נוסעים אל רבינו הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא [בנו של היהודי הקדוש ז"ע]. שמע איפוא לקולי וסע גם אתה אליו, ובקש ממנו שיעניך בעדך". שמע החייט לקול אשתו, קם ונסע לרבי הקדוש מפשיסחא, שם סיפר לרבי את כל הסיפור.

הרבי הקשיב לו עד שגמר את סיפורו, ואחר אמר לו: "אם לעצתי תשמע, תפרום את כל התפרים של הבגד, ולאחר מכן תתפור אותו מחדש באותם התפרים, ותביא אותו שוב לפריץ".

החייט צחק בלבו למשמע העצה, אך כשהגיע הביתה הסבירה לו אשתו שאין לו כל ברירה והוא חייב לעשות כעצת הצדיק. החייט פרס את כל הבגד ותפר אותו שוב, ולאחר מכן הלך שוב לארמונו של הפריץ. כשהפריץ רק ראה את הבגד, הוא מיד קרא לאשתו שתבוא ותראה את הבגד היפה. ואכן הבגד מצא כל כך חן בעיניהם, והם שילמו לו מחיר יקר על עבודתו הנאה, ואף בקשו את סליחתו על שפגעו בכבודו.

חזר החייט לרבי וסיפר לו מה שקרה, נענה הצדיק והסביר: "בפעם הראשונה כשתפרת את הבגד עשית זאת מתוך גאווה ויהירות, ודבר שנעשה מתוך גאווה אין לו חן, ולכן לא מצא הבגד חן בעיניהם, אולם כשהגעת אלי ראיתי שאתה כבר נוהג בשפלות והכנעה, ולכן אמרתי לך לפרום את התפרים ולתפור אותם שוב מתוך הכנעה, ואז הבגד מצא חן בעיניהם..."

מגנזי החכמה

ואשר לא צדה והאלקים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה (שמות כא, יז). פירש כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת' צוק"ל, כי בדרך כלל מי שעובר עבירה חמורה המצפון לא נותן לו מנוחה והוא אינו מוצא לעצמו מקום. ועל זה אומרת התורה לאותו אדם שרצח את רעהו - "ושמתי לך מקום", היינו שעל ידי הגלות לעיר מקלט הוא יוכל 'למצוא' לעצמו 'מקום'...

הפסוק

עין תחת עין. ועוד אמר לו אביו, שאף אחד לא יתקן את הספר, כי בבית דין של מעלה פסקו שעזרא הסופר בעצמו יבוא ויתקן את ספר התורה שלו. ואכן כך היה כאשר אמר אביו, עזרא הסופר בא ותיקן את הספר שלו.

יכירוהו, נכנס לבית הכנסת בו היה מונח הספר הקדוש, והתיישב בפניה נחת שלא ישימו אליו לב.

בערב כאשר התרוקן בית הכנסת, הוציא המומר את ספר התורה מנרתיקו, ופתח אותו בפרשתנו בפסוק ועבדתם את ה' אלקיכם, ומיד נצנץ בלבו רעיון. הוא מחק את הע' של 'ועבדתם' וכתב במקומה א', כשהוא פוסל את ספר התורה בחיורף וגידוף גדול רח"ל.

עברו כמה ימים, ובאמצע הקריאה הבחינו האנשים בטעות הנוראה. כששמע על כך האח שירש את הספר, נפל למשכב מרוב צער. כשניסו להרגיעו שאפשר לתקן את הטעות, הוא ענה שאז זה כבר לא יהיה הספר של עזרא הסופר...

בלילה בא אליו אביו בחלום, וסיפר לו את כל מה שהיה עם המומר, ואמר לו שיחפש מתחת השלחן, שם הוא ימצא את העין של המומר, כי התקיים בו

מתוך הפרשה ועבדתם את ה' אלקיכם (שמות כג, כה). בעל האוהב ישראל מביא (בליקוטים) בשם רב שרירא גאון זצ"ל סיפור נורא.

בימי רב שרירא גאון היה עשיר מופלג, שהיה לו ספר תורה כתוב בכתב ידו של עזרא הסופר. עשיר זה היו לו שני בנים, ולאחר פטירתו התחילו הבנים לריב, כי כל אחד מהם חפץ יותר בספר התורה מכל כסף וזהב שבעולם. באו והציעו טענותיהם לפני בית הדין, והדיינים פסקו שעליהם לערוך גורל ומי שיזכה בגורל יקבל את ספר התורה. ואכן הם ערכו גורל ביניהם, ואחד מהם זכה בספר וקיבל אותו. האח שזכה בספר התורה שמח בו כל כך כמוצא שלל רב, והאח השני נתעצב אל לבו, ועל אף שקיבל כנגד זה הרבה כסף וזהב, כל זה לא היה לו שווה כנגד ספר התורה היקר והקדוש.

באותה עיר היה מומר אחד, שבראותו את הסיפור הזה חרה אפו על האח הראשון שהסכים לוותר על ההון הרב בעד ספר תורה ישן. החליט המומר ללמד אותו לקח. הוא התחפש בבגדים אחרים שלא

מתגובות הקוראים

ב"ה, ש'לום ט'ובה ב'רכה תש"פ

לכבוד ידידנו הנעלה איש המעלה, אוצר בלום ירא ושלם, חריף ובקי משנתו זך ונקי, שמו הטוב נודע בשערים מרביץ תורה לעדרים, שבתו מי ימלא אין גומרין עליו הלל, כש"ת הרה"ג מוהר"ר אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, מגיד שיעור בדף היומי וכו' - לרגל הוצאת העלון הנפלא 'מתיקות הדף היומי' לזיכוי הרבים והפצת התורה.

ייתן הש"ת שיעוד רבות בשנים יזכה מעלת כבוד תורתו לעשות חיילים לתורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, שפע חיים, ברכה והצלחה בכל מכל כל, נס"ו.

ברגשי הערכה וברחשי ברכה

אהרן שפירא, פרדס כץ

כשמוע רבינו את הדברים האלה, חוורו פניו, ובכאב לב אמר אל הבחור: "שמע לי, בני, חזור לביתך, כי אין לי מקום עבורך. אין לך מה לחפש פה". הבחור השתומם והתחיל לבכות על שרבינו דוחה אותו, אך רבינו לא שעה לדבריו.

הבחור לא רצה לחזור לביתו והחליט להישאר ימים אחדים בפרעשבורג, שמה יעלה בידו לשכנע את רבינו לקבלו לשיבתו. אולם לא עברו שלשה ימים, והבחור חלה קשות, ולא קם מחליו כי שמתו עלתה השמימה בטהרה.

בתודה, מרדכי פרידמן קרית בעלזא י-ם



לכבוד עורך העלון החשוב 'מתיקות הדף היומי'!

ראיתי השבוע בגליון מספר 2 את ההערה של הרב הומינר, ורציתי להעיר.

אני מוסר שיעור בדף היומי כאן ביקנעם עילית, ובשיעור אמרתי שזכור לי בתור ילד מדברי המורה בבית הספר שזה הטעם שרבי אליעזר הוא התנא הראשון בש"ס, מפני שלא הקדימו אדם בבית המדרש.

כאשר הסתיים השיעור בתחילת דף ג' העירו כמה מלומדי השיעור שהגמרא סותרת טעם זה, כי הגמרא שואלת 'קשיא דר' אליעזר אר' אליעזר, והגמרא מתרצת בתירוץ השני 'רישא לאו ר' אליעזר היא'. הרי שתחילת המשנה 'מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים אוכלים בתרומתן' זה נגד רבי אליעזר, שהרי הוא סובר שתחילת זמן קר"ש הוא משעה שקדש היום בערבי שבתות - זמן הרבה יותר מוקדם מצאת הכוכבים, כמבואר בתוס' הראשון בש"ס, שעל דברי רבי אליעזר סומכים רוב העולם בחו"ל לקרוא קר"ש קודם צאת הכוכבים.

אולם אני תירצתי להם שבכל זאת התנא הראשון המוזכר בש"ס הוא רבי אליעזר.

יישר כוחכם

אביעד יוספי, יקנעם עילית

לכבוד העלון הנכבד והמתוק 'מתיקות הדף היומי'!

בקשר למה שסיפרתם בעלון מס. 3 מהאדמו"ר הישועות משה שזוהר שלא להוציא מפיו "יום המיתה", רציתי להוסיף סיפור נורא על החתם סופר.

אצל מרן החתם סופר היה ידוע שהוא היה ממש חרד כששמע דברים רעים כאלה יוצאים מהפה, והיה מקפיד מאד אפילו כשאמר בפניו פסוק או מאמר מדברי חכמינו ז"ל מענין מיתה וכדו'. כמו כן הקפיד שלא ידברו לפניו מהלכות אבילות כשאין זה נוגע להלכה. נינו ה'דעת סופר' היה מספר, שרבינו הקפיד לא לאחל "אויף שמחות", אלא אמר בגרמנית "אויף פרוידע", מכיון שהלכות אבילות מכוננים 'הלכות שמחות'.

פעם אחת בא בחור מופלג ללמוד בישיבתו ולקבל תורה מפיו הקדוש. שאלו רבינו כדרכו בקדוש, האם יש לו מקום מסודר לאכול ולישון, כדי שיוכל ללמוד מבלי דאגות מיותרות. השיב הבחור בתמימות: "הרי חז"ל אמרו במס' ברכות (סג:) אדם כי ימות באהל - אין התורה מתקיימת אלא במי וכו', לא באתי הנה כדי לאכול ולשתות, אלא לשקוד על דלתי התורה ולהמית עצמי וכו'".

לקראת סיום ימי השובב"ם:

נקודה למחשבה:

"הנה ימי השובב"ם ת"ת הם זמן התיקון לחטא הידוע, ויש שמתענים ועושין סיגופים, מוטב שייאמר כל אחד לנפשו: מוטב להשתעבד בביתה של תורה ולצמצם את כל מעשיו ותהלוכותיו שיהיו בדרך התורה ולא להשתעבד לתעניתים וסיגופים, כמו שהגיד כ"ק זקני האדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק, שההילוך בדרך התורה הוא הגדול שבסיגופים לנוף, עד כאן דבריו. ומובן שהאיש הש"ס שכמו להשתעבד לתורה, הן בייגיעת הלימוד והן בצמצום תהלוכת מעשיו על פי דרכי התורה, מועיל יותר מכל סיגופי הגוף".

(שם משמואל, פרשת ויחי שנת תרפ"א)

ברכת ייש"כ לידידי וידיד בית אבא, מזכה הרבים, עט סופר מהיר, הגאון החסיד ר' אהרן פרלוב שליט"א, שהפנה אותי למאמר זה.

לזכרון עולם בהיכל ה'

לזכר נשמת רבינו עמוד צלותהון דישאל כ"ק אדמו"ר מזוטשקא הרה"ק רבי נתן דוד זי"ע

בן רבינו כ"ק אדמו"ר מזוטשקא בעל ה'נחל יצחק' הרה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע

אשר נסתלק מעמנו ביום כ"ח שבט תשע"ט

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com



גלין

319

פרשת מעשרות – שקלים תש"פ

כָּל אֲלֻמְנָה וְיִתּוֹם לֹא תִעָזֵב (כב, כא)

ואמר: "ודאי ידוע לך כי כיום אני מתגורר בביתה של בתי האלמנה: והנה היום שכחתי לשטוף את הכוס בה שתיתי את הקפה לפני יציאתי מהבית. חששתי כי עד שאשוב מתפילת שחרית, שארית הקפה תתייבש, והדבר יקשה על בתי לשטפה. חזרתי אפוא על עקבותי לשטוף את הכוס בעוד השארית רכה..."

החברותא נדהם ותמה: "אינני מבין, הרי בסך הכל זוהי בתך, והיא בוודאי מוחלת לך על כך בלב שלם?"

"נכון!", אמר רבי דוד, "אך בכל זאת, היא אלמנה!..."

מרעיש! הרי כל רגע של ביטול תורה אצל רבי דוד היה נורא, זמנו היה מדוקדק ומחושב עד לאחת. העידו עליו מכיריו כי מיום עומדו על דעתו לא בזבז רגע אחד מזמנו שלא נצלו עד תום. אולם כדי לא להטריח אלמנה בצער כה מועט, שאין ספק שלא היתה מקפידה על כך, הקדיש לזה קרוב לשעה...

[מתוך 'אוצרותיהם אמלא']

כִּי תִרְאֶה זָכוֹר שֶׁזָנַךְ רֵיבֵן תַּנּוֹת

בְּשֵׂאוֹ... עֲזֹב תִּעָזֵב עִמּוֹ (כג, ה)

ה'מגיד מישרים' הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, ממחיש פרשיה זו עפ"י דברי חז"ל במדרש (תנחומא ס"א): 'מעשה בשני חמרים' [מקביל לנהגי מוניות של היום...], נקרא להם געצל ושמערל, 'שהיו שונאים זה את זה'. כבר כמה שנים שגעצל אומר לשמערל: "אתה תופס לי את הפרנסה, חוטף לי את הקונים מהיד, אתה מוציא לי את הלחם מהפה!..." ושמערל צועק לעומתו: "לא אתה גנב, אני הייתי קודם, מה אתה לוקח אותו". בקיצור, ששון ושמחה... שונאים מושבעים. עוד יום, עוד שבוע, עוד חודש, וכל יום מעשים חדשים, שנאה כזו שלא שייך... ביניהם תהום מפרידה.

יום אחד עומד געצל בתחנת ההסעות וצועק: "פנוי להובלה". ואין קונה, אף אחד לא בא. פתאום, אחרי שעתים, מגיע השונא שלו, שמערל, וגם הוא מחכה לקליינט. בדיוק באותו רגע מגיע אחד שצריך הובלה ושמערל הזה צועק לעברו: "בוא בוא, כנס...". הלה נענה לו מטעין על חמורו את המשא ומתכונן לצאת לדרך. "אתה לא מתבייש!?", זועק לעברו געצל, "אני שעתים עומד פה ומחכה, ואתה בא ולוקח? אגנב, אגזלן, אין לך מחילה

מספר הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א: הגאון רבי דוד בהר"ן זצ"ל נודע בירושלים של מעלה בהיקף גדולתו וגאונותו התורנית, בצדקותו ובקדושתו המופלגת, וביחוד בדקדוק המצוות ושמירת ההלכה עד כדי מסירות נפש ממש. למרות צניעותו המופלגת שמו יצא לתהילה כ'שולחן-ערוך' חי, כעמוד ההוראה וכדמות עילאית לחקות אותה. אישיותו הקורנת השפיעה רבות על דמותם של בני ירושלים המדקדקים בהלכה, שהיו ממליצים אודותיו: "כל הרואה את דוד נזכר הלכה!..."

את הסיפור המפעים הבא שמעתי מפי אחד מצאצאיו: בשנותיו האחרונות התגורר רבי דוד בשכונת 'שערי חסד', בבית בתו הרבנית חיה יוכבד [חיקה] פרידמן ע"ה, שהתאלמנה בצעירותה מבעלה הגאון רבי משה פרידמן זצ"ל. מדי לילה היה רבי דוד משכים קום לאמירת 'תיקון חצות', ולאחר מכן עסק בתורה עד כשעה וחצי לפני זמן ותיקין. אז צעד לאיטו פסיעה אחר פסיעה לעבר בית הכנסת 'הגר"א' בשכונה, שם המשיך ללמוד בחברותא עם אחד מתלמידי החכמים החשובים שבשכונה. בתו, הרבנית פרידמן, שנהגה בו כיבוד אב באופן מהודר ביותר, הקפידה אף היא לקום באשמורת הבוקר כדי להכין עבורו כוס קפה מהביל להחם בו את לבו. רבי דוד היה משיב בו את נפשו ומזדרז לצעוד לבית הכנסת.

והנה, באחד הלילות, כשהגיע רבי דוד לבית הכנסת, דקות אחדות לאחר שהחל ללמוד עם החברותא, פנה אליו במפתיע וביקש את מחילתו על כך שהוא נאלץ כעת לעזוב ולשוב בדחיפות הביתה כי שכח דבר מה... בתחילה ניסה החברותא לעצור בעדו, בידעו כמה מאמץ זמן תיקח ממנו הדרך, אך רבי דוד היה החלטי בדעתו, קם ויצא. כששב לבית הכנסת כבר עמדו הציבור להתפלל, ולמרות שלא הספיק להשלים את חוק לימודו כמידי יום, ניכרה על פניו ארשת של שביעות רצון.

החברותא שהכיר את הליכותיו של רבי דוד, ידע כי כל מעשיו מונהגים בדקדוק על פי דעת תורה והלכה, והסתקן לדעת איזה דבר חשוב יכול היה לגרום לרבי דוד לנטוש אותו כך באמצע הלמוד ולבטל את לימודם הקבוע, אולם רבי דוד סירב לפרט. רק לאחר הפצרות מרובות, נענה

עולמית!". כך עמד געצל וקילל את שמערל על מה שעשה לו. אחרי שעה וחצי, ברוך ה' ובשעה טובה ומוצלחת - הגיע נוסע, וגעצל יוצא עמו לדרך. הלב מלא עד גדותיו בשנאה לשמערל. הוא נוסע ונוסע, והנה לפתע הוא רואה מרחוק חמור רובץ תחת משאו. הוא לא יודע מי זה, ואומר: "ריבוננו של עולם, יהי רצון שזה יהיה שמערל...". יהי רצון, אבל עדיין הוא לא יודע מי זה. נוסע הלאה ומגיע קצת יותר קרוב: "לעגלון יש כובע אדום גדול, כמו הכובע של שמערל...". מתקרב עוד, עד שמגיע אליו. ואז אורו עיניו: "או, זהו זה. שמערל תקוע כאן, אין עובר ושב, יהא מונח עד שיבוא... וילמד לקח שלא עושים כאלו גזילות לאור השמש!".

געצל נעמד על העגלה, לוקח את המושכות וצועק: "דיו דיו!", והשמחה עד לב השמיים... הרמב"ם אומר שאין שמחה גדולה יותר מהנקמה. געצל ממשיך בדרכו, ושמערל נותר לו שוכב עם החמור. הוא ממשיך לנסוע, עוד חמישים מטר, מאה מטר. לפתע חולפת בראשו המחשבה: "מה עשיתי? הלא יש לי הזדמנות נפלאה לקיים מצות 'כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו...עזוב תעזוב עמו', מי יודע אם עוד פעם בחיים אזכה לקיים כזו מצוה - 'חמור שונאך' בהידור, אין לי שונא יותר גדול משמערל, ואני אלך? תפילין הנחתי היום? קריאת שמע אמרתי היום? הרי זו מצוה בתורה וגם זו מצוה בתורה". הוא עוצר, מסתובב לאחוריו ומגיע אל אותו בעל מחלוקת, השונא הגדול שלו. שמערל חשב שהלה בא לתת לו מכות... "תגיד לי, שמערל", פונה אליו געצל, "אולי אפשר לעזור לך, אני רואה שאתה לא מסתדר". ההוא לא מאמין, 'מה קורה פה?'. ומיד מתעשת ואומר: "נו, בטח בטח, אני שוכב פה שעתים וחצי ואף אחד לא בא".

- "בסדר, בא ביחד נפרוק את המשא".

פורקים את המשא מהחמור, מקימים את החמור ומקיימים מצות טעינה, כך עשו שתי מצוות: געצל קיים את מצות 'עזוב תעזוב עמו', ושמערל גרם לו לקיום המצוה...

"להיכן אתה נוסע?", מתעניין שמערל. - "לירושלים אני נוסע". - "נו, זה טוב, גם אני בדרכי לשם".

ומסיים המדרש (שם): נמצאו עושין שלום ביניהם, שחבירו אומר: "הלא הייתי סבור שהוא שונאי, ראה היאך ריחם עלי כשראה אותי ואת חמורי בדוחק", מתוך כך נכנסו לפונדק אכלו ושתו ביחד ונתאהבו זה לזה, זה מה שאמר הכתוב (תהילים ט): 'אתה כוננת מישרים, משפט וצדקה ביעקב אתה עשית'. [מתוך יוחי ראובן]

וְעַבְדְּתֶם אֶת ה'... וְהִסְרֹתִי מִיְּמֵיכֶם

מִקְרָבְךָ (כג, כה)

סיפר הרה"ג רבי יחיאל מיכל צוקר שליט"א: אבי מורי שליט"א, יהודי יקר, סובל כבר שנים מאסטמה קשה, 'ישלח

ה' דברו וירפאהו'. כידוע, האויב הגדול ביותר לאסטמה הוא האבק. אמי שתחי' עוברת בכל יום בסמרטוט על הריהוט הישן שבבית כדי שלא יהיה שם אבק ח"ו. בנוסף, הצורך החשוב ביותר הוא אויר נקי. בסמיכות לבית הורי היה מצרך - הנדיר בבני ברק - שטח פתוח... היה זה שטח שלא ניתן לבנות בו בנין מגורים כיון שהוא מהווה מעין 'מובלעת' בין הבניינים, כך נותר השטח ריק ונקי. אלא, שביום מן הימים הקצתה עיריית בני ברק את המגרש עבור בניית תלמוד התורה 'באר יהושע'. התושבים ידעו, שכשיבנה הבנין יחסם כל האוויר שהיה להם עד כה ורעש של מאות ילדים - בלע"ה - ישמע בכל שעות היום. בד בבד, השביל המוביל לת"ת יבנה כשני מטרים מתחת לחלון בית הורי, והאבק שיעלה ממאות הילדים אמור לכסות את הבית בכל יום...

אחד השכנים, שלא זכה לאהבת תורה יתירה, החל להחתים את תושבי השכונה נגד הקמת התלמוד תורה. ברור היה לו, שאבי שליט"א יהיה המתנגד הגדול ביותר, כי בשבילו זה יותר מספק פיקוח נפש!... משבא אל אבי, פתח לו אבי את ה'מוסף שבת קודש' של 'יתד נאמן' שמספר שבועות קודם לכן התפרסם בו סיפור ש'תפס' את אבי מאד והוא החליט לשומרו. סופר שם, שברחבי אירופה התפשטה מגיפה קשה. המגיפה עמדה להגיע לוואלוז'ין, ובאו וסיפרו זאת למרן הגר"ח מוואלוז'ין. הגר"ח הורה שכשתתקרב המגיפה יותר יאמרו לו, וכך היה. הגיע היום והמגיפה קרבה מאד. הלכו ואמרו זאת להגר"ח. הוציא הגר"ח את תלמידי הישיבה לרחוב עם סטנדרים וגמרות, ובכל כמה עשרות מטרים העמיד שני בחורים שישבו ולמדו בחברותא, וכך הקיף את כל וואלוז'ין. - המגפה הלכה והתקרבה, ונעצרה בוואלוז'ין!!!

פנה אבי שליט"א לשכן ואמר: "אם רוצה אני חיים ארוכים - אין לי דבר גדול יותר מתלמוד תורה מתחת לאפי, זו השמירה הטובה ביותר! אדרבה! - אם יחסרו חדרים לכיתות כדאי שיבנו אותם בתוך החצר שלנו ממש, וכך תהיה השמירה טובה יותר!, ואם על ירידת מחירי הדירות אתה מדבר, הלא חז"ל הבטיחו ש'תיכף לת"ח ברכה!".

ובאמת, זכה אבי לעמוד בראש הוועד שפעל שלא יאונה לתלמוד תורה כל רע. ומעיד אני בזאת, שמאז הוקם הת"ת, אבי מורי שליט"א סובל הרבה פחות ממחלת האסטמה, ברוך ה'. ולא רק זאת - באותה תקופה רכש לשני ילדיו דירות, ועדיין רבצו עליו חובות מחתונות קודמות, ובתוך מספר שנים מועט, אף על פי שעזב את העבודה, חיסל את כל חובותיו!!! [מתוך 'להאיר' על סידור התפילה]

כָּל אֲשֶׁר יִבְרָךְ ה' יַעֲשֶׂה וְיַצְלִיחַ (כד, ז)

אותה קבלה שקבלו ישראל עליהם את דברי ספר הברית, זיכתה אותם והתעטרו בשני כתרים מזיו השכינה (שבת פח. וברש"י שם). ללמדנו מה רב כוחה של קבלה, ומה עצום פריה.

הרוח, בזמירות ובשיחות נעימות, וכשהסעודה הסתיימה - פנו שניהם לעלות על יצועם, בחדר שבבית המלון.

לפני שפנו לישון, הרב שכטר - כהקפדתו מימים ימימה - מכין נטלה וקערה לנטילת ידיים בשחרית על יד המיטה. הוא לא מכין רק לעצמו... - הוא מכין גם לבחור שלצידו, לנהג הנלווה אליו. הרב מציב לצד כל מיטה קערה וספל מים זכים, ועם שחר, לאחר שהוא מתעורר ונוטל את ידיו כהלכה, הוא פונה להעיר את הבחור. הבחור פוקח עיניו, והרב מקרב אליו את הספל - בכדי שיטול את ידיו, שכן הדבר הראשון שיהודי עושה בקומו בבוקר - הוא נטילת ידיים כהלכתה, השראת טהרה עם שחר, כדי שהיום כולו יעבור בטהרה. וכפי שכתב ב'שולחן ערוך הרב', כי המקפיד על נטילת ידיים כהלכתה - קדוש יאמר לו, הוי אומר: הקדושה של יהודי תלויה בנטילת הידיים בבוקר!.

ואכן, הבחור מגביה את הספל בידו האחת ונוטל את ידו האחרת שלוש פעמים, מעביר את הספל לידו השניה ושוב נוטל שלוש פעמים. הרב שכטר מביט בו בתמיהה, שכן נטילת ידיים בשחרית, כמו נטילת ידיים לטהרה ובשונה מנטילת ידיים לסעודה, עליה להיעשות לסירוגין: יד ימין ואחריה יד שמאל, ושוב יד ימין ושוב יד שמאל, ושוב יד ימין ושוב יד שמאל. ואילו הבחור נטל יד אחת שלוש פעמים ברצף, ואחר כך את היד השניה שלוש פעמים ברצף, אין זו נטילה כהלכה!.

הרב נכנס בשיחה עדינה עם הבחור על הנושא, והבין כי הבחור מעולם לא למד את הלכות נטילת ידיים, ולכן אינו יודע כיצד נוטלים כהלכה. הרב שמח ללמד את הבחור כיצד נוטלים ידיים כהלכה - לסירוגין, והבחור קם מהמיטה ומתחיל להתכונן לתפילה, כשיום השבת מוסיף לעבור עליהם בשמחה ובאושר. במוצאי השבת נוסעים השניים לשדה התעופה, הנהג מתלווה אל הרב שכטר ונפרד ממנו בהתרגשות. הבחור מודה על השבת המרוממת שהיתה מנת חלקו, ושואל את הרב אם יש משהו שהרב יוכל להעניק לו כמתנת פרידה. הרב שש ושמח כמוצא שלל רב, כדאי עבורו כל המסע רק בשביל הרגע הזה, והוא משיב ואומר מיד: "ראה נא בני יקירי, עברנו יחדיו שבת כה מרוממת ונפלאה, אך בזיכרוני נותר חקוק הרגע בו חשת כאב על שלא ידעת את סדר נטילת ידיים שחרית כהלכתו. לפיכך, אבקשך שתקבל על עצמך קבלה טובה קטנה אחת, אך מאוד משמעותית: שתקפיד בכל יום, כל בוקר, לפני קומך מהמיטה - ליטול ידיים כהלכה, לסירוגין. וכך, אדע שזכיתי להטמיע בך נכס צאן ברזל לעולם, וגם אתה כל בוקר תזכרני לטובה ולברכה!".

הבחור ניאות מיד. הן זו פעולה כה קטנה, נראית כחסרת משמעות. נטילת ידיים? - ממילא הוא עושה זאת, אז יעשה אותה באופן מהודר: לפני הקימה מהמיטה, לסירוגין. אם זה מה שמעניק להרב שכטר אושר - הוא ימלא את מבוקשו בשמחה!. על אתר הבחור קיבל על עצמו את הקבלה הזו,

הגאון רבי **משה שמואל שפירא** זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב', יצא לחו"ל לגייס כספים לטובת הישיבה. הוא היה אמור להיפגש עם כמה יהודים אמידים תומכי תורה. וביום מן הימים - בדרכו לאחד מהיהודים הללו - הגיעה שעת תפילת המנחה, והוא נכנס לבית הכנסת להתפלל. בסיום התפילה, בעת אמירת 'עלינו לשבח', ניגש אליו יהודי מקומי נכבד, והושיט לו יד לשלום... מקורביו של רבי משה שמואל מזהים מיד את האיש - הלא הוא אחד מגדולי תומכי התורה, ומנסים להפנות את תשומת לבו של הרב, כדי שישב בהושטת יד, אך הרב אפילו לא נושא אליו את עיניו. הם מנסים לרמוז בכל דרך, אפילו לוחשים באוזניו כי אחד מגדולי תומכי הישיבה ניצב מולו, ורבי משה שמואל מתעלם מהם, ומוסיף לומר 'עלינו לשבח' בכוונה...

כשסיים את תפילת 'עלינו לשבח', רבי משה שמואל נושא אליו את עיניו הטובות, ואומר כמתנצל: "היות ו'עלינו לשבח' נאמר בסוף התפילה, לפעמים עלולים חס ושלום להיכשל בזלזול, לומר את הקטע הזה במרוצה, תוך כדי עיסוק במשהו אחר, וכיוצא באלה... לכן קיבלתי על עצמי קבלה טובה, שלא להפסיק באמצע אמירת 'עלינו לשבח' בשום מחיר שבעולם, ולכן לא השבתיך בשלום!".

היהודי האמיד שמע את הדברים, ונפעם מגדלות הנפש. "זו מתנה יקרה עבורי להיות שותף עם כבוד ראש הישיבה" - לחש בהערצה, "עם יהודי שלא משנה את קבלותיו הטובות, גם כשעומד נכחו יהודי שנותן לו הרבה כסף... לפיכך אתן לישיבה סכום כפול ומכופל!" - אמר. הוא שלף מכיסו פנקס שיקים ועט מוזהב, ורשם המחאה בסכום עתק לטובת הישיבה...

ארץ האלפים הקסומה, העיירה ארוזה שבשווייץ העטופה בירוק-גולגול-לבן מרהיב. בדרך לא דרך התגלגל לכאן בחור צעיר, שמוצאו ממשפחה המקפידה על קלה כבחמורה, שעברו עליו כמה משברים, והם גרמו לו לזנוח את דרך התורה עליה גדל וחונך. הוריו של הבחור חשו כי עולמם חרב עליהם, את כאב ליבם וסאת יגונם לא ניתן לתאר... הבחור הגיע לארוזה שבשווייץ, והוריו הכאובים נמנו וגמרו לחפש דרך למצוא מסילות ללבבו ולהשיבו לכור מחצבתו. בתום מחשבה מאומצת, פנו ההורים אל הגאון רבי **אריה שכטר** זצ"ל, והציעו כי יסע לארוזה, ויזמין את בנם לשמש עבורו כנהג שילווה אותו בדרכים. ההורים ישאו בנטל ההוצאות, והרב ישתדל בימי שהותו בשווייץ להיכנס עם נהגו - הבן האובד לשיחה אישית, שאולי באמצעותה תימצא הדרך להשיבו לחיק התורה.

הרב שכטר שמח להיענות להצעה, אולי יצליח להציל יקר מזולל ולהשיב נפש יהודית אל אביה שבשמים. הוא התקשר אל הבחור ששמח על ההכנסה המזדמנת, והמריא לשווייץ. בשדה התעופה קידם הבחור את פניו, סייע לו לשאת את המזוודות והראה היכן חונה הרכב. הם הגיעו לשבות בבית המלון בארוזה, סעודת ליל שבת עברה עליהם בהתרוממות

ומני אז החל להקפיד על קיומה. מדי לילה היה מכין ספל מלא מים על יד המיטה, ועם שחר היה נוטל את ידיו לסירוגין, כדת וכהלכה.

לא עבר אלא חודש ימים, עד שהרב שכטר קיבל שיחה נרגשת מהורי הבחור, והם בישרו לו: "מאז שהחל בננו להקפיד על נטילת ידיים של שחרית כהלכתה, הוא התחיל לחוש שמשוה בצורת התנהלותו אינו כשורה, שמעמדו כנוטל ידיים כהלכה מחייב עוד חיבור כלשהו לעולם התורה והמצוות. ולכן, בשבועות האחרונים החל לקבוע עתים לתורה!". הרב שכטר נרגש. אכן, זו בשורה משמחת בהחלט, שהביאה בכנפיה בשורה נוספת: עוד כמה חודשים חולפים, והנה הבחור מתחזק עוד יותר, והוא כבר מתפלל שלוש תפילות ביום בציבור! אלו הישגים רוחניים שאך לפני כמה חודשים איש לא חלם שישג אותם, והנה כי כן - ההקפדה על הקבלה ליטול ידיים כהלכה הביאה אותו אליהם!

סיפור נפלא זה, המובא בספר 'כי אתה עמדי', פותח צוהר לעוצמתה של קבלה, אפילו אם היא קטנה. הנה, הבחור שמצבו הרוחני נחשב אבוד, וברגע שהחל להקפיד ולו על נטילת ידיים כהלכתה - מצא לבבו את הדרך לחזור לכור מחצבתו, לשוב לאבא שבשמים בתשובה שלימה!

יום שלישי, כ"ג אלול תשס"א, החל כיום שגרתו, עד הרגע בו העולם כולו הוכה בהלם. התאריך התואם בלוח השנה הלועזי הוא ה-11 בספטמבר, תאריך שהפך למושג. זהו היום בו מחבלים מרצחים חטפו ארבעה מטוסים, וביצעו את הפיגוע הגדול בהיסטוריה האנושית - כשנכנסו ישירות לתוך מגדלי התאומים שבמנהטן שבארצות הברית, והחריבו אותם לחלוטין, קוברים אלפי הרוגים תחת ההריסות.

ר' משה א., היה אחד היהודים שהחזיק משרד ב'מגדלי התאומים'. כדרכו מדי יום, יצא מביתו שבבורו פארק אל הרכבת, ממחר להגיע לעבודה. באותו היום התעורר מאוחר ואף אמר סליחות, ולכן הגיע בשעה מאוחרת מהצפוי, ואץ רץ - מתנשם ומתנשף, בכדי לתפוס את מקומו בקרון הרכבת. והנה, ברגע בו מתיישב - הוא נזכר במשהו חשוב, חשוב עוד יותר מלהגיע בזמן למשרד. הוא נזכר כי יש משהו חשוב אותו הוא מקפיד לעשות מדי יום, והיום - בשל הלחץ - שכח ממנו. אבל, קבלה זו קבלה...

במה דברים אמורים? נחזור שנים ספורות לאחור. ר' משה נמנה בין חסידיו של הרה"ק רבי **אלתר אלעזר מנחם בידרמן מלעלוב זי"ע**, והוא מגיע לרבו ובפיו שאלה פשוטה. מבקש הוא לקבל על עצמו קבלה אחת טובה שיוכל לעמוד בה, ויתאמץ לקיימה. הרבי שמע את השאלה ואורו עיניו. חסיד מבקש קבלה טובה, שואף להתחזק, כוסף לקרבת אלוקים באמצעות קבלה שיוכל לקיים. עיניו של הרבי נעצמו ואת פניו אחזו שרעפי קודש, ואז הוא משיב: "תקבל על עצמך לטבול כל יום במקווה, חוק ולא יעבור!".

ר' משה שומע את ההוראה, וניאות לקבלה על עצמו. בימים כתיקונם זו קבלה די קלה, הוא הכניס את המקווה למסלול הליכתו מדי בוקר, וחש כי הקבלה הזו אכן משרה עליו רוח טהרה נפלאה. לפעמים - כשהוא מיטלטל בדרכים או מתחיל את היום בשעה מוקדמת, נדרש למאמץ כדי להצליח לעמוד בקבלה, ועדיין - הלא זו בדיוק המטרה של קבלה, להתאמץ קצת כדי לעשות את רצון ה', להתחזק במשהו מסוים כדי להצליח להתקרב לאבא שבשמים! ובדיוק באותו היום, בכ"ג אלול תשס"א, ביום הזה שכח. הוא התעורר מאוחר, והתפילה והסליחות שבוע לפני ראש השנה - כל אלו הכניסו אותו למירוץ חסר תקדים. הפגישות מתחילות מוקדם, וכך, המקווה, הקבלה הטובה שלו, פשוט נשכחה מלבו... עתה הוא כבר יושב בקרון הרכבת, אך ברור לו כי הוא קם ממקומו ומזנק אל הדלת... רגע לפני שהקטר נועל את הדלתות, מצליח ר' משה להיחלץ מהקרון. הוא יודע שהפגישות דחופות, ולכן הוא ממחר מאוד לחפש מקווה בקרבת מקום. די מהר הוא מוצא, תוך דקות ספורות הוא טובל, ושב אל תחנת הרכבת, מספיק את הרכבת הבאה, עליה הוא עולה ומתיישב, והיא יוצאת לדרכה.

לפתע - בלימה חדה. כל הנוסעים נבהלים ונרתעים לאחור, מזנקים אל החלונות לראות מה קרה. לנגד עיניהם הנדהמות הם רואים את המגדל הצפוני שבמגדלי התאומים בוער, כשזנב מטוס נעוץ בקומותיו העליונות! פטריית אש ועשן מתרוממת, והרכבת עוצרת את נסיעתה באחת. הקטר מגיף את הדלתות, והנוסעים המבוהלים מתחילים לצרוח. עוד כמה דקות חולפות ושוב נראה מטוס ענק מתנגש אל תוך המגדל הדרומי, המגדל בו מצוי המשרד של ר' משה! ר' משה נתקף בבהלה. לנגד עיניו הוא רואה את משרדו בוער באש, ועד מהרה המגדל כולו קורס... שעות ארוכות ארכו עד שנוסעי הרכבת הצליחו להיחלץ מהזירה המסוכנת, ובכל אותן שעות עובר במוחו של ר' משה הרהור מצמרר: 'מה היה קורה לולא הקפדתו על קיום קבלת הטבילה במקווה! הן אם לא היה סב על עקבותיו כדי לעמוד בקבלתו - כי אז היה ספון כבר במשרדו שבמרומי המגדל, והיה מסיים את חייו בטרגדיה נוראית! הקבלה הטובה לטבול במקווה מדי יום הצילה את חייו, פשוטו כמשמעו! ההקרבה למען קיום הקבלה הטובה שלו - השאירה אותו חי וקיים!'

סיפור מופלא זה, אותו סיפר בנו של האדמו"ר מלעלוב, המשפיע הגה"צ רבי **אלימלך בידרמן שליט"א**, מחדד עד כמה קבלה אחת עשויה לגרום להצלת חיים, יכולה לחולל נס מופלא שכזה. לולא הקבלה הטובה והעקשנות לעמוד בה, לולא היה ר' משה מקפיד לטבול במקווה מדי יום גם במחיר איחור לעבודה - ה' ישמור ויציל...

קבלה טובה אחת, יש בה את הכח להציל את החיים, לפתוח שערי ניסים וישועות. הבה נקבל על עצמנו קבלה טובה אחת, שלעולם לא נדע אלו שערי שמים היא פתחה בפנינו! [מתוך 'פניני פרשת השבוע']

קבלת שבת

שנה ארבע עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, כ"ו שבט התש"פ. שבת מברכין

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219.

משפטים-שקלים

"וְשַׁמְתִּי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שְׂמָה" (כא, יג).

היות ופסוקים אלו נאמרו מפי הקב"ה למשה, עלינו להבין מדוע נאמר כאן "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה", וכי משה עצמו צריך לנוס?!

אכן מובא בגמרא במכות (דף י:): "תלמיד שגלה - מגלין רבו עמו", וכיון שבדור המדבר משה היה רבן של כל ישראל, אם היה אחד הורג את חברו בשוגג, היה משה רבינו צריך לגלות עמו. אמנם הואיל ו"יעיר המקלט" של דור המדבר היתה מחנה הלוייה (רש"י) שזהו אף מקום משכנו של משה, נמצא שהקב"ה בחסדיו סובב שמשה רבנו לא יצטרך לגלות ממקומו.

זהו שנאמר "ושמתי לך מקום" - שמתי מקום מקלט שיהיה נח וטוב לך "אשר ינוס שמה" הרוצח, אך אתה לא תצטרך לנוס למקום אחר ממקומך הקבוע...

(מקרא מפורש)

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה

לו כנשה לא תשימונו עליו נשך" (כב, ד).

המילים "את העני עמך" מיותרות לכאורה. מה היה מקרא חסר אילו נאמר רק: "אם כסף תלוה את עמי - לא תהיה לו כנושה"? ועוד: המילה "עמך" נראית חסרת פשר. ועוד: מהו הלשון "אם כסף תלוה", והלא זו חובה? (ועיין ברש"י).

בצוואתו הארוכה, כותב על כל הגאון רבי משולם זלמן הכהן זצ"ל, אב"ד פיורדא ובעל "בתי כהונה", פנינה נפלאה:

על הפסוק (משלי יח, טו) "מתן אדם ומרחיבים דוחקו, כי איזה עני העשיר מקומין תחשבו כי את העני אתם מהנים ומרחיבים דוחקו, כי איזה עני העשיר מקומין קופת הצדקה? אך אינו מרחיב רק לנותן עצמו. והוא מבאר, שאדם שחננו עושר ונכסים, דומה הוא לדין הגמרא (בבא בתרא קלא): שהכותב כל נכסיו לאחד מבניו שלא מינהו אלא אפטרופוס, והטעם לכך הוא שיש אומדן-דעת שאינו רוצה להניח את יתר בניו ריקם. כך גם הדבר הזה: כי היתכן שיתן ה' יתברך נכסים רבים-לאיש אחד או שנים, ויניח כמה עניים בניו לה' ריקם? אך אין ספק כי לא מינהו מן השמים אלא אפטרופוס, שאת עניי ירחם ויתפרנסו על ידו.

נמצא - מגדיר האלשיך - שהעשיר הוא כמו סילון ומשפך בינו יתברך ובין עניי עמו, להריק להם ברכה על כלים ריקים של עניים על ידו, ולכן אם יקפון ידו מליתו, או יתן פחות מהראוי - הוא כמשפך ששופכים בעליונו שהוא רחב מלמעלה, ויורק היין בכלי מפיו הצר מלמטה, שאם יבוא אל תוכה ענב או צרור וכד', ויסתום פיו התחתון ולא יצא מהיין לכלי, הלא יצעק האדם שהמשפך בידו אל השופך בפה הרחב של המשפך: אל תשפוך מלמעלה, כי פיו הצר מלמטה נסתם!

כך העשיר הוא כמשפך, ששופכים ברוחב לו מן השמים - כדי שיריק לכלים ריקים, הם העניים, מלמטה, שאם יסתם מלמטה מהריק לדלים - מן השמים לא יריקו, אך אם יפתח את ידו, שהוא הנקב התחתון, גם מלמעלה ירחיבו לו צניור המריק על המשפך בשפע נמרץ... וזו כוונת הפסוק: "מתן אדם ירחיב לו". נמצא שהעשיר הוא שלוחו של הקב"ה לתת לעניים, ועיקר הניתנה שזכה לו מהקב"ה היתה כדי שהוא יתן לזולתו, דהיינו לעניים, ולא לצרכי הגופניות...

ומכיון שבעל המזון אינו אלא אפטרופוס של העני, שלוחו של הבורא לתת לעניו, ובעבור זה עשה ה' לו את כל החיל הזה - כדי לפרנס באמצעותו את אוהביו, אמרה התורה (דברים טו, ט): "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוך" - שהרי כל הברכה שיש לך היא משום שחלק העניים נמצא אצלך, ועל כן נקוט כלל זה בידך: אם העני אינו יכול לפרוע לך - אל תתן לו בהלוואה, אלא במתנה!

כפי שמצאנו במדרש (ילקוט שמעוני בהר, רמז תרסה): וכתוב "אשרי משכיל אל דל", אמר רבי יונה: 'אשרי נותן אל דל' אין כתיב כאן, אלא 'אשרי משכיל אל דל' - הוי מסתכל בו היאך לזכות עמך, ר' יונה כך היה עושה: בשעה שהיה רואה עני ובן טובים ובן גדולים שירד מנכסיו, והוא מתבייש ליקח, היה הולך אצלו ואומר לו: בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה במדינת הים, הא לך חפץ זה, וכיון שאתה מרויח אתה נותנו לי, ובשעה שהיה נותן לו היה אומר לו: במתנה נתתים לך'.

ולמדנו מדברי המדרש, שמכיון שאם יתן לעני בהלוואה, עלול לקרות שיגוש אותו ולא ישלם - טוב שיתן לו במתנה, ואל ירע לבבך, כי משלו נתת לו, שכן חלקו נמסר לידך, ואינך בו אלא אפטרופוס.

לפי זה, יתבאר היטב הפסוק שלפנינו: "אם כסף תלוה את עמי" דהיינו: כאשר אתה רוצה להלוות לו, ולא לתת לו במתנה, טוב שתעלה על לבך כי "את העני - עמך", דהיינו: שמה שהיה ראוי להיות אצל העני, הרי הוא 'עמך' - מופקד אצלך על ידי הקב"ה, ואין אתה נותן לו משלך כלום, על כן "לא תהיה לו כנושה ולא תשימונו עליו נשך", כי את שלו הוא נוטל!

עוד פירש בעל 'בתי כהונה': "את העני" - מה שעתה עם העני, דהיינו: מצבו העגום, שאין לו במה להתפרנס, יכול להיות חלילה "עמך" - שהרי גלגל חוזר בעולם, ולכן אל תשכח את מצוקתו וצערו, אלא תן לו משלו, מן המופקד אצלך עבורו מן השמים...

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וַיִּנְפְּשׁ בֶּן אִמְתְּךָ וְהַגֵּר... וְשֵׁם אֲלֵקִים אֲחֵרִים לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ" (כג, יב-יג).

סמיכות מצות השבת לאיסור עבודה זרה של "לא יישמע על פיך" טעונה ביאור! **ביאר רבי בצלאל הכהן מוילנא זצ"ל:** בגמרא ביבמות (מה:), שנינו, ש'וינפש בן אמתך' האמור כאן אינו עבד מהול, שהוא כבר נזכר בעשרת הדברות, אלא עבד ערל שאף הוא מחוייב לשבות בשבת. ועוד מבואר בגמרא (שם), מותר להחזיק עבד ערל עד י"ב חודש, ואם אינו נימול כל אותו זמן אסור להחזיק בו יותר מכך.

והנה, במסכת עבודה זרה (מ. שנינו): "הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים, אע"פ שמלו וטבלו - עושין יין נסך [כלומר, אם נגעו ביין הרי הוא נסך] עד שתשקע עבודת כוכבים מפיהם. וכמה? אמר רבי יהושע בן לוי: עד שנים עשר חדש".

מעתה יתיישבו הפסוקים כמין חומר: הואיל ודיברה כאן התורה בחיוב האדון על שביעת עבד ערל, על כרחך שטרם עברו י"ב חודש מזמן קנייתו, וממילא יינו יין נסך מהטעם שעבודת כוכבים מורגלת בפיו. ומשום כך דהסמיכה לכך התורה את האזרה "ושם אלהים אחרים לא תזכירו, לא יישמע על פיך", כלומר, אל תלמד מעבדך הערל ששם אלהים אחרים מורגל בפיו תדיר!

(מתקיים מדבש)

"וַיֹּאמְרוּ כָל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" (כד, ז).

מסופר בגמ' בשבת (פח:), שראה צדוקי אחד את רבא שהיה יושב ועוסק בתורה ומתוך שקיעות ישב על אצבעות ידיו ויצא מהם דם, אמר לו: עם פיזו אתם - שהקדמתם פיהם לאוזניכם שאמרתם נעשה קודם לנשמע. ענה לו רבא: עשינו זאת משום שהתהלכנו עם הקב"ה בתום לב וסמכנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו.

והקשה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל: מדוע אותו הצדוקי שאל את שאלתו רק כאשר ראה את אצבעותיו של רבא נוטפות דם?

וביאר באופן נפלא: אמרו חכמינו שעם ישראל הקדימו נעשה לנשמע, משום שראו ולמדו מאברהם אבינו שקיים את כל המצוות אף בלא שנצטוו (יומא כח:), אף הם יקיימו ואח"כ ישמעו.

אך קשה, מדוע עם ישראל למדו משאר המצוות שאותן אברהם קיים ולא למדו ממצות מילה שאותה אברהם לא קיים עד שנצטוו? ואם נלמד ממצות מילה יתכן שהאבות לא קיימו את כל המצוות!

אמנם יש לומר שאכן האבות קיימו את המצוות, ואולם אברהם לא מל עצמו בצעירותו משום שאסור לאדם לחבול את עצמו כמבואר בבבא קמא (צא:), ולכן רק כאשר הקב"ה בכבודו ובעצמו ציווהו על המילה - מל עצמו. ולפי זה, אכן מיושב מדוע ישראל הקדימו נעשה לנשמע, שהרי למדו זאת מאבותיהם?

וזו היתה שאלת הצדוקי ששאל את רבא: כיון שרואה אני שהנך חובל בעצמך, שהרי אינך חושש לכך שאצבעותיך מדממים, א"כ צריך לומר שמותר לאדם לחבול את עצמו, וממילא קשה - מדוע אברהם לא מל עצמו? ועל כרחך צריך לומר שהאבות לא קיימו את המצוות, ולכן יש לשאול: מדוע הקדמתם נעשה לנשמע, הלא אין לכם לומר שלמדתם זאת מאבותיכם!...

(תפארת יהונתן)

קו ההלכה והכשרות

בראשות הגאון רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

חרקים במזון • מצוות התלויות בארץ • כשרות חו"ל • כשרות המזון

הנהגות יום ביומו באורח חיים ויורה דעה • טפילים וכשרות הדגים

03-7528999 B.M@MACON.CO.IL פקס: 03-9030891

שעות פעילות בית ההוראה

ימים א.ג.ה 13:15-14:00 / 19:15-20:00

ימים ב.ד 13:15-14:00 / 18:15-19:00

יום ו' 12:15-13:00

המענה ניתן ע"י רבני בית ההוראה בשעות פעילות בית ההוראה בשאר השעות ניתן מענה ע"י הרבנים המופיעים בתפריט



אישה לא מוכרת, שהעמיסה שקיות מהקנייה במכולת לתוך תא המטען, הרכב הסתיר לנהג הג'יפ את שדה הראייה.

צעקתי בכל כוחותיי: "לא! לא!" וקפצתי לכביש בעקבות בני. משכתי אותו בכוח לכיוון המדרכה, הספקתי להרגיש את המגע המתכת של פח המכונית לפני שהתגלגלנו שנינו אחרוניתי לכיוון המדרכה.

מצאתי את עצמי שרועה על שפת המדרכה. האישה שהיתה עסוקה בהעמסת חבילותיה לתוך הרכב החונה נזעקה לעזרתי, היא סייעה לי להתרומם, אך אני חששתי. לא העזתי לבדוק מה קרה לבני. לפתע שמעתי אותו בוכה, ורווח לי, הוא חי! הילד שלי בוכה! נס!

בינתיים התאספו אנשים ששמעו את צעקותי ההיסטריות ושאלו איזו עזרה להושיט לי. ביקשתי מהם בבכי: "תבדקו מה קרה לילד שלי, תבדקו אם הוא מסוגל ללכת."

"הכל בסדר", הם הרגיעו אותי, "הילד הולך, הוא בריא ושלם". לאט לאט הוא אף נרגע מהבכי ההיסטרי שלו וחזר לעצמו, חי, בריא ושלם.

זמן-רב חלף עד שהייתי מסוגלת להירגע מהחוויה הקשה שעברה עלי. ואז, בתוך ההתאוששות, נזכרתי בחדש גמולתי דקות ספורות קודם לכן. מדובר בצירוף מקרים בזמן כה קצר, שהעלה בי מיד את המחשבה כי בודאי זכות הצדקה שעליה כתוב שהיא מצילה ממוות, והרצון למנוע בושה מהזולת, עמדו לנו, וראינו ניסים גדולים, שלא פספסתי בשבריר שניה את בני, וגם שהרכב לא נסע במהירות גבוהה יותר ובכך נמנע ממנו אסון.

חזרתי הביתה נרעשת, והתקשרתי לשתף בסיפורי את האישה שעמה גמולתי חסד. רציני שהיא תדע שיותר ממה שהיטבתי עמה, היא היטיבה עמי. ביקשתי ממנה שלא תחזיר לי את הכסף ששילמתי עבורה.

מסיפור נפלא זה, למדה אותה אישה לימוד חשוב. מסקנותיה הם: בחיים אל תחמיצו הזדמנויות להיטיב עם הזולת. אנחנו לא יודעים לאן יתגלגלו הדברים וכמה תועלת הם יביאו לנו. כשאנחנו מיטיבים עם הזולת אנחנו משיפיעים על עצמנו שפע ברכה ורחמים.

"אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה, והקץ קיימת לו לעולם הבא... וגמילות חסדים".

(בך בטחנן - מאת הרב צבי נקר)

מקרים לא נעימים מהסוג שאותו היא תיארה, כך שהלקוחה שלפניה לא מצליחה לקנות את אמונה, על אף שראו על עדינותה שהיא לא תתנהג בצורה כזאת. בינתיים השיגה הלקוחה את בעלה, והוא ביקש ממנה להמתין מספר דקות עד שהוא יבדוק מדוע הכרטיס לא עובד. המוכרת רטנה לעצמה בכעס והקונים מאחור הגיבו בפריפופים לחוצים. העדינים שבהם רק העיפו מבטים קצרי רוח בשעון, האחרים הביעו דעות לא ממש מחמיאות על התנהלות לא מאוזנת, על חוסר אחריות, ועל זמנם היקר שמתבזבז לריק.

אני, שעמדתי מאחורי אותה לקוחה, ניסיתי להוות חיץ בין הלקוחות הממומרם (עדין בשקט, בשלב זה), לבין הקונה המוכבת. עלה בי רצון לעזור לה, לא הייתי מסוגלת לשאת את החרפה שהיתה מנת חלקה. בדרך כלל אני משלמת על קנייתי במזומן, אך באותו יום בהשגחה פרטית היה מונח אצלי כרטיס האשראי בארנק (דבר די נדיר).

הצעתי לה שאני אשלם על קנייתה, והיא תחזיר לי את הסכום מאוחר יותר. ההקלה והשמחה שעל פניה הראו לי שהצעתי הגיעה במקום המתאים. שילמתי על קנייתה בכרטיס שהיה ברשותי, והמוכרת וכל באי המכולת נשמו אף הם לרווחה.

מיד כשיצאתי מהמכולת ראיתי כי אותה אישה ממתינה לי בחוץ. היא הודתה לי פעם נוספת, וביקשה את פרטי חשבון הבנק כדי להפקיד את הסכום המדובר. נתתי לה, והרגעתי אותה שמבחינתי היא יכולה להמתין מספר ימים בהעברת התשלום, הוא לא דחוף בעבורי. פרדנו לשלום, כשמילות הברכה שבהן היא מברכת אותי בכל טוב הארץ מהדהדות באוזני.

המשכתי עם ילדי לכיוון הגינה. נותר לנו רק לחצות את הכביש ולהגיע ליעד המבוקש - הגינה שקורצת לילדי בשלל צבעי העלצים. מדובר בכביש ראשי די סואן בשכונתנו. ביקשתי מהילדים שיאחזו היטב בידי הענף כדי שנוכל לחצות את הכביש בבטחה. הילדה כתי שלוש וחצי נעמדה הכן בצד ימין, אך בן השנתיים וחצי שקלט את מראה הגינה מן הצד השני של הכביש, וסבלנותו כנראה פגה בעקבות השהות הארוכה במכולת, רץ לפנינו...

עוד לפני שהספקתי לעצור אותו הוא התפרץ לתוך הכביש. בזוית עיני ראיתי ג'יפ שחור שועט על הכביש, והבנתי שהנהג לא יכול להבחין בבני הקטן והנמוך, כיוון שמורך למעבר החצייה עמד רכב שעל ידו עמדה

אני אם שלושה ילדים קטנים כן ירבו, חנינים ומלאי מרץ בריא. כיון שהם עדיין קטנים, וצרכיהם מרובים, העבודה רבה ברוך ה'. במשך רוב שעות היממה אני עסוקה בשמירה עליהם, בטיפול בהם ובמציאת פתרונות יצירתיים כיצד להעסיק אותם.

לרוב, בשעות אחר הצהריים הפרויקט הזה אינו פשוט. מהניסיון שאותו רכשתי עם הזמן, גיליתי שהשהות בגינה השכונתית היא הפתרון המוצלח ביותר מבחינתם ומבחינתי. הם נהנים מהמרחבים ומהמשחקים, ואני פנויה לשחק איתם ולנוח, כמינימום מאמץ, להרפות קצת מהמירוץ, ולצבור כוחות לקראת ארוחת הערב וההשכבה. לכן בדרך כלל, כשמזג האוויר מאפשר זאת, אני עושה עם ילדי את המסלול לכיוון הגינה, לשמחתם הרבה.

באותו יום שבו התרחש סיפורי יצאתי עם ילדי לכיוון הגינה. בדרך עברנו סמוך למכולת השכונתית, ואני נכנסתי כדי לקנות להם לכן לארוחת הערב. לשמחתי, התור לא היה ארוך במיוחד, כך שהילדים היו עדיין רגועים וסבלנים.

לפניו בתור עמדה אישה המוכרת לי מהשכונה, היא ערכה קניה לא קטנה, העבירה את המוצרים זה אחר זה, כשבמהלך עריכת החשבון היא אורזת את המצרכים בשקיות...

המוכרת סיימה את חשבונה ונקבה בסכום לתשלום. הקונה הגישה לה את כרטיס האשראי תוך שהיא מסיימת את אריזת המוצרים בשקיות, אבל אז עצרה המוכרת את ההתארגנות: "מופיע סירוב", היא הודיעה בקול לא ממש נמוך. כך שכל העומדות בתור (שהתאריך בינתיים) היו שותפות, בעל כורחן, להודעה הלא נעימה. **הקונה נעצרה על עומדה סמוקה.** היה נראה שהסיטואציה מביכה אותה במיוחד. "רגע" היא ביקשה וחיגגה לבעלה, "אני אדאג לכרטיס חילופי", היא הסבירה. בעלה לא היה זמין, והמוכרת החלה לגלות קוצר רוח בולט.

"תקפייא" היו החשבון, בינתיים, כדי שלא אפריע ואני כבר אסדר את העניין", היא הציעה בקול נמוך. אבל המוכרת לא נרמזה ודיברה בטון גבוה במיוחד: "מה פתאום להקפייא? את משלמת עכשיו, או מפרקת את השקיות. אני לא מסכימה שאחר כך תיעלמי בלי שאבחין ובסוף היום אצטרך לפרק בעצמי את כל השלל שאספת", היא נשמעה נרגזת במיוחד. שיערתי שכן אראה היא בעלת ניסיון, וכבר קרו לה

**פיונה לשבת
בעיניי הלכה ואנדה**

איזה חלב אסור להשקות את החתולה של השכן?

מבואר בגמרא בעבודה זרה (ל), שבמשקה שנתגלה, יש חשש שמא נחש הטיל בו ארס (כמבואר באריכות בסוגיה שם), ולכן הוא נאסר בשתיה וכו'. ואעפ"כ, מוסיפה הגמרא שם, שמותר לתיתו לחתולה השייכת לאדם עצמו, משום שגם אם יש שם ארס של נחש, חוזר החתול להבריאה, אך בחתול של חברו, אע"פ שחוזר ומבריא לאחר זמן, יתכן שחברו ירצה למכור את החתול כבר עכשיו ויגרום לו הפסד מכך, כי יצטרך להמתין עד שהחתול יבריא מהארס.

וביאר רש"י (שם, ד"ה בשנואה), שלחתול לא מזיק הארס של הנחש, שהרי מבואר בגמרא בפסחים (ק"ב): שהחתול אוכל את הנחש. וביעב"ץ "ב"ק קטו: בתוס' ד"ה ולא ביאר, שמה שהוצרך לטעם זה הוא דוקא בחתול שהוא בן תרבות, אך בחתול שאינו בן תרבות, בלאו הכי מותר להשקותו, לפי שמצוה להורגו (ע' ב"פ).

הנה, פסק הרמב"ם (רוצה, פ"א ה"טו), שמים שנתגלו לא ישקה מהם לא בהמתו ולא בהמת חברו, אבל משקה אותן לחתול. ולא חילק הרמב"ם בין חתול שלו לחתול חברו. והאחרונים העירו על הרמב"ם, מדוע השמיט את החילוק הנ"ל המבואר בגמרא.

ומצינו בזה כמה ביאורים: א. הכסף משנה (שם) ביאר, שהרי כל הטעם שבחתול חברו אסור הוא, שמא ימכור הלה את החתול במצבו הנוכחי ויפסיד, אך כיום אין דרך למכור חתול ולכן אין חוששין לזה. ע"כ. וכן תירץ בספר יד איתן מדיליה (הובא בס' הלקוטים, מהד' פרינק, תירוצו זה, לכאורה, אינו נוהג בזמנינו... מה גם, שהשיטה מקובצת בב"ק [פ"ק כתב, שרגלים לגדל חתול. ע"כ. בגמרא [שם] מבואר עוד, שהוא מועיל לניקור הבית).

ב. במרכבת המשנה (לרבי שלמה חקלמה, שם) כתב שתירוצו הכסף משנה הוא דחוק, וכתב ליישב באופן אחר, ע"פ דברי רב בגמרא בב"ק (שם) 'חתול מותר להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השבת אבדה לבעלים'. ובהכרח צריך לומר, שדין הגמרא בע"ז נאמרה קודם לדרשת רב ומטעם זה השמיטה הרמב"ם. ותמה על דברי הגאון רבי דוד יצניציהיים זצ"ל [בעל ה"יד דוד"] בספרו 'מנחת עגי'

משולחנו של העורך

(ח"ב, ערך חתול), שהרי בגמרא בב"ק אמר רב את דבריו רק על חתול רע וכמבואר ברמב"ם (גז"ר פט"ו ה"י"ז) ובשו"ע (ח"מ, רס"ד), נמצא שאין קשר בין דברי רב לדברי הגמ' בע"ז. ועוד, כתבו התוס' בב"ק (שם) שתקנה זו - שחתול רע מותר להורגו - היא קדומה, וא"כ קשה לומר שהברייתא בע"ז מדברת לפני גזירת רב.

ועוד הקשה המנחת עני, דבסוגיה שם מבואר שרב התייר להורגו רק באוכמא בר חיורא בר חיורא, ולא בסתם חתול, כדמשמע מפשטות הגמ' בע"ז.

ואת קושייתו האחרונה נראה לענ"ד ליישב, שהמעין ברמב"ם (פט"ו מגז"א ה"י"ז) יראה, שרמב"ם השמיט את תנאים אלו, ואמנם הנושאי כלים טרחו לבאר זאת (ע' בספר המפתח בב"ק וברמב"ם), אך הרמב"ם לשיטתו מובן. ודו"ק.

ובספר דברי רבי שפטיה (הלוי סגל זצ"ל, גאון מופלג, תלמיד הברכ"ש והאו"ש. ח"ב סי' ס) יישב את דברי המרכבת המשנה בטוב טעם ודעת, ע"ש.

ג. באהל משה (הורביץ, ע"ז שם) ביאר, שהרמב"ם פסק כן מפני שהיתה לו ראייה מהגמרא בשבת (ק"ה): שמשמע משם שמותר להשקות מים מגולין לחתול של תבירו, שמבואר שם שמשלטלין מים מגולין בשבת מפני שראויים לחתול [ובגליוני הש"ס (בע"ז) הביא שכן הוא בתוספתא בשבת (פ"ד ה"ט) ע"ש], ועל כורחך הגמרא נוסקת באדם שאין לו חתול, כי אם יש לו חתול, מבואר בגמרא שם שמשלטלין כל דבר, ואם אסור להשקות בהמת חברו מדוע נחשבים ראויים לחתול כשאינו לו חתול. על כורחך, למד הרמב"ם מגמרא זו, שמותר מים מגולין לתת גם לחתול חברו (ולת"י זה רמז גם בספר יד איתן הנ"ל).

אך הקשה האהל משה על ביאורו זה, דאפשר להעמיד את הגמ' בשבת כשראויים להשקות חתול של אחרים באופן שהבעלים נותנים להם רשות.

והש"ע העיר על דברי קודשו, דלפירושו קשה, מדוע יניח ליה לרמב"ם שלא לפסוק דין שנאמר במפורש בגמרא (בע"ז), ולפסוק את משמעותה הגמרא בשבת. וצ"ע.

ד. ב'מראה הפנים' על הירושלמי (תרומו, פ"ח ה"ג ד"ה אבל) ביאר, שרמב"ם לא היה בגירסת הגמרא בעבודה זרה את החילוק בין חתול שלו לשל חברו, ע"ש. **הארות והערות יתקבלו בכריה**

לעילוי נשמת
דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, הרה"צ אליעזר בן מנוור זצוק"ל, שושנה פורן בת תאוס, יעל בת רבקה, חנה יונה בת רומיה, פריץ מנחם בת פריץ נחמן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל שושנה רוז בת שלום, דני בן מהרי.

לזיווג הגון
שרה בת אילה, אליהו בן אביגיל

לרפואת
איתמר שריה בן עדין, ראובן בן שרה, הראל עמישני בן אורה אביגיל, נסים בן חורם, מונירה בת פריץ נחמן, אביעד מאיר יהודה בן עדין, בתושחי

העלון מוקדש להצלת בוד"ר
יש בן אילה, רחמים בן מונירה, עידן וילך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה, יהודה בן מרגל, משפ' מאיר, אליהו בן אילה, אלעזר רפאל בן ברכה בכל הענינים



ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פרשת משפטים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

המשפט כתפלה

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניך" (א כא)

"למה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח? לומר לך: שתשים סנהדרין אצל המזבח" (רש"י ע"פ מקילתא יתרו מס' דבתרא יא).

אמר רבי יוחנן יעקב וינברג בעל 'שרידי אש':

המשפט בישראל אין מקורו בבית אנוש ובשקול דעת השופט אלא הוא חלק מהתורה שנתנה לנו בסיני, ככתוב (דברים א יז): "כי המשפט לאלקים הוא". בהלכות בדרך המשפט מדבר היהודי באלקיו, ולפיכך מקום מושב הסנהדרין סמוך למקום המזבח, שכן המשפט בישראל כמוהו כעבודת הקרבנות וכתפלה בבית הכנסת שנתקנה כנגדו.

בכך השיב הרב וינברג למלמד נכרי בבירלין שהיחם כנגדו: "היהודים הם שגרמו לגנע האנטישמיות לבא לעולם. הגע עצמך: אם יבא קיסר גרמניה להעיד בפני בית דין שלכם - עדותו לא תתקבל, ואלו אם לבא חייט או עגלון יהודי - תתקבל בזרועות פתוחות. הלא זו גזענות לשמה!"

והשיב לו מינייה וביה: "אף אני אביא ראיה נוספת לטענתך: תפלותינו נאמרות במנין, ואף במקרה זה, אם ימתינו תשעה יהודים בבית הכנסת לעשירי שישלים למנין, ויפסד לשם קיסר גרמניה בכבודו ובעצמו - לא יצטרף להל למנין. אף ברגע יופיע היהודי הפשוט ביותר, תאחז בקהיל התרגשות גדולה כי השלם המנין."

נבון המלמד והשיב: "דוקא את ענין התפלה מבין אנכי. זהו ענין דתי, ורק מי שמשפתיך לאותה דת יכול להצטרף אלי..."

"אף המשפט אצלנו ענין דתי הוא, כתפלה ממש..." קטע הרב וינברג את דבריו, ופני המלמד חפו.

חדושי בעל שרידי אש עמ' תתקט

בעליו עמו' בברכת הכהנים

"אם בעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא בא בשכרו" (כב יז)

"אם בעליו עמו - בין שהוא באותה מלאכה בין שהוא במלאכה אחרת" (רש"י).

מעשה בכהן שחלץ נעליו טרם ברכת כהנים ובקש מאחד מתפלים שישמו עליהן. ברדתו מהדוכן נזכר לראות כי הנעלים נגנבו, ועלתה השאלה כי מאחר שבשעה שקבל הלה על עצמו לשמור על הנעלים היה הכהן בדרך לעלות לברך את העם, נחשב לכאורה הפהן כמי שמשעבד למלאכת הצבור - ובכללם השומר, ואם כן יש לפוטרו מדיו שומר שבעליו עמו'.

בספר 'פרם חמד' אכן צדד לפטר את השומר מדיו

'אמן' אחת מצילה מגינהם

"אם בגפּו יבא בגפּו יצא" (א כא)

דרש רבי יצחק שריים מחכמי ארם צובה:

את הפסוק (שה"ש א): "כחוט השני שפּותותיך ומדברך נאווה", דרשו חכמים (מדרש אגדת בראשית עט): "המדבר שבכּם נאוו לפני... ואיזה הוא המדבר? אלו עם הארץ שאינו יודעין לא לקרות ולא לשנות ולא לדרש, פמדבר שאינו מגדל פרות, והו נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ומברכין ברוך יוצר המאורות ומחיה מתים, שהוא ברא ומחיה מתים, והו עונים אחריו אמן. ואומרים מאמינו אנו שהוא מחיה מתים, והוא שברא את העולם, אפלו אין בידו אלא שכר אמן זה דים'."

דבר זה נרמז בכתוב שלפנינו: "בגפּו" בגימטריה 'אמן'. "אם בגפּו" - בזכות ענית אמן לבדה, "בא" לדיון, "בגפּו" - בזכות אותה אמן "יצא" זכאי מן הדיון. אף הפסוק באיב (לג כג-כד) רמז לכה: "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה להגיד לאדם ישרו...; פדעוהו מרדת שחת" - "מלאך" בגימטריה 'אמן'. אפלו אם יש לאדם זכות ענית 'אמן' בלבד, כדאית היא זכות זו כדי להוציא זכאי מבית דין של מעלה ולפדותו מרדת שחת.

לקוטים מפּרדס' ח"א ערך אמן אות ב

לא לגרע אף 'אמן' אחת

"שארך פסותה וענתה לא יגרע" (א כא)

רבי מרדכי הכהן מצפת דרש מלשון הפתוב: "ענתה לא יגרע", רמז לחובת האדם להקפיד להתפלל כל תפלה בעונתה. והוסיף שבכך שדדקה התורה וכתבה: "ענתה" בכתוב חסר, רמזה לנו כי שומה עלינו להקשיב היטב לברכות, כדי שלא יגרע מפנינו חלילה ולו ענית' אמן אחת.

בענין זה העיד על עצמו הרא"ש (שה"ש הרא"ש ד יט): "כשאני מגיע לסוף הברכה [בברכות קריאת שמע] אני קמהר לסיים ברכתי קדם שיסיים החזן ברכתו ומכון אני לענות אמן אחר ברכת החזן" וכתב הפקבל רבי מאיר פאפירש: "צריך תשובה גדולה למי שאינו עונה אמן. ואף שרק פעם אחת לא ענה, דהינו כששמע איזה ברכה, אפלו על פרי או שמברך חברו על איזה מצוה, ומפל שכן בתפלת הש"י... וכן להפך - שכר טוב על כל אמן שענה."

שפתי פתו; 'אור הישר' [למחרת פאפירש מגורי האר"י] עמוד העבודה ז' יח

בעליו עמו' כיון שהכהן היה שאול בשעת הגנבה לברך את העם. ואולם בספר 'בינת המשפט' כתב שכוין שהכהן עלה לברך את העם עקב מצות התורה, אינו נחשב כשואל למלאכת העם.

פרם חמד; 'בינת המשפט' סי' רעה

אסור לצער גם 'לשם שמים'

"אם ענה תענה אתו כי אם צעק צעק אלי שמע אשמע צעקתו; וחרה אפי והרגתי אתכם" (כב כב-כג)

צריכה היתה התורה לכתב: "אם ענה תענה אתו צעק יצעק אלי..."; מהו "כי אם"?

במסכת בבא בתרא (טו א) אמרו חכמים: "פנינה לשם שמים נתפונה", והינו שהסבה שצערה את תנה היתה כדי שמתוך צערה תרבה בתפלה לה, וכך תזכה לבנים. והנה לכאורה היה מקום להקשות: אם אכן התפונה לשם שמים, מדוע נענשה כל כך במות שמונה מתוך עשרת ילדיה? (מדרש שמואל ה), כפי שהעיד הכתוב (שמואל א ב ה): "ורבת בנים אמלה?"

אלא שמכאן עלינו ללמד: האסור החמור לצער את האזלת עומד בעינו אף אם עושים זאת 'לשם שמים', ובהתאם לכך אף העניש. יסוד זה נרמז בפסוק שלפנינו: "אם ענה תענה...", אף אם תעשה זאת: "כי אם צעק יצעק אלי" - כדי לגרם לוולתך שיצעק אלי, דע לך: "שמע אשמע צעקתו" ועתיד אני להפער מוקד.

וכך היה מעשה באחת מקהלות ישראל. שליטי העיר הטילו מס כבד על היהודים, והטלת המס גרמה להם למצוקה קשה ביותר. אחד מחברי הקהלה יעץ לראשי הקהל לחדל מלתת ליתומים ולאמנות את קצבתם כדי שיצעקו אל ה' בצר להם, ובתפלתם יזכו כלם לישועה. מתוך חסר שקול דעת קבלו ראשי הקהל את עצתו. אולם לא די שלא נושעו אלא אף פרצה בהם מגפה גדולה.

ארוחת תמיד' [לו"ש מודליאנו] פר' צו; קהלת יצחק [לר"י וייבוורד]

המלוה בשעת דחוקו - תפלתו ענינית

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך" (כב כד)

במסכת יבמות (סג א) שבחו חכמים את: "המלוה סלע לעני בשעת דחוקו", ואמרו כי עליו פון הנביא ישעיה (נח ט) באומרו: "אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הגני". ולכאורה יש להבין כיצד יתכן שילוה אדם סלע לעני שלא בשעת דחוקו, והלא אם עני הוא - בהכרח הוא שרוי בדחוק?

פרש רבי אליעזר פאפו: המלים 'בשעת דחוקו' מתיחסות לפלוה, וכונת הגמרא לשבח את המלוה לעני על אף שהוא עצמו נמצא במצב דחוק, והוא זה שראוי לשכר שתתקבל תפלתו.

פלא יוצר ערך הלוואה

'אמן יתומה'
שעונה מבלי לשמע את הברכה או שמשפתה ואינו עונה מיד עם סיום הברכה.



(ש"ע או"ח קכד ח)

'אמן חטופה'
שקוטף ומבליע אחת מאותיותיה.



'אמן חטופה'
שאינה נהגית כנקודה המדיק או שחוטף לענותה קדם את הברכה.



אמן פהלכה

במסכת ברכות (מד א) הזהירו חכמים על שלושה סוגי אמנים שאינן נאמרות פהלכתן:

אמן פהלכתה - בהגיתיה, בנקודה ובזמנה!



בקשות 'הרחמן' (ג)

פרנסה בכבוד - ולא בבזיון

לאחר שבקשנו: "הרחמן הוא... יתהדר בנו... ויתפאר בנו", מה ראוי שנסמך לך בקשה על הפרנסה: "הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד". זאת משום שכשישראל מתפרנסים בכבוד ועוסקים בתורה בהרחבת הדעת, נגרם מך הדור ותפארת לקדוש ברוך הוא (תפארת שלמה ליו"ט).

האדם מצוה להשתדל לדאג לפרנסתו, וכבר הורו חכמים (פסחים ק"ג א): "פשוט נבלתא בשוקא ואל תצטרף לבריות"; וכיון שיש אנשים שנוגד עליהם שפרנסתם תגיע אליהם בדרך פחות ממצב, על כן אנו מבקשים: "הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד"; דהינו שנומצא פרנסתנו באופן מכבד ולא בבזוי, וכפי שאמרו חכמים (קדושין כ"ב א): "אי אפשר לעולם בלא בסם [מוכר בשמים] ובלא ברסקי [מעבד עורות], אשרי מי שאמנותו בסם, ואוי לו מי שאמנותו ברסקי" (הגדה פשוטה ע"מ 141).

בעל 'הרוקח' (פרוש הגש"פ וטה"ש ע"מ קל"ג) הוסיף ופרט במשמעות בקשה זו: "שלא נצטרף למתנת בשר ודם, וישלח ברכה בכל מעשי דינו, כי לא לחכמים לחם ולא לזבונים עשר, וישלח מלאכו אתנו ויצלינו מן העניות, כי קשה עניות שמעבירה את האדם על דעת שממים".

באור נפלא בדרך רמז אמר הרה"ק רבי בן ציון מפאבוב:

האותיות שאחרי אותיות כ"ב ו"ד הן לג'ז'ה - ובהפוך אותיות: 'גזלה'. הבאור בזה הוא, כי יש אנשים שרוממא ליצול אינם מוצאים כדי פרנסתם בכבוד, וכיון שמתבישים להתפרנס בבזיון, שולחים דם בגזלה. על כן מבקשים אנו מהקדוש ברוך הוא שישאיר את פרנסתנו באותיות 'כבוד', כדי שלא נפשל חיליה ונגיע ליד 'גזלה' (ברכת דוד).

בהתר ולא באסור

במחזור ויטרי' (ס"פ) הביא גסח מרחב לבקשה זו: "הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד ולא בבזוי, בנחת ולא במנד, בהתר ולא באסור". ה'בן איש חי' (שנה ראשונה פרשת חתה) תמה על כך, וכי יעלה על הדעת שיפרנסנו הקדוש ברוך הוא באסור, שצריך לבקש: "הרחמן הוא יפרנסנו... בהתר ולא באסור"? ולכך הסיק שאין לומר בקשה זו.

אמנם ה'חתם סופר' (ש"ת, או"ח נ"ט)

תפלה מפלאה לעשרה דורות

באצילות מיחדת.

עם כל התכונות הנפלאות שהתברך יצחק'ל מן השמים, לא היה כל פלא בעבדה שהוא כבש את לבם של רבים וטובים מבני הישיבה, אשר התענגו על אמרותיו, ראו נחת מחכמתו ונהגו עד מאד לשהות במחצתו.

היו אלו הימים שקדמו לפרץ מלחמת העולם הראשונה. כמו בישיבות רבות נוספות, גם בפתח ישיבת מאקוב הופיעו הורים מדאגים אשר הגיעו לישיבה כדי להשיב את בניהם הביתה, ברוצותם כי ישוה במחיצתם בימי המלחמה הקשים. גם אביו של יצחק'ל נכנס באחד הימים במפתיע להיכל הישיבה ובקש להשיב את בנו לביתו.

דמותו של האב משכה מיד את תשומת לב בני הישיבה. הם העבירו את מבטם מהאב לבנו ושפשופו עיניהם בחסר אמון למראה השנוי הרב ביניהם: בעוד יצחק'ל היה גבה קומה, בעל תני פנים עדינות ומאירות, אביו היה איש גוף ורחב מדות וגון פניו שחר כפחם. קשה היה להעלות על הדעת כי האורח הוא אביו של יצחק'ל.

בהשתוממותו הרבה לא יכול היה רבי לוי יצחק להתאפק מלהביע את תמיהתו באוגי חברו, והלה השיבו בחייד כי אכן, ספור נורא ומפלא עומד מאחורי השני בינו לבני אביו.

תחלתו של ספור זה נעוצה היה עשרה דורות לאחור. כאמור, משפחתו של יצחק'ל התהדרה ביחוסה כצאצאי הגאון רבי מרדכי יפה בעל ה'לבושים'. הסבה שקרא הגאון לספריו 'לבוש' כבר הובאה לעיל מדברי החפץ חיים, על הגשיון הקשה שבו עמד רבי מרדכי בגבורה עלאית. אולם יש לספור חלק נוסף.

רבי מרדכי היה יפה תאר ויפה מראה, תכן שמשום כך אף כנה בשם משפחה זה - יפה. באותה שעה שבה נקרה לפניו נסיון קשה, קפץ במסירות נפש לביב השופכין וטגף את עשרת המלבושים שבהם היה מעשף. בעוד נשמתו ופנימיותו נותרו קדושות, טהורות ונקיות מכל רבב, נשא רבי מרדכי עיניו לשמים בתפלה:

"הי רצון שעשרת הדורות הבאים שיצאו ממני, יהיו מכערים למראה, בעלי פי פנימי שלא יבלט כלפי חוץ, כדי שלא יבואו לעולם ליד נסיון".

"עשרת הדורות הללו הסתימו אצל אבי", סיים רבי יצחק'ל את ספורו הנורא, "ואלו בי - בן הדור האחד עשר, שב תאר פניו המפלא של סבי הקדוש והתלבש, שכן כבר התמלאה אותה בקשה של סבי, שעשרה דורות אחריו יהיו מכערים".

איש חסיד'י (תולדות רל"ב בגדר) ע"מ יג

דוע ומפרסם כי הגאון רבי מרדכי יפה 'בעל הלבושים' כנה את עשרת ספריו בשמות הפותחים ב'לבוש' משום מעשה שהיה, וכפי שהביא מרו החפץ חיים בספרו 'נדחי ישראל' (פכ"ג):

"נמצא בספרים הקדושים על הגאון 'בעל הלבוש' רבי מרדכי יפה, שלקד זכה מן השמים לעשות החבורים הנחמדים שהם ספרי הלבושים. שפעם אחת בימי בחרותו היה לו נסיון גדול, שבא אצל דכסית אחת לסחור סחורה ופתתה אותו לעברה, ולא היה לו שום מקום להמלט ממנה - שהיה חצרה סגור - אם לא תחת מקום בית הכסא. ובזה את עצמו ונס ונמלט דרך אותו המקום הבזוי הנ"ל, והיה לבוש אז בכמה מיני בגדי וימאס וילכלך את כלם, ולכן זכה אחר כך מן השמים לחבור הלבושים".

חלק נוסף ובלתי דוע של הספור המפלא נחשף רק לפני כמה שנים בספר תולדותיו של הרב הצדיק רבי לוי יצחק בגדר מגדולי חסיד'י ברסלב, ששמע אותו לפני למעלה ממאה שנים מפי בעל המעשה, חברו לספסל הלמודים בישיבת מאקוב, גן ונגד לבעל הלבושים.

וכה ספר רבי לוי יצחק:

בתחלת הקיץ של שנת תרע"ד הצטרף לישיבתנו בחור צעיר לימים, בן שש עשרה שנים, אשר הזדהה כיצחק קרוקובסקי מהעיר לודז'. לימים התפרסם הוא בקרב חסיד'י ברסלב בפולין כמשפיע רבי יצחק'ל אוטוואקער, בעקבות שהותו במשך שנים רבות בעירת הפרפא אוטוואק בהיותו חולה ראות קשה.

יצחק'ל זה היה צעיר מאד בהשואה לגילם של שאר בני הישיבה, אולם עלה על כלם בכשרונותיו המיחדים. הוא היה עליו עצום ובעל מח חריף, ובשנותיו המועטות כבר הספיק לרכש דיעה מקיפה בכל מרחבי הש"ס והפוסקים.

היה זה מחזה מפעים לראות את יצחק'ל הצעיר יושב בשעריו העמקים של ראש הישיבה, גאון נודע, חריף ולמדן בפני עצמו, והנה, אך החל השעור וכבר נפר היה כי יצחק'ל מבין מראש להיכן הדברים מובילים. מיד הוא הוכיח שליטה בנכחי השעור, על כל סברותיו, קשיותו ורזיותו של ראש הישיבה, כביכול אין זו הפעם הראשונה שבה הוא שומע את הדברים. כחכם הרואה את הנולד פון תמיד לסברותיו של ראש הישיבה, עד אשר התבטא ראש הישיבה כי נדמה שאין לו עוד מה להחדש לבחור צעיר זה.

מלבד כשרונותיו הברוכים וחרפותו, בלט יצחק'ל גם בתאר זיו פנים מרשים במיוחד. פניו היו תמיד מאירות וזרחות, מצחו גבוה ומבהיק, והלוכו היה תמיד על כם ואולף אתכם קוממיות".

מבאר שאין הפונה שלא נתפרנס באסור ממש, אלא שאנו מבקשים שלא יפרנסנו הקדוש ברוך הוא בדבר שהעסוק בו מתר רק בדיעבד ובהתרים דחוקים.

שבירת מוטות הגלות

בקשת: "הוא ישבר על גלות מעל צנאנו" מסדת על פי לשון הכתוב (ויקרא כ"ג) "ואשבר מטת עלכם ואולף אתכם קוממיות". ובה מבקשים אנו מאת ה' שישבר את על הגלות מעל צנאנו וכן נגאל גאלה נצחית ונוכל ללכת בקומה זקופה לארץ ישראל.

לשון 'שבירת העל' מסמל נתון מחלט מן השעבוד, כפי שפרש הנצי"ב מולוצ'ין (העסק דבר' ט"ס), שפיון שהשור רגיל תמיד לשאת את העל על צנאנו, מבין הוא כי לך נוצר - לעבד ולשאת בעל בעליו. על כן ראשו תמיד כפוף כלפי מטה, ואף אם מסירים ממנו את העל לזמן מה, כיון שידוע שתכף יושב אליו העל נותר ראשו כפוף. אולם נדמה בעצמנו אלו היה רואה השור את העל נשבר למול עיניו, הלא מיד היה זוקף את קומתו ללכת 'קוממיות' - בקומה זקופה, מתוך שמבין הוא כי יותר לא יעבדו בו.

בדומה לך מצינו במדרש (ילק"ש ברכת'י רמז תרע"ב): משל לאדם שהיתה לו פרה והשאילה לחברו כדי שיחריש בה. לשואל היו עשרה בנים, וכל אחד מהם חרש בפרה עד שפוש כחו והעבירה לאחיו. כך חרשה הפרה לארץ כל היום עד שלבסוף קרסה תחתיה באין אונים. באותה שעה עבר בעל הפרה סמוך לשדה, והנה הוא רואה את פרתו רוכצת תחתיה כשהעל על צנארה. פצס בעל הבית על השואל הרשלו, אולם לפני שהביע לפניו את טענותיו, מהר תחלה לשבר את העל מעל צנאר פרתו.

כך ישראל; בהיותם בגלות משתעבדים בהם הגויים ומכבידים עליהם את עלם בזה אחר זה, ובהגיע עת הגאולה, לא יגש הקדוש ברוך הוא תחלה לעשות דין עם הגויים, אלא תחלה ישבר ויעקר לצמיתות את על הגלות מעל ישראל ורק אחר כך יגש לעשות דין עם הגויים, כפתוב: "ואשבר מטת עלכם ואולף אתכם קוממיות".

ענינים shay

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"



פרשיות משפטיים - תרומה תש"פ ♦ עלון מס': 36

השגחה שבועית

היו לי עגמות נפש רבות, ופתאום הכול מתחיל לזרום

מהעדויות שזורמות למכון כל העת אפשר היה להוציא ספר שלם של מעשיות (אולי זה עוד יקרה). אנשים מספרים שהם זכו להתעלות בכל התחומים בחיים. הם השלימו עם אנשים שלא חלמו שיסלחו להם אי פעם, מתפללים טוב יותר, לומדים ברוגע יותר, מדקדקים יותר במצוות, פשוט חיים עם הקב"ה!

ולמי נזקפות הזכיות האדירות של החיזוק המתמיד הזה? למאות האנשים שלקחו על עצמם שותפות קבועה בהוצאת העלונים.

אחד התורמים התבטא השבוע בהתרגשות: תודה לכם! יישר כוח! פעם אחת נתתי מספר אשראי, והמונה שלי, של זיכוי הרבים, עובד כל הזמן!

היו לי עגמות נפש רבות בענייני חינוך, ואני רואה בחוש כיצד מתקיימת בי הבטחת הוזהר לבנים ולבני בנים יראים ושלמים. פתאום הכול מתחיל לזרום. על כל ילד אני תורם עבור הפצת עלונים בבית כנסת אחד - 18 שקלים לילה. זו עלות נמוכה בהרבה מהטיפול הקטן ביותר.

הוא ציטט לנו את לשונו של ספר "הבונה" במסכת ברכות (דף מז), שמשמעות דבריו היא, שאי אפשר להשוות מצווה שאדם עושה לעצמו לבד, אפילו מצווה רבה, למצווה של זיכוי הרבים, אפילו אם היא קטנה מהמצווה של היחיד. כי מי שמזכה אחרים נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. הוא מתדבק בהקב"ה, וכלשונו - "מדעת קונו בוי".

ואם זה מה שמשגיגים בזיכוי הרבים, מה הפלא שרואים ישועות מעל דרך הטבע?

רבותי, זה מחייב אותנו להמשיך ולהפיץ את העלון! ברוך השם, העלונים שלנו מגיעים ל-3200 בתי כנסיות בארץ. זה מחזק ומפעם, אבל יש 17,800 בתי כנסיות נוספים שאליהם עוד לא הגענו. לשם כך צריך את השותפות שלכם.

בואו להשתתף עם הקב"ה במעשה בראשית, זכו את כלל ישראל, וקנו לכם ישועות בהוראת קבע, ישר לחשבון החיים שלכם.

חייגו עכשיו לקו השותפות 02-6313742.

שבת שלום ומבורך
פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים שנמסרים ב"קו השגחה פרטית" במהלך השבוע בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

הרצים יצאו דחופים

אחי מרחוק. הוא הבטיח שיביא לי". כמה רגיעה נותנת העובדה הזאת.

הקב"ה מסדר דרכים כל הזמן. הוא הבטיח לתנו לנו כל צרכינו, והוא "מכין מזון לכל בריותיו", גם לבעלי חיים, גם לגויים. הכול מתקדם אלינו כל הזמן, ההכנה נעשית כל העת. כולם רצים.

אדם אינו יכול בשום אופן לפקח על כל הפעולות שנעשות עבורו. לעולם לא נדע כמה השקיעו בכל הפרטים הקטנים שמשמשים אותנו, וכל זה נעשה בתיאום מושלם על ידי מפקח עבודה גדול, המשגיח על כל הפרטים הקטנטנים והגדולים בהצטלבות מדויקת בזמן הנכון וברגע הנכון.

אם כך, כאשר משהו מתעכב או משהו משתנה ביחס לציפיות שלנו, עלינו להבין שגם זה בהשגחה פרטית ובהיירה. הרי הרוב המוחלט של הדברים מגיע בדיוק בזמן. חשבנו על זה אי פעם?

בסיפורו של יוסף הצדיק שנמכר למצריים רואים בחוש את ההשגחה הפרטית על כל צעד ושעל. המטרה הייתה שיהיה מלך. לכאורה די היה בכך שיבוא ענן, ייקח אותו מביתו ויניח אותו על כיסא המלכות במצרים. מדוע?

היה צורך בכל הסיפור המורכב של המכירה? כי רצונו יתברך הוא שדברים יקרו על ידי סיבות ואמצעים. בתוך אותן סיבות ואמצעים אנו רואים שאורחת הישמעאלים לקחה איתה משא של נכאת, צרי ולוט - בשמים, וזאת כדי שיוסף הצדיק לא יחוש בריח רע. רואים כאן את ההשגחה המופלאה, כיצד הכול רצים להשלים מה שנגזר. אם מצד החלקים הקשים - הייסורים שהיו צריכים לעבור על יוסף עד שהגיע לכיסא המלכות, ואם מצד העזרה והסיוע שיקבל, שמתחילת מסע הישמעאלים החליטו לקחת בשמים במקום נפט ועיטרן שריחם רע.

כשעוקבים אחרי כל הרצים אשר יצאו דחופים בדבר המלך - מלכו של עולם, אי אפשר שלא לשמוח. אי אפשר שלא לבטוח. הן הכול נמצא בדרך, כל מה שאני צריך כבר בדרך אליי.

יעורנו הקב"ה לקבל הכול מידו הפתוחה והרחבה בהשגחה נגלית, בשמחה ובטוב לבב. (מתוך שיעור 50)

כל דבר שצריך לקרות עובר שני שלבים. השלב הראשון הוא הגזרה - רצון הבורא יתברך. הקב"ה רצה שכך יהיה. השלב הזה הוא יצירה של "יש מאין". שום דבר לא קדם לו, הקב"ה לבדו הוא אשר בורא את הדבר ברצונו. השלב השני הוא האופן שבו הגזרה תתבצע.

כאן מגלה לנו רבינו כי רצון הבורא שדברים יקרו על ידי סיבות ואמצעים. יש סדר בעולם, ודברים צריכים להיעשות לפי סדר. הקב"ה גזר שאדם יקבל לחם ויכול לאכול אותו, והכין לו גם סיבות ואמצעים לזה. מישוהו בקצה אחר של העולם זרע חיטה, במפעל לתעשייה כבדה בנו טרקטור משוכלל שייטיע בעבודות השדה, בבית חרושת אחר תפרו שקים שהתבואה תתאספן בהם אחרי הקצירה, ובמפעל נוסף טוחנים את הקמח. כל זה הוא רק תחילתו של מסלול, מאז הבריאה הראשונית - יש מאין, עד השלב שבו יושב יהודי ליד השולחן ומברך "המוציא לחם מן הארץ". כך זה בכל דבר ודבר! מיליונים ואף מיליארדים של פעולות נעשות כדי להגיע אל המוצר המוגמר שייגיע בסופו של דבר אלינו וימלא את צרכינו.

וכולם רצים להשלים מה שנגזר הויתו בעזר האלוקים!

בזמן שאנחנו יושבים בבית במנוחה נעשות פעולות רבות לטובתנו. הכול נוסע ומתקדם לעבר המטרה הסופית. כולם רצים! כאילו יש סרט נע בעולם, שמתחיל בשלב של רצון הבורא יתברך ומסתיים בשלב שהדבר מגיע למעשה, בהשגחתו הפלאית. וליד הסרט עומדים מיליארדי פועלים, וכל אחד עושה איזו פעולה להשלמת הדבר. כולם רצים!

לשם המחשה נתבונן בסיפור הבא: בן אדם בירושלים זקוק לאלף שקלים בדחיפות. הוא מתקשר לאחיו שגר בבני ברק ומבקש עזרה, וזה אומר לו: יש לי הסכום בשבילך. הנה, אני מכניס את הסכום לכיס. לאחר זמן מה הוא מתקשר אליו ואומר: עליתי על האוטובוס, ואני בדרך לירושלים. האח שבירושלים רגוע העניין מסודר, הכסף בדרך.

כאשר הם רואים זה את זה מרחוק, הירושלמי רגוע לגמרי. אם נשאל אותו: "מה אתה כל כך רגוע, הכסף עדיין אינו אצלך", הוא יענה: "נכון שהוא אינו אצלך, אבל הוא בדרך! אני רואה את

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

למה עשית את זה

ישבתי בין חבריי המלמדים והקשבתי לדרשן שדרש בענייני חינוך. "תדעו לכם", אמר לנו הדרשן, "שצריך לברר מה קרה. אל תענישו תלמיד בלי שביירתם אצלו את כל העניין. אל תסמכו על השערות, אל תחשבו שאם התלמיד הוכיח שובבות בפעם הקודמת, סימן שגם עכשיו ידו במעל. אל תסמכו רק על מראה עיניים. גשו אליו ובררו, וכך תמנעו צער לדורות".

הוא הביא סיפור לדוגמא: בישיבה אחת ביקשו לחזק את 'סדר שלישי'. הבחורים גילו סימני עייפות מוקדמים מדי, דיברו בעניינים שאינם קשורים בלימוד, והאווירה הכללית הייתה סדר שלישי אינו ככל הסדרים, 'מותרי' לרופף קצת, לצחוק קצת...

כדי לחזק את ה'מצב' ולהחזיר לסדר שלישי את מעמדו ואת כבודו הוחלט להביא משגיח חדש. המשגיח התחיל מיד ביד רמה. הוא קבע שבתחילת הסדר ייערך שיעור הלכה מתוך המשנה ברורה. את השיעור מסר בעצמו במטרה לרכז את הבחורים באופן שיהווה פתיח טוב לסדר.

באחד הערבים הוא הבחין בבחור שמעז לפטפט, וחשב כי הנה הגיעה העת להראות קבל עם ועדה כי רפיון בסדר ג' לא יעלה ולא יבוא. הבחור יענש כהוגן למען ישמעו וייראו, ועל כן תושת עליו גזרת הרחקה לימים מספר.

"שמואל", פנה אליו המשגיח, "גש אליי בבקשה אחרי השיעור".

שמואל היה בחור טוב. אמנם נכשל בפטפוט שאינו במקומו, אבל בסך הכול נשמע להוראות הצוות. המשגיח, בהיותו חדש, לא שם לב שהוא תפס בחור עדין שאין לו כל כוונות חוצפה, חלילה, וגם שמואל לא העלה על דעתו כי המשגיח מתכוון להעניש אותו בחומרה.

השיעור הסתיים, שמואל ניגש, והמשגיח שאל אותו: "איפה התפילין שלך?" כוונתו הייתה ששמואל יארגן את תפיליו לקראת יציאה מתחומי הישיבה, אלא ששמואל ענה בשאלה: "אילו תפילין? של ראש או של יד?"

זה כבר היה יותר מדי. לא די ששמואל מפטפט באמצע השיעור, לא די שהוא ניגש לקבל את עונשו, אלא הוא מתלוצץ בשאלות. כאן לא עצר המשגיח ברוחו, והוא סטר לשמואל על פניו, "לך הביתה".

פתח בחזרה את הדלת

קרוב משפחתי, הרה"ג ר' יוסל טמפלר שליט"א, גר במונסי. דמות ידועה בקהל 'דרך אמת'. הוא עוסק בדברים שאין להם שיעור - הבאת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. זה כחמישים שנה הוא עוסק בעניינים אלו, ובסיעתא דשמיא הצליח לעזור ולסייע בהשכנת שכניה בבתי ישראל, אלא שאין זו עבודה קלה כלל וכלל. מדובר ביגיעה רבה ובגיוס של כוחות גוף ונפש. ר' יוסל, ברצונו הכן להיטיב, אינו חס על כוחו. הוא נוסע מהכא להתם לדבר על ליבם של הנוגעים בדבר, ומוצא דרכים מקוריות ויצירתיות להשפיע על יהודים שיחזיקו אצלם את אותו כלי מחזיקי ברכה - השלום.

יום אחד הוא שוחח עימי ושאל אותי אם הכרתי את רבי שלמה הופמן זצ"ל. לשאלתי, לשם מה זה חשוב לו, הוא סיפר לי מעשה מופלא.

"כמו שאתה יודע", הוא הקדים, "כבר אינני צעיר, את הגיל 'בן חמישים לעצה' עברתי מזמן, והרי אני כבן שבעים שנה. אמרתי לנפשי שהעיסוק בהשכנת שלום הוא כבר למעלה מכוחותיי. כל סיפור שאני נכנס אליו שואב אותי לגמרי, והפעילות שאני מוכרח לקיים סביב זה עולה לי ביגיעה מרובה. הגיע הזמן לפרוש ולתת לאחרים לעסוק בעבודת קודש זו. אעזוב הכול ואלך לשבת בכולל, כאשר איתה נפשי, במנוחת הנפש והדעת.

פניתי ונכנסתי לאוצר הספרים בלי לתכנן איזה ספר לפתוח. הגשתי את ידי למדף, והנה אני פותח ספר על רבי שלמה הופמן זצ"ל, תלמיד חכם, איש חינוך דגול שהעמיד תלמידים עשרות בשנים. הוא גם היה בעל עצה, וגדולי ישראל התייעצו עימו. הספר שפתחתי הכיל שיחות שמסר, והנה אני רואה שר' שלמה מדבר בענייני שלום בית.

הוא מספר שם כי ראש ישיבת חברון, הרה"ג ר' חזקל סרנא זצ"ל, נכנס פעם לחזון איש זי"ע ושאל אותו כיצד ייתכן שהוא מפנה זמן לאנשים, שומע אותם ומייעץ להם, בה בשעה שבזמן הזה יכול היה ללמוד תורה ולהעשיר את העולם בעוד ועוד לומדות בעיון כתורתו של החזון איש.

ענה החזון איש, כי אכן אין הוא מבטל זמן סתם כך, אלא מפנה מזמנו אך ורק לענייני שלום בית. הלא שמו של הקב"ה נמחה שמו על המים, הקב"ה הסכים ששמו ייתב על גבי קלף ויימחק, כפי שנלמד בפרשת סוטה, ובלבד שישורר שלום בין איש לאשתו. כך גם אני מבקש לדבוק בדרכי הקב"ה ולהשכין שלום.

המשיך ר' חזקל ושאל: והלא רבינו עונה לכל מיני שאלות, כמו השאלה אם לקנות דירה כזאת או אחרת, ועוד עניינים שונים, ומה הקשר בינם לבין שלום בית? ענה החזון איש: "מדוע שבני זוג יבואו אליי ושאלו אותי בעניין אישי כל כך של שלום ביתם? אבל אם כבר יש להם קשר עימי, מתוך עצות בעניינים אחרים, ירגישו מספיק בנוח לשתף אותי גם בבעייתם זו, ואוכל לסייע בעזרת ה' יתברך".

ר' יוסל נרגש. "הבנת? בדיוק ביום שאני מחליט לסגור את הדלת ולחיות לעצמי, הדבר הראשון שאני מעיין בו הוא הספר הזה עם הסיפור הזה. האין בכך סימן משמים? חזרתי הביתה ופתחתי את דלתי, ואכן זכיתי לעזור לזוג, הורים למשפחה ברוכה, שכבר הגיעו לבית הדין. ברוך ה' בזכות שנכנסתי בזה עם כל הכח והמוח והשקעתי בזה עשרות שעות במשך חודש ימים, הם ביטלו את התביעה, ובעזרת ה' הם עולים על דרך המלך".

בעת שהזוג באו להודות לר' יוסל, אמר להם, אין לכם מה להודות לי, תסעו לארץ ישראל ותעלו לציון הקדוש של החזון איש, שם תתנו את התודה. כל מה שעזרת לי לכם הוא רק בזכות הוראת החזון איש שנתן לפני 80 שנה לר' יחזקל סרנא זצ"ל.

(יום שני פרשת בשלח תש"פ, ערב, סיפור 1)

אין עוד מלבדו

שמי חיים, ואני גר בירושלים עיר הקודש. את המעשה הבא סיפר לי חבר:

לפני שנה וחצי הבנתי שהפה שלי צריך שיקום יסודי: עקירת כל השיניים והשתלת חדשות. כיוון שמדובר בהוצאה של עשרות אלפי שקלים, ערכתי בירורים רציניים אצל מי כדאי לי לטפל, עד שבסופו של דבר הגעתי לרופא

ושמואל - פניו אדומות. כולו נכלם ומבויש, אינו יודע את נפשו. מה קרה? מה עשה? מה היה רע במה שהוא אמר? הוא חשב שהמשגיח יודע על התפילין שלו, ולכן שאל אודותיהם. לא רק שלא חשב שהוא עומד בפתחה של שיחת אזהרה, אלא היה בטוח שהמשגיח מתעניין בו באכפתיות ושואל מתוך התעניינות היכן התפילין.

איך ייתכן לתת פירוש כל כך נלבב לשאלה "איפה התפילין?" פשוט מאוד. בבוקר, בעת ששמואל היה עטור בתפילין, הוא התכופף, והתפילה של ראש נתקעה בקיר ונפסלה. הוא נשאר רק עם התפילה של יד, הכשרה, ואת זו של ראש ביקש לשלוח לתיקון. עתה, כשהמשגיח שאל אותו על התפילין, היה בטוח שהוא יודע על התקרית בבוקר ורוצה לעזור לו.

עד כאן סיפורו של הדרשן. הסיפור נגע מאוד לליבי, וכבר למחרת הוא הציל אותי ואת תלמידיי. בכתה שאני מחנך יושב ילד שסובל מבעיה בקרישת הדם. כשהוא מקבל מכה שיוצרת שטף דם פנימי, גם ללא חתך חיצוני, הוא נכנס למצב של סכנת נפשות. באמצעים המקובלים אין דרך לעזור לו, ולכן נפילה קטנה שלו מחייבת קריאה מיידית להצלה, ופינוי מהיר לבית חולים.

בשעת השיעור קם הילד לרגע, והנה הילד שלידי לקח לו את הכיסא. ברחמי שמים הבחנתי בכך, ניגשתי והחזקתי אותו כדי שלא יפול, חלילה וחס. חשבתי לעצמי: מדוע שילד יעשה מעשה כזה? וכי אינו יודע שהוא מסכן בזה את חברו כפשוטו? האם הוא החליט לחמוד לצון וליצור אקשן של אמבולנס וסירינה? אולי סתם כך שכח מהמגבלה של החבר והתחשק לו לצחוק על חשבוננו ועל חשבוננו גם כן?

הראש שלי דהר רק בכיוון השלילי, כמעט גערתי בילד לעיני כולם בתוספת עונש חמור, אלא שהסיפור מאתמול עוד הדהד בראשי, והחלטתי לחכות להפסקה ולברר מה עמד מאחורי הפעולה התמוהה של הזזת הכיסא.

קראתי לילד המזיז ושאלתי אותו: "מה חשבת כשהזזת את הכיסא? הרי אתה יודע שאם החבר שלך נופל זאת סכנת נפשות!"

"נכון", ענה הילד, "בגלל זה הזזתי לו את הכיסא. ראיתי שהמשענת של הכיסא אינה מחוברת כמו שצריך, ופחדתי שיפול. ברגע שקם החלטתי להחליף איתו את הכיסא שלי..."

אני מספר את הסיפור הזה בעקבות סיפורו של אברמלה, הילד שחשדו בו על שזרק אבנים לתוך ביתה של אלמנה, ובעוד שהוא אפילו לא ידע מה החברים שלו עושים, הענישו אותו באופן מבהה ומשפיל על לא עוול בכפו. אני בטוח שהסיפור הזה יעשה משהו, ואם נחסך צער מילד יהודי אחד - דייני.

מסוים העוסק בתחום זה, סגרתי עימו את העסקה והתחלתי בטיפול. כאשר סיפרתי לחברים כי אני בטיפול אצל אותו רופא, הם עיקמו את האף. "למה לא שאלת אותי?" תמה אחד. "אני מכיר מישהו שטיפל אצלו, והשיניים יצאו לו עקומות". חבר אחר לא הכביר מילים, רק אמר שהרופא שלי לא נחשב לימי יודע מה בתחום.

לא ידעתי מה לעשות. מצד אחד, הפה שלי אינו משחק, ואני מאוד מקווה שאזכה להשתמש בשיניים החדשות עוד שנים רבות בבריאות. הטיפול חייב להיות מעולה, והוא גם עולה הון תועפות.

מצד שני, כבר סגרתי עסקה והתחלתי טיפול, איך אוכל לסגת מהעניין? בסופו של דבר התחזקתי באמונה ובביטחון בבורא כל עולמים, ואמרתי: "ריבוננו של עולם, אתה בורא ומנהיג לכל הברואים, ואתה לבדך עשית, עושה ותעשה לכל המעשים, ואין כל מונע בעדך מלתת לי את הטיפול הטוב ביותר על ידי כל אדם שהוא. על כן אפיל תחינתי לפניך שהרופא שאצלו התחלתי את הטיפול יעשה מלאכתו נאמנה, ויושתלו בפי שיניים טובות וחזקות, מסודרות ונאות, ובהן אזכה להודות ולהלל לשמך הגדול".

קיבלתי על עצמי שבשעת הטיפול על המיטה אצל רופא השניים אתחזק ביותר במחשבה "אין עוד מלבדו", כעצתו הידועה של רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, וכך אכן היה. בעוד הרופא מטפל ודופק, שואב וממרק, חודר וחופר, אני מביט בנקודה כלשהי בתקרה וממקד את מחשבתי במחשבה אחת: אין עוד מלבדו! לאותה מחשבה הוספתי תפילה כי הטיפול יצליח, והקב"ה בעצמו יסדר לי את שיניי, כפי אשר סידר לי אותם אז, בילדותי, עת צמחו להן השניים אחת לאחת, וימלא פי תהילתו. אכן, ברוך השם, השיניים הושתלו בפי באופן הטוב ביותר, הפלא ופלא, אין עוד מלבדו!

(מוציא שבת פרשת בא תשי"פ, סיפור 2)

עשר שנים של תפילה

נסעתי ליוהנסבורג שבצפון אפריקה, ושם פגשתי יהודי יקר ששמו דניאל. הוא סיפר לי מעשה שהותיר בי רושם חזק מאוד, ובעוד הוא אומר את דבריו כמשיח לפי תומו, הבנתי כי טמון כאן מסר חשוב ביותר. וכך סיפר:

אצלנו בקהילה כולם מכירים את כולם, ולכן כאשר מגיע אורח מוחץ לקהילה, מיד מבחינים בו ומתעניינים בו. באחד הימים ראיתי פנים חדשות בבית הכנסת, ואחרי התפילה ניגשתי אליו ושאלתי אותו מאין הוא בא ומה מעשיו כאן. הוא סיפר לי ששמו דוד, והוא הגיע לכאן לצורך רפואי. הוא חלה במחלה ל"ע, והמרכז הרפואי ביוהנסבורג מומחה ביותר לבעיה שהתגלתה אצלו.

"תן לי את שמך ושם אמך, ואתפלל עליך", ביקשתי ממנו. הוא כמובן נתן לי את שמו, ואני הוספתי: "ספר לי בן כמה אתה ומתי חל יום ההולדת שלך. ככה אומר כל יום פרק תהלים לרפואתך לפי שנת החיים שלך. אם אתה בן חמישים, למשל, ונכנסת לשנת ה-51, אומר עליך את פרק נ"א, הסברתי.

ר' דוד קיבל את הסברי וגם את הפרט הזה נתן לי. מאז, בכל יום אחרי התפילה אמרתי פרק תהלים לרפואתו. תאריך יום-ההולדת הגיע, והחלטתי שלא להחליף את הפרק בפרק הבא, אלא להוסיף אותו. במשך השנה שלאחר מכן אמרתי כל יום שני פרקים לרפואתו, ובמשך השנה השלישית - שלושה פרקים לרפואתו. השנים הלכו ונקפו. עשר שנים שאני מתפלל על ר' דוד, עשרה פרקים שאני מוסיף אחרי התפילה לרפואתו.

יום אחד הגעתי למסקנה שהדבר מכביד עליי יותר מדי. התפילה לרפואת ר' דוד לוקחת לי זמן רב, ומה גם שאין לי כל מושג ממנו. ייתכן שהוא הבריא לגמרי וכבר אינו זקוק לתפילותי, וייתכן גם שמא... הפסקתי להתפלל לזכותו והמשכתי בשגרת חיי.

כעבור שלושה חדשים, והנה אורח מופיע בבית הכנסת. ר' דוד. "ר' דוד, מה שלומך? איך אתה מרגיש?" קיבלתי את פניו בחמימות. הוא לא זכר אותי בכלל, ואני סיפרתי לו שאני זוכר אותו היטב מביקורו הקודם בעיר, וסקרן אותי לדעת מה מצבו.

ר' דוד נאנח. "אכן. הטיפול שעברתי אז, לפני עשר שנים, הצליח. הבראתי לגמרי, אך לפני שלושה חודשים הרגשתי פתאום מיחושים שונים, והתברר שהמחלה חזרה. הגעתי שוב כדי לטפל..."

זה מה שסיפר לי דניאל. הוא לא חשב שיש כוח מיוחד בתפילה שלו עצמו. הוא רק רצה להגיד לי - תראה כמה כוח יש לתפילה על יהודי שאינך מכיר. הוא יהודי פשוט, עובד למחייתו, אבל אני כבר לא מאמין שיש מושג "יהודי פשוט", אם ככה פועלת התפילה שלו. אח! יהודי יקר שביקרים!

(יום ראשון פרשת בא תשי"פ, לילה, סיפור 3)

(יום ראשון פרשת בשלח תשי"פ, בוקר, סיפור 2, איריש)

השפעה פרטית

כל מה שהחזיק את המשפחה שלי לעמוד כנגד ההשמצות בתקופה הקשה שעברנו עד לגט ובתקופה לאחר מכן הייתה הקריאה התמידית בעלונים.

השם שמור במערכת

מצד המקבילים

טלפון שהתקבל במערכת:

- אני כבר נותן הוראת קבע ל-4 בתי כנסת ורוצה להוסיף עוד אחד.
- יפה מאוד, אם אפשר לשאול: מה הביא אותך לכך?
- פשוט, אני ראה כל הזמן ישועות, ורוצה להודות להשם על כל הטובה שהוא משפיע עליי.

מצד הנותנים

קח גם אתה שותפות קבע בהפצת האמונה בעולם ותזכה להבטחת הזוהר למזכי הרבים: בניים ובני בני יראים ושלמים התקשר עכשיו לקו השותפות 02.6313.742

העברה לבנק | משלוח בדואר | בעמדות דריס | פלוס על שם | לאומי סניף 902 | ת.ד. 5475 | ירושלים | יעור הבטחון | 57390056

הנצחה פרטית

עלונים ל-280 בתי כנסת

נתרמו לזכר הרה"ק רבי **שלמה בן יוסף** זצוק"ל הי"ד **מקרלין** לזכר הרה"ק רבי **ישעיה** ב"ר **משה** זצוק"ל **מקערסטי**

לזכות **עידן ישראל** בן **אסתר** וחוגי **איריס** בת **סוליקה** ויוצ"ח שיחיו לעיני הילדה **מרים חנה** הי"ד בת יבילחטי"א הרב **יעקב** שליט"א רצחה ע"י בני עוולה בצרפת כ"ה אדר תשע"ג

לזכות **עובדי מרים פיניסים**

עלונים ל-100 בתי כנסת

נתרמו לעילוי נשמת הרה"ג ר' **מאיר** בן הרה"ג ר' **ישראל** זצ"ל

עלונים ל-60 בתי כנסת

נתרמו לישועת **תהילה** בת **רוח** הדיס

עלונים ל-30 בתי כנסת

נתרמו על ידי משפ' רבינוביץ לעיני הרה"ח ר' **אשר** בן הגה"ח ר' **אברהם אליעזר** זצ"ל עלה למרום כ"ג אלול תשס"ג ולעיני האשה החשובה מרת **שרה רבקה** בת הגה"ח ר' **ישראל עוזר** ע"ה עלתה למרום כ"ו אב תשס"ט

Thousands of Jews are eagerly anticipating the English edition of Hashgacha Pratis. The printing is waiting for you - mezakei horabim. please call (9722) 564.2135

שיחו בכל נפלאותיו

רב שיח תורני רעיוני בין משתתפי "קו השגחה פרטית"

הוורטים שאתם פוגשים כאן נאמרו בחבורה העולמית, בקו השגחה פרטית, ונערכו כאן ב'חבורה אחת, בתוספת שמות וערים להנעים את הקריאה. הנכם מזמנים לקחת חלק, לשמוע וכן להשפיע על החבורה, ולשתף אותנו בהגיגי לבכם. (בשלוחה מס' 2)

המלאכים לא נשארים בשמים, הם יורדים לעזור

השגחה פרטית, נבראים שני מלאכים. כאשר יהודי רוצה להתחזק נברא המלאך מהרצון, וכשהוא מבצע פעולה של השתדלות ומתקשר לקו - נברא המלאך השני מהפעולה שעשה, והם אלו שמוליכים אותו, שאכן יתחזק באמונה. אנחנו שומעים מאנשים רבים שהחיים שלהם השתנו לטובה בזכות הקו, זה בשל אותם מלאכים "המוליכים אותו".

גדעון לוי מאנטוורפן: ה'יתולדות יעקב יוסף', תלמיד הבעש"ט, אומר (בספרו בן פורת יוסף, פרשת ויחי) דבר נפלא על הפסוק "ברוך הבא בשם השם". הרי אמונה היא אחת משש המצוות תמידיות. כל הזמן צריכים להאמין בה' ולהיות דבוקים בו בלי הפסק רגע. למעשה, זאת מצווה שקשה לקיים ממש כל הזמן, ומה נענה לעתיד לבוא? על כך יש עצה: "ברוך הבא" - מי שבא בשם השם, אמנם רק עומד בפתח, אבל מחזק עצמו באמונה ובביטחון ועושה השתדלות להגיע לכך, הוא יקבל שכר כמו אחד שחי תמיד עם אמונה. מפני שרצה והשתדל, נחשב לו שהיה דבוק כל הזמן בהקב"ה, "ברכונכם מבית השם".

דניאל מאור יהודה: אכן, האור של הקו ושל העלונים הוא אור נפלא שירד בזמננו. כששמעתי את הסיפור על יהודי מרומניה שהיה לו גילוי מיוחד של השגחה על ציונו של הרה"ק ישע"י קרעסטירער ז"ע, תמהתי: מאין אפשר למצוא כלי ביטוי כזה שיחזק ויעורר לאמונה אצל יהודים רבים כל כך? עכשיו יש לכולם הזדמנות לקיים את דברי דוד המלך: "צדקתך לא כסיתי בתוך לבי... לא כיחדתי חסדך ואמיתך לקהל רבי". לא כל אחד מסוגל לעמוד ולהרצות דברים בפני ציבור גדול, אך עתה, בלי מאמץ מיוחד, בטלפון, בבית, אפשר לספר נפלאותיו של הקב"ה לקהל רב ולפרסם את שמו הגדול. אני מציע לכל אחד ואחד, יש לך סיפור, אל תשמור את זה, קח לך כמה דקות וספר אותו בקו, אפשר לזכות בקלות עשרות אלפי יהודים.

המעוניינים להפיץ את העלון בבתי כנסיות, חנויות וכדומה

מזמנים להתקשר למשרד ההפצה בטלפון 02-5866-075

מענה אנשי בין 12:00 ל-14:00 ניתן להשאיר הודעה בכל שעות היממה ונחזור אליכם בסי"ד

משלוח הגיונות חינה ללא תשלום | מפיצים 250 עלונים ומעלה

לקבלת העלון במייל הרשמו בכתובת P023011300@GMAIL.COM לעלון באנגלית EN023011300@GMAIL.COM

כתריאל מבני ברק: מיותר להגיד לשומעי הקו לשים לב שדברים אינם קורים במקרה. הרי מי שמקשיב לקו הזה כבר אינו יכול לראות מקרה, הכל אצלו השגחה. בכל אופן כדאי להביא את הנאמר בפרק כי בשמואל א'. כאשר דוד לא בא לסעודת ראש חודש, אמר שאול: "מקרה הוא בלתי טהור, כי לא טהור".

מפרש החיד"א בספרו "חומת אנך" בדרך רמז, כי מי שאומר על מה שקורה לו "מקרה הוא", זה "כי לא טהור", מחשבותיו של אדם זה אינן טהורות. הטהור הוא זה שמאמין ורואה שהכול בהשגחה אלוקית.

שמשון מאשדוד: זה מזכיר לי מה שאמר המשפיע ר' אלימלך בידרמן שליט"א, שכאשר יהודי נכנס לחנות לקנות דבר מאכל, הוא בודק את ההכשר - את ההשגחה. בכל דבר צריך להסתכל על ההשגחה, תרתי משמע...

שמריהו מחיפה: בעל ה"בני יששכר" בספרו "אגרא דפרקא" (אות קכד) כותב שמי שנותן דעתו על המקרים, ומתייחס למה שמתרחש עימו כאילו הכל מגיע בגלל כל מיני סיבות וגורמים טבעיים, עליו נאמר (ויקרא כ"ו) "ואם תלכו עמי קרי" והלכתי עמכם בחמת קרי". מוסיף הבני יששכר, מה כן ראוי לעשות בזמן שמזדמן איזה צער או עגמת נפש? לומר את הפסוק (תהלים כה יח) "ראה עיני ועמלי ושא לכל חטאותי", ועל ידי זה נשים אל ליבנו שהכל בהשגחת הבורא יתברך, להזכיר לנו לפשפש במעשינו.

ולמן ממודיעין עילית: מובא בגמרא (מכות י, ב): בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו. שואל המהרש"א: מי הם המוליכין? ועונה, כי בשעה שעולה באדם רצון לעשות איזה דבר, נברא מלאך על ידי אותו רצון. כשהוא מתחיל לעשות בפועל את הדבר, נברא עוד מלאך, ושני המלאכים שנבראו, הן מהרצון והן מההשתדלות למעשה, מוליכין את האדם עד שיצליח במשימה.

כאן, כאשר יש לנו קו

מ"ל: A023011400@GMAIL.COM
פקס: 02.50.15.466

הצטרף גם אתה לרבות ששינו את חייהם, חייג: **מארץ ישראל - 02-30-11-300**
מארה"ב - 0-330-3900-489 | מאנגליה - 646-58-52-979
מבלגיה - 3233-696-766

קו השגחה פרטית לנשים - שלוחה 4 בתפריט הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש. עברית. אנגלית.

חדש בקו השגחה פרטית

לאור בקשת מאזינים רבים, מהיום ניתן לשלוח סיפורים גם במייל ובפקס



אחד מחברי המשלחת היה ר' נחום, שברך גם הוא את המושל בהצלחה. לשמע הברכה, זקף המושל את גבותיו בתמהון, הישיר את מבטו לתוך עיניו של ר' נחום, ותהה בקול: "תמינהי עליה, ולא על שאר אנשי המשלחת. הן יודע אני שכל חבריך אין תוכם כבד. ככל היהודים, גם הם בלבם מקללים אותי בכל הקללות, ולא באו לברכני, אלא מפני שיראים מפני. אולם אתה, הרי הנך איש אמת, ואינך מוציא מפיך דבר שקר. אמר לי, אם כן, כיצד זה שברכת אותי בהצלחה?"

"חס וחלילה, לא הוצאתי דבר שקר מפיו" - אמר ר' נחום. "ברכתני אותך בהצלחה, כי אמנם רציתי שתצליח. הן בעיניך הצלחה היא שיעלה אותך הקיסר בדרגה, וימנה אותך לשר, ולזאת אכן התכוננתי. התכוננתי שבקרב תעלה בדרגה ותתמנה לשר, וכדרכם של השרים, תעבר לגור בעיר הביירה לצדו של הקיסר, וכך נזכה להתפטר ממך..."

(אלף ספורים)

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה" (כא, יט)

כידוע, הדין הוא שהמזיק משלם לנזק חמשה תשלומים: נזק, צער, רפוי, שבת, ובשתי. ונשאלת השאלה: מדוע לא מחייבים את המזיק בענש גם על בטול התורה, שגם לנזק?

אמנם יש מקום לשאלה כזו, במקרה והנזק אכן נפל למשכב, שמונע ממנו ללמד. לעצמת זאת, נזק המצליח להתהלך בחוץ על משענתו, מראה בזה שחליו אינו כה גדול. ואם כן, יכול היה גם ללמד. ומאחר והעדיף אותו נזק להסתובב בחוץ במקום ללמד, מוכיח הוא בזה שלא המכה היא זו שגרמה לו לבטול תורה, כי אם חסר רצונו ללמד. ובמקרה כזה, נקי המכה מאשמת גרימת בטול תורה, וזהו שנאמר כאן: "ונקה המכה".

(פרם הצבי)

"אם המצא תמצא בידו הגנבה... שנים ישלם" (כב, ג)

מפסוק זה אנו לומדים שהגנב נענש בכפל - עליו להחזיר את עלות הגנבה פעמיים.

ונתן להקשות על כך: מדוע זהו הענש היחיד בתורה שמצאנו בו כפל? לדגמא, מדוע לא נאמר על עבירות אחרות שענשן יהיה מלקות כפולות וכדומה?

קיים הבדל מהותי בין הענש של החזרת הגנבה, לבין ענשים אחרים, כגון מלקות.

כאשר אדם גנב רכוש מחברו, אם מצוים עליו להחזירו, הרי שאין בכך כל ענש והתראה. הגנב לא הפסיד דבר, אלא חזר למצבו הראשון - כאשר הרכוש לא היה ברשותו. לעצמת ענשים אחרים, שבהם החוטא סובל מן הענש. לדגמא, מלקות מסבות ללוקה כאבים בגופו, וכך מרתיעות אותו מלחטא שוב.

כדי שגם הגנב יחוש סבל מענשו, ולא יהיה לו חשק לשוב על חטאו בעתיד, צוּתה התורה שיחזיר כפל - גם את מה שגנב, וגם את העלות פעם נוספת, מכספו האישי. באופן זה ישאיר הענש רושם על הגנב, וירתיע אותו מלחטא שוב בגנבה. (רפנו בחיי)

"ומקלל אביו ואמו מות יומת" (כא, יז)

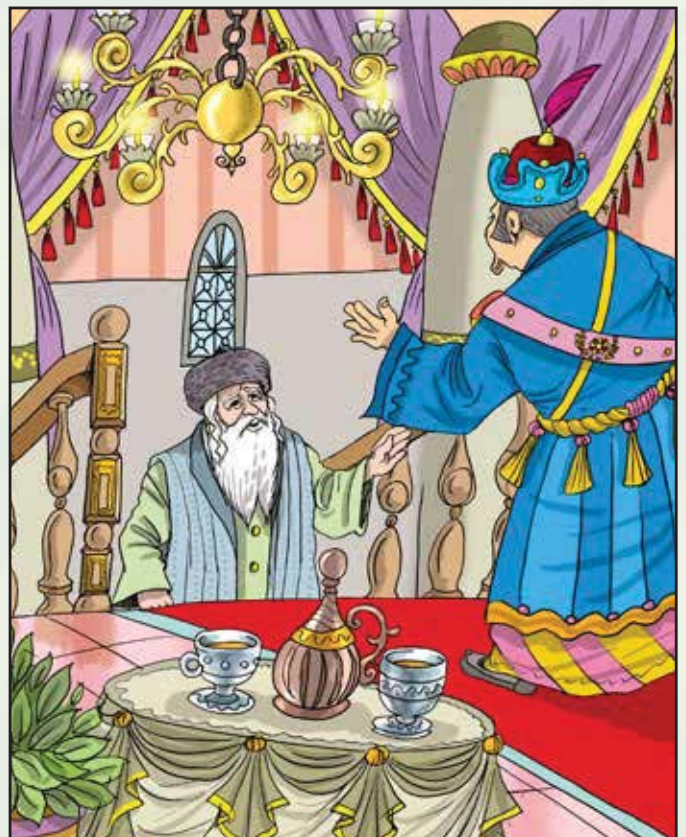
מדוע החמירה התורה בענשו של המקלל את אביו ואמו, יותר מאשר בזה של המכה אותם? בעוד המקלל נדון בסקילה, שהיא החמורה מכל מיתות בית דין, הרי המכה ענשו רק בחנק, שהוא הקל מבין המיתות?

נתן להסביר זאת, על פי מה שאמרו חז"ל (נדה לא ע"א): "שלשה שתפים באדם, הקדוש ברוך הוא, אביו ואמו". לפי זה, נמצא שהמכה את אביו ואמו, גורם צער לשתף השלישי, שהוא הקדוש ברוך הוא. עם זאת, נתן ללמד עליו זכות כלשהי ולומר, שלא התכונן במעשהו לצער את הקדוש ברוך הוא, רק שהסיח ממנו את דעתו באותו רגע, ולא העלה על דעתו שגם השם יתברך מצטער. מאידך, המקלל את אביו ואמו, אינו מתחייב במיתה עד שיקלל בשם ה'. אם כן, בשעת הקללה זוכר הוא את השתף השלישי, את השם יתברך, ואף על פי כן אינו נמנע מלצער. נמצא שהמקלל מורד לא רק בהוריו, כי אם גם בקדוש ברוך הוא, ולכן ענשו חמור יותר.

(אזניים לתורה)

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

במחוז הורדנא שלט מושל רשע, שבכל עת היה מתחכם בתחבולות להרע ולהציק ליהודים. והנה, חרף שנאתו הגדולה ליהודים, העריף מאד ואף חבב את הצדיק ר' נחום מהורדנא. יהי היום, ושמחה התקיימה בבית אותו מושל. פדרכם של היהודים בגלות, נאלצו לשגר משלחת של נכבדים, לברכו בשמחתו.



הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי אלכסנדר סנדר ב"ר אפרים זלמן ב' תבואות שור" מזולקוב < יום ש"ק כ"ז שבט (תצ"ז)

עמדו בנסיון וביצרו את חמצם בערב חג הפסח ללא פקפוק וללא תהיה.

"המתן שעה קלה", אמרה לאיש, "אלה לבית הפנסת ואבשר לבעלי על הנס המפלא אשר ארע לנו, לאחר מכן אשוב לכאן ואמפר לה מיין השרף ככל שתחפץ"

מששמע רבי אלכסנדר את אשר ארע, אורו עיניו.

"אכן נס גדול עשה ה' עמנו. אך אנא מפרך", כך בקש מרעיתו, "אל תמכרי לאיש מיין השרף, עד אשר אשוב לבית בשעת הצהרים".

מששב רבי אלכסנדר לביתו ונוכח לדעת כי אכן כל חביות יין השרף מלאות, הודיע במפתיע לאשתו:

"אינני רוצה להנות ממעשה נסים! בטוח אני כי בורא עולם יזמן את פרנסתנו בדרך מנהגו של עולם", ועוד הוא מדבר בדרברים האלה, פתח רבי אלכסנדר, בשנית, את כל ברזי היין לרוחה, וכל תכולתן החריפה של החביות נשפכה ארצה.

רבי אלכסנדר היה תלמיד חכם מפלג.

"אם ישימו על כף המאזנים האחת את כל גדולי הדור ובכף השניה את רבי אלכסנדר, יכריע את כלם" התבטא אחריו בהתפעלות בעל ה"נודע ביהודה" ז"ע, ואלו רבי יוסף שאול נתנזון ז"ע בעל ה"שואל ומשיב" הכתירו כ"רבן של ישראל גאון הגאונים קדש הקודשים".

בתחום מסים התפרסם שמו של רבי אלכסנדר במיוחד. הלוא הוא תחום השחיטה והבדיקה.

רבי אלכסנדר היה ממחה גדול ובקיא מפלג בנושאים הללו, וספרים שכתב "תבואות שור", "בכור שור" ו"שמלה חדשה" הפכו לחבורי יסוד בהלכות שחיטה. היו מגדולי ישראל שלא העניקו הספקה לעסוק במלאכת השחיטה אלא למי שנבחר וינדע על בוריו את הספר "שמלה חדשה".

ביום ג' כ"ז בשבט נפטר רבי אלכסנדר, ונטמן בבית העלמין שבזולקוב. בסערוות הימים נחרב בית העלמין כלו, וכל מצבותיו אבדו.

לפני מספר שנים אתר יהודי קשיש אשר גר בילדותו בזולקוב, את מצבתו של בעל ה"תבואות שור" על פי זכרונו, ועל ציונו הוקם אהל.

מענין לציין כי על פי זקני זולקוב היה בעבר בית פנסת בעירה ובו השתלשלה מן התקרה נברשת מרשימה עטורה ראש של שור. על פי המסורת, תחת אותה נברשת ישב רבי אלכסנדר במשך שנים רבות והגה בתורה.

זכותו תגן עלינו.

רבי אלכסנדר מעולם לא שמש בתפקיד רבני פלשהו, ובמרוצת השנים סרב נחרצות לכל הצעה מעין זו.

את פרנסתו מצא מזקוק יין שרף.

בתוך מחסו קטן שהקים בחצר שמאחורי ביתו שבעירה זולקוב שבפולגנה, ייצר ומכר יין שרף לתושבי הסביבה.

שנה אחת, בערב חג הפסח, לא עלה בידו למצא נכרי אשר יוכל למכור לו את יין השרף (העשוי מ"לתת שעורה" שהנו חמץ גמור).

בלית ברירה נגש רבי אלכסנדר אל חביות היין הגדולות, פתח את הברזים, והניח ליין השרף להשפף ארצה. עד מהרה נוצרה במקום שלולית גדולה מן המשקה החרירי, וכעבר שעה קלה נבלעו הנוזלים באדמה ואינם.

בכך קים רבי אלכסנדר מצות בעור חמץ כהלכתה.

ימי הפסח חלפו עברו להם.

בבוקרו של יום "אסרו חג" נקש יהודי על דלת ביתו של רבי אלכסנדר, ומשאלתו בפיו: מענין אני לרכוש יין שרף מתוצרת המזקקה של רבי אלכסנדר.

רבי אלכסנדר שהה באותה שעה בבית הפנסת, ורעייתו שפתחה את הדלת בפני ההלך הסבירה:

"את כל יין השרף שהיה לנו לפני החג ביערנו ואבדנו. טרם הספקנו ליצר יין שרף חדש"

אך האיש התעקש:

"הו בעלך מיצר את יין השרף המשבח ביותר בכל המחוז, רצוני לרכוש יין שרף דוקא אצלכם". ומדבורים למעשים, נגש אותו אדם אל חבית יין השרף שנצבחה בסמוך ופתח את ברזו. לתדהמת הרבנית החל זורם יין שרף בקלות נמרץ מן הברז הפתוח.

"הרי לה הרבנית", קרא האיש בתרועת נצחון, "יש גם יש יין שרף בתוך החביות".

מהרה הרבנית ובדקה את שאר החביות, והנה פלן מלאות עד לשפתן בנוזל החרירי החרה. הפלא ופלא!

הבינה הרבנית כי ברכה נסית זו שלוחה להם מאת ה' על אשר

המגילה מספרת לי

כל מהות הפורים המפוזרת המטורח והמהממה מלווה באיורים שטוחים וצבעוניים

פורים לגיל הרך

פורים מנגיש ליל הרך באורה מסוימת ומרתקת

דיסק MP3 חדש!

לקרא ולמאין מאת: חיים הופקוביץ ומבצרת "שנתם"

חדש!

ניתן להשיג בציפוי ניילון על כל דף וכריכה חזקה ומיוחדת לעמידות ארוכת טווח

ניתן להשיג גם באידיש ובאנגלית

נאה דורש

פנינים על פרשת שבוע מספרי הרב יעקב פוזן

רמז להנהגת הרב עם תלמידיו

על כל דבר פשע על שוד על חמור על שזה על שלמה... עד האלקים יבא דבר שניהם
אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעהו (כב, ח)

במלים אלו - אומרים בעלי המוסר - נרמזת ההנהגה הנדרשת מרב כלפי תלמידיו:

"על כל דבר פשע" - הקב"ה מביא לרב תלמידים מפל מיני סוגים: זה בא מהדרום, זה מהצפון וזה מעבר לאוקינוס - כלם מגיעים לאותו רב, והרב צריך לדעת להתאים את עצמו לכל אחד ואחד. בפרט כשמדבר ב"דבר פשע", מעשה שאינו ראוי של תלמיד, עליו להיות חכם ולהגיב בהתאם - לזה הוא שותק, בשני הוא גוער, הכל לפי מצבו ודרגתו של התלמיד.

"על שוד" - לפעמים יש תלמיד עצבני, כשור נוגח, לא מתאים לו הלמוד. צריך לדעת איך ללכת אחריו בסובות, בחכמה ובדעת.

"על חמור" - הגמרא (בבא בתרא ע"ב) אומרת, שהבן של החמור נקרא "סיח". מדוע? משום "שמחלף אחר סיחה נאה", כלומר, הוא הולך למקום שרוצים על ידי דבור [סיחה] בנחת ובדמיון.

הסוס הצעיר מטבעו משתולל ומקפץ, לא רגוע. בפרט אם הוא רואה ירק או עצים המגרים את תאבונו, ויתר על כן מים מפפים, ומה צריך לעשות כדי להרגיעו? - לשיר לו, ללשף אותו ולדבר אתו "שיחה נאה", כמו שהרועים היו עושים לצאנם, מחללים בחליל ומרגיעים אותם.

כך צריך הרב לנהג עם תלמידיו. על רבה בר נחמני מספרת הגמרא (פסחים ק"ז ע"א): שהיה מתחיל את השעור במילתא דבדיחויא. היה אומר איזו בדיחה, כלם היו מחיכים, ואז יכול היה להתחיל את שעור הגמרא. "על שזה" - זה שלה קטן, מסכן, לא מבחין בין אסור ובין מותר. הרב צריך לקחתו, להניחו על ברקיו וללמד אותו ברכות ובנחת. יתן לו ספריה, פרס כלשהו על כל ההקדמות, וכך יגדל.

"עד האלקים יבא דבר שניהם" - אם הרב לא למד את תלמידו, בעולם האמת יביאו את שניהם לדיון. הקב"ה ישאל את התלמיד למה לא למדת, והלה יענה: כי הרב בכתה שלי היה עסוק, לא למד אותי, לא הזהיר אותי. הקב"ה יפסק את הדיון, "אשר ירשיעו אלקים ישלם שנים לרעהו" - אם ירשיעו את הרב, הוא יצטרך לשלם לאותו תלמיד קנס על שלא למדו.

היה מעשה עם ה"חזון איש" זצ"ל, שפעם בא אליו ראש ישיבה וספר כי אחד מתלמידיו מפרע מאד, בגללו גם אחרים אינם לומדים, וכיון שפך - ברצונו לסלקו מן הישיבה.

אמר לו ה"חזון איש": "אם תוציא אותו, לשם מה, בכלל, פתחת את הישיבה? ישיבה לא פותחים עבור בחורים מצלחים שרוצים ללמד, להם לא חסרים מקומות ללמד בהם. כל הישיבה נועדה עבור הבחור הזה".

"כמה בחורים יש לך?" שאל אותו ה"חזון איש". ענה לו ראש הישיבה: "מאה חמשים ושנים".

"דע לך", אמר ה"חזון איש" - "מאה חמשים ואחד בחורים נמצאים בישיבה בשביל הבחור הזה. העבודה המטלת עליך היא לתנון ולגדל דוקא אותו!"

(רבי בן ציון מוצמי - דורש ציון)

אתה כוננת מישרים

כי תראה חמור שנאף רבץ תחת משאו והדלת מעוב לו עוב תעוב עמו" (כג, ח)

והנה על פסוק זה, מובא במדרש (תנחומא משפטים סימן א): "מהו אתה כוננת מישרים? - אמר רבי אלכסנדר: שני חמרים מהלכין בדרך שונאין זה לזה, רובץ לאחד מהן חמור".

צריך להקדים ולומר שאנו בתקופתנו לא יודעים מה הם "חמרים", אבל פעם החמור היה כלי התחבירה המקבל, עליו היו נושאים את כל המשאות, ואלו שהנהיגו את החמורים נקראו "חמרים".

בימינו אין חמורים, יש מכונניות ומשאיות, וכדי לשבר את האזן בהבנת דברי חז"ל, נתאר לעצמנו שני נהגי מוניות. כידוע, אמן שונא את בן אמונתו, וגם הם, נהגי המוניות, נלחמים על כל נוסע ושונאים האחד את זולתו. זוהי הדגמא בימינו ל"שני חמרים".

ובכן, מעשה בשני חמרים, נקרא להם געצל ושמערל, שהיו מהלכים בדרך והיו שונאים זה את זה. כבר כמה שנים שגעצל אומר לשמערל: "אתה תופס לי את הפרנסה, חושף לי את הקונים מהיד, אתה מוציא לי את הלחם מהפה...". ושמערל צועק לעמתו: "לא, אתה גנב, אני הייתי קדם, מה אתה לוקח אותו". בקצרה, ששון ושמחה - שונאים משבעים. עוד יום, עוד שבוע, עוד חדש, וכל יום מעשים חדשים, געפערלאך, שנאה כזו שלא שייך - תהום מפרידה ביניהם.

יום אחד עומד געצל בתחנת ההסעות וצועק: "פנוי להובלה" - ואין קונה, אף אחד לא בא. פתאום, אחרי שעתים, מגיע השונא שלו - שמערל, וגם הוא מחכה לקליינט. בדיוק באותו רגע מגיע אחד שצריך הובלה ושמערל הזה צועק לעברו: "בוא, בוא, הכנס...". הלה נענה לו, מטעין על חמורו את המשא ומתכונן לצאת לדרך.

"אתה לא מתבייש?!" זועק לעברו געצל, "כבר שעתים אני עומד פה ומחכה, ואתה בא ולוקח? א גנב, א גול, אין מחילה עולמית!"

כך עומד געצל ומקלל את שמערל על מה שעשה לו. אחרי שעה וחצי, ברוך ה' בשעה טובה ומצלחת מגיע נוסע, וגעצל יוצא עמו לדרך. הלב מלא עד גדותיו בשנאה לשמערל.

הוא נוסע ונוסע, והנה לפתע הוא רואה מרחוק חמור רובץ תחת משאו. הוא לא יודע מי זה, ואומר: "רבונו של עולם, יהי רצון שזה יהיה שמערל!"

יהי רצון, אבל עדין הוא לא יודע מי זה. נוסע הלאה ומגיע קצת יותר קרוב: "לעגלון יש פובע אדם גדול, כמו הכובע של שמערל...". מתקרב עוד, עד שמגיע אליו. ואז אורו עיניו: "או, דאס איז דאס, זהו זה. שמערל תקוע כאן, אין עובר ושבר, 'יהא מנח' וילמד לקח שלא עושים כאלו גולות לאור השמש!"

נעמד על העגלה, לוקח את המושכות וצועק "דיו דיו!" השמחה עד לב השמים. הרמב"ם אומר שאין שמחה גדולה יותר מהנזקמה. געצל ממשיך בדרך, ושמערל נותר לו תקוע עם החמור.

הוא ממשיך לנסע, עוד חמשים מטר, מאה מטר. לפתע חולפת בראשו המחשבה: "מה עשיתי? הלא יש לי הדמנות נפלאה לקיים מצות: 'כי תראה חמור שנאף רבץ תחת משאו... עוב תעוב עמו' מי יודע אם עוד פעם בחיים אצפה לקיים כזו מצוה - 'חמור שנאף' בהדורה, אין לי שונא יותר גדול משמערל, ואני אלך? תפלין הנחתי היום? קריאת שמע אמרתי היום? הרי זו מצוה בתורה, גם זו מצוה בתורה - 'עוב תעוב עמו'!"

הוא עוצר, מסתובב לאחוריו ומגיע אל אותו בעל מחלקת, השונא הגדול שלו. שמערל חשב שהלה בא לתת לו מכות... מה, הוא חוזר אליו!

"תגיד לי, שמערל, פונה אליו געצל, "אולי אפשר לעזר לך, אני רואה שאתה לא מסתדר"

הוא לא מאמין - מה קורה פה? "נו, ודאי ודאי, אני תקוע פה שעתים וחצי ואף אחד לא בא"

"בסדר, בוא ביחד נפרק את המשא"

פורקים את המשא מהחמור, מקימים את החמור - ומקימים מצות שמעיה, כך עשו שתי מצוות: געצל קים את מצות "עוב תעוב עמו"

תעוב עמו", ושמעך גרם לו לקיום המצוה.
"להיכן אתה נוסע?", מתענין שמעך.
"אני נוסע לירושלים".

נו, זה טוב, גם אני בדרכי לשם - והם נוסעים ביחד.

אומרים חז"ל: "נמצאו עושיין שלום ביניהם, וחברו אומר: לא הייתי סבור שהוא שונאי, ראה היאך רחם עלי כשראה אותי ואת חמורי בדחוק. מתוך כך נכנסו לפנדק, אכלו ושתו ביחד ונתאהבו זה לזה".
נכנסים שני האויבים לשעבר לפנדק אחד ואומרים: איזו מצוה קימנו עכשיו! חד בדרא! שותים ביחד 'לחיים', ומאז נעשים ידידי נפש. זה קם בבקר - "בבוקר, אתה קודם", והשני - "לא, מה פתאום, אתה קודם".
שואלים חז"ל: מי בעולם יכול לעשות שלום במצב של כזו שנאה תהומית? פסוק בחמש! "הוי אתה כוננת מישרים משפט וצדקה". בתורה יש כזו ישרות.

כאלו שונאים נוראים נהפכו להיות ידידי נפש. כיצד? - התורה, היא זו שעשתה שלום ביניהם.

כחה של מצוה

את הדברים הללו דברתי בצבור לפני כמה שנים. אחרי זמן קצר באה ידיעה, שהדברים חוללו מהפכה בין שני שכנים - נקרא להם ראובן ושמעון - שהיו שונאים משבעים.

והי היום וראובן עשה 'אופרוף'. שמעון החליט שזהו הזמן לעשות עמו שלום.

איך?

הוא לא אמר 'בוא נעשה שלום'. הוא בא לראובן ואמר לו: "קדם כל מזל טוב לך על החתונה שאתה עושה בשבוע הבא. שנית, יש לי שאלה קטנה אריך - יש לך שבת אופרוף מחר, אולי אתה צריך מקום בשביל האורחים לישון? אצלי בבית יש כמה משות ריקות".

הלה נבהל, לא האמין למשמע אזניו. "כן, ודאי, כל משה חשובה". חשב לעצמו: "לא ידעתי ששמעון הוא בעל מדות טובות כל כך". מיד שלח לו הזמנה לחתונה. שמעון כמובן הגיע לחתונה ונהיך ידידים ואוהבים.
"אתה כוננת מישרים" - מה שמצוה אחת יכולה לעשות!

(רבי ראובן סרלנשטין זצ"ל - יחי ראובן)

המעביר על מדותיו

פי תראה חמור שנאף רבין תחת משאו וחדלת מעוב לו עוב תעוב עמו" (כג ט)

הגר"א ב"אבן שלמה" אומר, שעקר חיותו של האדם היא מה שמתחזק תמיד בשבירת המדות, ואם לאו - הביטו וראו, אם אינו מתחזק בשבירת המדות, למה לו חיים? כלומר, איזו תועלת יש בחיים ללא שבירת המדות אמרו חז"ל (ראש השנה יז ע"א): "כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר: 'נשא עון ועבר על פשע' (מכה ג יח), למי נושא עון? למי שעובר על פשע". והרי כל מלה בגמרא הקדושה שקולה ומדודה. אם כן, "כל המעביר על מדותיו" - יהיה מי שיהיה! "מעבירין לו על כל פשעיו" - יהיו מה שיהיו, וכמה שיהיו!

ובמסכת פסחים (ק"ג ע"ב) אמרו, ששלשה, הקדוש ברוך הוא אוהבם, וביניהם מי שאינו מעמיד על מדותיו.

ומעשה שהיה כך היה:

אחד מבחירי ישיבת סלבודקה שבליטא התארכ בשעה טובה, ויש לדעת, שלא בכדי התאחר גיל הארוסין בליטא באותה תקופה, שכן רבים היו בני העליה בישיבות הקדושות, ומעטות וספורות היו המשורות התורניות, וכוללי אברכים לא היו בנמצא כלל. גם לא בתי אלפנא של "בית יעקב" שחנכו להקמת בתים של תורה, לא רבות היו הנערות המוכנות להנשא לבני תורה.

ובענין זה, כשהיה הסטייפלר זצ"ל כבן עשרים ושש, בחיר ישיבות נובהרדוק, הוציא לאור את ספרו "שערי תבונה" שהרעיש בשעתו את עולם התורה. הגאון רבי יהושע חיים שפירא זצ"ל, חתנו של בעל "בית הלוי" מבירסק זצ"ל, הציע לו הצעת שדוף, ונכנע, כשהסטייפלר שאלו האם המזבצת נחנה ביראת שמים. התמרמר בפני ראש הישיבה, הגאון רבי אברהם יפהו זצ"ל, חתן הסבא מנובהרדוק זצ"ל: "איך לא יבין, שבזמנים אלו, רק נערה יראת שמים מוכנה להנשא לבן

תורה!" והסטייפלר מצדו לא הבין את התמיהה, שכן כלום יש שעור ליראת שמים? ושאלתו היתה רק כמה היא יראת שמים...
לענייננו, בן עליה זה זכה להתארכ בשעה טובה עם בתו המשלמת של נגיד מוקיר רבנו, שהבטיח לחתנו מזונות ביד רחבה, דבר נאה ומתקבל. החתן הזמן לשבת בעירו של החותן לעתיד, שיוכל להתפאר בו בפני בני קהלתו. והיה במה להתפאר. הגיע והרשים את כלם בהנהגתו המופתית ובידיעותיו המפלגות.
היה שם יהודי צר עין, שאשרו של הגביר היה בעיניו לצנינים. כשנשאל על ידו: "נו, מה דעתך על הבחור?" הפתיר: "מה אמר לך, אם בחרתם בו כנראה בחרתם היטב..."

נדרך המחתן: "למה כוננתך?", שאל בחשש.

השתמט והתחמק: "די כמה שאמרת, לא אוסיף דבר!"

נחרד הלה: מה ידוע לו, שאינו ידוע לנו. החל לעקב אחר הבחור בחשדנות. כל חייו התפרש כפועית, כל אמרה כזיחוחות, כל אפוק כמזורות. שתף את הבית בחרדותיו ובסקנותיו, והאווירה הפכה טעונה ועוינת.

כשחזר הבחור לישיבה, שגרו אחריו שטר התנאים ודמי הקנס.

עולמו חרב עליו, ואף לא ידע על מה ולמה בא לו הדבר... הסבא מסלבודקה זצ"ל נכנס לעיני הקורה, נסה לברר, הבטיח שהבחור משלם, שאל איזו עולה נמצאה בו, והאמת היא, שלא היה דבר; רק אותה ברית הכרותה ללשון הרע, שתתקבל.

קרנו של הבחור ירדה. מאחד התלמידים המבקשים הפך למי שהפר שדוף, ומי יודע על מה ולמה...

השנים נקפו, והוא היה 'תקוע'. מלחמת העולם הראשונה פרצה, והוא נדד עם הישיבה לקרעמענטשוק.

באחד הימים נקרא אל הסבא, התבקש לשבת. הסבא הושיט לו מכתב: "קרא".

את המכתב כתב אותו צר עין, שבגיניו התפרק השדוף. במלים נרגשות התודה שלא עשה זאת, אלא מתוך רע צרוף, כנאה מרעלת, ואכן קבל את עניו במדה גדושה. הגלגל התהפך עליו לרעה, הוא הפסיד את כל רכושו, ומשפחתו התפרקה, בריאותו התערערה, והוא מכה מכל עבר. הוא מבין היטב על מה ולמה באו לו הצרות, והחליט לבקש מחילה. אולי יחוס, אולי ירחם, אולי ישוב הגלגל ויתהפך לטובה...

כששמע שהבחור, שלו הזיק בבוטלו את שדוכו, עודנו בישיבה, כתב מכתב זה למקום גלותה, אל הסבא העומד בראשה. שימסר לו, ויבקש ממנו שיחמל עליו וימחל לו.

הבחור סיים לקרא את המכתב ונשא ראשו אל הסבא לשמע מה דעתו בענין.

"על פי ההלכה, אינך חייב למחל", אמר הסבא.

"אבל כבר מחלתי", ענה הבחור במשיכת כתפים, בטבעיות, "לא עכשיו, מיד מחלתי לה, ולחותר, ולחוננת, ולמי שהוציא את הדבה. הרי אין אדם נוקף אצבעו למשה, אלא אם כן מרזיזים עליו מלמעלה. אותה בת קול שהכריזה על הזווג הכריזה על בטולו. מוציא הדבה והחותן אינם אלא שלוחי מרום, ומה לי לבעס עליהם. את עצמי עלי לשפר, ותו לא..."

"אני חוזר", אמר הסבא. "הכל משמים הוא ענין אחד, אך אותו מוציא דבה עשה מעשה שלא יעשה, פגע בך והזיק לך קשות. אינך חייב למחל לו".

"אמת, אבל מחלתי..."

הסבא קם.

הבחור קם, נבוך, מעברו השני של השלחן.

הסבא הסיר נובעו והניחו על השלחן. עטור בכפתו הגדולה סובב את השלחן ונעמד לפני הבחור, בקומתו התמירה התנשא מעליו. כופף את ראשו ובקש מהבחור: "הנח ידך על ראשי, וברכני".

הבחור נרתע. מה?! הוא יברך את הסבא?!

"וכי ממי מבקשים ברכה?" חיד הסבא, "הלא מצדיק מפלג. היש לך צדיק יותר מכן ישיבה העמל בתורה ומתעלה במוסר? אלא מה, בצד המצוות ישנן גם עברות, אבל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, נקי אתה וזה, ברכני נא..."

(רבי אהרן טויסיו שליט"א - כבודם של ישראל)

אֵלֶּזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶפֶת

פֶּרֶת אֶפְסִים

כס"ז, אֵלִיו ע"ס



יש דין ויש דין

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א).
אליו אינו סדורין דגלגולא. (זוהר הקדוש)

פעם צוה אור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א את תלמידו המגיד הקדוש רבי דב בער ממעזריטש זיע"א לנסע ליער אחד ולהתעכב שם סמוך לאילן מסים שפלג מים מפכה תחתיו. לא שאל רבי דב בער למה ולשם מה, אלא מהר וקיים את מצות רבו הקדוש.

בהגיעו אל היער מצא את העץ שאליו התכונן הבעל שם טוב, הסתתר מאחוריו והמתין לבאות. כעבור שעה קלה הגיע לשם איש הדור בלבושו, האיש, עשיר לפי מראהו, התישב למרגלות העץ ולאחר שנח זמן מה קם והמשיך בדרך. הסתכל רבי דב בער על המקום שישב בו האיש וראה כי השאיר שם את ארנקו, מסתבר שנפל מכיסו בלי שירגיש. חשב. הסתתר רבי דב בער וחפה, והנה הגיע אל היער עובר ארח נוסף, ראה את הארנק, הכניסו לכיסו והלה.

מיד לאחר מכן הופיע אדם שלישי שלפי מראהו ולבושו נראה דלפון חסר כל, התישב ליד העץ ולאחר שעה קלה נרדם בצלו. רבי דב בער עמד והמתין והנה הגיע האיש הראשון, אין זאת אלא שהבחין באבדתו וחזר לחפשה. כשראה את העני שוכב למרגלות העץ חשד בו האיש כי לקח את ארנקו, העירו ודרש ממנו להחזירו לו. טענותיו של העני כי לא מצא ארנק וכי אינו יודע כלל מה נדרש ממנו לא הועילו, בעל הארנק התקצף והכהו מכות נמרצות, כשראה כי הנה עוד מעט תפרח נשמתו הניחו והסתלק לדרך.

רבי דב בער לא הבין דבר ממה שראה. כשחזר אל רבו הסביר לו הבעל שם טוב את פשר הדברים. דע כי האנשים אשר ראית נמצאים בעולם בגלגול שני, בגלגול הראשון היה בעל הארנק נתבע בדין מסים, ומוצא הארנק היה התובע. העני שקבל מכות נמרצות היה

הדין של השנים. לפי הדין היה הנתבע חייב לשלם, אלא שאותו דין עות את הדין ופסק לזכותו. בהגיע שלשתם לבית דין של מעלה נגזר עליהם לרדת פעם נוספת לזה העולם כדי לתקן את אשר עויתו, וכך נשתלשלו הדברים. התובע, הוא מוצא הארנק, קבל את כספו. הנתבע הוא העשיר, שלם. והדין הוא העני, ספג ממנו מכות על שגרם לו לחטא ולעכב בידו ממון זרים.

וזהו שאמרו בזהר, הוסיף הבעל שם טוב ואמר למגיד, 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' 'אליו אינו סדורין דגלגולא', זהו סוד הגלגול. יש ולעתים מתחייב אדם בדין תורה לשלם בעוד שלמעשה אין הוא חייב, או שהתובע הביא עדי שקר שלא הופחשו, או שהדין עות את הדין, ואז עמד האדם ולבו עליו מר וכואב, היתכן? זועק הוא. 'האין דין ואין דין' אלא שאין הוא יודע כי יתכן 'הפעם הוא אמנם זכאי' אולם בגלגולו הקודם בודאי נתחייב ממון לפלוני ממון שלא שלם, ועתה נתבע הוא לשלמו כי אכן יש דין ויש דין.

(על פי בעש"ט עה"ת)

אצלנו משתדל הרב לפסק מיד, או לעשות פשרה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: לפניהם ולא לפני עבדי כוכבים. (רש"י)

שאל שר אחד את הרב הקדוש רבי אברהם יהושע העשיל מאפסא זיע"א, אצלנו מי שיש לו תביעה על חברו מגיש כתב תביעה והשופט קובע תאריך למשפט. בינתים יש לשופט שהות לעין בדבר. כשמגיע זמן המשפט מעמידים שני הצדדים ערכי דין, דנים ומתוכחים, ואחר כך מוציא השופט פסק דינו, ויש גם אפשרות לערער וכו'. ואלו אצלכם היהודים, באים פתאם לרב מציעים את הטענות, והרב כמעט תמיד פוסק מיד. היתכן שיש בזה שפחה משפט צדק?



ענה לו הרבי מאפּטא: אַמשל לך מַשל, פּעם רדף זאב אחרי שוה והשיגו, כְּשֶׁעַמַד לְטָרְפוֹ הִגִּיעַ פֶּתַאם הָאָרִי וְהוֹצִיא אֶת הַשֶּׁה מִיָּדוֹ, טָעַן הַזָּאב: הֲרִי זֶה גֹלָה מִמֶּשׁ! הֲלָכּוּ שְׂנֵיהֶם לְהִתְדַיֵּן לִפְנֵי הַשׁוֹעֵל. פֶּסֶק הַשׁוֹעֵל: יִחַלְקוּ, חֲצִי לָאָרִי וְחֲצִי לַזָּאב. וּמִי יִחַלֵּק אֶת הַשֶּׁה כִּדְיִן? נִמְנוּ וְגִמְרוּ שֶׁהַשׁוֹעֵל יִחַלֵּק! מִחַלֵּק הַשׁוֹעֵל אֶת הַשֶּׁה לְשְׁנַיִם וְקוֹבֵעַ שְׂאִין הַחֲלָקִים שׁוּיִם, נִשְׁרָף קֶצֶת מֵאוֹתוֹ הַחֲלָק שֶׁנֶּרְאָה לוֹ יוֹתֵר גָּדוֹל כְּדֵי לְהַשְׁווֹתוֹ לְשְׁנַיִם, אֲלָא שְׁשׁוּב נֶרְאָה לוֹ שֶׁעֲכָשׁוּ זֶה קָטָן יוֹתֵר מִדֵּי וְנִשְׁרָף מֵהַשְּׂנִי, וְכֵן נִשְׁרָף פֶּעַם מִחַלֵּק זֶה וּפֶעַם מִחַלֵּק זֶה, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר כְּלוּם בְּשִׁבִיל בְּעַלִּי- הַדִּין...

כֵּן אֲצַלְכֶם, אָמַר הַרְבֵּי מֵאֲפֵטָא, אַתֶּם מִתְדַיְנִים וּמִתְדַיְנִים, מַעֲמִידִים עוֹרְכֵי דִין וּמַעֲרָעָרִים, וּבִסּוּפוֹ שֶׁל דְּבַר הַהוֹצָאֹת וְשִׁכְרַת הַטְּרָחָה שֶׁל ה'שׁוֹשְׁבֵינִים' אוֹכְלוֹת אֶת הַכֶּלֶל, וְלֹא נִשְׁאָר כְּלוּם בְּשִׁבִיל בְּעַלִּי- הַדִּין... אֲבָל אֲצַלְנוּ מִשְׁתַּדֵּל הַרְבֵּי לְפֶסֶק מִיָּד, אוֹ לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה, וְכֵן נֶאֱמָר וַיָּאֵה לֹא לְקַפֵּחַ אֶת שְׁנֵי הַצְּדִידִים גַּם יַחַד!

(אוצר חיים)

'כְּנֶרְאָה שְׁגַם הַרְבֵּי מִיֵּאֵשׁ אוֹתִי, אַחֲרַת לֹא הָיָה שִׁלַּח אוֹתִי לְרוֹפֵא עֲלוֹב שְׁכָזָה'.

וּרְפָא יִרְפָא (כא, יט).

מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד מִחֲסִידֵי הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִטְּשׁוּרְטְקוֹב זִיע"א, שֶׁהָיָה לוֹ מִכַּר הַרְחוֹק מִחֲסִידוֹת, וּבִקְשֵׁי הָיָה שִׁמְרַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כְּשֶׁהִגִּיעַ לִימֵי הַזְּקֵנָה נִתְקַף בְּמַחֲלָה. הָיוֹת וְהָיָה אִישׁ אֲמִיד לֹא חֶסֶף בְּהוֹצָאֹת רוֹפְאִים וּרְפוּאוֹת וּפְנָה לְמוֹמַחִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר. נִתְּנוּ לוֹ תְּרוּפוֹת שׁוֹנוֹת אֲךָ לֹלֵא הוֹעִיל, עַד שֶׁהוּא וְרוֹפְאָיו הִתְיָאֲשׁוּ מִרְפוּאוֹתוֹ. מֵאֵז נִשְׁחַתּוּ פְּנֵיו מֵרַב דְּאָגְתוֹ עַל

בְּרִאוֹתוֹ וְהַמְשָׁךְ חַיִּיו. כְּאֲשֶׁר פָּגַשׁ בּוֹ רַעוּ הַחֲסִיד, סָח לְפָנָיו אֶת דְּאָגְתוֹ וַיֹּאשׁוּ. הַשִּׁיב לוֹ: הֲלֹא נִמְצָא פֶה עֲמָנוּ בְּיוֹנָה אִישׁ מוֹפֵת, הַרְבֵּי מִטְּשׁוּרְטְקוֹב, שֶׁהַרְבֵּה מוֹצִאִים אֲצִלּוֹ עוֹרָה בְּצָרָה. גַּשׁ אֵלָיו כִּי הוּא חָכֵם אֲמַתִּי שְׂאֲפִשֶׁר לְסַמְךָ עָלָיו. הַחוֹלָה, שְׂאֲמוּנָתוֹ הֵיטָה קְלוּשָׁה בְּיוֹתֵר, הִיסַס תַּחֲלָה, אֲךָ עֵקֶב מִצְבּוֹ הַחֲמוּר לֹא הִתְחַשַּׁב בְּהִיסוּסָיו, וּבִקְשׁ מִחֲבֵרוֹ כִּי יִתְּלוּהוּ אֵלָיו.

בְּבוֹאֵם לְרַבֵּי הַסִּיחַ הַחוֹלָה אֶת אֲשֶׁר בְּלִבּוֹ וְתֹאֵר אֶת כָּל פְּרִטֵי הַעֲנִיָּן. יַעֲץ לוֹ הַרְבֵּי לְלַכֵּת לְרוֹפֵא מְסִיָּם. כְּאֲשֶׁר בָּא לְרוֹפֵא, רָאָה לְפִי מְרָאָה הַבֵּית כִּי מְדַבֵּר בְּרוֹפֵא בְּרָמָה נְמוּכָה. הַחֵל לְפַקֵּק בַּעֲצַת הַרְבֵּי, בְּאוֹמְרוֹ לַעֲצֹמוֹ: רוֹפְאִים גְּדוֹלִים לֹא מִצְאוּ מְזוֹר לְמַחֲלָתִי, וּמָה יַעֲזוֹר רוֹפֵא קָטָן זֶה. סָח לְחֲבֵרוֹ אֶת מִצְוִקְתוֹ וְאָמַר: 'כְּנֶרְאָה שְׁגַם הַרְבֵּי מִיֵּאֵשׁ אוֹתִי, אַחֲרַת לֹא הָיָה שִׁלַּח אוֹתִי לְרוֹפֵא עֲלוֹב שְׁכָזָה'. עוֹדְדוֹ הַחֲסִיד וְאָמַר לוֹ, עֲשֵׂה מַה שֶׁהַרוֹפֵא יִצְוֶה עָלֶיךָ, שֶׁהֲרִי הַרוֹפֵא אֵינּוּ אֲלָא שְׁלִיחַ. שְׁמַע הָאִישׁ לַעֲצַת יְדִידוֹ וְלִקַּח אֶת הַתְּרוּפוֹת שֶׁהַרוֹפֵא נָתַן לוֹ, וְתוֹךְ זְמַן קֶצֶר הַבְּרִיא. לֹא הָיָה קוֹץ לְהַשְׁתַּוְּמָמוֹתוֹ וּלְפִלְיָאָתוֹ.

אָז הָאִישׁ עָזַר וְשָׂאֵל אֶת הַרְבֵּי, כִּיצַד יִתְּכֵן שְׁרוּפְאִים גְּדוֹלִים לֹא הוֹעִילוּ וְאֵלּוֹ הַרוֹפֵא הַקָּטָן הַצְּלִיחַ? הַשִּׁיב הַרְבֵּי וְאָמַר: כְּתוּב 'וּרְפָא יִרְפָא' וְאָמְרוּ חו"ל: 'מִכְּאֵן נִתְּנָה רְשׁוּת לְרוֹפֵא לְרְפְאוֹת'. בְּרָכּוֹ הַרְבֵּי וּנְפָרַד מִמֶּנּוּ לְשִׁלוּם. יִצְאוּ הוּא וְהַחֲסִיד יַחַד, אֲךָ לֹא הִבִּינוּ אֶת כּוֹנֵת הַרְבֵּי בְּתִשׁוּבָתוֹ. מִשְׁשָׂאֵלוֹ אֶת בֶּן הַרְבֵּי, הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ רַבִּי דָּב בְּעַרְנֵי לְפִשֶׁר הַדְּבָרִים. הַשִּׁיב וְעָנָה: 'מִכְּאֵן' מִבֵּית הַצְּדִיק, 'נִתְּנָה רְשׁוּת לְרוֹפֵא לְרְפְאוֹת'. וְאֵין זֶה מְשֻׁנָּה אִם הַרוֹפֵא גְּדוֹל אוֹ קָטָן. הַקַּב"ה הוּא הַמְּרַפֵּא חוֹלִים'.

(אוצרותיהם של צדיקים)

שווקי קטר



חידון אֲלֵךְנוֹת - נושא פרסים איזו אָבִן יְקָרָה מְזַכֵּר בְּפִרְשָׁה זוֹ?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידות:

פרשת וישב:

ש. איפה מוזכר בפרשה זו גפן?

ת. בבראשית מ, ט "ויספר שר המשקים את חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה גפן גפן לפני".

שמות הזוכים בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת וישב:
ה' צביקי ווייס מערד.



טוב להסות בה'

הדלקת נרות: 17:10
יציאת השבת: 18:09
רבינו תם: 18:44
כז' בעשבת התע"פ



673

הוצאה מהשמיים

מטפטים התט"פ. שבת שקלים

אמרו רבותינו ז"ל בתלמוד (ב"ב יא'): "דרש ר"י ברבי שלום: כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה, כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה" – על כל אדם נקבע ונקצב ביום ראש השנה כמה ירוויח וכמה ישגשג, ומנגד, כמה יפסיד וכמה יחסר מכיסו בכל יום ויום. ממשיכה הגמרא ואומרת: "אם זכה – יתקיים באדם 'הלא פרוס לרעב לחמך', כלומר, שאם זוכה האדם, מוציא הוא מכיסו את כל אשר נגזר עליו לאבד, על ידי נתינה למוסדות צדקה וחסד. אך מאידך, אם לא זכה – 'ועניים מרודים תביא בית', יבואו נושים, הוצאות, מיסים, ארנונה וחובות ויקחו את אשר נגזר עליו להוציא. בשמים כבר החליטו כי 400 ₪ צריכים החדש לצאת מהחשבון שלך, אזי הם יכולים להגיע לרעבים וחסרי כל, או מצד שני, לתוספת רבית בארנונה או לפיצוץ בצנרת שיעלה כסכום הזה – כל שעלינו לעשות הוא לבחור היכן להוציא את מה שנגזר עלינו כבר להוציא.



מספרים כי פעם אחת, הגיע רבנו ה'חפץ חיים' אל אחת העיירות והתאכסן בבית הגביר ר' יעקב רייבר ע"ה. רבים מבני הקהילה אשר שמעו כי מרן ה'חפץ חיים' מגיע לביתו של ר' יעקב הנגיד, צבאו על ביתו וביקשו ברכה וישועה. אחד האנשים שהגיע להתברך מפי ה'חפץ חיים' קיבל רשות ונכנס אל הבית. הוא נכנס פנימה וראה את החפץ חיים אוכל פת שחרית, כשקודם לכך הוא פותח באמירת "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר", הנהוג לומר ע"פ ההלכה בשעת הסעודה. והנה, כאשר הגיע ה'חפץ חיים' למילים: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי", עצר הצדיק ופנה לאותו אדם בשאלה: "אמור נא לי, יהודי יקר, למה התכוון דוד המלך כשאמר 'ירדפוני'? וכי על הטוב והחסד

של ה' ניתן לומר בלשון 'רודף', והלא 'רודף' הוא שם נרדף לדבר מציק ומעיק, ומה שייכותו במילים הללו שכולם טובה וברכה?". האיש נשאר קפוא על מקומו, ואז ענה ה'חפץ חיים' ואמר: "אלא דע לך יהודי יקר, כי הרבה פעמים בחיים אדם עוסק בחסד או בצדקה למוסדות תורה או נזקקים, ובשלב מסוים הוא מתחיל לחוש כי הדבר נעשה לו למטרד. הוא מרגיש שזה כבר 'כבד עליו' ההוראת קבע לכולל, קשה לו כבר העזרה הקבועה לסל מזון לנזקקים.

הדבר אף לוקח מזמנו, מפריע לו בעסקים ונוגע לו בכיס. לאדם כזה פונה דוד המלך ומודיע: "גם אם לפי דעתך הצדקות או החסדים שלך 'רודפים אותך' ומציקים לך, תתפלל לה' שהם אלו שיהיו הרודפים שלך! שצרות כאלה של 'עניים' יעסיקו אותך. ואם תשאל למה? אז דע לך, כי אם הרודפים הטובים האלו ילכו, יבואו רודפים אחרים, וטוב לך שעני ירדוף אותך לבקש צדקה ולא מס הכנסה. עדיף לך שכוללים וישיבות ירדפו אותך ולא בעיות בשלום בית או בבריאות שיוציאו ממך ממון. שתמיד יהיה לך 'עסק' רק עם רודפים טובים". האורח שמע את הדברים שיצאו מפי קדשו של הרב, נישק את היד של הרב, קם ויצא מן החדר. שאל אותו הגבאי: "רק רגע, ומה עם השאלה שרצית לשאול?". ענה לו האורח: "הרב כבר השיב לי".

"מה זאת אומרת?", הוסיף הגבאי לשאול, או אז ענה האורח והסביר "לפני כמה שנים הקמתי גמ"ח, אך לצערי היום אני כבר עייף ממנו, אין לי את הזמן, את המשאבים ואת האמביציה שהיו לי אז, וזה שואב ממני המון כוחות שאין לי כרגע. אשתי הציעה לי להעביר את הגמ"ח לידיים אחרות. אמרתי לה שלהכרעה כזו צריך כתפיים רחבות, הנה החפץ חיים הגיע לעירנו, נשאל אותו שיכריע לנו. כעת כבר קיבלתי את התשובה: 'תבקש שהעניים ירדפו אותך ולא ירדפו אותך דברים אחרים'. (הרה"ג אפרים שרבני שליט"א) זכור יהודי כלל לחיים: "כשם שמזונותיך קצובין, כך חסרונותיך קצובין" – אל תחשוש לעזור ולתרום מעצמך ומהונך למוסדות תורה וחסד, כי אינך מפסיד, אלא אתה גורם שלא תוציא זאת כל דבר אחר!

לרפואה, פרנסה

והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. רחל ובעלה וב"ב וצאצאיהם. אסתר בת מזל. משה שמואל בן זלדה. ירון שמעון בן שושנה, חן בת דליה רבקה וב"ב. אביגיל בת קארין.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה. הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן גור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נג'יה. פרחת בת טובה. אהובה בת טובה. שולמית בת חתון. ברוך בן גורג'יה. יפה בת ויקטוריה. שרון שירין ספיר ספאחי בת לאה. יהודה בן יחיא גריידי סאלם. יצחק ז'אק בן שמחה. עזרא בן טובה. מנשה בן יקוט.

רוצים הקדשה

שנתית להצלחה / פרנסה / זיווג או לע"נ? ... בתרומה שלכם זיכיתם אלפי משפחות!

העלון מוקדש לעילוי נשמת התלמיד היקר, דניאל כהן בן שלום תהא נשמתו צרורה בצרור החיים, אמנו!

בפרשת השבוע נצטוונו עזור איש לרעהו בעשיית חסד והקמת גמ"ח, שנאמר: "אם כסף תלוה את עמי", הי' חפץ חיים' וצ"ל הרבה לדבר בחשיבות עשיית חסד ופתיחת גמ"ח של כל יהודי ואמר (אבות חסד ח"ב פ"ה): "כמה צריך האדם להידבק במידת החסד, שהיא מועלת לעורר רחמי ה' וחסדיו על ישראל, אף לאחר שכלתה זכות האבות!".

ומצוה זו שקולה יותר מהקורבנות, ואף הפליג הירושלמי (ת"ב) ואמר כי צדקה וגמ"ח שקולות כנגד כל מצוותיה של התורה. ואף מצילה היא מן הפורענויות והאסונות העתידות להיות בימי המשיח, שנאמר: "מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? יעסוק בתורה ובגמילות חסדים".

בדורנו המטורף והבהול, כאשר העולם מבוהל: קורונה, מחלות קשות, תאונות, צרות וחובות – על ידי עשיית גמ"ח עם הסובבים זוכה האדם להגנה וחומת ברזל מכל הצרות והאסונות. הגאון הגדול הי' חפץ חיים' וצ"ל הביא בספרו (עמוד החסד) מעשה נורא שאירע בזמנו: "בביתו של יהודי אחד אירעו אסונות נוראיים. בזה אחר זה נפטרו בניו, עד שנשאר עירי ללא ילדים. אסון רודף אסון, הביא את היהודי לגשת אל אחד מגדולי הדור על מנת שיתן לו עצה וישועה כיצד יוכל לבטל את מידת הדין והגזירות הקשות המרחפות מעליו?".

שמע זאת גדול הדור ואמר לו: "איני מבין בחשבונות שמיים, ואיני יודע מהי הסיבה שגרמה למידת הדין לפגוע בילדיך, אך יודע אני עצה אחת המגינה ושומרת מכל הפורענויות שבעולם והיא – כי אם תעשה גמילות חסד קבועה בעירך, הרי שמשמיים יתנהגו עימך בחסד וברחמים ובעזרת ה' תבטל הגזירה הקשה מעליך ותזכה בבנים נוספים".

שמע האיש את דברי גדול הדור וקיבל על עצמו לפתוח בעירו גמ"ח הלוואות, כשהוא מעניק סכומי הלוואה לכל

נצרך תמורת משכונות. הוא החל לפרסם על פתיחת הגמ"ח, כשהוא קובע תקנות מיוחדות לכל הרוצה ליטול כסף מהגמ"ח. אחת מהתקנות שקבע היה, כי בכל שנה ביום שלישי לפרשת משפטים, בה מוזכר מעלתו ושכרו של הנותן הלוואות לאחרים, יתאספו כל האנשים הנהנים מהגמ"ח ויערכו סעודה בה יחזקו את עניין החסד וההלוואות לשני. מאותו יום החל הגמ"ח לעבוד בכל המרץ, כשאנשים רבים נעזרים ונתמכים בעזרתו.

והנה, לאחר שלוש שנים בדיוק, זכה היהודי בעל הגמ"ח ונולד לו בן ראשון, אחר פטירת כל ילדיו. אלא שהפלא הגדול והעצום היה,



כי יום השמיני להולדת הבן, אשר הוא יום המילה, חל בדיוק ביום שלישי לפרשת משפטים, יום ההתאספות והסעודה לחיזוק הגמ"ח. היה זה ממש אות משמיים שכולם התאספו ביום זה לברית של בנו, וערכו שם גם את הכינוס והחיזוק על מעלת עשיית החסד בקביעות עם הרבים, ובפרט בעזרה בהלוואות לשני.

ממש הראו להם משמיים שבעבור עשיית הגמ"ח לצרכי הרבים – זכה הוא כי בטלה מעליו מידת הדין, וזכה הוא בבן זכר.

אלא שהמעשה לא תם. אותו יהודי המשיך לעסוק במצוה במסירות נפש במשך השנים, ונולדו לו עוד בנים ובנות.

אלא, שלאחר כמה שנים, שכח אותו יהודי את טובותיו של הקב"ה והרגיש הוא כי עול הגמ"ח החל להכביד עליו, וכי הוא רוצה לקחת הפסקה מפעילות הגמ"ח.

הוא ניגש אל גדול הדור שנתן לו העצה, וטען בפניו: "כבוד הרב, כמות האנשים החברים בגמ"ח הגיעה לעשרות מנויים,

העבודה רבה ומפרכת, על בן רוצה אני לתת ליהודי אחר שינהל את הגמ"ח במקומי".

גדול הדור סירב בכל תוקף מפני שרק הוא יודע לעשות זאת בצורה הטובה ביותר. היהודי קיבל את דברי הרב והמשיך בעשיית הגמ"ח.

אלא, שאחר כמה שנים, החליט הוא כי זה נגמר. שוב הוא ניגש אל גדול הדור והסביר לו כי בשום פנים ואופן אינו יכול להמשיך בעשיית הגמ"ח הגורם לו טרדה רבה, וכי הוא כבר מינה לפני כשעה יהודי אחר שימשיך את פעילות הגמ"ח.

החכם שראה כי היהודי מסרב בכל תוקף להמשיך במצוה הגדולה, הניח לו. והנה, באותו לילה בו ניגש היהודי לגדול הדור והסיר את אחריותו מהגמ"ח,

אירעה בביתו טרגדיה קשה. ילדו הקטן נחנק והובהל בטיפול נמרץ אל בית החולים במצב קשה.

אותו יהודי נבעת עד מאד, והבין כי משמיים הוסרה ההגנה והשמירה שחפפה עליו כל השנים בזכות מצוות ההלוואה והחסד עם הבריות. הוא הגיע אל גדול הדור מוקדם בבוקר וביקש סליחה, וכי הוא שב לנהל את הגמ"ח כהרגלו.

פנה אליו גדול הדור ואמר לו: "רואה אתה עד היכן מגיעה מעלת החזקת גמ"ח וחסד לתועלת הציבור, שבזכות החסד שהינך עושה לקהילה זכית ונולדו לך עוד בנים ובנות, וברגע בו הפסקת את פעילות הגמ"ח, מיד נסתלקה מעליך מידת החסד, והחלה מידת הדין להתגבר. נמצאת למד כי אומנם נראה לעין כי אתה הוא זה המחזיק את הגמ"ח, אך האמת היא כי הגמ"ח מחזיק אותך ואת ילדיך, כי כוחה של גמילות חסד להגיין על האדם מן הפורענות ולתת לו ברכה במעשה ידיו".

הגאון הגדול הגרי"מ רבינוביץ, מחבר ספר 'אפיקי ים', אמר אחר פטירתו של הי' חפץ חיים': "דעו לכם, כי סיפור זה שסיפר החפץ חיים, אירע בעירו בראדין, ואותו גדול הדור היה החפץ חיים בעצמו, אלא שמצדקותו ובריחתו מהכבוד סיפר זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

זאת כאילו על משהו אחר".

אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא", ואחת מהם היא גמילות חסדים. ואף אמר הקב"ה לישראל (סנהדרין נ): "בניי, אם ראיתם זכות אבות שמטה וזכות אמהות שנתמוטטה, לכו והידבקו בחסד" – יותר חזק מזכות אבות, היא עשיית גמ"ח וחסד קבוע עם הסובבים שהיא הגנה ושמירה!

ד"ר טעמולס האמת

ספור שבט 10/2

"ה' משמיים השקיף על בני אדם",
אומר דוד המלך בתהילים (יד/ב).
ומדוע הוא משקיף?... "לראות היש
משכיל דורש את אלוקים".
הקב"ה מחפש אנשים יראי ה'. הוא
משתוקק לאנשים החושבים בכל דבר
מהו רצון ה' כעת, ולא מה רק טוב ונוח
לי. אנשים שיראת ה' היא אוצרים.
בשבוע האחרון ישנו מעשה מופלא
הגורם טלטלה רבה ברחבי העולם:
"היה זה לפני כשבועיים, ביום שני, טו'
בשבט התש"פ (10/2 למניינם).
בשורה מרה ומצערת התפרסמה ברחבי
עולם התורה. הגאון הגדול, הרב צבי
כהן (אחיו של הרב שמחה כהן בעל
ספרי השלום בית), רב בית הכנסת
'אהל אברהם' בבני ברק, ומחבר ספרי
הלכה ואגדה רבים אשר זיכה את
הרבים בשיעוריו ודרשותיו המרתקות,
נפטר לבית עולמו כשהוא בן 75 שנה.
אלא שאז, בתוך ימי השבעה, אירע
דבר הגורם עד עתה לזעזוע גדול ונורא.
בעיצומם של ימי השבעה, התגלה
הנפטר רבי צבי בחלום אל ר' חנוך
גבריאלוב, ידידו הטוב מזה שנים רבות.
ר' חנוך הינו חסיד גור העובד לפרנסתו
כמנהל החנות המפורסמת 'כתרי
אותיות' העוסקת בכל ענייני הסת"ם
במשך שנים רבות, אשר עזר רבות לרב
צבי בחלק מהוצאת ספריו.
רבי צבי התגלה אליו בחלום וביקש את
עזרתו כשהוא משווע לעזרה.
"במה אני יכול לעזור לרב?", מתאר ר'
חנוך את פנייתו אל הרב צבי בחלום.
או אז פנה אליו הרב צבי ואמר לי:
"יודע אתה כי בניין מגורי ממוקם
ברחוב רשב"ם בעיר בני ברק, והנני
שכן של האדמו"ר מגור שליט"א. אני
הייתי מתגורר בקומה האחרונה,
כשהרבי שלך, האדמו"ר מגור היה גר

בקומה הראשונה.
במשך שנים רבות שימש המקלט של
הבניין שלנו לאחסון הספרים הרבים
שזכיתי להוציא לאור בעודי בעולם שלכם.
כל הספרים שלי, הישנים והחדשים היו
ממוקמים שם במשך שנים באישור
השכנים, ומשם הייתי מעביר סחורה
לחנויות ומכניס ספרים חדשים מהדפוס.
והנה, לפני שמונה שנים, רצו מקורבי
האדמו"ר מגור לדאוג לו לחניה צמודה
מתחת לבניין, כיאות לת"ח גדול ומנהיג



קהילה. כיוון שהמחסן היה ברשותי, היו
צריכים לקבל את רשותי על מנת
שאסכים שיבנו חניה מיוחדת לרבי,
שהיתה צריכה לבוא על חשבוני ועל
חשבון המחסן שהיה ברשותי.
מקורבי האדמו"ר מגור פנו אליך, וביקשו
ממך לשכנע אותי שאסכים לכך.
אני סירבתי להסכים לדבר כיוון שהיתה לי
'חזקה' על המקום מזה שנים רבות, וכי
הדבר יפגע במחסן שלי".
רבי חנוך גבריאלוב שומע את דבריו של
רבי צבי בחלום, ואז פונה אליו רבי צבי
ומתחנן: "כעת נמצא אני בעולם האמת,
ומבקש אני ממך שתבקש מהאדמו"ר מגור
סליחה ומחילה, על כך שלפני שמונה שנים
לא אישרתי לו את החניה, למרות שע"פ
הדין הצדק היה עימי. אנא לך ותאמר לו
זאת בשמי".
ממשיך ר' חנוך ומספר: "התעוררתי

בבהלה מהחלום, וידעתי כי אינו
דימיון בעלמא. הרי כך היה המעשה בדיוק
לפני כשמונה וחצי שנים, כשאני הייתי עד
לכל פרט בו. ניגשתי בבוקר אל מעונו של
האדמו"ר מגור וסיפרתי לו את כל תרחיש
החלום. האדמו"ר מגור התפעל מהמסר
ששלח לו רבי צבי ואמר שלוש פעמים:
"מחול לו, מחול לו, מחול לו", כשהוא
מסביר שמעולם לא הקפיד עליו באמת.
המשכתי לפנות לרבי מגור ואמרתי לו:
"ומה אעשה כבוד הרב, אם יבוא אליי שוב
רבי צבי בחלום?". הרבי מגור הרגיע אותי
ואמר לי בחיוך: "תהיה רגוע, אחר
המחילה הוא כבר לא יגיע יותר".
את המעשה סיפר ר' חנוך גבריאלוב
למשפחתו של הנפטר בימי השבעה, וכי
עד היום הוא לא פגש את רבי צבי בחלום.
כמה צריך להעביר, לזרום, לוותר ולא
להקפיד. שאולם כאן בעולם הזה אנו
מרגישים כאילו משהו שייך לנו, וכי איננו
מוכנים להוריד מכבודנו למען השני, אך
כשמגיעים לעולם האמת רואים שהכל
דימיונות ורעות רוח.
אדם צריך לעשות חשבון תמיד מה רצון
ה', ומה יעשה נחת רוח לה'.
אם צדיק כרבי צבי שנפטר לפני כשבועיים
בא בחלום במיוחד בכדי לבקש סליחה,
למרות שע"פ הדין הצדק עמו, כמה
צריכים אנו לירא ולהתבייש מכל הפעמים
שעשינו מריבות עם בני המשפחה או
השכנים שלנו בגלל שטויות של הרחבת
דירה, סגירת מרפסת, לא הזמינו אותי
לחתונה וכדומה. שרק בעולם הבא נבין
כמה צער יש לנפטר מהקפדה ואכזבה
שגרמנו לאדם אחר, על דבר קטן ופועוט.
ואילו מנגד, אם מוותרים כאן בעולם הזה,
זורמים, ולא מקפידים על כל דבר –
בשמיים נעשה נחת רוח עצומה, אשר
מפירותיה יהנה האדם בעולם הבא.
כל עוד אנו חיים – אפשר לתקן!

לתגובות: 052-7151858
רחוב מעה בריל 9, ת"א, מעפ' אחיאל
daniel777achiel@gmail.com

מהם שלושת הדברים בגוף האדם שהינם ברשותו, ומהם שלושת הדברים שאינם ברשותו?
מחבר: ד"ר טעמולס
מחבר: ד"ר טעמולס

ההקדשה המרכזית
העלון מוקדש לבריאות, הצלחה, פרנסה:
עמליה בת טובה, יונה בת טורקיה, אליעזר בן
ברכה מוטי אטדגי וב"ב, שלמה בן אלה, אלונה
בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, ניסים
רוקח וב"ב. זיווג: הילה בת גילה. לע"נ: יוריק בן
אסנת, בוריס בן ברכה, מטוב בת יוכבד.

ספור בקדושה
מערכת העלון ממליצה בחום לכל הנצרך
למחזור, תפילין, מגילות ועוד, על ספור
סו"מ צדיק וירא ה' הכותב ברמה גבוהה
ובקדושה רבה. 054-8442083

בשורה מסמחת!!!
גמ"ח תחפושות לכל המשפחה
בבית מעפ' זא"ד, רחוב
מעפילי אגוז 91 מאחורי הבנין, ת"א
בימים ב', ד' 20:30-22:00
ובמוצ"ש 19:30-21:30

העלון מודפס בחסות **דפוס אפי'**

העלון מוקדש לעילוי נשמת יצחק בן צרויה ת.ג.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"נ חסר בת מלכה ויוסף ענבל"ע בע' בתשרי תשע"ז ת.ג.צ.ב.ה



אמן ואמן

בגודל מעלת עניית "אמן" ו"אמן". יהא שמיה רבא" וקדושת בית המדרש | חודש אדר תש"פ | גליון קנ"א

איך אתה מתנהג בביתו של ה'?

מפי שיחת הגה"צ רבי אלימלך בידרמאן שליט"א

שנמצא בתמונה. הן מתקרבות כי האדם שבתמונה נראה להם כמת. וכך אמר יוסף לשר האופים, אם העוף אוכל מעליך, סימן שאתה מת. לפיכך צריך האדם אדם להיכנס חי לבית הכנסת. ואז הצפרים לא יאכלו את ראשו. איך נכנסים חי, זועקים **אמן יהא שמיה רבה**, כך נכנסים חי.

הנביא אומר זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. בלעם ידע לכוון את הרגע של זעמו של הקב"ה. ומה יכול לומר ברגע: "כלם" (תכלה את בני ישראל). נחשוב לרגע מה אנו יכולים להשיג ברגע אחד: **לזעוק בכל הכח, אמן, ולהוסיף יהא שמיה רבה**, ומדה טובה הרי גדולה ממדת פורענות.

(גליון חברת ומקדשי תראו)

מקדש מעט הוא ביתו של הקב"ה, כאשר אדם משוחח בשעת התפילה, ואף שיחת חולין שלא בשעת התפילה, הוא מסיח את הדעת מקודשת המקום, ולמעשה זו הסגת גבול רעהו, שהיא בארור ר"ל. האם כשתיכנס לבית גדול הדור גם כן תסתכל באמצע השיחה על צג הטלפון לראות מי מתקשר?

יוסף אמר לשר האופים: ישא פרעה את ראשך מעליך. מדוע השתנה פתרון שר האופים לרעה. משל למה הדבר דומה, מסביר החיד"א, לצייר שהוא מומחה גדול, שצייר אדם מחזיק מגש עם פירות. כאשר תלו את התמונה על הקיר התקרבו צפורים אל התמונה וניסו לאכול מהפירות. ראו זאת אנשים ואמרו אכן צייר מושלם, הפירות נראים כפירות חיים. עמד שם חכם אחד ואמר להם שוטים שבעולם. אם התמונה הייתה נראית כאמיתית, היו הצפרים חוששות להתקרב, מפני האדם

{ אז נדברו }

פרשת משפטים תש"פ | עלון מספר: 454 | לסדר: "וברך את להמך ואת מימך"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

תענה לי אחת ולתמיד: אתה מאמין שתפילה יכולה לפעול???

קורא יקר: שאלה לי אליך: האם אתה מאמין שהתפילה פועלת ישועות?? האם אתה מאמין שכשאתה מתפלל בורא עולם שהוא כל יכול עומד ומקשיב לך ומקבל את הבקשה שלך ואם רק תבקש מכל הלב הוא יתן לך?? **אתה מאמין???**

בטוח שאתה מאמין?? בטוח בטוח בטוח???
אם אתה כ"כ בטוח בזה אז איך אתה מסביר את זה שלפגישה עם הפקיד הכי זוטר בבנק אני ואתה מתייחסים הרבה יותר בכבוד וברצינות מאשר לתפילה... הרי כפי שסיכמנו אתה מאמין שהתפילה היא השיבר שיכול להביא לך לא רק כסף... אלא גם נחת... ילדים... אושר... בריאות... והכל הכל הכל... **אז למה למרות זאת אנחנו מזלזלים בתפילה...???**
למה?? איך אתה מסביר את זה?? עזוב כעת עבודת ה'... עזוב כעת את ההלכה שצריך להתפלל בכוונה... עזוב... **אני עכשיו מדבר ביזנס... נטו ממקום של ביזנס... אני הרי לא פראייער... כשאני עומד מול משהו שאני קולט שזה משתלם ויש לו תשואה גבוהה וכדאי לגשת לזה אני יודע להשקיע את כל הלב והנשמה... וכפי שסיכמנו אני הרי מאמין שתפילה היא המקור לכל הישועות אז למה? **למה כשזה מגיע לתפילה אני פתאום לא מתייחס ברצינות??** ושוב: שלא תבין לא נכון!! אני עכשיו לא מדבר בשם עבודת ה'!! אלא בשם החיים הטובים... בשם המכירה השכונתית הזולה ביותר שמספר המקומות מוגבל וכל הקודם זוכה שאני יודע לרוץ על זה ולהגיש בקשה כי זה משתלם... ולתפילה אני לא רץ... למה???**

אתה יודע מה... לליזענסק... לר' שייעלה קסטירער... לסגולות... לברכות מצדיקים שיבדחט"א... אני רץ אליהם... נוסע למרחקים כדי להתברך מהגה"צ ר' דוד אבוחצירה... מחכה שעתיים עד שנותנים לי להיכנס לדקה וחצי... ואילו כשזה מגיע לתפילה... זה... זה... זה לא!!! לא באותה התייחסות!!! **למה???** **למה התפילה כ"כ לא מצליחה בקמפיין גיוס המונים שלה???**

הרי לתפילה יש את כל הנתונים הכי טובים... התפילה יכולה באמת באמת להבטיח לך את כל הישועות והיא הרי עומדת מאחורי ההבטחה הזו... אז למה למרות הכל היא כ"כ לא מצליחה לגייס אותנו לשורותיה ולקבל את התשומת לב המתאימה???

זו הרי חידה עצומה!!! זו תופעה שאומרת דרשני!!!

אז זהו!!! שבאמת תמיד הטרידה אותי השאלה הזו... ולא הייתה לי ברירה אלא להגיע למסקנה שכנראה שאנחנו לא באמת באמת מאמינים בכח של התפילה... אמנם נדמה לנו שאנחנו כן מאמינים ואנחנו מתעקשים לטעון ככה... אבל כנראה שיש לנו טעות... כנראה שאנחנו לא באמת מאמינים... **כי אחרת!!!** אם כן היינו קולטים עד כמה התפילה יכולה לסדר לנו את החיים אז לא היינו בורחים מהתפילה אלא רצים לתפילה על ארבע... על כרחך!!! שאנחנו לא באמת מאמינים... **זהו!!! זו הייתה המסקנה שלי...** שכמוכן הגעתי אליה מברירת מחדל... ואי לכך ובהתאם לזאת!!! אז מה שנדרש ממני בשביל להתחזק לתפילה... זה פשוט כן להתחיל להאמין בכח התפילה... ומהמקום הזה ומהשיקול הזה כתבתי ספר שלם... ספר אהבתי (כי ישמע ה' את קולי תחנוני) ספר שכל כולו מדבר על תפילה ומוכיח לך כמה שהתפילה באמת באמת עוזרת... עד כמה שהתפילה באמת יכולה לסדר אותך מכל המובנים... וכתבתי את זה חזק ושכנעתי אחרים **ובעיקר!!! בעיקר את עצמי...** וזהו... אני השתכנעתי... אני מעיד על עצמי שאני סופית משוכנע במאת האחוזים שתפילה עוזרת ויש לי בזה קבלות... **ובכל זאת למרבה הצער והתסכול... צר לי לאכזב אותך ולומר לך!!!**
שעל אף זאת ולמרות זאת אני עדיין מוצא את עצמי ממשיך לזלזל בתפילה... אני עדיין מוצא את עצמי מתקתק את התפילה... מסתכל על השעון ומחכה מתי תגמר... ובאמצע שמונה עשרה רצים לי כל הזמן מחשבות מה אני אעשה עם זה ואיך אני אעשה את זה... ואני ממשיך להתעלם מהכח של התפילה להביא לי את כל הישועות... **ולא תגיד לי שאני לא מאמין בכח התפילה כי אני כן מאמין!!!** נו... אז איך אתה **עכשיו** מסביר את זה???

אני כעת רוצה לקבל הסבר מקצועי!!! נדלני!!! איך יכול להיות שהתפילה היא כזה עסק שווה... כזה עסק משתלם... ובכל זאת היא מונחת בצד מחוסר עניין ולאף אחד אין נטיה לקפוץ על העיסקה הזו... זה דבר שאומר דרשני... ובנפשנו הדבר!!!

עכשיו... רק לסיום: אל תקח ללב... אל תעלב שאמרתי עליך שאתה מזלזל בתפילה... כי הזלזול הזה לא מתחיל מאיתנו וגם לא מתחיל מהדור שלנו... חז"ל בעצמם כבר מעידים שתפילה זה מהדברים שעומדים ברומו של עולם **ובני אדם מזלזלים בהם...** מדברי חז"ל אלו משמע שיש משהו **מובנה** בעצם המהות התפילה שגורם לנו לזלזל בה... זאת אומרת: התופעה הבעייתית הזו לא נולדה היום... יש פה בעיה שורשית ופנימית שחז"ל כבר הצביעו עליה... וחשוב לנו להבין על מה זה יושב!!! כי ברגע שנבין מאיפה זה נובע אז נוכל אולי להתחיל לטפל בזה... ואולי אולי יש סיכוי שנתחיל לזלזל בכל מיני השתדלויות אחרות... ורק לא בתפילה...

פנימיות העניין בעמוד 3-4 בגיליון זה...

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם מחזקת את ידינו...



ניתן לקנות את הקונטרס וקבל היהודים

ובו מאמרים בענייני ימי הפורים
והמסתעף.

בפלא': 0548446691

**כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים
הממונים שבישיבות**

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב - 0527171721

רמות - רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

ביתר עילית גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת ביום רחוב השלושה 11.

חזון איש 34 (פינת דסלר - דריימוס) - 0527117271 (ניתן)

לקבל גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', משי צוויבל.

אשדוד - 0504120311

אלעד - 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק - 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

נתניבות - 0548473542

צפון: חיפה: הדר, שכפולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניתה 81 משפחת זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריעלר לתאם 0548415410

כרמאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת - 0548449816 משפחת יעקובוביץ.

מה בחוברת???

א. למה לניצולי השואה כשהיו בגיל שלנו היה אור בעיניים ושמחה בלב ואילו אנחנו שלא עברנו אלפית מהם... אנחנו מסתובבים עם פרוצור קודרני ומתוסכלים מהחיים?
ב. למה מרדכי היהודי יותר על שטעלע כ"כ חשוב בבית המקדש ובחר ללכת בגלות יהויכין מרצונו?
ג. מתי אות ומתי ניסיון?? מתי כשמגיע משהו לא טוב... זה סימן שצריך לחזור בתשובה... ומתי זה ניסיון שצריך לקבל אותו באהבה???

ד. ומה השאלה הכ"כ מהותית הזו קשורה באופן ישיר לימי הפורים ולמגילת אסתר??
ה. מה מחייבת עמלק קשורה אלי?? איפה אני פוגש אותו בחיים?? ואיזה אקדח צריך לשלוף מולו???

ו. המן הוכיח את עצמו שהוא יודע להתאפק... האם גם יהודי יודע להתאפק???

למתעניינים ב"ביקוש" שנכתב בשבוע שעבר.. כמה טעימות...

בשבוע שעבר נכתב מאמר על הנושא של "ביקוש" התורה וכצפוי הגיעו תגובות רבות עם הרבה הרבה ביקוש להמשיך בדוגמאות כיצד ליצור ביקוש... והאמת היא שיש בזה הרבה להאריך... ודי קשה בטור הצר הזה לחסום דוגמאות שמקיפות מגוון רחב של סוגי ותחומי ההתעניינות שניתן ליצור בלימוד... אבל היות ולא עליך המלאכה לגמור... בפרט סו"ס כל אחד צריך למצא את תחום ההתעניינות המסוים שמתאים לו... אז אני אתן לך רק בתור מדגם כמה תחומי התעניינות שיש לי... **אבל תעשה טובה!! אל תתפס על הכריזות שלי... תקח את זה נטו בתור מדגם.** ובכן: לדוגמא: יום אחד פתחתי לעצמי מאגר של מראי מקומות בכל מה שנוגע ל"י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם... ומאז כל פעם שאני מגיע לקטע בגמ' שדן בגזירה שווה או במופנה מצד אחד או דיו לבא מן הדיון... או מילתא דאתיא בק"ו... ובמה הצד וכו' וכו'... אני מיד נדלק!! זה מיד קופץ לי... כי הנה... יש לי קעת עוד מראי מקום וחיידוש של תוס' בנושא... **עכשיו: בא נראה אותך תנחש למה נתפסתי דווקא לנושא הזה???** **דווקא בגלל שכ"כ לא התחברתי לזה!!!** כינינו... כמוך כמוני... נכון שכשאתה מגיע בגמ' לקטע עם כל מיני חשבונות של דרשות... נכון שאתה נרדם או... או מדלג...?? (נכון לימוד אותנו בישיב"ק ללדג על הדפים הראשונים של פרק מרובה??) אז והו!! **זה עניין של בחירה!!!** אתה יכול להמשיך לגשת למקצוע תורה הזה כבעצמך... שברגע שאתה מגיע לשם אתה "מטיס" את הגמ' ובורח משם... **ובאותה מידה יום אחד החלטתי!** שבמקום לטייח ולחמוק ממקצוע תורה כ"כ מהותי... אני פשוט החלטתי... בא... בא נפתח אותו ונתעניין בו!!! בא נסתער על זה... ואז פתחתי מחברת והחלטתי שאני מתעקש ליצור התעניינות בסוגיות המפחידות האלו... ואחרי חמש שש שמונה תשע עשר גמרות כאלו שפגשתי והתעקשתי לאגור ידע בנושא... פתאום אור חדש הפציע... נולד לי תחום התעניינות חדש בתורה!!! מהפך!!! מכאן ואילך... כל פעם שאני מגיע בגמ' לחשבונות של בנין אב ואיכא למפרך... ותיתי חדא מתרתי: **יש לי אור בעיניים!!!** בחרתי דווקא להתחיל בדוגמא הזו כי כאן פגשתי בצורה ממש מוחשית את המושג להפוך מניעות לנעימות... בהחלטה שלך אתה יכול להפוך תחום בגמ' חשוך וזניח... לתחום מאיר ושמח!! וזה בסה"כ בהחלטה שמתחילה ממך... שקדימה... בא נתחיל להתעניין בזה... למה להישאר תקוע בישיבה קטנה??

נעבור לדוגמא מסוג אחר... למדתי מסכת שבת... ובשבת כידוע יש המון שבותים... מלא מלא... החלטתי לעשות מזה "דברים סופרים!!!" (הגמ' בקידושין אומרת שקראו לעזאזל סופר... כי הוא היה פשוט סופר את דיני דרבנן 3 2 4) ופתחתי מחברת מיוחדת למנות את כל רשימת הדרבנן והשבותים שיש בשבת... והמאגר הלך והתמלא מיום ליום... ותנחש בכמה אני אווז היום???) **ב-2002** יש לי 202 שבותים בשבת... מדובר ברשימה מסודרת להפליא! (כלל מלאכה יש את מספר השבותים המדוייק שלה)... **עכשיו:** תבין לבד שלא תמיד זה אחוז במספר 202!!!! היה שלב שזה היה רק 50... היה פה מאגר שהלך והתמלא כל הזמן... ואני לומד וכל פעם שאני לומד עוד דינא דגמ' זה קופץ... הנה... מצטרף עוד שבות חדש למשפחה המורחבת של שבות דשבת ולבית אב של מבשל... הנה לך סיטואציה שאתה יכול ללמוד מסכת שבת ונוך האיסור... עוד דין... ובאותה מידה אתה יכול לייצר כאן מאגר!!! לפתוח לעצמך תחום התעניינות... ואחרי שזה כ"כ הצליח לי בשבת החלטתי לשחזר את הרעיון הזה במקומות אחרים... אז בשבות דיו"ט יצא לי "רק" 67 בערך... ואילו בהלכות תפילה יצא לי לעת עתה 74 דינא דגמ'... (ואז מתחילים הכריזות... כי כשהגעתי למסכת דמאי והתחלתי למנות את הרשימה של הקולות שמנו חכמים בדמאי אז לבנתיים יש לי רק 48 קולות... אבל אני רוצה להגיע ל-55 שיצא לי בנימטריא דמאי...!) **עכ"פ** כל הרשימות והספירות האלו מכניסים אותי לתמונה!!!! זה לא רק גמ' שאני לומד אותה... אלא יש לי פה גם רשימות ועסקים!! (אחרי שיש לי כבר מאגר של 202 שבותים דשבת... אם קעת תפגיש אותי עם גמ' שכוחה בעירובין ותוציא לי משם שבות חדש זה יקפיץ אותי לשמים... אתה יודע איזה שינוי סדרי בראשית עשית לי פה???) **קו 202** מתחלף כעת לקו 203... אתה יודע מה שזה... בקיצור: אני בתמונה!!! אני בעסק!!! לכאורה יש לי כמה הוכחות שככה זה היה נראה בשינוי של האמוראים... מה אתה חושב... הם הרי היו לומדים בע"פ... ולכל אחד היה מאגרי משלו... במסכת ברכות זה מאוד מאוד מצוי... הכל עובד עם סיריות של מימרות... 40 מימרות של רבי אלעזר... עוד 6 מימרות של רבי יוחנן בשם רשב"י... ואח"כ עוד 8 מימרות אמר רב יהודה אמר שמואל... אתה רואה שיש פה מאגרים!!! וברור שככה זה היה... לכל תנא היה את ה-346 הלכות של פסח! וכל הלכה נוספת שהוא שמע בכלה או בפיקא או בשמעתא זה עוד צרור שטרות שנכנס לכספת... אתה מבין לבד שיש הבדל תהומי בין אחד שלומד עוד דף גמי ועוד דף גמי... לבין אחד שמחזיק מאגרים אישיים!!! יש לו קבצים מסודרים עם מספרים לכל תחום בתורה כמה הלכות התחדשו פה... ויש הרבה להאריך בזה... אבל עד כאן עכ"פ בנושא הזה.

עכשיו... עד כאן אני מודה שזה קצת סגנון מסוים... מה שנקרא הסגנון האישי שלי... אבל למה שאני אקבע אותך בסגנון שלי...?? בא אפתח לך אפיק חדש ופתוח שתוכל לשחות איתו לאיפה שאתה רוצה! פשוט מאוד: תכנס הרגע לאוצה"ס ותבחר איזה ספר שאתה רוצה ממחברי זמננו! לא משנה מי חיבר ובאיזה נושא... כל אברך מדורנו שכתב איזשהו חיבור... הוא כבר סמל ודוגמא לאחד שהצליח ליצור לעצמו מוקד התעניינות!!! כעת לא נותר לך אלא לפתוח את הספר שלו... ותנסה להיכנס לנעליים שלו... מאיפה זה התחיל לו... מה הוא ראה על ככה ומה הגיע לו... תנסה להיכנס לסיטואציה הראשונה... מאיפה זה בכלל התחיל לו... זה לא אומר שאתה רוצה כעת ללכת לכתוב ספר... לא!!! אבל אתה כן רוצה ליצור לעצמך מוקדי התעניינות... וזה שכתב את הספר הזה הוא אחד שיכול להיות לך למורה דרך איך ליצור לעצמו מוקד התעניינות... כאן זה כבר עניין שלך איזה סוג ספרים מושך אותך להתעניין... יש תחום התעניינות ענק וגדול שקוראים לו ספרים על התורה... ויש תחום התעניינות של נושאים מסוימים בהלכה... ויש לך את שערי יושר או שב שמעתא שפתח כמה נושאים כללים ורחבים בש"ס כמו חזקה וספק וכו'... אבל זה כבר באמת ליגה אחרת של היקף!!! ויש כל מיני דברים חמודים כאלו שאני מתעקש לשתף אותך אפילו שזה לא מהותי בכלל... במילה אחת: אתה מכיר את המשחק ארץ עיר צומח דומם שהיינו משחקים מתחת השלחן בכיתה?? האם חשבת שאפשר לעשות כזה משחק בגמ' ובתורה?? תדע לך שיש גדולי עולם שעשו מזה שטיינים!! לדוגמא: הנושא של שמות של תנאים ואמוראים שהגמ' עושה מזה עסק ולפעמים יש לך רשימה ארוכה של אמר אמר... ואז יש "ואמרי לה" וזמנין מטל וכו' וכו'... וכל זה למי שלא מתעניין בזה זה רק דיו מיותר בגמ' שעושה לו כאב ראש... וברגע של החלטה אפשר להפוך את זה לעוד מוקד התעניינות

ולמה אני מתעקש להפגיש אותך גם עם הדברים הלא מהותיים האלו??? ללמדך!!! שים לב כעת למשפט הבא: אפשר לעשות מכל דבר **מוקד התעניינות!** ובאותה מידה אפשר לעשות מכל דבר **חוסר התעניינות!!!** הפוליטיקה כבר מוכיחה לנו שאפשר לייצר דרמה מכל פיפס הכי קטן... ואפשר גם לייבש כל דבר... הכל תלוי בנו... וההצלחה שלנו זה לייצר כמה שיותר מוקדי עניין וגישימאק וחיות ותחומי התעניינות... נפגש עוד... יש עוד הרבה מה לדבר בנושא... בהזדמנות הבאה...

מה בין צדיק נסתר --צדיק פשוט...??

לפני שמונים שנה היה אדם קדוש שהתגורר בירושלים וקראו לו ר' שלומקה מזוועל זיע"א... **היה אצלו תופעה מאוד מעניינת!!!** כולם ידעו והכירו שמדובר במלאך אלוקים קדוש... כל מי שהיה במחיצתו הבין שאיש קדוש הוא... ולא זו בלבד אלא הוא גם היה פועל ישועות... הברכות שלו היו מתקבלות ואנשים היו מגיעים מרחוק לקבל ממנו ברכה לישועה...

ולמרות כל הנתונים העובדתיים האלו היתה תופעה פלאית **שאנשים לא היו מכבדים אותו אלא מתייחסים כמו בן אדם פשוט...** עד כדי כך שמספרים שבן אדם היה מסוגל לבא לבקש ממנו ברכה... ובדיוק ר' שלמה היה במקווה (הוא היה עושה הרבה יחודים במקווה) הוא היה צועק... רבה... תצא כבר... אני צריך ברכה ואני ממנה... נו כבר... רבה... תצא...

אתה קולט?? יש פה חסיד שהרבה שלו שלח אותו לר' שלמקה זוועלר מתוך הכרה שהוא פועל ישועות... אותו חסיד פונה כעת ליהודי קדוש שראשו בשמים ומה שהוא גוזר הקב"ה מקיים... ובכל זאת הוא לא רואה לנכון לדבר אליו בכבוד הראוי... **איך אתה מסביר כזה דבר???**

אז מישוהו אמר לי: שנוהגים להסביר שזה גופא!!! זה היה אחד מהמופתיים הגדולים של ר' שלמה מזוועל זיע"א... שהוא הצליח לפעול שלמרות שהוא היה כזה קדוש ונורא וכזה פועל ישועות... בכל זאת אף אחד לא עשה ממנו עסק... כולם התייחסו אליו כאדם מן המניין...

יכול להיות!!! אבל לאחר הרבה מחשבה **הגעתי למסקנה שלא!! זה לא מוכרח להיות מופת...** לא צריך להגיע למופת... למרבה הפלא אני יכול כעת להוכיח לך שיש אפשרות גם היום!!! כעת ועכשיו יכול להיות מצב שאתה בעצמך תעמוד לפני יהודי מלאך אלוקים קדוש ה' ופועל ישועות ואתה תדע שהוא כזה!!! ולמרות זאת אתה עלול לא לכבד אותו בכבוד הראוי לו... אתה מאמין שיכול להיות כזה דבר???

אז זהו!!! אני אגלה לך: יש שני סוגים של צדיק נסתר!!!

יש צדיק נסתר שהוא פשוט מסתיר את המעשים שלו... אתה לא יודע מה הוא עושה... כלפי חוץ הוא נראה ירקן או קצב... אבל תכל'ס... יש לו מחבוא שם הוא יושב ולומד עשרות שעות... שם הוא יושב ובוכה בחצות הלילה על החורבן... בקיצור: הוא פשוט מסתיר את עצמו ומטעה אותך!!! זה הצדיק נסתר הקלאסי... הצדיק נסתר מ-הסיפורים...

אבל יש צדיק נסתר מסוג אחר לגמרי לגמרי!!! מה שנקרא צדיק פשוט!!! הוא לא צדיק נסתר אלא **צדיק פשוט!!!** מה הכוונה?? אותו צדיק לא מסתיר ממך כלום... הוא לא עושה הסוואות ולא מסתיר את עצמו בכלל... מה שהוא הוא... הוא צדיק גדול מאוד **ואתה רואה את זה...** הוא עוייבד ה' עצום **ואתה רואה**

את זה... לא פסיק פומיה מגירסא **ואתה רואה את זה...** הוא מתפלל שעות ע"ג שעות **ואתה רואה את זה...** הוא מדקדק קלה כבחמורה **ואתה רואה את זה...** רק מה?? הוא פשוט כזה... בבית מדרש שלו יש בקושי מניין... ואין לו מקווה פרטי... וגם אין לו שום השפעה בעסקונה החרדית... ועל הדרך יתכן שהוא קצת "מוזר" (הרי מה זה מוזר?? מוזר זה אחד שלא בכל מחיר מחפש למצא חן בעיניך ולהרשים אותך) ויתכן שהוא אפילו "כוכב"... ויתכן שגם לא קיבלו את הילד שלו לחידר ואת הבת שלו לסמינר... אבל חוץ מהנתונים הסביבתיים האלו עומד לפניך צדיק הכי גלוי שיש!!! שאם רק תעקוב בצורה עניינית אחרי כל ההנהגות שלו אחת לאחת אתה פשוט תגלה מול עיניך מלאך אלוקים לכל דבר!!! אבל החטא היחיד שלו שהוא **פשוט...**

אתה יודע מה זה פשוט??? פשוט זה "מלשון" **פושט...**

כל דבר שלא קשה להשיג אותו והוא לא יקר המציאות נקרא פושט... ולא משנה מה שזה יהיה!!! גם אם זה יהיה שטרות של מאתיים או זהב או יהלומים... אם זה פתאום יתחיל להסתובב לנו בין הרגלים זה יהפוך להיות פושט ואף אחד לא יטרח להרים את זה... ממילא יש צדיקים שהם ממש לא נסתרים... אין צורך להיות צדיק נסתר... הוא הכי גלוי שיכול להיות... **אבל הוא פושט!!!** הוא שכן שלך... משום מה אף אחד לא עושה ממנו עסק... ואתה לא צריך לחכות שלוש שעות בהמתנה עד שאתה נכנס אליו... ואתה אפילו לא צריך להגיע אליו... כי לפני שאתה מגיע אליו הוא כבר מגיע אליך... אם זה בשביל לבקש ממך טובה ששוב תשלים לו מנין או אפילו להגיד לך שתפסיק לדבר בשעת התפילה... ו... והוא מלאך אלוקים!!!! **מלאך אלוקים פושט!!!** אתה מתייחס אליו במקרה הטוב כמו נודניק... תחשוב על זה... זה ממש ככה...

אם ככה: בדורות האחרונים שהכל נהיה עניין של ייחס בין יוקר לזול... אם צדיק רוצה להיות נסתר... הוא לא צריך להתחיל להסתיר את המעשים שלו שאף אחד לא יודע מה הוא עושה... אין צורך!!! מספיק להיות צדיק פשוט... וזהו!!! מכאן ואילך הוא יכול להמשיך להיות מלאך אלוקים ולעבוד את ה' לעיני הכל... ואף אחד לא יספור אותו ולא יתייחס אליו... **כי הוא פושט!!!** וזה בדיוק היה הסיפור עם ר' שלמקה זוועלר... הוא לא היה צדיק נסתר... הוא לא ניסה להסתיר את עצמו... הוא היה מה שהוא!!! וכל מי שבאמת התחקה אחריו... ראה מלאך אלוקים ואיש קדוש ופועל ישועות... **אבל אז מה!!! הוא פושט!!!** אין לו בית כנסת משלו... אין לו ציבור... אין לו משב"ק שדוחף שלא יתקרב... אתה לא צריך להגיע אליו... כי עוד מעט הוא בעצמו יגיע להתפלל פה בשטיבלאך של בית ישראל... אז למרות כל הנתונים העובדתיים שכולם ידעו על קדושתו של אותו יהודי קדוש ונורא... כולם המשיכו להתייחס אליו כמו יהודי פשוט לגמרי ולא ממקום של מופת!!! אלא ממקום הכי טבעי בנפש השטחית שלנו... אתה קולט את זה?? אתה מסוגל לעכל כזו גלולה מרה???

אתה בכלל קולט איזה נתון עגום מתגלה פה???

שכשיש צדיקים באמת גדולים שאנחנו באמת מעריכים אותם ויש!!! יש הרבה מה להעריך אותם... אבל עדיין... **תשעים וחמש אחוז מהערכה שלנו כלפיהם זה לא מהגדלות האמיתית שלהם!! אלא מהוקרה!!!**

זה שכ"כ קשה להשיג אותם... זה שכ"כ הרבה אנשים רוצים לדבר איתם... זה שהם כ"כ יקרי המציאות... לא נעים... **אבל זה תשעים וחמש אחוז מהערכה שלנו!!** יש רק חמש אחוז מהערכה שלנו שהוא באמת באמת על הגדלות שלהם האמיתית בתורה ובעבודת ה'... זה עגום מאוד!!!! (עכשיו שלא תבין לא נכון!!! הנתון העגום הזה הוא רק ביחס אלינו... ולא ביחס לאותם גדולי ישראל... סו"ס עצם זה שלכ"כ הרבה יהודים יש חמש אחוז הערכה אמיתית דווקא כלפי אותם גדולים... זה כבר אומר שהם באמת מאוד מאוד גדולים... הנתון העגום הזה הוא רק ביחס אלינו... שכלל שגדול בישראל נהיה יותר יקר המציאות ויותר קשה לגשת אליו ככה הערכה שלנו אליו הולכת וגוברת... ואם פתאום יתברר לך שמאוד קשה לו להשיג מנין לבית מדרש שלו... הערכה שלך אליו תצנח ממאה אחוז לחמש אחוז... לא נעים... אבל זו העובדה... תחשוב על זה הרבה ותראה כמה שזה ככה)

בפתח הגיליון נשאלה השאלה: איך יכול להיות שמצד אחד אני מאמין באמונה שלימה בכח התפילה... אני יודע בוודאות שהתפילה יכולה להביא לי את כל הישועות ואני לגמרי לגמרי עומד מאחורי זה!!!

ולמרות כל המידע הזה שיש לי... למרות הכל אני עדיין מוצא את עצמי מזלזל בתפילה... איך אתה מסביר את זה???

אז הנה!!! ר' שלמקה זוועלר יענה את התשובה... המציאות מוכיחה שתשעים וחמש אחוז בהערכה שלנו בכלל לא תלויה בנתונים העובדתיים אלא במה?? ביוקרה!!! גם אם ר' שלמה מזוועל הוא מלאך אלוקים... ואני יודע את זה בוודאות ורואה את זה בעיניים שלי... ואני גם עד ראייה למופתיים וישועות שראיתי אצלו במו עיני... זה עדיין לא סיבה שאני אכבד אותו!!! כי היות והוא פשוט וחי בפשטות שכל אחד יכול להתקרב אליו ואין לו משבקי"ם ולא קשה להיכנס אצלו אז הוא נהיה פושט... ואני מסוגל לעבור ליד כל הגדלות שלו ולהמשיך לא לספור אותו... אז אותו דבר בדיוק בתפילה!!! **התפילה היא שיא הפושט!!!**

ולמה?? כי אצל הקב"ה יש משבקי"ם?? **ממש לא!!!**

אצל הקב"ה יש שעות מסוימות של קבלת קהלה?? **ממש לא!!!**

יש זמן מוגבל כמה דקות אתה יכול לדבר עם

הקב"ה?? **ממש לא!!!**

האם יש שעות מסוימות שהקב"ה לא מקבל קהלה??

ממש לא!!!

האם יש משב"ק מסוים שיכול להפריע לי להיכנס

לקב"ה?? **לא!!!**

האם יכול להיות שלפעמים הקב"ה לא נותן לי

לדבר?? **לא!!!**

נו... אז זה הכי פושט בעולם... זה אפילו יותר פושט מר' שלמה מזוועל. סו"ס ר' שלמה מזוועל הוא בן

וכאן כבר יותר קל לקבל פירות טיש זה כבר פחות יוקרתית!!! ואז אתה מדפדף עוד עמוד... כאן זה כבר חצרות ממש קטנות טיש שם בסה"כ חמשים איש שכל אחד יכול לגשת לרבה ולקבל פירות טיש... **אבל עדיין!!!** יש תמיד את המשב"ק שעומד ושומר על היוקרה שלא כל אחד יכול לגשת מתי שהוא רוצה... ואז מגיעים לעמוד האחרון והמאכזב ששם מתברר שהתמונה שלי לא מופיעה... כי... כנראה שאצלי גם את זה אין!!! אצלי לא צריך לדחוף... אני ישבתי לי לבד בארוחת צהרים ואכלתי משמשים יבשים אחד אחרי השני ושכני וידידי הצלם ברוך ליבוביץ ראה עד כמה החצר שלי פושטית ואף אחד לא דוחף בשביל לקבל פירות טיש מחוסר עניין... לכן הוא החליט להשאיר את התמונה שלי בבית... **ואני עכשיו שואל אותך**

שאלה: עד כה הסברתי לך בטוב טעם למה התמונה שלי לא הופיע בעולם החרדי... **עכשיו יש לי עוד שאלה:** למה התמונה של הרבש"ע לא הופיע שם??? אל תשכח שגם הקב"ה עושה טיש בט"ו בשבט!!! סו"ס זה ראש השנה לאילן וביום הזה הקב"ה באמת מחלק פירות טיש?? אז למה את הטיש של הקב"ה אף אחד לא ראה לנכון לצלם?? **אתה יודע למה לא???**

מאותה סיבה שאת הטיש שלי אף אחד לא צילם!!!

הרי למה את הטיש שלי אף אחד לא צילם?? כי אצלי אף אחד לא דוחף... ואין שום משב"ק שלא נותן להתקרב... לכן אני פושט!!! **אז זהו!!! שבדיוק אותו דבר אצל הקב"ה!** אצל הקב"ה אף אחד לא דוחף... ואין שום משב"ק שלא מרשה להתקרב... הכל פתוח... בכל קראנו אליו... הדלת תמיד פתוחה ותמיד אפשר להיכנס... ואם רק תפתח שתי ידיים מייחלות ושתי עיניים דמעות ומצפות והקב"ה ימלא אותך בברכתו ומעושר מתנת ידו... ויתן ויחזור ויתן... טיש כזה שכל אחד יכול להתקרב ולקבל במאור פנים... **הוא טיש פושט!!!** **כזה טיש לא נכנס לעיתון!!!** הוא לא שווה... הוא לא יוקרתית!!! נ... עכשיו אתה מבין למה אנחנו מזלזלים בתפילה?? תסתכל בתמונות של העיתונים האלו ותבין מאיפה זה נובע אצלנו... אנחנו מעריכים רק דברים יוקרתיים!!! אנחנו מעריכים את הרבה שלנו רק בגלל שצריך לדחוף בשביל להתקרב אליו... מה נעשה שבתפילה לא צריך לדחוף... מה נעשה שלטאטע זיסער יש תמיד מקום בלב בשבילך ותמיד יש לו מקום בשבילך... אתה יכול לדבר איתו שעות ואף אחד לא יגרש אותך... אז איך אתה רוצה שאנחנו לא נזלזל בתפילה?? זו הנקודה!!! זו הנקודה ולא אחרת!!! כל מה שנדרש מאיתנו זה פשוט לגדול בשנה ולהפסיק להיות שטחיים... להפסיק להעריך דברים לפי יוקרה!!! אלא לפי האמת שבהם!!! את התפילה שלך אתה צריך להתחיל להעריך ולהבין שכל החיים שלך תלויים בה... למרות שהיא פושטית!!! אדרבה... מרוב שהיא פושטית היא פשוט פועלת!!! בפשטות... בלי להסתבך... תפילה זה משהו שעובד!!! תנסה!!! טעמו וראו כי טוב ה'... הכי פשוט והכי פושט... אין פה מה להבין ואין מה להסתבך... לא צריך להפעיל קשרים עם שום גורם חיצוני... הכל ישר ופשוט!!! קרוב ה' **לכל** קוראיו... האמת היא שכעת אני באמצע לדבר עם ה'... אבל אני מסכים לך גם... לא תגנוב לי את התור.

וכי בגלל ש-לנו יש איזה דפקט במוח שיש לנו נטיה להעריך דברים רק לפי היוקרה שלהם לכן יש לנו היתר להוריד בערכה של תפילה מול כל יכול?? וכי בשביל שאנחנו נתחיל להעריך את התפילה נשקר ונאמר שלקב"ה יש משב"ק?? וכי בשביל שתתחיל להעריך מה זה לדבר עם הקב"ה... אנחנו נעשה שקר בנפשנו ונאמר שהקב"ה יכול לקבל רק אחד אחד לפי תור ויש שעות קבלה? חס ושלום!!!

לכן!!! האמת תורה דרכה!!! התפילה תמיד תהיה הכי הכי נגישה... הדלת תמיד תמיד פתוחה... **וממילא היא גם הכי פושטית!!! והיא תמיד תהיה פושטית... ואין מה לעשות נגד זה!!!** אין לנו שום דרך איך להפוך את התפילה ליוקרתית!!! כי לא נוכל אף פעם לשקר ולהגביל את הקב"ה בשעות קבלה ולא נוכל לייקר את הקשר עם הקב"ה ולהפוך אותו לדמות הגוף שיש אצלו שעות וזמנים והגבלות... זו הסיבה שכבר חז"ל קובעים מסמרות ומודיעים לנו מראש שתפילה זה מהדברים שעומדים ברומו של עולם **ובני אדם מזלזלים בהם...** יש משהו **מובנה** בעצם התפילה שהיא דבר מזלזל בעצם!!! כי היא לא יוקרתית!!! כל הנגישות של התפילה זועקת חוסר יוקרתיות!!! ולכן כמה שתעריך את התפילה וכמה שתדע עד כמה שהיא פועלת תמיד יהיה לך נטיה לזלזל בזה... ולא מחוסר ידיעה בכח של התפילה... אלא מחוסר יוקרה!!!

ולא נותר לנו אלא להילחם בשטחיות שלנו... ולהבין שתפילה זה משהו עצום ונורא ועובד ופועל ופעיל בשטח גם בלי להיות יוקרתית!!!

בשבוע שעבר יצא לי להסתכל בעיתון התמונות של "הציבור החרדי..." או "העולם החרדי..." (לא זוכר מי מהם...) וראיתי שם מלא מלא תמונות מהפירות טיש של ט"ו בשבט בכל החצרות... וחיפשתי שם את התמונה שלי!!! הרי גם אני ערכתי שלחן בט"ו בשבט... אז איפה אני?? למה לא שמו את התמונה שלי שם? נו מה אתה אומר? למה לא?? תרגיע אותי...

התשובה היא: אתה מבין לבד שלא הולכים לשים תמונה של כל אחד... אל תשכח שבציבור החרדי יש בלע"ר מאות אלפי יהודים יקרים שכולם ישבו שבוע שעבר מול שלחן ואכלו פירות ט"ו בשבט... ואתה מבין לבד שלא הולכים עכשיו לשים תמונות של כולם... **רק מה??** תמונה של מי כן שמים?? תמונה של מישהו חשוב!!! נו... מה זה חשוב?? מה הכללים של חשוב?? חשוב זה יוקרתית!!! מישהו שיש הרבה אנשים שבאו לראות דווקא אותו ולקבל דווקא ממנו פירות טיש!!! וככל שיש יותר אנשים שרוצים לזכות לקבל ממנו פירות ט"ו בשבט ככה התמונה שלו יותר גדולה... ובאמת אם תלמד בעיון את העיתון הזה אתה תשים לב שבעמודים הראשונים יש את התמונות של החצרות היותר גדולות... שנמצאים בטיש אלפי אנשים וממילא מטבע הדברים זה הכי יוקרתית!!! כי רק אנשים בודדים יכולים לזכות להתקרב ולקבל פירות טיש... וככל שאתה מדפדף עוד עמוד התמונות נהיות יותר קטנות... זה אומר שזה כבר חצרות יותר קטנות שיש בהם "רק" מאתים או שלוש מאות אנשים...

אדם... והוא גר בבית ישראל ואני גר בבוכרים... אז אני צריך ללכת אליו ולחפש אותו... אבל אצל הקב"ה גם את זה אני לא צריך לעשות... מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בככככככככ קראנו אליו... תמיד נגיש... תמיד מקשיב... תמיד שומע... בכל מקום ובכל סיטואציה... מה שאתה רוצה וכמה שאתה רוצה.

ממילא!!! מטבע הדברים התפילה היא פ ג ס ת הפושט!!!

אין לך דבר פושט בעולם יותר מהתפילה!!! וברגע שזה פושט אנחנו מזלזלים בזה... לא משנה מה שזה יהיה... גם אם אתה תראה כמו ענין שהתפילה אחראית על כל ההצלחות שלך... עדיין יהיה לך נטיה טבעית לזלזל בה... כי היא נגישה... היא תמיד בהישג יד...

עכשיו: אם אתה רוצה... יש לי פתרון!!! יש לי דרך איך לשקם את התדמית הפושטית של התפילה... יש לי תכנית הבראה מסודרת בראש איך אנחנו הופכים את התפילה לשיא היוקרתית... **אתה יודע איך??** חז"ל יום אחד מודיעים שמהיום אין כזה דבר שכולם יכולים לגשת לקב"ה ביחד... לא!!! זה לא מכובד!!! מהיום נגישים אחד אחד!!!

מהיום יש מקום אחד בלבד לקבלת קהל אצל הקב"ה... חז"ל יבחרו נייח במנהרות הכותל את המקום שהכי קרוב לקודש הקדשים!! ורק שם אפשר להתפלל!! וגם שם רק אחד אחד... ויש תור!! כל מי שרוצה משהו מהקב"ה... שיקח מספר ויכנס לתור... נכנסים אחד אחד...

תדמין מה היה קורה אם ככה זה היה נראה??

אתה רוצה שידוך לבת שלך ואני רוצה עוד ילדים והבחור הזה רוצה מאור פנים לתורה ועוד חמש מיליון יהודים כל אחד ומשאלת הלב שלו... אבל אי אפשר לקחת ספר תהילים ולהתפלל... זהו!!! אין כזה דבר!! נגמרו החגיגות... יש קבלת קהל בדיוק כמו אצל הרבה... ואני לוקח מספר ונכנס לתור... והיות ואני קצת גו'בניק... הצלחתי לקצר את התור שלי... וכבר עכשיו הודיעו לי שבעוד ארבע וחצי חודשים... בכ"ז תמוז... בשעה שתיים בלילה (וארבע עשרה וחצי דקות...) יש לי בדיוק דקה וחצי לבד מול הקב"ה!! **אבל לא יותר!!!** כי יש תור ארוך של עוד חמש מיליון יהודים שמחכים בכיליון עיניים לתור שלהם... וכל אחד רוצה לדבר עם הרבש"ע... **אה... מה אתה אומר??** אם ככה הייתה נראית התפילה... אם רק פעם בארבע חודשים!!! הייתי יכול להתפלל רק דקה וחצי מול הקב"ה... הייתי מעריך את זה?? אוהו... אוהו... אוהו...

נו... אז למה באמת חז"ל לא עשו את זה???

מה פירוש למה לא?? כי... כי... **כי מה נעשה שזה פשוט לא נכון!!!**

מי גוי גדול אשר לו אלוקים **קרובים אליו** כה' אלוקיני **בכל קראנו אליו!!!** הקב"ה כן קרוב... וכן נגיש... ולא צריך תור... כי הוא תמיד מקשיב לך... ותמיד קרוב לשועתך... עשרים וארבע-שבע!!!

למען לא נבוש... מושגים בסיסיים בהלכה.

אם כסף תלווה... לא תהיה לו כנושה...

השבוע רציתי לכתוב על הנושא של ריבית... התקשרתי לרב ושאלתי אותו: מה אני בתור שומר תורה ומצוות צריך לדעת בייחס לריבית? הרב ענה לי במקום: כל בן אדם שיש לו חשבון בנק צריך להבין מה זה היתר עיסקא!!!! שים לב: לא מספיק שיש היתר עיסקא!!! כן... יש... יש היתר עיסקא... כמו שכל הרבנים מוכרים חמץ ככה כמעט כל הבנקים עושים היתר עיסקא... או יש!!! יש היתר עיסקא!!! אבל לא מספיק שיש!!! צריך ל ה ב י ן מה זה היתר עיסקא!!!!

שאלתי את הרב בתמימות: מה זה שונה מנוסח הפרשת תרומות ומעשרות שיש לי בבית איה נוסח... וכל פעם שאני מפריש תרומות... כל ההפרשות וחילול... יחולו כמו שכתוב בלוח תרומות שברשות...

הרב צחק וענה לי: אוהו!!! בדיוק!!!! נעת ננקודה!!!!

היתר עיסקא זה טריק!!! זה כביש עוקף תורה... כשעושים טריקים צריך לדעת מה עושים... וזה בדיוק ההבדל!!! הפרשת תרומות ומעשרות זה מה שצריך לעשות... יהודי צריך להפריש תרומות ומעשרות... אז גם אם הוא לא יודע איך בדיוק עושים מה שצריך... או לפחות הלוח יודע ואני סומך על הלוח שברשותי... אבל כשמדובר בהיתר עיסקא??? הרי מה זה היתר עיסקא??? זה קומבינה!!!!

היות ואסור ללוות בריבית!! ואנחנו החלטנו מתחת השלחן שאנחנו כן רוצים ללוות בריבית... אז יש לנו בעיה מה עושים עם התורה שאוסרת לקחת ריבית??? לכן מה אנחנו עושים??? עושים טריק!!! עושים איה קומבינה בהגדרות של ההלוואה וככה עוקפים את הבעיה... זאת אומרת: עקרונות זה ריבית!!! רק מה??? כל הסיבה שזה לא ריבית זה רק בגלל הקומבינה המחוכמת של היתר עיסקא שעוקפת את ההגדרה של הלוואה... ומעתה: אם את היתר עיסקא בעצמו אתה לא מבין... אז אתה מצידך כל הזמן לוהה בריבית... רק מה??? אתה יודע שתכלס לא ריבית ואתה לא מבין למה!!!! זה... זה כבר לא בסדר... (יש לציין שזה לא נעצב...) אגב: בשורה התחתונה גם את נוסח הפרשת תרומות צריך להבין... אז זהו!!! שצריך להבין מה זה היתר עיסקא... דא עקא שזה לא על רגל אחת... זה משהו שצריך להסביר אותו... בהתחלה חשבתי להסביר את זה כאן... וניסיתי להתחיל... ואז לא נעים... התברר שגם אני כמעט שכחתי מה זה היתר עיסקא... כן... זה לא משהו קליל... אז נבקשה!! יש לך שיעורי בית... תשל למו"ץ הקרב אליך... ותבקש ממנו שייסבר לך... תחלק את זה לשני שיעורים שונים... שיעור ראשון שייסבר לך בכלל מה זה עיסקא!!! (עיסקא זה דבר בפני עצמו... עיסקא זה תקנת חז"ל שהם תקנו לכל בעל עסק שמפעיל אנשים שהולקים איתו ברווחים...) אחרי שהוא יסביר לך מה זה עסקא!! אז תעברו לשיעור הבא... מה זה היתר!!! היתר עיסקא...

מה שכן... באופן כללי... צריך לדעת שאיסור ריבית זה איסור כזה שבלי לשים לב אנחנו עלולים להיכשל בו יותר משאר איסורים... אתה יודע למה??? כי בכל מה שנוגע לחושן משפט... אם נשארתי חייב למישהו כסף אז גרמתי לו נזק... יש לי חיישן שקוראים לו הגנות וישירות!!! החיישן הזה מוכיח לי שאני חייב לו כסף... החיישן הזה מוכיח לי שאסור לי לקבל כסף שלא שייך לי... החיישן הזה מדליק לי נורה אדומה כל פעם שאני עלול לקחת כסף שלא שייך לי... אבל ברגע שאני כבר לא חייב כסף... ברגע שזה כבר כסף שלי... אז כאן אני רגוע... אני וותרן במעותי... אני כבר לא עושה עסק... לא איכפת לי לשלם קצת יותר... דא עקא!!! שבנוגע לריבית... אסור לי גם לתת ריבית!!! לא רק לקבל ריבית אסור... גם לתת ריבית אסור... ריבית זה בכלל לא נושא ששייך לחושן משפט... אין לזה שום קשר לחוסר הגינות או לגניבה וגוילה... וממילא גם האנשים ההגונים האלו שבכל מה שנוגע לכסף שלהם הם לא מקפידים הרי כזה נוגע לריבית כאן כן צריך להיות קפדן!!! כי יש לי פה עסק עם איסור והיתר!! וזה מאוד מטעה!!! כי... כי במושכל ראשון יהודי ירא שמים מנח את כל כובד המשקל בהקפדה שלא לקחת כסף שלא שייך לו... אבל לתת יותר הוא לא עושה עסק... אז זהו! שצריך לזכור... שהריבית מחכה לך שמה!!! איפה שאתה נותן וותר... גם שם להפעיל חיישנים ודק...

ארוחת בוקר הזריזה והמאולתרת תוך כדי 'פירקא' דרב אשי...

שלט ענק בכניסה לעיר: עיריית מתא מחסיא מקדמת בברכה את אלפי הת"ח הבאים לשהות בצל הקודש בחודש הקרוב... כן... משנכנס אדר מתא מחסיא לובשת חג... הליגער רב אשי מתחיל לדרוש בהלכות פסח והרגל!!! כן... כאן במתא מחסיא לא מחכים לשלושים יום קודם החג... כי בחודש ניסן יש בין הזמנים... רבא "מגרש" את כולם הבייתה... (ברכות לה): גם אלו שתורתם אומנותם רבא מסתובב בביהמ"ד מאחד לאחד ומתחנן לפניהם "במטותא מנייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחוזו קמאי כי היכי דלא ליטרדו במזונייכו כולא שאתא", וכיון שבתחילת חודש ניסן כל אחד הולך לבית שלו... לכן משנכנס אדר מרבבים בשמחת התורה... וכעת מתחיל ה"פירקא" של רב אשי... זה מחזה עוצמתי מאין כמוהו לראות אלפי אמוראים נוהרים בהמוניהם מכל הישיבות למתא מחסיא לחודש הקרוב כדי לשמוע דברי אלוקים חיים... (לא לחינם הגויים של מתא מחסיא נקראים "אבירי לב"... כי הם רואים יקרא דאורייתא תרין זמנין בשתא לא קמגייר גיורא מנייה)... (ברכות זי):

עכ"פ השיעור מתחיל מידי יום מוקדם לפנות בוקר... בתחילת האשמורה השלישית... ככה בשעה שלוש בלילה כל קהל האלפים שוב נוהרים בעלטה גמורה ומתיישבים על הארץ... ואז לפתע דמותו התמירה של מרן רב אשי מופיעה בבית המדרש... ורב אשי מתחיל להגיד למתורגמן מימרא! ... ואז המתורגמן דופק על השלחן ומשתרר שקט מופתי ובקולו האדיר הוא דולה ומשקה לקהל האלפים את "העתקת השמועה" בנוכחותו של מעתיק השמועה- רב אשי... הוא מסיים את המימרא ואז מתחילה הסערה... שואלים ומתריצים... מקשים ומתפרקים... מגישים את הקושיות ורב אשי עונה... עד שממציים את המימרא הזו... ממציים את הנושא... ואז שוב... המתורגמן שוב רוכן ורב אשי משמיע לו את המימרא הבאה... ושוב דפיקה על השלחן... שקט משתרר והמתורגמן משמיע את המימרא הבאה... ושוב סערה... ולבנתיים הגיע עלות השחר... ורב אשי ממשיך לומר עוד מימרא... ואז לאט לאט האיר פניו כל המזרח אשר בחברון... וממשיכים למימרא הבאה... ואז לאט לאט אנחנו מסתכלים אחד על השני ממרחק של ד' אמות... אוהו... אתה מוכר לי... משיירה את חברי הרגיל עמו קצת בריחוק ד' אמות ויכירנו... (איה צחוק...) אנחנו כבר שלוש שעות יושבים פה אחד ליד השני... אבל יש כמעט חושך גמור ואנחנו לא רואים אחד את השני... והנה... עכשיו אני רואה שזה אתה החברותא שלי שלעבר מישיבת סורא... עכ"פ הגיע זמן ק"ש ותפילין... נו... מתי מתחילה פה התפילה??? לא!!! פה אין תפילת שחרית בציבור!!!! פה השיעור עצמו ממשיך כרגיל... רק כל אחד נשמת לבד והולך לפינה ומתפלל ביחידות וחוזר לפירקא להמשך השיעור.

הנה... הנה... אתה רואה עכשיו את רב אשי... כעת הוא מוסר למתורגמן בבת אחת כמה וכמה הלכות ביחד... והנה... כעת הוא מתחיל לקרות ק"ש ולהתפלל תפילת שחרית ובישיבה... רב אשי לא רוצה להפסיק את הציבור... לכן הוא מתפלל תוך כדי שהמתורגמן מדבר... ואח"כ הוא ממשיך את השיעור כרגיל (יודעי דבר בברכות ל יודעים להעיד שאח"כ... אחרי שנגמר השיעור רב אשי מגיע הבייתה וחוזר עוד פעם ומתפלל שמו"ע בעמידה... כי מקודם הוא התפלל את השמו"ע כשהוא יושב... ושמו"ע בישיבה זה משם בשעת הדחק, והסיבה שרב אשי בכ"ז מתפלל בישיבה זה כדי לסמוך גאולה לתפילה... לכן כשהוא חוזר הבייתה הוא חוזר ומתפלל שמו"ע בעמידה) עכ"פ הפירקא ממושיכה כרגיל... קהל האלפים יושבים ומקשיבים... מתנצחים... והשעות נוקפות... והגיע עשה חמישית... ועוד מעט עשה ששית... וחייבים לאכול פת שחרית!!! עשה ששית מאכל תלמיד חכם... ומכאן ואילך כזורק אבן לחמת... אין ברירה... כמו שבתפילת שחרית כלנו נשמטנו אחד אחד בשביל להתפלל שחרית ומיד לחזור לשיעור... אז כעת כל אחד בתורו נשמט אחד אחד כדי לאכול פת שחרית... ומיד יחזור לתלמודו... כמובן!!! כאן חשוב להדגיש... שאני לא יוצא אפילו לרגע... עד שאני לא

וכאן מתחילה התעשייה של ארוחת בוקר!!!! מה שנקרא כדטעים בר בי רב ועייל לכלה... אני רוצה שתבין: ארוחת בוקר זה אחד מהפרוייקטים הדומיננטיים כאן... ולמה??? כי מצד אחד צריך לאכול ארוחת בוקר כי צריך... ומצד שני ארוחת בוקר מגיעה על חשבון ה"פירקא..." אני כל הזמן על קוצים... אז להפסיד ארוחת בוקר זה לא בא בחשבון... כי אני צריך עוד הרבה כוחות למשך היום... כי היום רב אשי בדיוק דיבר על דיני חמץ שעבר עליו הפסח... ונכרי שהלווה את ישראל על חמצו... ובצהרים אני צריך לשנן את הגירסא ובשביל זה אני צריך כוחות!!! לכן פת שחרית אני חייב לאכול... אבל למען ה'... תארגן לי טכניקה של פת שחרית הכי מהירה ומתקתקת שיכולה להיות... כלומר: שזה לא יהיה המוציא וברכת המזון... אלא משהו כזה שאפשר להכניס לפה... שיהיה מסעד סעיד... ו... ולחזור בחזרה כדי להפסיד כמה שפחות...

וכאן מתחילים כל מיני טכניקות!!!! אז יש את הטכניקה של רב יוסף... מה שנקרא חביצא... אתה פשוט לוקח פירורי לחם קטנים (ממה שנשאר מאתמול) ואתה מחבר אותם עם שתי כפיות דבש לעיסה אחת... ואז אתה מניח את זה שלוש דקות על הכירה כדי שיתבשל... ואז אם זה מבושל פלוס שאין לזה תוריתא דנהמא אז יש לך פה עוגה שהיא גם קלה לעיכול וגם סועדת את הלב... וזה לא לחם... מברכים על זה מזונות ועל המחיה... את הטכניקה הזו עשיתי שנה שעברה... אבל השנה הזו אבוי לימד אותנו שיטה עוד יותר מהירה אתה לוקח רבע כוס קמח... שופך על זה מים עד למעלה ואז צריך לערבב טוב... והופה!!! לשפוך את זה על הכירה ומה שיצא ברוך הבא... זה מה שנקרא טרוקנין- "גביל מרתח" וברכתו מזונות ואם גם לבחוש אין לך זמן... אז יש משהו דומה אך קצת שונה... אתה פשוט עושה גומה בכירה... ואז אתה שופך לתוך הגומה הזו מים וקמח כמות שהם ומה שיצא יצא... (זה כבר נקרא "כובא דארעא) עכ"פ זה מה שנקרא "לחם קל" זה יוצא בערך כמו בלינצ'ס... זה מוכן תוך דקה כמו חביתה... אבל בינינו... זה עוד כלום... כי בדור הקודם... רבי יהודה ורב נחמן... הם גם את זה לא היו עושים... הם היו פשוט לוקחים כמה כפיות של קמחא דחיטי כמות שהוא ואוכלים בשביל קיום הגוף... (לא נותר להם אלא לחלוק מה ברכתו)

אבל תעשה טובה!!! כל מה שסיפרתי לך פה... מילה לא לאשתי!!! אוי ואבוי אם הנשים שלנו תדענה מה אנחנו אוכלים ארוחת בוקר... הם לא חולמות איך התזונה שלנו נראית בחודש של הפירקא... אם הנשים שלנו היו יודעות את נראה ארוחת בוקר פה הם היו מתעלפות במקום... אבל מה אתה חושב... הם לא תפשות... כשר' אבימי חוזר הבייתה בתחילת חודש ניסן... אשתו מקבלת אותו בשמחה עצומה... מצד אחד היא מתחלחלת כל פעם מחדש לראות את המראה החיוור והכחוש שלו כשהוא חוזר מהפירקא... כן... ניכר היטב עליו עד כמה הוא השחיר את פניו על התורה בתקופה האחרונה... אבל העיניים שלו מאירות באור שלא מעלמא הדין ובשביל זה הכל שווה... אשתו של ר' אבימי דווקא לוקחת את זה כאתגר!!! בשביל זה בשבוע שעבר היא נסעה במיוחד לרב חסדא שהוא מומחה בין הייתר ב"חיי דברייתא" והיא התייעצה איתו שיתן לה תפריט מיוחד של מאכלים בריאים ומזינים במיוחד אין לחזק את בעלה בחודש ניסן... שלפחות במשך החודש הזה הוא יאכל טוב כדי שיהיה לו כח להמשיך הלאה להמית את עצמו באהלה של תורה... היא כבר ניצבת לה במטבח בעמדת הזנקה!!! ומחכה בדמעות ובכיליון עיניים לדפיקה בדלת בראש חודש ניסן... לזכות לשמש את בעלה קדוש ה' שאכילתו כמו קרבן ושתייתו כמו נסכים... חבל שנגמר המקום ביריעה... בהזדמנות אחרת נגיש לנשות ישראל את התפריט שרב חסדא נתן לאשת החבר... אבל מה שבטוח השבוע המדור הזה מוקדש באהבה ללומדי פרק כיצד מברכין במסגרת דף היומיו...

אני לא אוהב לעבוד עם חרדים... לא!!!!!!?

ישנו משפט מוכר בציבור החרדי... משפט שאתה יכול לשמוע אותו מהרבה חרדים... **אני לא אוהב לעבוד עם חרדים!!!!!! למה??** כי אצל החרדים אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה... כי... כי חרדי מושחת לא נרתע מבית דין... הוא פשוט יודע שבי"ד לא ממהרים לחייב אלא רק אם יש ראיות ברורות... ואם אין מספיק ראיות אז בית דין לא יכול לחייב... ממילא בן אדם מושחת מפחד רק מבית משפט!!!! אבל לא מבית דין!! לכן כשיש לך עסק עם חרדים... אז אם נפלת עם בן אדם לא הגון... הוא לא כ"כ מפחד מבית דין... הוא איכשהו יסתדר איתם... לעומת זאת כשאתה עובד מול חילוני?? חילוני יודע שאין חכמות!!!! אם הוא יעשה בעיות אני אתבע אותו לבית משפט... ובבית משפט לא חושבים פעמיים... שם חותכים עניינים... הוא יכול לצאת משם בשן ועין...

ממילא כשאתה עובד מול חילוני!!! הוא מפחד!!! הוא יודע שהוא באמת יכול להסתבך... ואילו חרדי... אם נפלת ח"ו על חרדי לא ירא שמים... הוא לא מפחד להסתבך עם בית דין... כי בית דין לא יכולים לעשות לו כלום... הם מקסימום יגידו שהוא חייב לשלם... לא יותר...

מכיר את המשפטים האלו?? אז עד לפני כמה חודשים כשהייתי שומע את המשפטים האלו הייתי כולי מזדעזע!!!! זה היה נשמע לי זלזול ובגידה בתורה... סוג של "מאי אהני לן רבנן..." מה שווים בית דין ח"ו ומה הועילו חכמים בתקנתם... ככה המשפטים האלו הצטיירו לי...

אבל!!! למרבה הפתעתני פתאום גיליתי שחז"ל בכבודם ובעצמם אומרים בפה מלא את סוג הטיעון הזה!!!! שולחן ערוך מפורש בחו"מ הלכות גזילה (סי' ש"ח ס"א): **המזיל מיד לטעים ישראל הרי אלו שלו מפני שסתם הדבר שנתייאשו הבעלים... לכל המזיל מיד לטעים גוי או מוכס עכו"ם חייב להחזיר שסתם הדבר שלא נתייאשו הבעלים,** במילים אחרות: אם כבר יש לך עסקים עם גנבים... עדיף לך עסקים עם גנב גוי מאשר גנב יהודי... ולמה?? תקשיב טוב טוב: ממשיך השולחן ערוך ואומר: **ומפני מה אמרו סתם לטעים ישראל נתייאשו הבעלים וסתם לטעים עכו"ם לא נתייאשו הבעלים?? מפני שהבעלים יודעים שעכו"ם מחזיקין מיד הגזנן אע"פ שאין הם עדים שגזל אלא כראיות רעויות וכאומד הדעת** כתוב כאן: שאם כבר נגזר עליך שיכנס לך גנב באמצע הלילה... תתפלל שזה יהיה גנב גוי... כי גנב גוי אם יום אחד תתפוס אותו ותתבע אותו לבית משפט... היד שלהם קלה על ההדק... הם יתרשמו באופן כללי שהוא נראה גנב והם יסמכו על האומדנא ועל השיקול דעת שלהם ויחייבו אותו בלי לחשוב פעמיים... משא"כ אם נפלת על גנב יהודי... אה... חבל על הזמן... עד שבית דין מחייבים בן אדם אתה צריך להביא הוכחות... גם אם יהיה כתוב לו על המצא שהוא גנב... בית דין לא יתחשבו בזה... אתה תצטרך להביא שתי עדים או רק אם הוא יודה... ורק אז הם יחייבו אותו... (עכשיו קח בחשבון שגנב יהודי הרי יודע את זה... וממילא הוא גם חוגג על זה...)

נו... מה כתוב בשריע הזה?? כתוב פה ממש במפורש את הטענה המוכרת הזו של הרבה חרדים... שאם אני כבר אפול עם גנב... אני מעדיף ליפול על גנב חילוני שאני יכול לתבוע אותו... מאשר ליפול על גנב חרדי שאני לא יכול לתבוע אותו... נו... אם חז"ל בכבודם ובעצמם מודו שיש ממש בטענה הזו אז... אז אני מרים ידיים... אבל תכל"ס... עדיין... גם אחרי שחז"ל בעצמם מודים ב"חולשה" הזו כביכול... עדיין משהו פה לא נשמע טוב... לכאורה יש בזה חילול ה'???

הרי סו"ס יש לנו פרשת משפטים שלימה וסדר נזיקין שלם שכל מטרות הדינים האלו הוא כן על מנת ליצור מערכת אכיפה של תורה כדי למנוע חמס וגניבה והשחתה... ואם מערכת האכיפה הזו לא מספיק חזקה ואין לה מספיק שיניים... אז... אז... אז לכאורה זה... זה סוג של מחדל... סוף סוף התורה כן רוצה ליצור פה איזה כושר רתיעה של "מוראה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו..." ואם הדין צדק של התורה לא לגמרי מספק את כושר הרתיעה הזו... אז יש פה כן חילול ה'... **אך זה יכול להיות???** אתה מבין מה עדיין מפריע לי פה?

אבל הביאור הזה מאוד מאוד פשוט:

אני רוצה לשאול אותך שאלה: מה נראה לך יותר מפחיד?? שמישהו יגנוב אותך בלי ראיות ולא תוכל לתבוע אותו... או!!!! שמישהו יעליל עליך שאתה גנב ויחייבו אותך בלי ראיות??

שמת לב לשתי השאלות הלא קשורות??

אתה מבין מה הקשר בין שתי השאלות הלא קשורות האלו??

אתה מבין שזה תלוי אחד בשני!!!! אם אתה רוצה שמי שעקץ אותך **בעשרים אלף שקל...** יחייבו אותו בלי ראיות מספיק מוצקות... המשמעות היא: שמחר!!!! מחר הוא בעצמו מעליל עליך שגנבת לו **מאתים אלף שקל** ויחייבו אותך בלי ראיות מוצקות... **נו... מה נראה לך יותר מפחיד???**

פשוט וברור: שהרבה הרבה יותר מפחיד ובלתי נסבל לחיות בעולם עוין שכל מושחת יכול לקום בבוקר ולהעליל עלי עלילת דם מרושעת ולחייב אותי מה שהוא רוצה בלי ראיות... מאשר שאני לא אוכל לתבוע גנב בלי ראיות מוצקות... אתה מבין את זה?? מקובל עליך המשפט הזה או לא?? רוצה שאני אוכיח לך את זה???

בא נשאל ככה: למה אתה לא הולך לגור בעזה?? הרי להוי יודע לך שבעזה אם תופסים מישהו שגנב מורידים לו את הראש במקום בלי להתפלסף יותר מידי... אם הבית משפט בעזה יתפוס מושחת שעקץ אנשים ככה סתם עושים לו בית משפט שדה בלי לחשוב פעמיים... ואתה הרי מסוייט מכל מיני מושחתים שגונבים ועוקצים ואף אחד לא עושה להם כלום... אז קדימה... לך תגור בעזה... ואז תוכל לשבת בשקט ובשלווה... כי כל מי שיגנוב אותך אתה רק תתבע אותו בבית המשפט ולמחרת יתלו אותו בכיכר העיר. אה. למה אף אחד לא מחפש ללכת לגור בעזה? למה עד כמה שידוע לי... אנשי עולם המערבי לא מתלהבים לגור בעזה??

נו... למה?? תגידי אתה למה?? כי נכון... אם תגור בעזה... אז אם מישהו יגנוב אותך יתלו אותו במקום בלי לחשוב פעמיים... אבל מחר יגיע התור שלך!!!! מחר מישהו יעליל עליך שגנבת אותו ויתלו אותך לידו בלי לחשוב פעמיים!! בן אדם מעדיף מאה פעמים להיגנב ושלא יעשו לגנב כלום מחוסר ראיות!!!! ולהיות רגוע שאף אחד לא יכול לתפור לך תיק... כי גם אני... בלי ראיות מוצקות לא יעשו לי כלום... **הבנת את הרעיון???**

מפריע לך שמערכת האכיפה של התורה מערימה הרבה בירוקרטיה ודורשת הרבה ראיות והוכחות מוצקות עד שהיא מחייבת מישהו...?? מפריע לך שהתורה כ"כ באה לקרואת הנתבע ולא מחייבת אותו עד שאין לתובע הוכחות ממש מוצקות...??

אבל אל תשחח!!! זה משחק לא רק לטובתו!!! אלא גם לטובתך!!!

מחר מילשה מתעצבן עליך או מקנא בך ורוצה לתפור לך תיק אלפיים ורוצה להעליל עליך עלילת שווא שאתה גנב ונוכל... אתה מפחד שבית דין יקבלו את ההוצאת שם רע שלו ויפרסמו שאתה גנב?? **ממש לא!!!**

כי אותם בית דין שאתמול עשו לך קרעכץ ולא הסכימו לחייב את הגנב שלך מחוסר ראיות שהוא גנב... הרי כיום... שאתה על דוכן הנאשמים... ומגיע איזה נוכל ומחפש לתפור עליך עלילה... בית דין יזפכו בו ויגידו לו איך אתה מעזי להעליל על בן אדם עלילת שווא... בו בזמן שאין לך אפילו עד אחד?? אז מבית דין אין לך מה לפחד!!!

אבל ממערכת המשפט של מדינת ישראל...?? אוה... כאן יש לך מה לרעוד!!!! ובצדק!!!! כן... אם אתה תתבע מישהו שהוא עשה לך משהו... השופט לא יחשוב פעמיים... הוא יסתכל לגנב בעיניים וע"פ אומדנא הוא יחייב אותו... ומחר!!!! מחר הפרקליטות תסמן אותך... ותחליט להוריד אותך מכס ראש הממשלה והיא תתפור לך תיק ותעליל עליך עלילה שלא הייתה ולא נבראה... והפעם השופט יסתכל עליך בעיניים... והפעם אתה דווקא נראה גנב... והוא יגזור עליך מאסר עולם על עלילת שווא...

נו... אז תגידי מה אתה בוחר???

האם אתה בוחר להמשיך לעבוד עם חרדים שלא תוכל לתבוע אותם...

או לעבוד עם חילונים שרק אין יראת אלוקים במקום הזה... וכשאני רוצה אני תובע אותם... ומחר כשהם רוצים הם תובעים אותי???

נמצאים אנו בפרשת משפטים!!! פרשה שלימה שמדברת על ענייני חושן משפט... ברשותך קורא יקר: אני רוצה לפתוח נושא פוליטי מדיני...

זה לא סוד שבמדינה שאנחנו חיים בה יש כל הזמן שיח וכתורות צורמות סביב מערכת המשפטית הרקובה של המדינה ש... שהדברים הניכרים שהכל שם מזוייף מתוכו... כולנו עדים לתופעה המגמתית איך שכל ראש ממשלה או שר גם כאן ובארה"ב... בשלב מסוים הפרקליטות מסמנת אותו כטרף לציד... ותופרת לו כמה תיקים של האשמות!!!! וכמוכן שהכל נעשה רק בשם הצדק והיושר וההגינות...

אז ככה: אם היינו מנותקים לגמרי מהפוליטיקה המדינית (כפי שחלק מהקוראים מתלוננים מידי פעם למה אני מדבר על בחירות וכדו... אשרי חלקם... ידבו כמותם בישראל... דא עקא שעדיין אין הרבה כמותם...) הלוואי... הלוואי ולא היינו יודעים בכלל על קיומו של הג'ורנל הזה... דא עקא שלדאבוננו הרב אנחנו לא מנותקים!!!! אנחנו כן מתעדכנים כל הזמן וניזונים מההתפתחויות... ואנחנו כבר פוגשים את התופעה הזו שזועקת לאורך כל הדרך עד כמה ש---מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע...

אז אם אנחנו כבר נחשפים לזה מהזווית המכוערת של הפוליטיקה! **אם כבר אז כבר...** לפחות נוציא מזה מוסר השכל לחיים שלנו...

הנה... הרי שלך לפניך... אתה רואה איך זה נראה... אתה רואה איך נראית מערכת משפטית כשהיא לא מוכתבת על פי דעת תורה...

אז בבקשה!!! תתחיל להעריך מה זה בית דין צדק!!!

אם לא היית יודע מה קורה במערכת המשפטית החילונית והיה לך תלונות על בית דין צדק... נו... תמיד אפשר להתלונן... תמיד יש גם מה להתייעל... אבל אתה הרי כן יודע!!!! אתה מתעדיך איך זה נראה במערכת המשפטית החילונית... אתה חווה את התופעה הבלתי נסבלת איך שכל אחד יכול לסמן את חבר שלו ולתפור לו תיק ולארגן עד מדינה שישפוך עליו בויז והכל מכור מראש בשביל להפיל אותו... אתה הרי רואה איך זה נראה... אז... אז אתה מקנא בהם?? היית רוצה שגם אצלנו זה יראה ככה?? שהיום אתה תוכל לתבוע ובצדק מישהו שעשה לך משהו... ומחר מישהו יתעצבן עליך שלא בצדק ויתפור לך תיק ויגמור לך את החיים?? אתה מעוניין בכאלו חיים חסרי הגינות???

ראש הממשלה: אני פונה אליך כעת מע"ג במה אז... איני יודע מה ילד יום... אבל אם לאחר עשר שנים תמימות שהיית ראש הממשלה של מדינת ישראל והתמסרת כל כולך... אם אחרי כל ההתמסרות הזו אתה פתאום תמצא את עצמך מואשם ומבוזה ומושפל ונדהה ונידון לכמה שנים טובות בכלא... ועל מה?? על האשמות שאתה יודע (או שלא) שאין בהם ממש... (או שכן) אם אז!!!! בשעות הקשות האלו... אם אז תחפש מישהו אחד שיטהר את שמך ויזכה אותך ללא רבב!!! אתה יודע מי היחיד שיזכה אותך עולם... **לא!!! ממש לא!!!** אלא בגלל שבית דין פשוט יפסול לאלתר את כל העדי מדינה שהעידו נגדך... כי בית דין יטען בפשטות שהם פסולים לעדות והם חשודים על עדות שקר וזהו... **ומי כמון יודע עד כמה זה נכון!!!!** בית דין יפסול את כל האשמות נגדך מחוסר ראיות על פי תורה!!! התורה הקדושה תוציא אותך זכאי ושוב!!! לא בגלל שאתה באמת זכאי... אלא בגלל שהתורה עומדת כצור חלמיש ולא מאפשרת לכל מושחת לתפור תיקים כדי להפיל את יריבו... כשיגיע תורך לעמוד מול ההרשעה של בית המשפט אז אתה פתאום תחשוב לעצמך: היה עדיף לי להיות עוד איזה חרדי שלא יכול לאכוף את המעמד שלו... ולא להיות ראש ממשלה של מדינה שלימה שהקודקדים שלה הם מקום המשפט שם הרשע... אז תתחיל להעריך את הבית דין צדק של התורה!!!! אז תקלט כמה דווקא המערכת הזו חסרת השיניים והאכיפה של משפטי ה'... עד כמה זה הצדק היחיד שקיים בעולם!!! ואז!!! אז תפנה אליו החרדים ותסביר לנו ברחל בטרן הקצנה מה שאתה מרגיש מה טוב חלפתי ומה נעים גורלנו... עד כמה **העבר חרפתי אשר יגורתי כי משפטך טובים!!!** רק משפטי ה' הטובים יכולים לשריין יהודי ממגור ופחד ותמידי מכל איזה נוכל או מושחת שיכול לתפור לו איזה תיק שהוא רוצה תסביר לנו כמה נעים גורלנו... תסביר לנו כמה בטוח לשהות רק בצל משפטי ה'...

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 567 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.



מוֹשֶׁפֶטִים
שבת שקלים

עלון מס' 454 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מו"ר הרב יעקב אדלשטיין בן מרים זצ"ל כ"ב שבט תש"פ

הפסק גמרא פ"ט

גמרא פ"ט

תקופת השנה הסמוכה לחודשים אדר וניסן, היא העונה של "ארבע הפרשיות", בה קוראים בארבע שבתות מסוימות, קריאה מיוחדת בנוסף על פרשת השבוע, (הנקראת כסדר). בשבתות אלו מוציאים שני ספרי תורה. בראשון, קוראים פרשת השבוע ובשני, קוראים למפטיר את הפרשה (מארבע הפרשיות) השייכות לאותה השבת. לכל אחת מארבע הפרשיות, יש גם הפטרה מיוחדת בנביא. ארבע הפרשיות הן: א. פרשת שקלים - (כי תשא) ב. פרשת זכור - (זכור את אשר עשה לך עמלק) קוראים בשבת שלפני פורים. ג. פרשת פרה - (זאת חוקת התורה) קוראים בשבת שלפני פרשת החודש. ד. פרשת החודש - (החודש הזה לכם ראש חודשים) - קוראים בשבת שלפני ר"ח ניסן.

כתוב בפרשה (כג, ז): "מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחַק", מכאן שהתורה לא אסרה רק את השקר עצמו אלא גם צייתה להתרחק מן השקר. ואמרו בדרך רמז, "מִדְּבַר שֶׁקֶר - תִּרְחַק", אמירת שקר מרחיקה את המשקר מהקב"ה, לפי שחותמו של הקב"ה אמת, ואי אפשר למי שאומנותו שקר, להדבק במי שחותמו אמת ומתעב שפתי שקר. כי הקרוב לאמת רחוק מהשקר, והקרוב לאמת קרוב להקב"ה. זאת אומרת אם יש לך חלילה 'דבר שקר' זה יגרום כי 'תרחק' מהקב"ה, לכן אַחַז נֹא בְּאֵמֶת, דְּבַר רַק אִמֶת, חשוב מחשבות אמת, ותדבק ע"י זה בקב"ה - כפי שכתוב בסוף קריאת שמע - "ה' אלוקיכם אמת" - שחותמו של הקב"ה אמת.

ה'מסילת ישרים' (פרק י"א) אומר: שישנם שזו אומנותם ממש, לבדות שקרים כדי להיחשב חכמים, וישנם שאינם בודים דברים מליבם, אך כשמספרים דבר, משנים קצת - מוסיפים או גורעים.

כתוב במשלי (ג, ד): "חסד ואמת אל יעזובך". לא כתוב שאתה לא תעזוב את האמת, אלא שהאמת לא תעזוב אותך. ויתכן שהכוונה בזה, שהאמת תהיה כטבע אצלך.

ואמר הגאון ר' יהודה צדקא זצ"ל, שהנה המשנה במסכת אבות אומרת: "הוי עז כנמר, קל כנשר, רץ כצבי, גיבור כארי, לעשות רצון אביך שבשמים". המשנה לא אומרת סתם: הוי עז, הוי גיבור, הוי קל, אלא הוי עז כנמר, קל כנשר, גיבור כארי... אלא המשנה באה לומר שעלינו לעמול שתכונות אלו יהיו כה מושרשות בנו, עד שהם יהפכו להיות חלק מהטבע שלנו, כפי שהעזות, הגבורה והזריזות הן תכונות המושרשות בטבעם של אותם בעלי חיים, כך האמת צריכה להיות חלק מהטבע שלנו. ומסופר כשרבי אליהו לאפיאן זצ"ל חיפש שידוך לבתו, הוא פנה לגאון רבי ירוחם זצ"ל ממיר, וביקש שיציע לו בחור שיש לו מידות טובות מצד הטבע.

ואמר רבי מנחם מנדל מקוסוב זצ"ל - אין שקר שאין בו מקצת האמת, אכן, כל זמן שאין מבררים אותו מקצת ומעמידים אותו בגלוי ובבירור על מכונו, מתפשט כוח השקר על הכל. בכל העולם כולו, לא נמצא אדם שיהיה כולו אמת. העולם מתחלק בין כאלה שהם קרובים לשקר, ובין כאלה שהם רחוקים מן השקר.

ה'חזון איש' אמר בשם רבי אלחנן וסרמן הי"ד, שמה שמבואר בגמרא שמותר לשנות מן האמת מפני דרכי שלום, זהו דוקא באופן ארעי, אבל באופן קבוע אין היתר לשנות מהאמת, משום שכאשר משקרים באופן קבוע, ההרגל לשקר פועל בנפשו של המשקר והופך אותו לשקרן, ולזה אין היתר! כפי שמובא בגמרא (יבמות סג): אשתו של רב היתה מצערתו כשהיה אומר לה: עשי לי נזיד עדשים היתה היא עושה לו חימצי (שהוא מין קטניות), וכשהיה מבקש ממנה לעשות לו חימצי היתה עושה נזיד עדשים. וכשגדל ר' חייא בנו, היה הופך את בקשתו של אביו מאמו, וכשהיה רב מבקש לעשות לו נזיד עדשים, היה חייא אומר לה: אבא ביקש שתעשי לו חימצי. כשראה רב את אשתו ממלאת בקשתו, אמר רב לבנו: השתפרה אמך! אמר חייא לאביו: לא משום שהשתפרה הרי היא ממלאת את בקשתך, אלא אני הוא שמהפך את בקשתך ממנה. הורה לו לא תעשה שוב כן. היות שנאמר (ירמיה ט, ז): "לְמַדּוֹ לְשׁוֹנֵם דְּבַר שֶׁקֶר", דהיינו אתה יכול להתרגל לשקר, ע"כ.

והנה, הקצה השני של השקר הוא אהבת האמת, ומסתבר שהדרך הטובה ביותר להתרחק מהשקר היא ע"י שנחזק בעצמנו את אהבת האמת.

אם תראה

מוֹשֶׁפֶטִים - תוכן ענייני הפרשה

- א. הלכות עבד עברי, עבד נרצע, ואמה עבריה (כא א-יא).
- ב. משפט רוצח במזיד וגלות רוצח בשוגג לעיר מקלט.
- ג. עונש החובל באביו ובאמו, הגונב נפש, ומקלל אביו ואמו.
- ד. תשלומי אדם שהזיק (נזק, שבת, ריפוי, צער ובושת), דיני ממית עבדו, דין דמי ולדות, ויציאת עבד כנעני בשן ועין שהשחית אדונו.
- ה. דיני שור תם ושור מועד שהרגו אדם, עבד ובהמה, חיוב החופר בור או המסיר כיסוי בור בתשלום נזקי הבור.
- ו. דיני הגנב, ותשלומי הגונב שור ושה (כפל) וטבחו או מכרו (ארבעה וחמשה).
- ז. דיני תשלומי נזקי בהמות בשן ורגל ונזקי האש.
- ח. דיני השומרים ושבועתם: שומר חנם, שומר שכר, שואל ושוכר.
- ט. דיני המכשף ועובד עבודה זרה (כב, יז-יט).
- י. איסור לצער גר, אלמנה ויתום בדיבור ובמעשה, והעונש.
- יא. איסור למלווה לנהוג כנושה, איסור רבית, ודיני משכון.
- יב. האיסור לקלל (כל אדם, ובדאי שלא את החשובים יותר ממנו שבעם ישראל).
- יג. שלא לאחזר נתינת תרומה ביכורים ובכור.
- יד. איסור טריפה (ונתינתה לכלב - כהכרת הטוב) איסור קבלת לשון הרע.
- טו. הלכות עדות, והלכות הסנהדרין.
- טז. השבת אבידה, איסור שקר, ואיסור קבלת שוחד.
- יז. אזהרה נוספת שלא ללחוץ את הגר.
- יח. מצות שמיטה, ואיסור הזכרת ונתינת כבוד לעבודה זרה.
- יט. שבת, פסח, ביכורים, וסוכות. איסור בשר בחלב.
- כ. הבטחות ה' בכיבוש ארץ ישראל, וברכותיו אם ישמרו את התורה.
- כא. פירוט סדר קבלת התורה - נעשה ושמע, ברית התורה. עליית משה רבינו להר סיני לארבעים יום.

ולכן אומר הרמב"ן העונש על ציעור יתום ואלמנה הוא "והרגתי אתכם בחרב" - בחרב זה לא מיתה בידי שמים אלא בידי אדם שיש לו בחירה ולכן לא מנו חז"ל מיתה זו בכלל המומתים בידי שמים.



בא איתי הגיע הזמן לבשר את הגאולה

סיפר רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שפעם אחת זכה האר"י הקדוש לראות את אליהו הנביא זכור לטוב ברחובה של צפת. אמר לו אליהו: "בא איתי, הגיע הזמן לבשר את הגאולה". אמר לו האר"י הקדוש: "המתן לי דקות ספורות, כדי שאודיע לאשתי על הליכתי עמך שלא תחכה לי ותדאג". מיהר והלך לאשתו, אך כשחזר לא מצא את אליהו הנביא. הוחמצה השעה. ומה חושבים אתם - סיים רבי ישראל סלנטר - וכי האר"י הקדוש הצטער על כך? חס ושלום! הוא אמר לתלמידיו: אסור לצער שום יהודי וכל שכן את האשה, אפילו לרגע אחד. גם במחיר של הפסד משיח אין לעשות זאת! ואמנם, לעולם לא תמצא שליחות של גאולה שתצליח כשהיא טומנת בחובה פגיעה בזולת!



מזקנים אתבונן - מו"ר הגאון רבי יעקב

אדלשטין זצ"ל - כ"ז שבט

חלפו להם שלוש שנים מאז הסתלקותו לגנזי מרומים של הגאון הגדול מו"ר רבי יעקב אדלשטיין. החלל העצום שהרב השאיר בלכתו מורגש בכל דבר, בתורה, בהלכה ובעיקר למורה דרך בהשקפה ובעצות לחיים - חינוך הילדים, שלום בית, בעצות עסקיים וכלכליים - בכל תחום בחיים.

מעט מגדלותו מובא בסיפור שלפניכם:

קשרי ידידות והערצה שררו בין מרן המשגיח רבי דב יפה זצ"ל לבין מרן הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטין זצ"ל עוד מזמן לימודם בישיבת פוניבז'.

בשנים האחרונות שהו יחדיו מדי שנה בבין הזמנים של חודש אב, בקמפ 'בני עליה' שבראשות הגר"נ קפלן שליט"א שהתקיים בישוב יד בנימין, ואחר כך ברכסים ע"י 'איחוד בני הישיבות' בראשות המשגיח זצ"ל. בזמנים אלו בלט במיוחד הערצה והכבוד שרכשו זה לזה והיה זה מחזה מרהיב לראות כיצד שני הגדולים מכבדים האחד את רעהו ומתבטלים זה לזה. זכורני שבשעת הארוחות המשגיח היה מביט ועוקב אחר פניו הקדושות של רבי יעקב, והתבטא אז כמה וכמה פעמים שמחזק אותו מאוד לראות את פניו הקדושות של רבי יעקב, ויש לו הנאה גדולה מכך. וזירז גם את נכדיו להביט בפניו הקדושות, והתבטא כשמסתכלים בפניו של רבי יעקב אפשר לקבל תועלת, רואים עליו מידות טובות - לב טהור - ויראת שמים, יש לו פננים קדושה שאפשר לקלוט אותה. ואז אמר בהתרגשות: רואים את רבי יעקב הולך בתוכנו אבל זה לא פשוט בכלל... זה לא סתם אדם, זה עולם אחר מאתנו.. יש לו ידיעות מופלגות בכל חלקי התורה! לא פשוט מה שהברכות שלו מתקיימות! והתבטא בענווה: אמנם ב"ה ניצלתי את זמני, אך לא זכיתי לידיעת התורה של ר' יעקב - אולם בזכות שאני מכבד את ר' גרשון ור' יעקב אולי אני אזכה לעולם הבא...

ועוד אמר אז המשגיח: יש כאן אדם גדול וצריך לנצל אותו, והכין כמה שאלות לשאול את ר' יעקב זצ"ל, כדרכו לנצל כל אדם גדול.

המשגיח זצ"ל היה מספר בהתפעלות פעמים רבות שר' יעקב אמר לו, שבעצם קשה לו לבוא ליד בנימין, ולמרות טרדותיו העצומות בענייני הכלל הוא טורח להשתתף עם בני העליה, כי בכל מקום שהוא נמצא מבקשים ממנו ברכות לזיווגים פרנסה בריאות וכדומה - וביד בנימין מבקשים ברכה לגדול בתורה ויראת שמים... זכותם תגן עלינו, אכ"ר.

כָּל אֱלֻמָּנָה וַיְתוּם לֹא תִעֲנוּן : אִם עֲנָה תִעֲנָה אֶתוֹ כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ : וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרְבָּ... " (כב, כא-כג)

וברש"י: הוא הדין לכל אדם אלא שדיבר הכתוב בהווה, לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם. (מכילתא) וכתב ה'כלי יקר': א. יש לדקדק פתח בלשון רבים "כל אלמנה ויתום לא תענון" וסיים בלשון יחיד "אם ענה תענה אותו" והיה צריך לומר לכאורה אם ענה תענה "אותם"? ב. עוד צריך ביאור: מהו הכפל 'ענה תענה', 'צעוק יצעק', 'שמוע אשמע'? ג. "והרגתי אתכם" הקשה הרמב"ן - העונש על ציעור יתום ואלמנה מפורש בפסוק - מיתה, אם כן, מדוע לא מנו אותו רבותינו בסנהדרין (גפ) בכלל חייבי מיתה בידי שמים? ד. בסיפור של חנה ופנינה נאמר (שמואל א, ב' ה'): "עד עקרה ילדה שבעה, ורבת בנים אומללה". ומובא ברש"י וז"ל, חנה ילדה שבעה, שנאמר (שם כ"א) "כי פקד ה' את חנה, ותהר ותלד שלושה בנים ושתי בנות", וכשחנה יולדת אחד, פנינה קוברת שניים, ועשרה בנים היו לה, שנאמר (שם א, ח) "הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים", של פנינה, כשילדה חנה ארבעה, קברה פנינה שמונה, וכשנתעברה וילדה ולד חמישי, נשתטחה פנינה לרגליה ובקשה רחמים וחיו ונקראו על שמה, אלו דברי רבי נחמיה, ע"כ.

לכאורה יפלא, מדוע נגזר על פנינה גזירת כליה על כל בניה ולא היה די במיתת בן אחד, ולולי שנקראו שני הבנים הנותרים על שמה של חנה אף עליהם היתה הגזרה הנוראה של מיתה!?

יש לבאר זאת על פי היסוד שכותב הגר"א בביאורו על מגילת רות על הפסוק (א, כא): "אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה' למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי ושי-ד-י הרע לי", מבאר הגר"א: "רוצה לומר, אל תקראו לשמי עוד נעמי (נעמי מלשון נעימות) כי איני מצפה לטוב עוד כל ימי חיי, וה' שהוא מידת הרחמים ענה בי, כי אם ייסר ה' לאדם במידת הדין יש תקוה שיעבור זעם וירחמונו עוד, אבל אם מענישו מצד רחמנות אזי העונש קשה מאוד.

פנינה היתה מצערת את חנה לשם שמים כך מבואר בגמרא אלא שהדמעות והצער של חנה עלו לכסא הכבוד ועוררו את מידת הדין לקטרג על פנינה והתקיים בה הפסוק "צעוק יצעק אלי" - הצעקות של חנה מלמטה והצעקות של מידת הדין מלמעלה - "שמוע אשמע צעקתו" וכמעט מתו כל בניה רח"ל! וכן אמרה גם כן כי מה שעשה ה' היה מחמת שלא חמלה על עניינים ועליהם נאמר (שמות כב, כו): "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". רצה לומר שמזהירנו לחמול על עניים, כי אם לא ניתן להם חמלה ויצעקו אליו יתברך שמו ויחנו עליהם, ויעניש אותנו חלילה שיהיה העונש גדול מאוד, כי העונש הבא מצד חנינה גדול מאד. וזה שאמרה אל תקראו לי עוד נעמי, רצה לומר אל תצפו עוד שיהיה נקרא שמי נעמי, היינו שיהיה טוב לי, כי כיון שה' שהוא מידת החסד ענה בי.

מכה בלי רפואה

והנה מבואר מה"כלי יקר" שידוע מאמר חז"ל "בכל צרתם לו צר" היינו שכאשר יהודי בצער גם הקב"ה בצער, לכך אמרה התורה: "אם ענה תענה אותו" ושאלנו מהו הכפילות "ענה תענה"? אומר ה"כלי יקר": כאשר אתה מענה את חברך אתה מענה גם "אותו" - את הקב"ה ואז מה קורה? מידת הדין צועקת מלמעלה ואותו שציערוהו צועק מלמטה וזהו שנאמר "צעוק יצעק", והקב"ה הרחמן מקבל צעקת שניהם, וכאשר המכה מגיעה ממידת הרחמים זו מכה בלי רפואה!

”וּרְפָא יִרְפָּא” (כא, ט)

מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות (ברכות ס). - חלק נכבד מהתרופות - 'משככי כאבים' - כאשר מביא הקב"ה מחלה על האדם, מותר לו לנסות לרפא את המחלה. אחד התחומים הנרחבים ביותר כיום ברפואה, הוא 'משככי הכאבים'. בעבר התמקדו הרופאים בעיקר בריפוי המחלה, אך כיום ישנו מדע שלם כיצד לשכך את הכאבים, גם אם אין אפשרות לרפא את המחלה עצמה. מסופר על אחד מצדיקי הדורות שסבל רבות ברגליו. לעת זקנותו הפצירו בו מקורביו שילך לרופא, שאכן רפא אותו וכאביו שכנו. אמר אותו צדיק - פתאום התברר לי שישנה מציאות ללכת בעולמו של הקב"ה ללא כאב. תמיד חשבתי שהכאב הוא חלק בלתי נפרד מהחיים. כשם שהאדם רואה ושומע - כך הוא גם סובל מכאבים... אולם כיום, אם יש לאדם איזה כאב, הוא ממהר לקחת גלולה כלשהי להרגעה. ואם היא לא משפיעה - הוא לוקח שתיים...

מהי השקפת התורה בעניין; האם הכאב הוא אכן דבר מיותר, או שמא יש לכאב תפקיד בעבודת האדם? אומרים חז"ל (סנהדרין מו): "בשעה שאדם מצטער, שכינה מה אומרת? קלני מראשי, קלני מזרועי" (כמו שאדם יגע ועייף אומר - ראשי כבד עלי, וזרועי כבד עלי - רש"י).

מסופר על יהודי צדיק שגוים התנכלו לו ברחוב והכו אותו מכות נמרצות. ותוך כדי ההכאות צעק היהודי - לא כואב לי! לא כואב לי! שאלו אותו, מה פשר הקריאות הללו? וענה: הלא כשליהודי כואב - גם הקב"ה סובל, ואינני רוצה שחלילה הקב"ה יצטער בגללי! בשעה שאדם מצטער, לא רק שהשכינה משתתפת בצער, אלא כביכול גם השכינה סובלת ומתייסרת! אנו מכירים מושג של "נושא בעול עם חברו". כשחבר או קרוב סובל, אנו דואגים לשלומ, ומחפשים כיצד להיטיב מצבו. אולם כאן, אין זו רק "נשיאה בעול", כביכול, של הקב"ה עם האדם הסובל, אלא הקב"ה עצמו - "עמו אנוכי בצרה". הקב"ה לא רק "משתתף" בצער, אלא הוא עצמו כביכול גם סובל! כשכואב לנו הראש, הבעיה היא לא הכאב שלנו, אלא כאב של הקב"ה! אין כמו העוצמה של הכאב כדי לקשר אותנו עם הקב"ה בקשר אמיץ ביותר, ועלינו להשכיל כיצד ליישם קשר נפלא זה. שכן הכאב אינו מטרה בפני עצמה! בעולם הפיזי, כאב פירושו תקלה בתפקוד הגוף. כשישנו זיהום בגוף, חום הגוף עולה. החום הינו אות אזעקה שישנה בעיה בגוף ויש לטפל בה. ישנם אנשים שגופם אינו מגיב בחום לדלקת, והם נמצאים בסיכון גבוה, כי הזיהום עלול להתפתח בכל הגוף מבלי שיידעו זאת. הכאב הוא איתות מהקב"ה, יש לו כוונה ברורה אחת והיא שנפעיל את כח רצון החיים שלנו!

בייסורים טמונה גם סכנה - אמנם, אף שבייסורים טמונה הזדמנות נפלאה של התקשרות עם הקב"ה, הם טומנים בחובם גם סכנה של ניתוק מהקב"ה, חלילה. כשבאים על האדם ייסורים הוא עלול לומר - כעת אין לי כח להתפלל, אין לי כח ללמוד. הייסורים הם כמו מכונית, הם יכולים להביא אותנו בקלות ובמהירות למקומות רחוקים. אמנם, אם לא יודעים כיצד לנהוג, המכונית עלולה גם להזיק ח"ו... ישנם אנשים שכשמשוהו מעיק להם על הלב, הם ניגשים למקרר ומתחילים לאכול... זו אכן דרך אחת לטפל בבעיה רגשית. אבל בדרך זו אנו מאבדים אוצר נפלא! אנו מאבדים את הזדמנות להתקשר עם הקב"ה! ניתנה לנו מתנה נפלאה - מועקה רגשית! ובמקום לנצל אותה לקשר עם הקב"ה, אנו מקשרים אותם עם עוגת קצפת...

כאב ולא עצב - המילה "כאב" אינה נרדפת למילה "עצב", יש שמחה ויש עצבות. השמחה היא ביטוי לתקווה, בנין ושאיה. העצבות היא ביטוי לייאוש. חז"ל אומרים (בבא קמא צב): "בתר עניא אזלא עניותא" - אחר העני הולכת העניות. אין מה שמביא עשירות לאדם - כמו העשירות עצמה. ואין מה שמביא עניות לאדם כמו העניות עצמה. כשהאדם מתנהג בחשיבות ובעשירות, זה עצמו מביא לו עשירות וחשיבות. על אותו משקל נאמר, שאין דבר שמביא שמחה לאדם כשמחה עצמה! הסגולה הטובה יותר לשמחה היא ליצור שמחה בצורה מלאכותית, והשמחה האמתית כבר תבוא בעקבותיה. כשאדם נתון בתוך הכאב, אל לו לנסות ולברוח ממנו! אם יתרגל ויתגבר, יכול הוא לחיות עם הכאב. אולם זאת מחויבים אנו לעשות - להשכיל ללמוד את הלקח היוצא מהכאב, לקחת את הכח שמניע בנו את רצון החיים, את הרצון לצמות, ולנצל אותו לחיים האמתיים, להתפלל יותר בכוונה, להתקרב לקב"ה, להיות שותף בבריאה! או אז נהפכים הייסורים למתנה נפלאה שנתן לנו הקב"ה! הייסורים הם הכח שמעורר בנו את רצון החיים - הרצון להגביר את הצמיחה! ועלינו לנצלם לצמיחה ולעליה רוחנית. [תפארת שמשון]

פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים עַל מַה וְלַמָּה?

בְּשֶׁבֶת זוֹ קוֹרְאִים אֶת פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים. מַהִּי פְּרֻשָׁה זוֹ וְעַל מַהִּי מְדַבְּרִת? לְשֵׁם כֶּף נִקְדָּים וְנֹאמֵר: בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַמְקוּם שָׁבוּ הַקְּרִיבוּ קִרְבָּנוֹת הַמִּכְפָּרִים עַל עִם יִשְׂרָאֵל עַל חַטָּאֵיהֶם וְעוֹנוֹתֵיהֶם, בְּכֹל יוֹם הָיוּ מְקַרְבִּים שְׁנֵי קִרְבָּנוֹת תְּמִיד, וּבְשֶׁבֶתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים הָיוּ מוֹסִיפִים עוֹד קִרְבָּנוֹת לְכַבֹּד הַיּוֹם, כֹּל אֵלּוּ נִקְרְאִים קִרְבָּנוֹת צְבוּר. כְּדִי שִׁיְהִי חֶלֶק לְכֹל הַיְהוּדִי בְּקִרְבָּנוֹת אֵלּוּ - הָיוּ גוֹבִים מִכֹּל הַיְהוּדִי מִחֻצֵי הַשְּׁקָל (מחצית השקל שבימי משה רבינו, היינו שווי 9.6 גרם כסף צרוף), וְהָיוּ קוֹנִים בְּכֶסֶף הַזֶּה אֶת הַקִּרְבָּנוֹת. כֹּל שֶׁנָּהָה הָיָה צָרִיף לְחַדֵּשׁ אֶת גְּבִיַת הַכֶּסֶף לְקִרְבָּנוֹת הַצְּבוּר, וְהַתְּצָרִיף שָׁבוּ הָיוּ מִתְחִילִים לִקְנוֹת מִהַכֶּסֶף הַחֲדָשׁ הוּא - רֹאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן (בגמרא (יומא סה): מובא שיש חודש אחד שבו חובה להביא קִרְבָּנוֹת מֵהַתְּרוּמָה הַחֲדָשָׁה. חודש זה, הוּא חוֹדֵשׁ נִסָּן). לְשֵׁם כֶּף הָיוּ מִתְחִילִים לְהַכְרִיז שְׁלוֹשִׁים יוֹם קוֹדֵם, דְּהֵינּוּ מֵרֹאשׁ חֲדָשׁ אֲדָר, בְּכֹל הַמְקוֹמוֹת שְׁגָרִים שֵׁם יְהוּדִים שְׁכָלָם וַיִּזְדָּרוּ וַיָּבִיאוּ אֶת הַכֶּסֶף לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. הַיּוֹם, אֵין לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ וְלֹא קִרְבָּנוֹת שִׁיְכַפְּרוּ בְּעַדֵּינוּ, וְלָכֵן, זָכַר לְדַבֵּר זֶה, בְּשֶׁבֶת שְׁחָל בָּהּ רֹאשׁ חֲדָשׁ אֲדָר אוֹ בְּשֶׁבֶת שְׁלֻפְנֵי רֹאשׁ חֲדָשׁ, אָנוּ מוֹצִיאִים סֵפֶר תּוֹרָה נוֹסֵף וְקוֹרְאִים בוֹ אֶת פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים, וּמְבַקְּשִׁים מֵה' שִׁיְבַנֶּה הַמִּקְדָּשׁ וַיַּחְזִיר הָעֶבְרֻדָּה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. סְגוּלָּה נוֹסֶפֶת יֵשׁ בְּעֵינֵינוּ מִחֻצֵי הַשְּׁקָל. וְכֶף כְּתוּב בְּמִסְכַּת סוֹפְרִים (פֶּרֶק כא): גְּלוֹי וַיְדוּעַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהֵמָן הַרְשָׁע עֵתִיד לְשַׁקֹּל שְׁקָלִים לְאַחֲשׁוּרוֹשׁ כְּדִי לְהַשְׁמִיד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם - לְפִיכֶף הַקָּדִים ה' וַצִּיָּה אוֹתָנוּ לְתַת אֶת מִחֻצֵי הַשְּׁקָל וְלִכְפֹּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ, כְּלוֹמֵר לְהַקְדִּים אֶת שְׁקָלֵנוּ לְשַׁקְלֵנוּ שֶׁל הֵמָּן הַרְשָׁע. הַשְּׁקָלִים שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים מִבְּטָאִים אֶת אַחֲדוֹתֵנוּ, וְהִיא כִּפְרַת נַפְשָׁנוּ, שֶׁבְּזָכוֹתָהּ אָנוּ עוֹמְדִים מוֹל קֶטְרוֹג הֵמָּן. הֵמָּן בְּדַבְּרֵיו - מִדְּגִישׁ אֶת הַפִּיזוֹר וְהַפִּירוּד שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אָנוּ מִבְּטָאִים בְּשַׁקְלֵנוּ (וְכִשְׁאֵין שְׁקָלִים בְּפוּעַל אִזִּי נִשְׁלַמָּה פְּרִים שֶׁפְּתִינוּ), אֶת הַאֲחֻדוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.



ברינה יקצורו

להפסיד תפילה בציבור. השניה - להשיב את פני האיש ריקם, להפסיד סכום עצום של כסף, אך לא להחמיץ תפילה בציבור. אך מבחינתו של ר' זלמן לא היו כאן כלל שתי צדדים.

בלי לחשוב פעמיים הוא פנה לסוחר ואמר לו: "העסקה טובה מאד בעיני, אך כפי שאתה רואה אני בדרכי לתפילת שחרית, הואל נא להמתין עד שאסיים את התפילה, אז אשמח מאד לסור עמך לביתי ולגמור את העסקה לטובת כל הצדדים".

אך האיש פנה לדרכו. הוא לא אבה להמתין לר' זלמן והמשיך לתור אחר קונה אחר. נוכל רק להניח שהוא אכן מצא, שכן לר' זלמן הוא לא חזר יותר.

כאשר שב רבי זלמן מן התפילה לביתו והמתין לאיש שבושש מלבוא, החל להבין שאת העסקה המיוחלת הוא הפסיד ונהרה של שמחה ננסכה על פניו, נהרה שגדלה והלכה ככל שנקפו הדקות והוא הבין שהאיש לא יבוא יותר. באותו יום, כאמור, היה רבי זלמן מאושר. יותר נכון, לא היה מאושר ממנו. היו לו סיבות רבות לשמוח; הוא שמח על כך שלא הפסיד תפילה במניין, על שהכסף לא עיוור את עיניו, שדחה את האיש ללא היסוס כלל...

ומעל הכל הוא שמח על כך שכאשר על כף המאזניים שלפניו היו מונחים בצד האחד יהלומים וכסף לרוב ובצד השני מניין מתפללים, הכף הנכונה הכריעה את הכף... שנים לאחר מכן, בעירה ראדין שבאירופה, הפך סיפורו של רבי זלמן לחלק בלתי נפרד מן הספר שלימים האיר את שמי העולם היהודי - ה'משנה ברורה', ובעיצומן של הלכות תפילה (סימן צ, כט) הביא את סיפור זה בקיצור אמרים, כמקור השראה לדורות למעלתה של התפילה בציבור.

וְעַבַּדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת לַחֲמֶךָ וְאֶת מִימֶיךָ וְהִסְרְתִי מִחֶלְה מִקְרַבְךָ" (כג, כה)

וכתב רבנו יעקב 'בעל הטורים': "ועבדתם את ה' אלוהיכם", אומר לשון רבים דזו תפלת רבים שאינה נמאסת (ברכות ה.). ואמר וברך את לחמך, לשון יחיד, דלכל אחד ואחד מברך לפי עניינו (כתובות ז:), עכ"ל.

ללמדך שהדרך הטובה ביותר לקיים את מצות התפילה היא בציבור, וכדברי הגמרא (ברכות ה.). שתפילה בציבור לעולם אינה נמאסת.

וכן בשולחן ערוך (סי' צ' סעי' ט"ז) "צריך ללכת ד' מיל לפניו ולאחריו מיל כדי להתפלל בעשרה".

מיהו הזר שהפתיע את רבה של המבורג באשמורת הבוקר? מה היה באמתחתו להציע, והאם קיבל רבי זלמן את ההצעה המפתה? על כל זאת בסיפור המיוחד שלפניכם, אותו סיפר רבנו ה'חפץ חיים' אודות אחד מגדולי ישראל בדורות הקודמים, רבי זלמן מירלש, רבה של העיר המבורג וחמיו של הגאון הנודע בעל 'חכם צבי'.

באותו יום היה רבי זלמן שרוי בשמחה גדולה מאוד. אלו שנכנסו לביתו לא יכלו שלא להבחין בשמחה המיוחדת השורה על פניו. בוודאי הרוויח הון עתק, סברו לעצמם... למעשה, הנחה זו היתה טעות מיסודה, משום שכפי שתיכף נראה, באותו יום ר' זלמן לא הרוויח, אדרבה, הוא הפסיד, מה שלא העיב, ואולי אף העצים את שמחתו הגדולה...

על מה היתה השמחה הגדולה? בודאי תשאלו; ברשותכם, הבה נחזור שעות מספר אחורה. באשמורת הבוקר של אותו יום צועד היה רבי זלמן לבית הכנסת לתפילת שחרית, כשהוא עטור בטלית ובתפילין. כך היה מנהגו מדי יום: משכים קום, מתעטף בטלית ומניח תפילין בביתו, ויוצא לתפילה בכובד ראש וביראה רבה.

בדרך כלל היה עושה את הדרך מביתו לבית הכנסת, כמעט ללא כל הפרעות. גם עוברי האורח המעטים שנקלעו בדרכו היו מפנים את הדרך למראה הדרת פניו, אשר הטלית והתפילין בהם היה עטור הוסיפו להם הילת קדושה מיוחדת, אפילו הגויים שביניהם היו פוסעים לאחור בדרך ארץ, בבחינת "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

באותו יום נפל דבר, מישהו העז להפריע את הרב משרעפיו. לטעמו של אותו אדם הייתה לכך גם הצדקה, שכן זאת תדעו, שלצד העיסוק בלימוד התורה שהקיף את כל יומו, עסק רבי זלמן במסחר זעיר של יהלומים כדי פרנסת ביתו. איש זה שנקלע לדרכו היה אף הוא סוחר יהלומים, כעת נזקק בדחיפות לכסף מזומן, על כן השכים קום והגיע לר' זלמן כשבידו שיק קטן ובו מספר יהלומים יקרים.

"מוכן אני למכור לך את היהלומים הללו במחיר נמוך ביותר" פנה האיש לר' זלמן, "אך תן לי תמורתם כסף מזומן". מבט חטוף בשקיק שבידי האיש הספיק לר' זלמן בכדי להבין שלפניו עסקה נדירה, המחיר שבקש האיש עבור היהלומים היה נמוך עשרות מונים משויים האמתי. בסכום שהיה יכול להרוויח ע"י העסקה יכול היה ר' זלמן להחיות את נפשות ביתו למשך תקופה ארוכה, מה שיימנע ממנו כל אותה תקופה את הצורך להפריע את עבודת קדשו בטורח הפרנסה המעיק כל כך...

נראה היה שכעת עומדות לפניו שתי ברירות: האחת - לשוב על עקבותיו לביתו, לתת לסוחר את הסכום שביקש, אך

ברכת התורה

רזן ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]



לעילוי נשמת מ"ר אבי : יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף : דינה בת שרה נפתלי בן רוזה : סמי בן שמחה : גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר : יוסף חיים בן לאה : יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד : יעקב בן סאלם : חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם : שלמה בן זוהרה אפרים בן ציון ורבקה : עופר בן יחי' : סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה : ישראל מאיר בן עטרה מינה בת מרדכי שמואל : יפה נדרה בת נעימה : רוזה בת שמשון מרים בת עויה : נוראני בת מרים ורבי : כתון בת חביבה : אהובה (דייץ) בת טובה שמחה בת סרח : חיה בת יוסף : רחל בת חנה : חנינה בת כמיסה

הצלחה: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגון - זהבה בת אטו : ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה : עדינה בת שמחה : אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר סיסים בן כמסאנה שליט"א
אברהם בן חנה : יעקב ישראל בן גלית
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
דוד בן שמחה : מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית
פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה : לילך בת מרגלית
מרים קקן בת רבקה : אילה בת ציפורה
שרה בת רבקה : שרה תהילה בת חנה
אברהם בן אטו : פיבי בת חביבה בן חמו
נורית בת רחל : רחל בת נארה : גלית בת רות

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה : ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה : שירה בת שושנה
מיטל בת לולו : ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל
יובל בן שלומית
הודיה בת ציפורה : רחל בת חיה
עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיווגי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מספורי המגיד

“מתוך ההפיכה” (סיפור היסטורי מפעים מהעבר הלא רחוק)

פרק י"ז “שומרי החומות”

תקציר קצת נרחב:

חיים שלום פינקלשטיין מהגער אמשנינוב הוא עליו נדיר ביותר, אביו רבי שלמה זלמן חיך אותו ועיצבו עד למוותו הפתאומי כשהוא רק בן 13 וחצי, הוא נכנס לדיכאון ושוקע באפתייות מוחלטת, עד שחברו של אביו, רב משה יוסף הויזמן מחלץ אותו בדרך ייחודית, הוא קובע ללמוד איתו יחד עם בנו אפרים זלמן. לאחר זמן הוא מחליט לארס אותו עם בתו צארטיל, הוא עושה זאת בצנעה לפי הדרך האדמו"ר הקדוש. באמצע שנת תרצ"ח מתחיל רב משה יוסף לקלוט כי המצב נעשה מסוכן בפולין, היא עומדת לפול כפרי בשל בידי הנאצים ימ"ש ומי ידע אם תהיה לה תקומה. הוא עושה השתדלויות רבות להעביר את משפחתו ומשפחת המחוננת פינקלשטיין לירושלים, לפני שהזלת תנעל, בדרך אירע לחיים שלום נס גדול, היה לזה תהודה רבה, כל נוסעי האוניה באים לשמוח על הצלתו ממות, בין האנשים היה אדם מסתורי בשם ר' משה כהן יהודי ירושלמי שהגיע לפולין וחסיה למטרת “שגור” רב משה יוסף וחיים שלום קשרו עמו שיחה והתגלה שהוא גאון פלאי ששולט בכל מכמני הש"ס. לאחר שמגיעים לירושלים הם קובעים שרב משה כהן ילמד את שני הבחורים. בינתיים מתברר שחיים שלום מעורר עליו קנאת הרבה בחורים שלא יכולים לעכל את המטאור החדש. וכוח שלם מתעורר בין רב משה יוסף לחברותא שלו, רב אלימלך פישמן, האם באמצע מלחמת העולם כשכל העולם שותת דם יש מקום לערוך שמחת נישואין, רב משה יוסף מחליט לעשות שאלת רב את המו"צ שלו.

יענקל פרלוביץ נחשב בירושלים לאדם מוצלח, יחסית לחבריו הקנאים שנמקים בט' קבים של עוני טבול בדלות, נולד הוא עם כפית זהב בפה, תמיד ידע להריח עסקים שמניבים תשואה ולהוציא מהם את המקסימום, כך פתח שתי חנויות מכולת במאה שערים במקומות מאד נגישים וחנוות נוספת לממכר ד' מינים ברחוב ח'ברת ש"ס' שתוחלת חייה בשנה קטנה מאד אבל ההכנסה ממנה נותנת לו מרווח נשימה למשך ארבעה או חמישה חודשים.

הוא רק סיים עם זה וכבר התעסק באפית מצות, הייתה לו מאפיה קטנה בפאתי שכונת הבוכרים ואפו בה “מצות יד” לשמה משעת קצירה, היו לו שלוש חברות שברר אותם כפי שבוררים אורז, כולם היו חסידים ואנשי מעשה חריזים מאד במלאכתם, כשעל ראשם ניצח רב מעשיל געלבאך חסיד צאנז לוחט מעובדי ה' המיוחדים שאינו מכיר את החובות ירושלים מלבד את הדרך מביתו לבית הכנסת וחזרה, מלבד זאת היה דקדקן גדול בהלכה וכל מעשיו לשם שמים, מכך התפרנס ר' יענקל כל חודשי הקיץ.

קך יכול היה להרשות לעצמו להחזיק מחסן ליינות משובחים שרכש מחברת “טפרברג” שמיועדים היה לקידושים ושמחות ו”יין מצוה” לליל הסדר, היו לו שני אברכים צעירים שניהלו זאת הם נקראו “דיא שענקעקרט” (מוזגים) הוא התחרה בהצלחה עם רב ברוך בר”ל צ”ל (המכונה שענקער, יהודי של צורה סמל ומופת לישרות מיוחדת) הייתה לו חנות במרכז מאה שערים והיו לו קונים נאמנים שלא עזבוהו, אבל יענקל פרלוביץ זינב לא אחת בקונו ועשה גם שם חייל.

הוא היה אחד הבודדים בכל אזור מישורים (מאה שערים) שהיה לו מחסן של יינות מכובד בן שלושה חדרים די גדולים, די היה לו בשניים מהם, את השלישי הפנימי ביותר שלא בא לכלל שימוש הקדיש “לשם שמים” “לתקן עולם במלכות שקי” רק בודדים ביותר ידעו כי שם הוא מקום כינוסים חשאי שורק “בני עליה שטבלו בנהר דינור” זכאים להיכנס בו, כל מי שהיה חבר הושבע על סודיות מוחלטת ואביו היה למי שידליף שמץ ידיעה, ואין המקום להרחיב.

רב יענקל ועמיתו רב לייבל ווערקער (ליטאי שהפך לחסיד תו"א) היו בוערים באש הקנאות כנגד אותם סוררים שהחלו לפשוט את טלפיהם ברחובות ירושלים של מעלה, לא די להם בתל אביב בירת הזהומה, הם באו לכבוש פלטרין של מקל העיר שבין החומות ומחוצה לה. באסיפת חירום הרים רב לייבל ווערער את “נס המלחמה” מול הני בריוני שרוצים לעשות את ירושלים לפארז של מטה. בכינוס היו כארבעים חמישים אברכים ובחורים מטובי ירושלים, חלקם הארי היו מפרושי ירושלים אבל היו ביניהם גם חסידים שנזעקו להגן על החומות.

באותו אירוע נתן רב לייבל ווערקער לארגון החדש שם בעל צליל נאה “שומרי החומות” שם לא יומרני למד, הם רק מהלכים כשומרים על גבי החומות הבצורות ומונעים שחלילה וחס לא יפערו בהן סדקים. באותו מעמד אמר רב יענקל פרלוביץ שהוא מטה את שכמו הכלכלי לשאת בעול הקדוש, שלא יצטרכו לדפוק על הדלתות ולקבץ את פרוטותיהם העלויות של בני ירושלים שמתים עשר מיתות מרעב בכל שבוע. וכך הפך המחסן בכל יום שני בשבוע ליום הכינוסים באותו יום נעולה הייתה החנות כדי שלא ידעו מה נעשה מסביב.

עשרה אברכים ובחורים בגילאים שונים נבחרו מתוך הקבוצה הגדולה, בזהירות רבה על ידי רב לייבל שהכתיר את עצמו בתואר קמב”ץ (קצין מבצעים), כל אחד נבדק בעשר עיניים, לדעת שיכל מעשיו לשם שמים וכולו קודש למטרה הקדושה. הם המטה המבצעי (כעין חפ”ק-חדר פיקוד) שם מתכננים החברים את המבצעים השוטפים, בהם הם מזכים את ירושלים של מעלה, הם עורכים עשרות מאמרי התעוררות שחתומים באנונימיות כדי שחלילה וחס לא ישלבו בלשה”ר. מי שזקוק לתוספת תימרוץ מקבל “פאשקעוויל” (כתב פלסתר) שעוזר לו לחזור בתשובה במהרה. אלו רק מקצת מן המקצת מהמעלות הצפויות בחדר זה של ישיבה של מעלה.

מספורי המגיד

בלילה זה ישובים היו בחדר הכינוסים, עשרת האברכים והבחורים סביב לשלחן אובלי גדול, כשבידי כל אחד רשימות שונות ומבטיהם בוחנים בעיון רב כל נתון שברשימות. ניכר עליהם שהם עתה עצבנים מאד ומבטיהם אינם ממוקדים כבכל כינוס, הם ממתינים עד בוש לראש החבורה ר' לייבל ועוקקער שמשום מה בושש לבוא.

אף שעדיין נחשב שומרי החומות כארגון בחיתולים, זכה כבר לקצור הצלחות גדולות בתחומים רבים של האידישקייט, מבצעים כאלו לא היו יכולים להיעשות בצורה חפזה ולא מתוכננת כיאות, לפיכך נהג רב לייבל שהיה אדם מסודר ומתוכנן בכל מעשיו, לערוך ישיבות שבועיות כדי להחליף מידע ולבחון צעדים שונים ומגוונים במלחמה הקשה נגד הציונים, בכדי למגר את הווירוס הקטלני של ארגוני המחתרות הציוניים, שלא די בחוצפתם להתגרות באומות ולעבור על "שלושת השבועות" ובכך ממיטים רח"ל אסון כבד על הישוב היהודי הקטן בארץ ישראל כאשר הערבים המאומים עורכים בשל כך מאורעות ופוגרומים איומים ונוראים, לאחרונה הם מגדילים חטא על פשע, הם נועצים את ציפורניהם המזוהמות בארס כפירה לתוך המחנה הקדוש, כשהם מנסים לקחת כל בחור וטוב אליהם.

יוסל מיכלוביץ אברך בעל שער אדמוני אש, כדור מרץ מהלך בן 30 פלוס, הוא הפעיל המרכזי בקבוצה (דרגה אחת אחרי הקמב"ץ המהולל) לגודל המתח פולט הוא אנחה קשה ששוברת חצי גופו של אדם אל עבר חבריו בדרשה מתוכננת.

ערצו (הקשיבו) רבותי הנכבדים, המצב עתה לא קל כלל וכלל, בקצב המהיר שבחורים יקרים בועטים בכל הקדוש לנו בעד חופן מנעמי העוה"ז, שאפילו אינם "נזיד עדשים" מוכנים הם למכור את כל האידישקייט למרבה החרפה, עם קצב הקלקול שמגיע כמעט לממדי מגיפה, אנו עלולים למצוא את עצמנו בשוקת שבורה.

בשורה רעה מאד בפי, לאחרונה ישנם "פורשים" חדשים (פריש געבאקענע) בחורים טובים שנשרו רח"ל מהישוב הישן והצטרפו אל הציונים האחרים שר"י, הם התווספו לארגוני האצ"ל והלח"י הגרועים שבמחותרות, בשל העזתם הרבה לפגוע ב"ענגלאנדער ארמיי" (הצבא הבריטי) ואלו הם: יצחק אילסון, משה טוודרס אייכלר, נחמן שיינקאפ, והגרוע מכל, מיכל שוורץ "העתידי של ירושלים" מי יודע אם אין עוד כמה על הכוונת, אני יודע שהם היו הבחורים הטובים ביותר בישיבות "עץ חיים" ו"חיי עולם" וממש בעת האחרונה הצטרפו לארגוני אצ"ל ולח"י בחזוה ושמחה ונשבעו אמונים למדריכים, אפילו במחיר חייהם, ה' ירחם.

קחו את מיכל שוורץ "דער בעסטער פון דיא בחורים אין ירושלים עיה"ק" (הבחור הטוב ביותר) דברו בו נכבדות עם הבת של רבי טוודרוס תפילינסקי מראשי עדתנו. לא מזמן סיים את הש"ס עם כל התוס' ונבחן מבחן סיכה... והנה לגודל הבושה והחרפה שינה את טבעו, בשל איזה מסית ומדיח ימ"ש שהצליח להכניס אותו לשורות הלח"י.

לא ברגע אחד עליתי עליהם, לילות שלימים נדדתי משנת, כדי לחדור לשורות הארגונים ולגלות מי הם הפורשים החדשים, בהתחלה היה הכל שמור כסוד גדול, הם עשו זאת בחשאין אחרי סדר שלישי, היה להם איש קשר את נחצה ברמן שר"י "שנה ופירש" ותיק, שכבר קיבל מאתנו חבטות בכל חלקי גופו, אבל הוא לא נבהל מאתנו ועדיין ממשיך לקלקל את טובי הצאן, הוא זה שדואג לגייס את הבחורים הצעירים קלי הדעת לארגוני האצ"ל והלח"י. הוא יודע לפתות אותם בכל מנעמי העוה"ז ו"הקייילקערס" (המקולקלים) שמשחרים לשינוי בחיים הנואשים ובעוני הכבד שהורגלו אליו, פוזלים בשל זאת לחיים שמעבר למתרס, אולי שם יהיו להם חיים קלים יותר. תודות למידע סודי פנימי יודע אותו רושע מרושע נחצה על מי להתביית ובאדיקות עצומה שלא מביישת מיסיונר צד את הציפורים קלי הטרף.

אם לא אנו "שומרי החומות" מי יודע עוד כמה מבחורינו היו מצטרפים לגל הנושרים שנסחפים לגודל הבושה והחרפה בקלילות אל אותם ארגוני המחותרות רח"ל, הם חשים כי אצל החילונים יש משהו יותר טוב ממה שיש להם. חלק גדול מהחולשה שיש לאותם בחורים, נובע מהעוני הקשה ששורר בירושלים, לצערנו הרב בגלל העוונות הרבים.

הרבה בתים ויתרו על ארוחות מסוימות, כי לא היה להם במה להאכיל את בני ביתם הרעבים. פתרון יצירתי לבעיה היה, לדלג פה ושם על כמה ארוחות זניחות, כדי שהמזון שבבית יספיק לכולם.

דבר נוסף שהביא לאותם בחורים משיכה אל העולם האחר, בגדיהם השחוקים והמהוהים שלבשו ועוותו את כל צורתם החיצונית, טבעו של בחור צעיר שרוצה להתלבש יפה ולהיראות טוב, אבל מה לעשות לאנשי הישוב הישן לא היה בחור אחד שהלך עם בגדים חדשים (חוץ מלבר מצוה וגם לא כל אחד) כמעט כולם הלכו עם בגדים מטולאים טלאי על גבי טלאי.

לעומתם נראו החלוצים שבעים וטובי לב, תמיד חוגגים ועליזים, כנראה שהחיים שלהם יותר טובים. הם גם חזקים מאד ולא פוחדים מלהילחם עם הערבים והאנגלים, אין דבר שמרנן לב בחור צעיר כששומע אק מצליחים אנשי המחותרות לעשות שמות בקרב האנגלים ששולטים בארץ ביד עריצה, הם אינם פוסקים מלהצר את צעדי היהודים וכשהם שומעים שעושים להם פריילאך (שמח) נהיה להם טוב על הלב (ס'איז אסימן אז מ'איז עפעס ווערט - זה סימן ששזוים משהו) שני הדברים יחד נוגסים בעקביות, בחלק הרגיש של בחורים שמתחילים להתבגר, זה מושך אותם כמו פרפרים אל האש.

מספורי המגיד

ועל כל הצרות יש את המסיתים ומזיחים שעוזרים לאותם בחורים קלי דעת להגיע אל המחנה הנגדי, לעשות להם היכרות וללמדם איך להשתמש "מיט שיסערס און מיט באמבעס" (באקדחים וחומרי נפץ) בקך הם מסירים מהם את כל החסמים. בהם אנו נטפל בנפרד בס"ד כמו בנחצ'ה, אל דאגה יומם קרוב, מלבד נחצ'ה עוד שני מסיתים חדשים אצלי כעת על הכוונת, לדעתי הטובה, צריכים לפסוק להם דין "מורידין ולא מעלין" (לא פחות) אבל לא נעשה מעשה, בלי ראש החבורה שלנו היקר, כשיגיע נדבר איתו על העניין.

אשרינו ומה טוב חלקנו שזכינו להקים את ארגון "שומרי החומות" שעומד במסירות נפש על משמר היהדות, אנו עוקבים אחרי כל מי שיש עליו שמץ קלוש ביותר של חשד אפילו אם זה בבואה של בבואה ואולי אף פחות מקך, לנו זה לא משנה, כי בעניינים כאלו אסור להקל חלילה ראש... וכל המרבה להחמיר בעניין, תבוא עליו הברכה, וכשבאה ברכה חשוב להרבות בברכות שמים מעל ומתחת". סיים יוסל מיכלוביץ את נאומו בפתוס, מציץ על חבריו אם דבריו עשו את הרושם הרצוי.

"מה אתה מרבה במלל מיותר, קוטע את דבריו יענקל פליישמן בכעס רב, אותי מעניין יותר לדעת איפה הוא רב לייבל ראש החבורה, האם שכח שאנו יושבים כעת בחפ"ק בשעה כה מאוחרת, מנדדים שינה מעינינו?"

יענקל פליישמן נישא לפני שנתיים, זוגתו היקרה יענטיל דבושא כועסת עליו מאד, שבמקום לשבת בבית ולעזור לה בעול הבית מוצא לעצמו תר"ג תירוצים איך לחמוק מלעזור, באחרונה איימה עליו כי אין לה בעיה לשוב לבית הוריה עם הפעוט בן החצי שנה וכשהשווער (גברא אלמא לא בעלמא) ידע על כך, הוא יעשה לו חיבוט ערבה בהידור מלא.

"באמת איפה הוא? אולי יש לו איזה משהו חשוב לסדר כדי שיהיה לנו על מה לעבוד". עונה כמצדק, רעהו חיים שלמה בערגער שב"ה אין לו את דאגות הפרנסה ועול המשפחה, כי הוא נחשב "אנאלטער בחור" (רווק מבוגר) לעת עתה!

"אני מחכה עוד עשר דקות ולא יותר, מגיב יענקל פליישמן, אני לא יכול להבריז יותר מיד. רחיים על צווארו ועסוק!?"

"עם כאלו טענות אתה מוציא לנו את כל הרוח מהמפרשים, אנו עובדים במלאכת הקודש יומם ולילה בלי לקבל פרוטה אחת משום ארגון, הכל בשביל להציל את הישוב הישן מפני המהרסים והמחבלים, צריך לקחת את הכל בפרופורציה, ואם פעם מתאחר לו ראש החבורה לא נהפך העולם" השיב כנגדו יוסל מיכלוביץ פגוע מאי ההתייחסות להרצאתו העניקית עליה עבד כמה שעות.

"ואני חושב בדיוק להיפך, כדי להצליח במשימות צריכים להיות דייקנים, קורץ און שארפ (קצר וקולע) ברגע שמורחים את הזמן נכנסים כל המפריעים למיניהם ומקררים את האמבטיה".

"צודק עמית רב יענקל פליישמן, התעורר לייזר גרומן מראשוני החבורה להיות עזר כנגדו. אם נתחיל לזלזל בזמנים לא נגיע לכלום".

"טוב נמתין רבע שעה עד עשרים דקות" נענה יוסל מיכלוביץ במחוות פיוס.

נחצ'ה ברמן אינו שוקט על שמריו, למרות שהיה כבר מסומן אצל שומרי החומות וחטף מכות רצח לא נרתע מלהעביר בחורים טובים לצד הנגדי, הוא שנא את כל החורים שנאה תהומית עוד מילדות, היה לו אבא אדם קפזן שירד לחייו, הוא לא יכול היה לסבול שהבן שלו הוא "ליידיגער" (ריקן) שמעביר את ימיו בבטלה" לא היה פעם אחת שלא העיר לו על פחזותו וקלות ראשו, הערה מצטרפת להערה, בקך העמיק את שנאתו לכל דבר שבקדושה ואת כל מי שמייצג אותה, לפיכך כאב לו שכל חבריו יושבים ולומדים תורה ונהנים מהלימוד.

כדי להשקיט את תסכולו, נעשה רח"ל מסית ומדיח, הוא היה בעל חוש ריח מפותח ביותר וידע להבחין בכל בחור חלוש אופי, הוא היה עוקב אחריו בסבלנות של פנתר (שעוקב אחרי קורבנותיו עד שסוגר עליהם). אך לא די לו בקך, היו לו גם משתפ"ם שעזרו לו במלאכה, הם היו מסמנים לו מטרות שלא ידע עליהם ואת יתר המלאכה היה עושה נחצ'ה עד לסיום הציוד.

אחד מעוזריו היה יונטי פראגער בחור שלמד ב"תורה ויראה" הוא בא מבית קנאי מאד וינק משם את משנת חייו, אבל הייתה לו משנה נוספת "צבירת כסף מהצד" הוא היה חמזן ואהב מאד את תפנוקי החיים שלא היו מצויים כלל בביתו, אחת הדרכים לצבור הון עבר דרך מסירות לנחצ'ה, על כל ראש היה מקבל סכום כסף, כמה עשרות "גראשין" סכום מכובד לבחור צעיר כמותו. הוא היה מרחרח אחרי כל מיני חלשי אופי או סקרנים שמתעניינים בעולם הגדול, ובזמני הפנאי היה משוטט במקומות חשודים לבדוק מי פוזל למקומות ההם.

אלא שבו זמנית עבד גם עם הצד הנגדי, הוא שימש כ"סוכן כפול" הוא ניחן בערמומיות נדירה וידע איך לשחק את השיה התמימה שתוכה כברה ומעולם לא הוציאה שקר מפיה, כך היה מעביר מידע לרב לייבל ווערקער על כל מטרה חדשה שמנסה את מזלה במקומות האסורים, רב לייבל היה מפעיל בחשאי את הגדוד שלו כדי לנטרל את המטרה החלושה

מספורי המגיד

ושליפתה מציפורני נחצ'ה המסוכן. תמורת זה היה מקבל סכום של עוד כמה עשרות גראשין מרב לייבל, בכך נמצא משתכר בכפלים. כמובן שעשה את מעשיו בשיא התחכום, כך לא ידע כל צד כי הוא משרת בו זמנית גם את הצד הנגדי.

יום אחד התייצב לפני רב לייבל ווערקער וסיפר לו "בהתרגשות עצומה" על פלוני אלמוני שנמצא בשעות לא שעות בלילות החורף הארוכים באחד המקומות החשודים ויש לתת עליו את הדעת.

כשאמר את שמו נדהם רב לייבל מהמידע הסודי המזהים, ברגע הראשון ניסה לבטל את המידע, זה לא יתכן, הבחור הזה הוא ממש לא הכתובת, אבל כשיונטי נשבע בנקיטת חפץ שראה אותו כבר פעמיים במקום ההוא, החליט לקחת את הפיקוד בידיים.

כמה לילות נדד שינה מעיניו שכבר צבו מחוסר שינה מצטבר. מעקבו לבסוף עלה בידו, לילה אחד הבחין בבחור ירושלמי מהלך בסוף מאה שערים בשעה 4 לפנות בוקר, עטוי צעיף עבה שמכסה כמעט את כל פניו, כביכול עשה זאת להגן על עצמו מפני הצינה הירושלמית הקשה ששררה בשעות אלו ברחובות, משום מה הוא אינו לובש את מגבעתו הירושלמית, כנראה ששכח אותה בבית.

[כמו שכנו היקר אלינקה שהחל להתדרדר בשל מפגעי הזמן, יום אחד פגש אותו ר' לייבל מהלך גלוי ראש בלא בושה באחד הרחובות, הוא התחלחל מהמחזה האיום ושאל אותו בניזיפה מרובה: אלינקה וואו איז דיא יארמולקע? הלה לא התבלבל לשניה "אוי וועה כ'האב דאס פאראגעסען אויפן קישן (היכן הכיפה שלך? אבוי שכחתי אותה על הכרית) כיום, אלינקה שוכח כל השבוע את הכיפה על הכרית]

רגליו של רב לייבל מתחילות לחוש את האדרנלין זורם בשצף קצף בעורקיו, ב'ה סיא דאה וואס צו טהאן מ'עעהט נישט מיט אויפגעלייגטע הענט (יש מה לעשות, אנו לא יושבים חבוקי ידיים), הוא עוקב אחרי הבחור שממהר מאד, רגליו נושאות אותו במהירות של סוס מרוץ משופר, נראה שאצה לו הדרך, כנראה שיש לו סיבות טובות לכך. משום מה הוא לא מבחין ברב לייבל שיודע להסתיר את עצמו, נצמד לקירות מאה שערים עד שדומה שהוא חלק מהבניין. הבחור מגיע לסמטה לא טובה.

"יונטי צודק, הוא באמת שווה את הכסף שאני משקיע בו, הסחורה שסיפק לי נותנת לי כעת הרבה עבודה טובה, האזור בו הוא נכנס אינו מיועד ללימוד שטיקאלע תוס" חושב לעצמו רב לייבל כולו רווה נחת, חש עצמו "שותף למעשה בראשית" בלעדיו העיר הייתה שוקעת לתהום רח'ל, יש כל כך הרבה לילות ארוכים בחורף, קר מאד בחוץ והאנשים מתכנסים בתוך בתיהם, רועדים מהצינה הירושלמית שחודרת לתוך העצמות, למי יש את הראש לעקוב אחרי אותם קלי דעת שמחפשים בממלכת החושך את היצר הרע בנרות.

"צריכים להתקדם, הבחור זריז מאד, אם אשקע בחלומות לא אראה את המשך הפעילות". מזרז ר' לייבל את עצמו.

הלה מתקרב לבית שחציו חרב, ור' לייבל אחריו, הוא מהמם לעצמו: מעניין לבית החרב יש דלת חדשה, ממש שעטנז, בס"ד סיא ווערט פריילאך (נהיה שמח) ומשפשוף ידיו במרץ.

הבחור מוציא מפתח מכיסו מפתח מוארך, הוא פועל בזריזות רבה, כנראה כדי שלא יספיקו לעקוב אחריו, הוא פותח את הדלת ונעלם כהרף עין. רב לייבל התקרב לבנין ובדק את הדלת, האם היא ניתנת לפריצה "סיא נישט קאמפלעצירט" (זה לא מסובך) יש לנו את החסידים ואנשי מעשה שאמונים במלאכת הקודש, הדלת נראית די חסונה, כנראה שמי שהזמין את הדלת ידע היטב את מלאכתו, אך ב'איל ברזל" יוכלו לנגח את הדלת ולהפילה, כפי שעשו הרומאים בזמנם" צחקק בהנאה.

"וואס מיינסטו, אז פון מיינע שארפע אויגען וועסטו פארשוואונדין ווערין? (מה הק חושב שתעלם מעיני החדות) מגןך לו רב לייבל בסדיסטיות, באלד וועסטו זעהן אז קיין זאך בארהאלט זך נישט פון מיר (עוד מעט תראה ששום דבר לא נעלם ממני)

"צריכים להתחיל בעבודת הקודש לדוג את הדג השמן כשהעולם ידע את התגלית רבים לא יוכלו לישון בלילות, הם יראו שלא בחינם עובד לייבל שעות רבות ממש שלא על מנת לקבל פרס, מאכט זך גוט משווע (עושה עצמו לגמרי משווע) כדי להציל את כל העולם. אולי הפעם כבר יפסיקו לזרוק עלינו אבנים ולכנות אותנו "מחריבי קרתא"

האמת תצוף מעל פני הקרקע, והיה זה שכרי! הבלחה בו תקוה כמוסה.



כך מקובל אני מרבותי
ישמרם א-ל שכל הזהיר בברכת
המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד
כל ימיו
(ספר החינוך מצוה ת"ל)
כותב העטרת זקנים אדם
המברך ברכת המזון מתוך הכתב
בדקדוק ובכוונה מסלק מעצמו
צרות רבות ואסונות ל"ע.

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ
עַל
הַמְּזוֹן
גליון

מטרתו לעורר את גודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה

"מצאתי למה אין אות פ"א
סופית (ף) בברכת המזון לפי שכל
מי שבירך ברכת המזון בכוונה, אין
שולט בו לא חרון אף ולא שצף ולא
קצף, ולא אגף ולא אגף ומזונותיו
מצויין לו ברוח ובכבוד על ימיו".
(י"באר היטב" או"ח הלכות ברכת
המזון סימן קפ"ה אות א' -
ספר הרוקח סימן של"ז)

מסלק מעצמו צרות רבות ואסונות!

לכבוד המערכת הנכבדה "על המזון",

שיטריח את עצמו ויכתוב את כל נוסח ברכת המזון על דף, ומתוכו יברך ברכת המזון. ללא מחשבה נוספת חילקנו בינינו את כל הברכת המזון, וכל אחד העלה על הכתב חלק מהנוסח. כשגמרנו העברנו בינינו את הדפים על פי סדר, וברכנו את ברכת המזון מתוך הדפים. לאו בכל יומא מתרחיש לברך ברכת המזון המחולק לכמה סוגי כתב ועוד יותר שמחנו שהצלחנו אף הפעם להחזיק במנהגנו היפה, לברך ברכת המזון מתוך הכתב דוקא.

מעומק הלב אביע לפניכם תודתי על הגליון המפואר, מדי חודש בחודש אני מחכה ומצפה מתי יבוא לידי ואראנו, כדי ששוב אוכל לינוק ממנו מנה נוספת של חיזוק והתעוררות בענין הגדול והנשגב 'ברכת המזון בכוונה', שהיא סגולה נפלאה לכל הברכות ומאצילה על האדם השפעות טובות ומרובות ממעון השמים.

בערך עשרים דקות אחרי שגמרנו עם 'פרויקט ברכת המזון', הרגשנו פתאום חבטה עזה ופיצוץ אדיר. תוך רגע הבנו שרכב שלנו היה מעורב בתאונה רצינית. הבטנו סביבנו וראינו שכולם בסדר גמור, יצאנו מרכב וראינו שקרה כאן תאונת שרשרת [קייט קאר עקסידענט], בה היו מעורבים חמש מכוניות שהתנגשו בזה בזה. מכונית שלנו היתה בדיוק באמצע, כשלפנינו שני מכוניות ומאחורינו שני מכוניות. ארבעת המכוניות ספגו הזיקים גדולים, וכמה מהנוסעים הובהלו לבית החולים, חלקם במצבים קשים מאוד.

כמו שעיינו רואות, אתם מביאים על פי רוב סיפורים על השפעות וברכות טובות שאנשים קיבלו בזכות התחזקותם לברך ברכת המזון בכוונה, אם זה בעיני פרנסה או בשאר ענינים. בפרט נהניתי מאוד מהסיפור הנפלא שהבאתם במשך חודשיים האחרונים, על רב הקהילה שזכה להיבחר למשרת הרבנות בזכות קבלה טובה זו, ואיך שאחד מבני קהילתו, שהתחזק בענין זה בעקבות סיפורו של הרב החדש, זכה לישועה גדולה בעיני שידוכים, הפלא ופלא!

לא יכולנו להאמין למה שעיינו רואות, לא רק שאף אחד ממשפחתנו לא נפגע ולא נפצע כלל, גם הרכב שלנו לא קיבל שום שריטה.

בשונה מרוב הסיפורים כאלו, אני שולח לכם כאן סיפור שחוויתי על בשרי לפני תקופה קצרה, כשהתחזקות בענין ברכת המזון הצילה אותי מסכנה גדולה, כמו שאתם מצטטים על כותרת ה'על המזון' לשונו הנורא של בעל "עטרת זקנים": **אדם המברך ברכת המזון מתוך הכתב בדקדוק ובכוונה, מסלק מעצמו צרות רבות ואסונות ל"ע.**

לאחר שהתאוששנו מרגעי הטרומה שעברו עלינו, הודינו ושיבחנו לבורא כל העולמים על הנס הגדול והגלוי שקרה לנו זה עתה. מיד היה ברור לכולנו בלי שום צל של ספק, **שכל זה היה בזכות שהתאמצנו לפני כמה דקות לברך ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב, וציטטתי בקול רם לכל המשפחה הבטחה הקדושה של בעל ה"עטרת זקנים": המברך ברכת המזון מתוך הכתב בדקדוק ובכוונה, מסלק מעצמו צרות רבות ואסונות ל"ע.**

ומעשה שהיה כך היה: נסעתי עם בני משפחתי ברכב שלי מעירנו מאנסי לעיר באלטימאר, לרגל חתונה משפחתית. נסיעה זו לוקחת כמה שעות, לכן עצרנו באמצע הדרך באתר מנוחה [רעסט איריע'], כדי לפוש מטירחא דאורחא ולשאוב קצת אור וכווח. היות שאנו רגילים כבר מזה זמן רב להקפיד על ארוחת 'המוציא', תוך נטילת ידים וברכת המזון כראוי וכנכון, נטלנו שם ידים ואכלנו ארוחתנו, כשבדעתנו לגמור סעודתנו ברכב ולברך ברכת המזון בהמשך הדרך.

הסיפור מדבר בעד עצמו. לכם מנהלי ועסקני מערכת על המזון אני מודה מכל הלב על שאתם מזכים אותנו מדי חודש בחודשו בדברי חיזוק הנפלאים, וברור אצלי שיש לכם חלק גדול בנס הנשגב שהציל אותנו מסכנה גדולה.

זמן קצר לאחר שהמשכנו בנסיעה, כשרצינו לברך ברכת המזון, הבחנו ששכחנו לקחת עמנו 'סידור' או 'בענטשער'. חפשנו ובדקנו בין החבילות ובין השקיות אולי נמצא איזה סידור'ל, אבל לא מצאנו כלום.

משה ווילינגער, מאנסי

או אז נזכרנו ברעיון שהבאתם כבר כמה פעמים בשם גדולים וצדיקים, שכשאדם נקלע למקום שאין לו שם סידור לברך מתוכו, מוטב

למי שיש סיפורים, עובדות, מאמרים ודברי תורה בגודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה או להערות והארות אפשר לפנות למייל: AlHamuzoin@gmail.com

נתנדב לעילוי נשמת כ"ק מרנא ורבנא
הרבי ר' ברוך ב"ר יחיאל מיכל ז"ע ממעזבוש - הרבי ר' מנחם מענדל ב"ר יוסף ז"ע מוימנוב - הרבי רבי אלימלך ב"ר אלעזר ליפמאן ז"ע מליזענסק רבי לוי יצחק בן שרה סאשא ז"ע מבארדישטוב - רבי ישראל דוב בער ב"ר יוסף ז"ע מוועלעדניק - רבי ישכר בער בן ר' יצחק ז"ע מראדאשיץ רבי נחמן בן שמחה בן פיינא ז"ע מברסלב - רבי ישראל מאיר בן ר' אריה זאב ז"ע בעל 'החפץ חיים' - רבי משולם פייש בן רבי מרדכי בן צירל ז"ע מטאהש הרבי ר' ישעי' ב"ר משה ז"ע מקערעסיטער - רבי שלום ב"ר מרדכי יוסף משה ז"ע משאץ - רבי אליעזר שלמה ב"ר מנחם זאב זצ"ל רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפייא זצ"ל

הגוזלים שלכם
פורשים כנף
ומתעופפים להם
מהקן, יוצאים
לדרך ארוכה...



הזמנות לחתונה מדפיסים בגרפומט

מגוון גדול
של סוגי ניירות

ניתן לקבל
קטלוג הזמנות
למייל

הדפסת
200 הזמנות
לכלה, חינם

60 אגו' להזמנה

הדפסה בשחור
או אפור, מינימום
1000 יחידות,
לא כולל עיצוב

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה